ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

ΕΤΟΣ ΛΒ΄. — 1957 — ΤΕΥΧΟΣ Γ΄.

ΙΟΥΛΙΟΥ — ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ — ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Ἡ Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης.

ΕΙΔΑΝ ΤΟ ΦΩΣ ΤΟ ΑΛΗΘΙΝΟΝ

ΕΙΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ τῆς τελετῆς τῆς Καθοσιώσεως τῶν Τελειοδιδάκτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, οὗτοι ψάλλουν τὸν Ὕμνον : «Εἴδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν...», ὁ ὁποῖος τὴν ἐπίσημον ταύτην ὥραν ἠχεῖ ὡς θούριος ὑπέροχος.

Εἶδαν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν. Κραυγὴ ἀναβλύζουσα ἀπὸ τὸ βάθος νέων οἱ ὁποῖοι κατηρτίσθησαν, διὰ ν' ἀποσταλοῦν εἰς διακονίαν, διὰ νὰ γίνουν τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Εἶδαν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, καὶ εἶναι ἕτοιμοι νὰ τρέξουν εἰς τοὺς λαοὺς ποὺ βοοῦν ὡσὰν τὰ μελίσσια. Δὲν ὀρρωδοῦν πρὸ οὐδενός. Ἀκούουν ἀπὸ τὰ πέλαγα ἀνάσες, πνεῦμα πανάγαθον ἀπὸ τὴν ἄβυσσον νὰ βγαίνῃ. Σκίρτημα ψυχῆς εἰς ἣν κατῆλθεν ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἔλαβον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐρευνᾷ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. Πέμπονται ἀπὸ τὸν Χριστόν καθὼς Αὐτὸς ἔχει ἀποσταλῆ ἀπὸ τὸν οὐράνιον Πατέρα Του. Πλατειὰ ἀποστολὴ πρὸς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου καὶ τοῦ χρόνου. Θὰ φέρουν τὸ ὄνομά Του ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ βασιλέων· Ὁ δεχόμενος αὐτούς, αὐτὸν δέχεται. Καὶ ὁ δεχόμενος Αὐτόν, δέχεται τὸν ἀποστείλαντα Αὐτόν.

Εἶδαν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, διότι εἶδαν τὸν φῶς οἰκοῦντα ἀπρόσιτον. Εἶδαν τὸν ἑωρακότα τὸν Πατέρα, τὸν ὄντα παρὰ Θεοῦ. Εἶδαν τὸν Χριστὸν μέσα ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἰδέαι, ἀλλὰ Ἱστορία. Ἐγνώρισαν τὸν Πατέρα, τὸ ὕψιστον ὄν, τὴν αἰτίαν τῶν πάντων, ἀποκαλυφθέντα διὰ τοῦ Ἰησοῦ. Εἶδαν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν διότι ἠγαπήθησαν ἀπὸ τὸν Χριστόν, καθ' ὃν τρόπον ἠγαπήθη Αὐτὸς ἀπὸ τὸν Πατέρα Του.

Εἶδαν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν. Ὁ καιρὸς ἐπείγει, ἡ ἐργασία εἶναι πολλή. «Ὁ καιρὸς πεπλήρωται. Ὁ Χριστὸς βιάζεται διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν

ἀνθρώπων. Δὲν ἔχουν νὰ περιμένουν οἱ Ἀπόστολοι. Ἡ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται (Ρωμ. η', 19). «Ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας ὅτι λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη.» (Ἰω. δ' 35).

Ἄλλοι θὰ τοὺς δεχθοῦν, καὶ ἄλλοι δὲν θὰ τοὺς δεχθοῦν. Ὅλος ὁ κόσμος δὲν εἶναι φίλος, πολλοὶ εἶναι οἱ ἐχθροί. Εἶναι μυστήριον ἡ ἀποστολή των. Εὔραυστο τὸ ἔργον των, ἀλλὰ καὶ ἀπείρως πολύτιμο. Θὰ μοιρασθοῦν τὴν τύχην, ἀλλὰ καὶ τὸ μυστήριον τοῦ Διδασκάλου των. Ὁλόκληρος ὁ Θεὸς ἄδειασε, ἐκενώθη. Ἡ ἀγάπη θὰ τὰ νικήσῃ ὅλα. Ἡ ἀγάπη ζητεῖ ξεκίνημα, θὰ ξεκινήσῃ ὁ ποιμὴν διὰ νὰ εὕρῃ τὸ ἀπολωλός, καὶ θὰ ἀναμείνῃ εἰς τὴν ἀναζήτησίν του, καὶ ἡ χαρά του θὰ εἶναι μεγάλη, μυστηριακή, ὅταν θὰ εὕρῃ τὸ πρόβατον καὶ θὰ τὸ βάλῃ εἰς τὸν ὦμόν του. Χαρὰ τὴν ὁποίαν αὐτὸς μονάχα μπορεῖ νὰ τὴν αἰσθανθῇ, καὶ οἱ ἄγγελοι. Προγεύονται αὐτὴν τὴν χαρὰν οἱ καθοσιούμενοι τελειοδίδακτοι, καὶ ἀναφωνοῦν τὴν θείαν κραυγήν : «Εἴδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν...» Ὅσο περισσότερον ἀδύνατοι θὰ εἶναι αὐτοί, ὅσο περισσότερον πτωχοί, ἁπλοί, ταπεινοί, τόσο τὸ κήρυγμα εἰς τὴν ἀδυναμίαν θὰ παραμείνῃ ἰσχυρό. Αἰώνιο νόημα : ἡ δύναμίς των ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται.

Κύριε ! Θ' ἀφήσωμεν ὅλα καὶ θὰ Σὲ ἀκολουθήσωμεν. Ποῦ εἶναι ἡ ἀκτή Σου ;

† Ὁ Πριγκηποννήσων **ΔΩΡΟΘΕΟΣ.**

ΙΕΡΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΧΑΛΚΗΣ

Η ΚΑΘΟΣΙΩΣΙΣ ΤΩΝ ΤΕΛΕΙΟΔΙΔΑΚΤΩΝ

α΄ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Τὴν Κυριακήν, 7 Ἰουλίου, ἐτελέσθη Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Λειτουργία ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ τῆς Σχολῆς. Ἐλειτούργησαν ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν Ἀρχιερέων : Δέρκων κ. Ἰακώβου, Πριγκηποννήσων κ. Δωροθέου, Προικοννήσου κ. Φιλοθέου, Αἴνου κ. Γερμανοῦ, Λαοδικείας κ. Μαξίμου, Σάρδεων κ. Μαξίμου, Ἰκονίου κ. Ἰακώβου, Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Μελίτωνος καὶ Φιλαδελφείας κ. Ἰακώβου. Ὡσαύτως ἐλειτούργησεν ὁ ἐνταῦθα παρεπιδημῶν Πανιερώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως κ. Ἀρτέμιος τοῦ Θρόνου Ἱεροσολύμων. Παρέστη καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ροδοπόλεως κ. Ἱερώνυμος. Παρέστησαν οἱ κ.κ. Ἄγις Καψαμπέλης, Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος, Εὐστάθιος Λαγάκος, Ὑποπρόξενος, Ἀλέξανδρος Χάρτ Σοῦτσος, Ὑποπρόξενος καὶ Ἰωάννης Ἰβράκης, Μορφωτικὸς Σύμβουλος, Ἔφοροι καὶ Καθηγηταὶ Γυμνασίων, Ἔφοροι τῶν Νοσοκομείων Βαλουκλῆ, Ἐπιστήμονες Νομικοί, Βιομήχανοι, Ἔμποροι, πρόκριτοι τῆς ἐνταῦθα Ὁμογενείας, ἅπαντες οἱ Καθηγηταὶ τῆς Σχολῆς, καὶ πυκνὸν πλῆθος προσκυνητῶν.

β΄. Η ΚΑΘΟΣΙΩΣΙΣ

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Πατριάρχης, περιβληθεὶς μανδύαν, ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμοφόριον, προπορευομένων ἱερέων καὶ διακόνων ἀνῆλθεν εἰς τὸν Θρόνον, τῶν Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων καταλαβόντων τὰς οἰκείας αὐτῶν θέσεις ἐν τῷ Σωλέᾳ. Ἔναντι τοῦ Θρόνου ἔλαβε θέσιν ὁ Σχολάρχης τῆς Σχολῆς Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Μάξιμος Ρεπανέλλης, μετὰ τῶν Ἐλλογιμωτάτων Καθηγητῶν τῆς Σχολῆς, ἐν μέσῳ δὲ τοῦ Σωλέα οἱ ἐφετεινοὶ Τελειοδίδακτοι τῆς Σχολῆς, εἴκοσιν ἓξ τὸν ἀριθμόν. Καὶ ἐτελέσθη ἡ νενομισμένη τελετὴ τῆς Καθοσιώσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ἡ ἑξῆς εὐχή :

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοὺς Ἁγίους Μαθητὰς καὶ ἱεροὺς Ἀποστόλους, πρὸς τὸ κήρυγμα πορευομένους, διὰ τοῦ Παναγίου Σου Πνεύματος χάριτος καὶ δυνάμεως ἐμπλήσας, ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν ταπεινῶν δεομένων Σου καὶ ἐλέησον ἡμᾶς. Ἔπιδε ἐν εὐμενείᾳ καὶ ἐπὶ τοὺς δούλους Σου τούτους, εἰς διακονίαν τῇ Ἁγίᾳ Σου Ἐκκλησίᾳ νῦν καθοσιουμένους, καὶ κατάπεμψον ἐπ' αὐτοὺς τὴν εὐλογίαν καὶ τὰ ἐλέη Σου. Φώτισον, ἐνίσχυσον καὶ κράτυνον αὐτοὺς τῇ θεϊκῇ Σου ἐπιστασίᾳ καὶ δυνάμει, καὶ δὸς αὐτοῖς ὁσίως καὶ ἀμέμπτως πορεύεσθαι τὴν ὁδὸν τῶν ἐντολῶν Σου, συνεργὸς γινόμενος ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν, ἵνα κατὰ τὸ θέλημά Σου ὑπουργοῦντες, ὅπου ἂν ταχθεῖεν, καὶ λυσιτελῆ πάντοτε περὶ τοῦ λαοῦ Σου προνοούμενοι καὶ ἐργαζόμενοι, τύχωσι τοῦ μισθοῦ τοῦ φρονίμου δούλου τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ εὕρωσι χάριν ἐνώπιόν Σου, τοῦ χορηγοῦ πάντων τῶν ἀγαθῶν. Ἐλέει καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Μονογενοῦς Σου Υἱοῦ, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ, σὺν τῷ Παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ Σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἰς τὸ τέλος τῆς τελετῆς οἱ Τελειοδίδακτοι ἔψαλον τὸν ὕμνον : «Εἴδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν...»

Παρουσιάσθησαν τὰ πτυχία καὶ ἐδόθησαν εἰς τοὺς ἤδη χειροτονημένους, οἱ ἄλλοι θὰ τὰ λάβουν, ὅταν χειροτονηθῶσιν. Εἷς δὲ τῶν Τελειοδιδάκτων ἀπήγγειλε τὴν ὁμολογίαν αὐτῶν, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἑξῆς :

«Ἀσπαζόμεθα εὐλαβῶς, Παναγιώτατε Δέσποτα τὸ διὰ τῶν τιμίων χειρῶν Σου προσφερόμενον ἡμῖν τόδε Δίπλωμα. Ἀνακηρρύττοντες δὲ ἡμᾶς ὀφειλέτας ἁπάσης εὐγνωμοσύνης πρός τε τὴν Ἱερὰν Σχολὴν καὶ τὴν Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν, καθιπισχνούμεθα σήμερον ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἀξίως διαβιώσειν τοῦ ἱεροῦ ἐπαγγέλματος καὶ μηδέποτε καταρραθυμήσειν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἱερῶν ἡμῶν καθηκόντων, ἀλλὰ παντὶ σθένει σπουδάσωμεν φανῆναι, δόκιμοι κατὰ πάντα, ἀκηλιδώτους ἡμᾶς αὐτοὺς διατηροῦντες, καὶ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εὐαγγελιζόμενοι καὶ τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως ὑπεραμυνόμενοι, ὅπουπερ ἂν ὦμεν, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν, εἰς δόξαν Χριστοῦ.»

Ἡ δὲ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης προσφωνοῦσα κατὰ τὴν ἐπίδοσιν τῶν Διπλωμάτων λέγει :

> «Εἰς δόξαν Θεοῦ ἀναγορεύομεν ὑμᾶς σήμερον ἐξ ὀνόματος τῆς Ἐκκλησίας Διδασκάλους τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς Θεολογίας καὶ ἀπονέμομεν ὑμῖν τὸ Δίπλωμα τόδε ὡς στέφανον μὲν τῆς φερεπονίας ὑμῶν, ὑπόμνησιν δὲ τῆς εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην ὑφ᾽ ὑμῶν ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης. Σπουδάσατε οὖν φανῆναι δόκιμοι ἐν παντὶ ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως, ὑπερρμυνόμενοι ὅπουπερ ἂν ἦτε πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν.»

γ΄. Η ΕΝ ΤΗ ΑΙΘΟΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ ΤΕΛΕΤΗ.

Αὕτη διεξήχθη κατὰ τὸ ἑξῆς πρόγραμμα :

1.— Ὕμνος Ἀνεξαρτησίας.
2.— Προσφώνημα τοῦ Σχολάρχου.
3.— Ὁμιλία τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Σχολῆς Ἰχσὰν Μπαλκίρ.
4.— Προσφώνημα τοῦ ἐκ τῶν Τελειοδιδάκτων Ἠλία Σαλίμπα, Πρεσβυτέρου.
5.— Πολυέλεος «Λόγον ἀγαθόν», ὑπὸ χορῳδίας τῆς Σχολῆς.
6.— Ὁμιλία Προέδρου τῆς Σχολῆς Μητροπολίτου Πριγκηποννήσων.
7.— Ἀνάγνωσις καὶ ἐπίδοσις Πατριαρχικῶν Γραμμάτων των ἀπονομῆς τοῦ τίτλου τοῦ Διδασκάλου τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς Θεολογίας.
8.— Ὁμιλία τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος.

Τὴν ὅλην τελετὴν ἐπεσφράγισεν ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης διὰ τῶν εὐλογιῶν Της. Ἐδόξασε τὸν Θεὸν τὸν καταξιώσαντα ἡμᾶς νὰ ἑορτάσωμεν τὴν λαμπρὰν καὶ ἐπίσημον ταύτην ἡμέραν ἐν χαρᾷ καὶ ἀληθείᾳ. Ηὐχαρίστησε τὴν σεβαστὴν ἡμῶν Κυβέρνησιν διὰ τὴν πρὸς τὴν Σχολὴν εὐμένειαν καὶ ἀγάπην της. Ἐπήνεσε τὴν Ἐφορείαν δι᾽ ὅσα ὑπὲρ τῆς Σχολῆς εἰργάσθη. Ἐξέφρασε τὴν βαθεῖαν ἱκανοποίησίν της διὰ τὸ ἐπιτελούμενον ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου καὶ τῶν Καθηγητῶν ἐν τῇ Σχολῇ ἔργον, τὴν δημιουργηθεῖσαν ἐν αὐτῇ ἀνωτέραν ἀτμοσφαιραν. Ἐχαιρέτησε μὲ ἰδιαιτέραν χαρὰν τὸ γεγονὸς ὅτι πρώτην φορὰν εἰς τὴν Ἱστορίαν τῆς Σχολῆς

τόσον πολλοὶ τελειοδίδακτοι αὐτῆς ἀποστέλλονται κήρυκες τοῦ θείου λόγου καὶ μάρτυρες Χριστοῦ, ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὸ αἴτημα τῆς μεγάλης ἐν ᾗ ζῶμεν ἐποχῆς·

δ'). Ἐπηκολούθησεν ἡ προσφορὰ ἀναψυκτικῶν εἰς πάντας τοὺς προσελθόντας, καὶ τὸ Γεῦμα, εἰς ὃ παρεκάθησαν οἱ προσκεκλημένοι ἐπίσημοι καὶ ἐπίλεκτοι τῆς κοινωνίας.

ε') Οἱ τελειοδίδακτοι :

1.— Διάκονος Ἰάκωβος Τενεδιός, τοῦ ἱερέως Στεφάνου, ἐξ Ἴμβρου.
2.— Νικόλαος Μπογιατζόγλου, τοῦ Βασιλείου, ἐκ Σταμπούλ.
3.— Γεώργιος Δημόπουλος, τοῦ Νικολάου, ἐκ Κοζάνης.
4.— Γεώργιος Παπαϊωάννου, τοῦ Βασιλείου, ἐκ Θηβῶν.
5.— Νικόλαος Παπατζανάκης, τοῦ Ὀνουφρίου, ἐκ Κρήτης·
6.— Πρεσβύτερος Θεοφύλακτος Μαρινάκης, τοῦ Κων)τίνου, ἐκ Κρήτης.
7.— Πρεσβύτερος Αἰμιλιανὸς Τσιρπανλῆς, τοῦ Νικολάου, ἐκ Κῶ.
8.— Λοῦλε Μελάκου, τοῦ Μελάκου, ἐξ Αἰθιοπίας.
9.— Κάσσα Γκάμπρε Γκιώργης, τοῦ Γκιώργη, ἐξ Αἰθιοπίας.
10.— Μόγκας Ζάουγκε, τοῦ Ζάουγκε, ἐξ Αἰθιοπίας.
11.— Λισάνε Βὸργκ Βουμπού, τοῦ Βουμπού, ἐξ Αἰθιοπίας·
12.— Κων)τῖνος Ξηρουχάκης, τοῦ Ἠλία, ἐκ Κρήτης.
13.— Νίνος Λάμπρου, τοῦ Μωϋσέως, ἐκ Κύπρου.
14.— Εὐστράτιος Βασιλείου, τοῦ Γεωργίου, ἐκ Λέσβου.
15.— Διάκονος Ἐμμανουὴλ Κομπῆς, τοῦ Νικολάου, ἐκ Κυθήρων.
16.— Διάκ· Μάξιμος Ἀγιωργούσης, τοῦ Ἱερέως Εὐαγγέλου, ἐκ Χίου·
17.— Ἰωάννης Χαλκίτης, τοῦ Ποθητοῦ, ἐκ Καλύμνου.
18.— Διάκ. Εἰρηναῖος Ἀθανασιάδης, τοῦ Δημητρίου, ἐκ Κρήτης.
19.— Ἰωάννης Βαρδαβούλιας, τοῦ Γεωργίου, ἐκ Θάσου.
20.— Ἀντώνιος Κουκουνάρης, τοῦ Δημητρίου, ἐκ Χίου.
21.— Διάκ. Παντελεήμων Κοντογιάννης, τοῦ Στεφάνου, ἐκ Χίου·
22.— Δημήτριος Γεώργας, τοῦ Ἀναστασίου ἐκ Μυκηνῶν.
23.— Χαράλαμπος Χατζηχαραλάμπους, τοῦ Ἰωάννου, ἐκ Κύπρου.
24.— Χρῆστος Ἀνδρῖτσος, τοῦ Δημητρίου, ἐκ Χαλκιδικῆς.
25.— Πρεσβύτερος Ἠλίας Σαλίμπα, τοῦ Καλίλ ἐκ Λιβάνου.
26.— Νικόλαος Παπαστεργίου, τοῦ ἱερέως Κων)τίνου, ἐκ Κοζάνης·

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ κ. ΙΧΣΑΝ ΜΠΑΛΚΙΡ

Ἀγαπητοὶ μαθηταί,

Ἀποχωρίζεσθε τῆς Σχολῆς σας, ἡ ὁποία θὰ σᾶς κάμῃ πάντοτε νὰ ζῆτε ἐντὸς γλυκειῶν ἀναμνήσεων, μολονότι αὕτη ὑπῆρξεν ἐνίοτε κουραστικὴ διὰ σᾶς. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι τώρα κυρίως ἀρχίζει διὰ σᾶς ἡ ζωή. Ἡ σχολικὴ ζωή, ἥτις κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν ἀπὸ σᾶς, ὑπῆρξε στενόχωρος, ἀποτελεῖ τὰς ὡραιοτέρας ἡμέρας τῆς ζωῆς σας καὶ τὰ πλέον ἀνεύθυνα χρόνια σχετικῶς πρὸς τὴν ὅλην ζωήν σας. Μὲ τὴν παρέλευσιν τοῦ χρόνου τὴν περίοδον ταύτην θὰ καλύψῃ ἡ ὁμίχλη τοῦ παρελθόντος. Ἀλλὰ θὰ νοσταλγήσητε καὶ πάλιν τὸ περιβάλλον καὶ τὴν ζωὴν ἐκείνην, καὶ αἱ παλαιαὶ εὐτυχισμέναι ἡμέραι, αἵτινες δὲν πρόκειται πλέον νὰ ἐπανέλθουν, θὰ κυριεύσουν καὶ πάλιν τὴν ψυχήν σας. Ἐπὶ πλέον ἡ ψυχολογική σας κατάρτισις, ἥτις ἐζυμώθη εἰς τὰ θρανία αὐτά, θὰ κομίζῃ μεγάλην ἀξίαν εἰς κάθε φάσιν τῆς ζωῆς σας. Ἡ Σχολὴ προετοιμάζει τὰς νεαρὰς ψυχὰς διὰ τὴν ζωήν, καὶ ἀποτελεῖ ἐκπαιδευτικὸν ἵδρυμα, τὸ ὁποῖον κοινωνικοποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. Εἰς τὰ θρανία αὐτὰ ἤλθετε κατ' ἀρχὰς ὡς μία ἀκατέργαστος ὕλη καὶ ἐζυμώθητε εἰς τὰς χεῖρας τῶν Καθηγητῶν σας, οἵτινες δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ παιδαγωγούς. Μετεσχηματίσθητε εἰς χάλυβα ἐπὶ τοῦ ἄκμονος ἑνὸς σιδηρουργοῦ. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἔλεγεν, ὅτι «πραγματικός μου πατὴρ δὲν εἶναι ὁ Φίλιππος, ἀλλὰ ὁ Ἀριστοτέλης», διότι ὁ μέγας ἐκεῖνος φιλόσοφος ἦτο διδάσκαλός του.

Εἶσθε πλέον ἕτοιμοι νὰ ῥιφθῆτε εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωήν. Αὐτὸ σημαίνει, ὅτι ἐπωμίζεσθε μίαν εὐθύνην. Οἱ ἄνθρωποι ἀποβαίνουν ὠφέλιμοι ἢ ἐπιζήμιοι εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀναλόγως τῆς εὐθύνης τὴν ὁποίαν φέρουν. Τὰ ἱδρύματα αὐτὰ σᾶς βοηθοῦν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν κυρίως τῆς νοήσεως καὶ τῆς κρίσεώς σας. Ἡ δύναμις αὕτη θὰ καταστῇ διὰ σᾶς ἓν μέτρον, διὰ τοῦ ὁποίου θὰ κάμετε τὴν διάκρισιν τοῦ καλοῦ ἀπὸ τὸν κακόν, τοῦ ἐπιζημίου ἀπὸ τὸ ὠφέλιμον, τοῦ ὀρθοῦ ἀπὸ τὸ λελανθασμένον, τοῦ δικαίου ἀπὸ τὸ ἄδικον. Ἡ συνείδησίς σας, ἥτις θὰ τροφοδοτῇ τὴν νόησιν καὶ τὴν κρίσιν σας, θὰ εἶναι ὁ ὁδηγός σας.

Ἔχετε ἐκλέξει τὸ ὑπούργημά σας. Ἀλλὰ δὲν εἶναι τόσον εὔκολον, ὅσον νομίζεται τὸ νὰ θέσῃ τις εἰς ἐφαρμογὴν ἓν ἐπάγγελμα. Διὰ νὰ ἐφαρμόσῃ τις ἐν τῇ ζωῇ ἓν ἐπάγγελμα, ὀφείλει νὰ εἶναι ὁ κατάλληλος, καὶ ἐκεῖνος, ὅστις θὰ δυνηθῇ νὰ τὸ ζήσῃ. Ἓν μέρος τῆς ἐκπαιδεύσεως, σᾶς ἑνώνει μὲ τὴν αἰωνίαν καὶ μεγάλην Ὕπαρξιν, μὲ τὸ ἄλλο μέρος εἶσθε προσδεδεμένοι εἰς τὸν κόσμον. Τὰ δύο αὐτὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐμφανίζονται ὡς ξεχωριστά, εἰς τὴν πραγματικότητα δὲν ἀποτελοῦσι παρὰ ἓν σύνολον.

Ἀπὸ αὐτὸ τὸ μῖγμα ἀποτελεῖται ἡ ζωή. Ἅπασα ἡ ἀνθρωπότης εἶναι ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ μίγματος.

Εἶναι δύσκολον πρᾶγμα νὰ ζήσῃ τις τὸ ἐπάγγελμά του. Αὐτὸ εἶναι βέβαιον. Διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται μία ὡραία καὶ σθεναρὰ ψυχή· Ὅσοι στεροῦνται ταύτης, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ζωῆς των δὲν φέρουν, παρὰ τὴν περιβολὴν τοῦ ἐπαγγέλματός των. Τοῦτο ἰσχύει δι' ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα. Πιστεύομεν, ὅτι σεῖς ἐφθάσατε εἰς αὐτὴν τὴν ὡριμότητα. Εἰς τὴν ζωὴν δὲν ὑπάρχει τίποτε τὸ εὔκολον. Μήπως σεῖς ἐμεγαλώσατε εὐκόλως ; Ἡ μόρφωσίς σας εἶναι καρπὸς ἐτῶν. Ἀλλ' ὅλοι αὐτοὶ οἱ χρόνοι διελύθησαν τώρα· Τὸ αὐτὸ θὰ συμβῇ καὶ εἰς τὸ ὑπούργημά σας. Θὰ ἔχετε τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἐγεννήθητε ἐκ νέου εἰς τὸ πεδίον αὐτό, ὅπου θὰ ριφθῆτε μὲ νοσταλγίαν. Ὁ μεγαλύτερος ἐχθρός σας εἰς τὴν ζωὴν θὰ εἶναι τὸ σκότος καὶ αἱ παγίδες, τὰς ὁποίας αὐτὸ σᾶς ἐπιφυλάσσει. Προσέξατε ἰδιαιτέρως τὸ σημεῖον αὐτό· Ἡ φύσις τοῦ ὑπουργήματός σας εἶναι, περισσότερον ἄλλο ἐπάγγελμα, περισσότερον ἐξυπηρετική, διὰ τὸ πνευματικὸν μέρος τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐδῶ θὰ συναντήσητε καὶ τὴν μεγαλυτέραν δυσκολίαν εἰς τὸ νὰ ζήσετε τὸ ὑπούργημά σας. Ἡ ἱστορία εἶναι μάρτυς τοῦ ὅτι ἡ πνευματικὴ δύναμις, μὲ τὴν ὁποίαν ἔχετε νὰ χαρίσητε εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν εἰρήνην, εἶναι πλέον ἀποτελεσματικὴ καὶ ἀπὸ τὰ ἰσχυρότερα ὅπλα καὶ τοὺς δεινοτέρους διπλωμάτας. Τὴν δύναμίν σας ταύτην χρησιμοποιήσατε πρὸς χάριν τῆς εὐδαιμονίας τῆς ἀνθρωπότητος. Σκεφθῆτε, ὅτι εὑρισκόμεθα εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ ἀτόμου.

Παρουσιασθῆτε ἐνώπιον τοῦ τρομεροῦ αὐτοῦ ὅπλου μὲ τὸν ἱερὸν κλάδον ἐλαίας, ὅστις εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ μεγάλου καὶ εὐγενοῦς σκοποῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ἀνθρωπότης αἰσθάνεται τὴν νοσταλγίαν καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ κατακτήσῃ ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν. Τὸ ἀντίδοτον ὅλων τῶν κακῶν συμφορῶν εὑρίσκεται εἰς τὸν χυμὸν τοῦ κλάδου αὐτοῦ, ὅστις δὲν θὰ ἐκλείψῃ ἀπὸ τὰς χεῖράς σας καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς σας.

Ἀπὸ τὴν φωλεὰν αὐτὴν τῆς Παιδείας τῆς Νήσου Χάλκης θὰ σκορπισθῆτε εἰς διαφόρους Χώρας τοῦ κόσμου. Οἱ περισσότεροι δὲν ἔχετε Τουρκικὴν ὑπηκοότητα. Ἐπιθυμοῦμεν ἀπὸ καρδίας, ὅπως ἐπισκέπτεσθε συχνὰ τὴν Χώραν μας. Ἀλλ' ἔχομεν καὶ μίαν τελευταίαν εὐχήν : Ὅπου καὶ ἐὰν εὑρεθῆτε, εἰς ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς ἀποστολῆς σας, μὴ λησμονῆτε τοὺς ἐδῶ Τούρκους ἀδελφούς σας, οἵτινες ἤνοιξαν τὰς ἀγκάλας τῆς ἀγάπης καὶ τῆς στοργῆς των. Κομίσατε, ὅπου καὶ ἐὰν μεταβῆτε, τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ τὰ αἰσθήματα τῆς ἀγάπης μας. Μεταδώσατε, ὄχι μόνον τὴν ἰδικήν σας θερμότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδικήν μας, εἰς ὁποιονδήποτε σᾶς τείνει τὴν χεῖρα. Καλὸ ταξεῖδι.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΑΡΧΟΥ

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Σεβασμία τῶν ἱεραρχῶν χορεία,

Ἐντιμότατοι,

Ἀγαπητοὶ συνάδελφοι,

Φιλόμουσος ὁμήγυρις,

Φίλοι μαθηταί,

Τὴν κατὰ Θεὸν σοφίαν ἐναμίλλως καὶ δαψιλῶς ἐκ τῶν θεορρύτων πηγῶν τῆς ὑπερφυσικῆς Ἀποκαλύψεως ἀντλήσαντες καὶ παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων καὶ τὴν σκιὰν εὐσκιοφύλλων δένδρων τὴν θύραθεν γνῶσιν ποτισθέντες, καλεῖσθε τὴν στιγμὴν ταύτην τὴν ἱεράν, τὴν ἱερωτέραν ἀσφαλῶς τῆς ζωῆς ὑμῶν, νὰ λάβητε τὰ ἔπαθλα καὶ τὰ βραβεῖα τῶν μόχθων κα ìτῆς φερεπονίας τὸν στέφανον καὶ νὰ ἀποδυθῆτε εἰς τὰ ἀγωνίσματα τῆς ζωῆς καὶ τὰ παλαίσματα, διὰ νὰ φέρητε φῶς εἰς τοὺς ἐν σκότει καθημένους, εἰρήνην εἰς τοὺς πολεμουμένους, ζωὴν εἰς τοὺς τεθανατωμένους.

Καλεῖσθε τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμὴν νὰ μεταλαμπαδεύσητε διὰ τῆς ἱερᾶς σκυτάλης τῆς πίστεως, τὸ φῶς τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας καὶ ἀρετῆς, προβάλλοντες ἑαυτοὺς καὶ τὴν ὀντότητα ὑμῶν, ὡς φωτεινὰ μετέωρα καὶ ἰδανικὰ πρὸς μίμησιν πρότυπα καὶ ὑποδείγματα, ὡς ἐνσαρκώσεις τοῦ ὡραίου, τοῦ μεγάλου, τοῦ ἀληθινοῦ, ὡς ἐκμαγεῖα καὶ ἀγάλματα κατηγλαϊσμένα διὰ τῶν μαρμαρυγῶν τῆς Θείας γνώσεως καὶ ἀρετῆς, ζητοῦντα μακρὰν τῶν χαμαιζήλων τῆς ζωῆς ἐκδηλώσεων καὶ διὰ τῶν Θείων ἐλλάμψεων φωτιζόμενα τὴν γνῶσιν καὶ κατάληψιν τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ, πρὸς ὃ κατατείνει καὶ οὗ πᾶς ἄνθρωπος ἐφίεται, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Μεγάλου Σταγειρίτου.

Καλεῖσθε ὅπως ἐγκαταλείψητε τὴν ἀπράγμονα ἡσυχίαν τῆς ἐπιστημονικῆς ζητήσεως καὶ ἐρεύνης, διὰ νὰ ἀποδυθῆτε εἰς τὸ πολυκύμαντον καὶ ἀειτάραχον πέλαγος τῆς ζωῆς, ὡς στρατιῶται καὶ ἀγωνισταὶ τῆς Ἐκκλησίας τίμιοι, ὡ ςσυνεργοὶ Θεοῦ καὶ οἰκονόμοι μυστηρίων Θείων, ὡς κήρυκες τοῦ λόγου καὶ διδάσκαλοι τῆς ἀρετῆς, ὡς εὔκαρπα κλίματα τῆς νοητῆς ἀμπέλου, ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ τόπον ζωῆς ἐπέχοντες.

Καὶ προπέμπει ὑμᾶς σήμερον, ὦ πολυάριθμος τῶν λευϊτῶν τῆς χάριτος χορεία, ἡ Τροφὸς Σχολή, ἐνδεδυμένη τὴν βασιλικὴν αὐτῆς διπλοΐδα καὶ περιβεβλημένη τὴν χρυσῆν ἁλουργίδα, ἐν μέσῳ χαρᾶς καὶ λύπης, στοργῆς καὶ πόνου καὶ μικτῶν συναισθημάτων, ἐστεφανωμένους διὰ τοῦ τι-

μίου στεφάνου τῆς νομίμου ἀθλήσεως. εἰς τὸ ἔργον τῆς ὑψηλῆς διακονίας τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ὡς νοητὴ ὁλκὰς κατευθύνει τὴν ἱερὰν ποίμνην εἰς τὸν εὔδιον λιμένα τῆς σωτηρίας, ἐν ὑπομονῇ καὶ αὐταπαρνήσει παρασκευάζουσα τὴν μέλλουσαν καὶ ἐνεστῶσαν τοῦ ἀνθρώπου εὐδαιμονίαν.

Τί ἄλλο σημαίνει ἡ παροῦσα τελετὴ καὶ πανήγυρις, τὴν ὁποίαν ἀγλαΐζει ἡ εὐλογία τοῦ Προκαθημένου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ σεμνὴ χορεία τῶν Ἱεραρχῶν, τῶν σεβαστῶν διδασκάλων ὁ γεραρὸς σύλλογος, σπουδαστῶν συμμετοχὴ καὶ συρροὴ ἀθρόα τοῦ συμπροσευχομένου πληρώματος ;

Ὄντως στιγμὴ ἱερὰ καὶ πολύτιμος, πολλὰς προκαλοῦσα διὰ τῶν ἀναμνήσεων συγκινήσεις, στιγμὴ εἰς ἣν κάλλιον ὁμιλεῖ ἡ σιωπὴ καὶ ὁ ἐσωτερικὸς στοχασμός, οὐχὶ μόνον, διότι αἰσθάνεταί τις περισσότερα τῶν ὅσων ἐκφράζεται, ἀλλὰ καὶ διότι, κατὰ τὰ πορίσματα τῆς ἐμπειρικῆς ψυχολογίας, εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ζῇ τις μίαν κατάστασιν καὶ συγχρόνως πιστῶς νὰ περιγράφῃ αὐτήν. Εἶναι λοιπὸν ἀσυγκρίτως πλουσιώτερα τὰ αἰσθήματα καὶ τὰ ἐσωτερικὰ βιώματα, τὰ ὁποῖα ζῶμεν τὴν στιγμὴν ταύτην. Τὰ ὅσα λέγονται καὶ ἐκφράζονται δὲν ἀποτελοῦν παρὰ ἁπλῆν καὶ ἀμυδρὰν σκιαγραφίαν τῶν αἰσθημάτων τὰ ὁποῖα ζῶμεν. Πλὴν ὅσον καὶ ἐὰν «ἀγαθὸν τὸ σιωπᾶν, ὑπὲρ τὸ λαλεῖν» κατὰ τὸν ἀρχαῖον φιλόσοφον τῆς Στοᾶς, ἡ γλῶσσα ζητεῖ νὰ ὁμιλήσῃ, ζητεῖ τὴν ἐξωτερίκευσιν τοῦ μικτοῦ αἰσθήματος, τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ πόνου, τὸν ὁποῖον αἰσθάνεται ἐπὶ τῷ ἀποχωρισμῷ ἀπὸ τοὺς ἰδανικοὺς κόλπους τῆς φιλτάτης ἡμῶν Τροφοῦ Σχολῆς, ἥτις ἐκπαιδεύσασα καὶ γαλουχήσασα ὑμᾶς καὶ μυήσασα εἰς τὰ μυστήρια τῆς πίστεως καὶ τῆς Θεολογίας τὰ ἀπόρρητα, προπέμπει σήμερον μετὰ χρηστῶν ἐλπίδων, δίδουσα τὰς τελευταίας αὐτῆς ὑποθήκας καὶ συμβουλὰς καὶ εὐχομένη συγχρόνως γόνιμον τὴν ἄνθην καὶ καρποφορίαν καὶ πλούσιον τὸν ἀμητὸν καὶ εὐλογημένην παρὰ Κυρίου τὴν ἐπιτυχίαν.

Μὴ πτοεῖσθε φίλοι τελειοδίδακτοι, πρὸ τῶν οἱωνδήποτε δυσχερειῶν τῆς ὑψηλῆς ὑμῶν διακονίας, μὴ φοβεῖσθε τοὺς ἐξ ἀνθρώπων καὶ καιρῶν καὶ περιστάσεων κινδύνους, τῶν φανερῶν καὶ λανθανόντων ἐχθρῶν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀρετῆς. «Μόνον ἀξίως τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα ἀκούω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων... ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν». (Φιλιπ. 1, 27—30).

Περιπατεῖτε ἀξίως τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε (Ἐφεσ. 4, 1). Ὡς παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ἐρριζω-

μένοι καὶ συνοικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε.»

«Μηκέτι ἦτε νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης. Μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πόρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν». (Ἐφ. 4, 14—19).

«Ὁ ἠθικὸς χαρακτὴρ» τὸν ὁποῖον ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ τεμένει τῆς Θείας ἐπιστήμης ἐμορφώσατε, «ἔχει ὡς ἴδιον αὐτοῦ γνώρισμα, εἴτε ἐν εὐδίᾳ καὶ γαλήνῃ διαμορφοῦται οὗτος εἴτε ἐν χειμῶνι καὶ κλείδωνι, τὸ μὴ ἀρνεῖσθαι ἑαυτόν», κατὰ τὸν σοφὸν ἠθικολόγον, «ἀλλὰ διαμένειν πιστὸν ἑαυτῷ, τὸ μὴ παραφέρεσθαι ὑπὸ τῶν ἑκάστοτε πνεόντων πνευμάτων, μηδὲ παρασύρεσθαι ὑπὸ τῶν τυχόντων ρευμάτων, ἀλλὰ ἀεὶ ἀτενίζειν καὶ κατευθύνεσθαι πρὸς τὸ ἀρχικὸν τέρμα τοῦ πλοῦ. ἡ τοιαύτη φύσις τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος ὡς ὅρον ἀπαραίτητον προϋποτίθησι τὴν παρουσίαν καὶ συμβολὴν τῆς αὐταρχίας, ὥς τινων ἐξαρτισμῶν τοῦ πλοίου, τῆς μὲν σοφίας ὥς τινος πυξίδος καὶ χάρτου γεωγραφικοῦ, τῆς δὲ ἀκεραιότητος τοῦ φρονήματος καὶ τῆς ψυχικῆς εὐτονίας ὡς κινητηρίου δυνάμεως, τῆς μεγαλοψυχίας ὡς ἕρματος καὶ τῆς αὐταρχίας καὶ εὐσυνειδησίας ὡς οἴακος καὶ πηδαλίου.».

Οἱ ἠθικοὶ χαρακτῆρες, δὲν προσλαμβάνουν ὡς οἱ χαμαιλέοντες, τὸ χρῶμα τῶν φυλλωμάτων ἐντὸς τῶν ὁποίων τεχνηέντως κρύπτουν τὸ εὔπλαστον καὶ ποικιλόμορφον αὐτῶν χρῶμα, ἀλλὰ διὰ τῆς προσωπικῆς αὐτῶν ἀκτινοβολίας δίδουν χρῶμα καὶ φωτίζουν αὐτοί, ἐκ τῆς ἰδικῆς των φωτιστικῆς ἑστίας τὸ περιβάλλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ζοῦν.

«Ἀναλάβετε λοιπὸν τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ...... στῆτε περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης καὶ ὑποδυσάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης». (Ἐφ. 6, 13—15).

Ἀρδεύσατε διὰ τῶν ὄμβρων τοῦ Εὐαγγελίου τὴν ἐν μέσῳ τῶν πολυειδῶν τοῦ πνεύματος ἐπινοήσεων καὶ ἐφευρέσεων πνευματικὴν ἀνομβρίαν καὶ ἠθικὴν ξηρασίαν, ἡ ὁποία ταλαιπωρεῖ τὸν ἐπέκεινα τοῦ κόσμου τούτου θηρεύοντα τὴν ὀντολογικὴν πραγματικότητα ἄνθρωπον, τὸν ζητοῦντα οὐχὶ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἀλλὰ διὰ τοῦ κόσμου τούτου, τὸν ἀληθῆ καὶ ἰδεατὸν κόσμον, ὅστις ἐν ἑαυτῷ περιέχων τὰς ἀκαταλύτους καὶ ἀπολύτους ἀξίας, ἀποβαίνει καὶ ἡ ἰδανικὴ στάθμη καὶ ὁ ἀδέκαστος ζυγός, πρὸς ἀξιολογίαν τοῦ πολιτισμοῦ τῆς μηχανικῆς καὶ τῆς ὑλικῆς ἐνεργείας

καὶ δημιουργεῖ τὴν ἱεραρχίαν τῶν ἀξιῶν καὶ τῆς γηΐνης πραγματικότητος. Βοηθήσατε τὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ ἀνεύρῃ τὰ βαθύτερα ἐλατήρια τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑπάρξεως. Εἶναι ἀσφαλὴς θάνατος νὰ ζῇ τις τὴν ζωὴν χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τὸ νόημα καὶ τὴν οὐσίαν τῆς ζωῆς. Νὰ ζῇ ἄνευ πίστεως, μακρὰν τῆς ἀγάπης, καὶ νὰ ἀποθνήσκῃ ἄνευ ἐλπίδος. Ἡ ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς αἰωνιότητος ἐνατένισις τῆς ζωῆς, δίδει τὴν πραγματικὴν ἑρμηνείαν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ὡς τῆς οὐσιαστικῆς διαπτύξεως τῆς ζωῆς τῆς αἰωνίου διὰ τοῦ θανάτου καὶ πέραν τοῦ θανάτου. Δὲν ὑπάρχει ἡ ζωὴ διὰ τὸν θάνατον, ἀλλά, ὁ θάνατος διὰ τὴν ζωήν. Εἶναι δύο κατόψεις θάνατος καὶ ζωὴ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πραγματικότητος, ἡ ὁποία καλεῖται ζωή. Μόνον ὁ θάνατος ἔχει τὸ πλεόνασμα τῆς ζωῆς, διότι εἰσάγει αὐτὴν εἰς τὴν αἰωνιότητα αὐτῆς.

Ἐρωτήσατε τὸν ἄνθρωπον, διατί βάλλει ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου, ὑποτάσσων τὸν ἐλεύθερον λόγον καὶ τὴν λογικὴν ἐλευθερίαν, εἰς θυμοσόφους καὶ ἐνστικτώδεις ἐνεργείας, ἀμαυρούσας τὴν ἐν αὐτῷ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ; Διατί φθονεῖ τὴν ἀρετήν, μισεῖ τὴν ἀλήθειαν, προβάλλει ὡς ἀρετὴν τὴν κακίαν καὶ κρύπτει ὑπὸ τὸ μειδίαμα καὶ τὴν θωπείαν ὑστερόβουλον τὴν σκέψιν καὶ κακὴν τὴν διάθεσιν ;

Διατί περιφέρει νεκρὸν τοῖς παραπτώμασι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῶν ζώντων, προδίδει τὴν ὑψηλὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀξίαν καὶ ἀποστολὴν καὶ ζητεῖ διγλώσσως καὶ διπροσώπως, διὰ προσποιήσεως καὶ ὑποκρισίας, ἀνάνδρως καὶ ὑπούλως νὰ παραποιήσῃ τὴν ἀλήθειαν εἰς ψεῦδος, τὸ φῶς εἰς σκότος, τὴν ζωὴν εἰς θάνατον ; Διατί ζῇ διαρκῶς τὸν ἐπιθανάτιον ρόγχον καὶ τὴν ἀγωνίαν, ἐνῷ εἶναι τόσον συμπαθὴς ἡ ζωή, ὅταν ὡς καθῆκον ζῇ αὐτὴν ὁ ἄνθρωπος, μακρὰν τοῦ φθόνου καὶ τοῦ μίσους, τῆς κενοδοξίας καὶ τῆς ὑπερβολικῆς φιλαυτίας ; «Ἐκοιμήθην καὶ ὠνειρεύθην ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι κάτι τὸ ὡραῖον· ἀφυπνίσθην καὶ εἶδον ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι τὸ καθῆκον», εἶναι τὸ ἔμβλημα τῆς ἰδανικῆς ζωῆς κατὰ τὸν Κάντιον.

Ζήσατε φίλοι τελειοδίδακτοι τὴν ζωὴν τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἀρετῆς. Ἡ ἀρετὴ ἐν ἑαυτῇ περιέχουσα τὴν εὐψυχίαν, συνιστᾷ αὐτὴν τὴν εὐδαιμονίαν καὶ μακαριότητα τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος μακρὰν τῆς ἀρετῆς δὲν ζῇ παρὰ τὸν πραγματικὸν θάνατον καὶ ἂν λέγηται ζωή. Τὸ καθῆκον πηγάζον καὶ ἀπηχοῦν τὴν φωνὴν τοῦ ὑπερπέραν, ἀπηχεῖ αὐτὴν τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ. Μὴ λησμονεῖτε τὴν συμπαθῆ ἠθικὴν τοῦ μεγάλου φιλοσόφου, ὅτι τὸ καθῆκον περιέχει καὶ τὴν δύναμιν πρὸς ἐπιτέλεσιν αὐτοῦ.

Διατηρήσατε ἁγνὸν καὶ ἀνεξάρτητον τὸ φρόνημα, ἀνεπηρέαστον τὴν ψυχὴν ἀπὸ παντὸς θορυβοῦντος τὸ πνεῦμα καὶ θολοῦντος τὴν καρδίαν.

Εὐσταθεῖς καὶ ἀκέραιοι, στερροὶ καὶ ἀκλόνητοι βαδίζετε διὰ μέσου

τῶν καταιγίδων καὶ θυελλῶν τῆς ζωῆς τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ περισυλλέγοντες ἐπιμελῶς τὰς τυχὸν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν κακοβούλως ἐξαπολυομένας νάρκας, ἀναβαίνοντες τὴν γήλοφον τοῦ Γολγοθᾶ, τὸν δρόμον τοῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ μαρτυρίου, διότι πλησίον τοῦ Σταυροῦ κεῖται καὶ ὁ τάφος τῆς ἀναστάσεως.

Ὀρθῶς φρονεῖτε καὶ τῷ ὑγιεῖ φρονήματι ἀπταίστως στοιχεῖτε.«Βλέπετε πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ᾽ ὡς σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι». (Ἐφεσ. 5, 15).

Βοηθήσατε τὸ ἔργον καὶ τοὺς ἁγίους σκοποὺς τῆς Ἐκκλησίας. Προβάλλετε ἑαυτοὺς ὡς ἰδανικὰς ἐνσαρκώσεις πρὸς ἠθικὴν ἐξόρμησιν, διότι οὔτε ὁ εὐφραδὴς λόγος, οὔτε ἡ περίτεχνος ἐπιχειρηματολογία, οὔτε ἡ λάμψις τῆς παιδείας καὶ ὁ ἄρτιος ἐπιστημονικὸς καταρτισμὸς ἐπιδροῦν τόσον ἰσχυρῶς καὶ ἀποτελεσματικῶς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν, ὅσον ἡ καθαρὰ συνείδησις ὅτι ἐν ὑμῖν τὰ ζῶντα ὑποδείγματα καὶ τοὺς ἀληθεῖς ἐργάτας τῶν κηρυσσομένων ἀληθειῶν, παρατηρεῖ σύγχρονος θεολόγος.

Εἶναι ἀποπνικτικῶς κεκορεσμένη εἴπερ ποτε ἄλλοτε ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς γῆς ἀπὸ σοφίαν καὶ γνῶσιν, ἀπὸ ἐπιστήμην καὶ μάθησιν. Ὁ κόσμος ζητεῖ θυσίαν καὶ ἀγῶνας προσωπικούς, ἀνιδιοτέλειαν καὶ εἰλικρίνειάν εἰς τὸ ἔργον καὶ τὴν ἀποστολήν μας. Ζητεῖ διὰ μέσου τῶν γνώσεων τὴν ἀληθῆ, τὴν βρῶσιν οὐ τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν μένουσαν, τὸ ὕδωρ οὐχὶ ἀπὸ τὰ πολυώδυνα φρέατα τῆς ὑλομανίας καὶ ὑλοπλουτίας, τῆς φιληδονίας καὶ τῆς ἐπιδείξεως, ἀλλὰ «τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν τὸ ἀλλόμενον εἰς ζωὴν αἰώνιον».

Ἰδανικὴ ἡ ἀποστολὴ καὶ ἅγιον τὸ ἔργον εἰς ὃ καλεῖσθε σήμερον. Συμπαθὴς καὶ τίμιος ὁ στίβος εἰς τὸν ὁποῖον κατέρχεσθε νὰ ἀγωνισθῆτε, συμπαθῆ καὶ τὰ ἀγωνίσματα καὶ αἱ προπονήσεις. Ἀγωνίσθητε γενναίως, διότι «οὐδεὶς στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ» καὶ διότι «εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστι Σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα δὲ πιστῶν». (Α´ Τιμ. 4, 10).

Κατέλθετε λοιπόν, ὦ εὐσταλεῖς τῆς Ἐκκλησίας στρατιῶται καὶ ἀγωνισταί, εἰς τὴν ἰδανικὴν ἀποστολὴν τοῦ τιμίου θερισμοῦ. Ἐργάσθητε μὲ ζῆλον καὶ αὐταπάρνησιν, μὲ εἰλικρίνειαν καὶ ἀνιδιοτέλειαν, θυσιάζοντες τὸ ἀτομικὸν συμφέρον εἰς τὸν βωμὸν τοῦ γενικοῦ καλοῦ. Πιστεύσατε εἰς τὴν ἀποστολήν σας καὶ θὰ ἐπιτάσσετε τοὺς ἀνέμους, ὑπόπτεροι θὰ φέρεσθε ἐπὶ τῶν κυμάτων, θὰ μεταβάλλετε εἰς πόσιμα νάματα τὰ πικρόχολα ὕδατα τῆς ζωῆς. Τυφλοὶ θὰ ἀναβλέψουν, χωλοὶ θὰ περιπατοῦν, καὶ νεκροὶ θὰ ἀνίστανται. Κτυπήσατε διὰ τῆς ῥάβδου τῆς πίστεως τὰ ὕδατα τῆς Ἐρυθρᾶς καὶ θὰ μεταβληθοῦν εἰς τείχη καὶ φρούρια, διὰ νὰ ὁδηγήσητε τὸν ἐπίλεκτον λαὸν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, τὸ βασίλειον τοῦ

Θεοῦ.

Μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ φανῆτε ἀντάξιοι τῶν ἐλπίδων καὶ προσδοκιῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Τροφοῦ Σχολῆς, ἡ ὁποία μὲ σταθερὸν καὶ ἀποφασιστικὸν βῆμα βαδίζει πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ ὑψηλοῦ αὐτῆς σκοποῦ καὶ προορισμοῦ, ἀποστέλλει ὑμᾶς φίλοι ἱερολοχῖται διὰ νὰ πληρώσητε τὴν φάλαγγα τῶν ἀγωνιστῶν τῶν ὑψηλῶν ἰδεωδῶν εἰς ἃ ἐνταῦθα ἐμυήθητε.

Σᾶς ἀκολουθοῦν ὡς ἄγρυπνοι συνοδοιπόροι εἰς τὸν δύσβατον καὶ ἀκανθώδη δρόμον τῆς ἀποστολῆς ὑμῶν αἱ εὐχαὶ τοῦ ὑπὲρ τῆς Τροφοῦ Σχολῆς πολλὰ μοχθοῦντος Προκαθημένου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων αἱ προσευχαὶ καὶ τῶν σεβαστῶν σας διδασκάλων ἡ ἀμέριστος στοργὴ καὶ τὸ ἄγρυπνον ἐνδιαφέρον.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΕΛΕΙΟΔΙΔΑΚΤΩΝ

Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,
Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἱεράρχαι,
Σεβαστὲ Ἅγιε Σχολάρχα,
Ἐντιμολογιώτατοι,
Σεβαστοὶ καθηγηταί,
Φίλοι συμμαθηταί,
Κυρίαι καὶ κύριοι,

Δόξα τῷ Θεῷ τῷ οὕτως εὐδοκήσαντι.

Σταθμόν, τὸν πλέον βασικὸν καὶ βαρυσήμαντον εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ τῆς εἰκοσιεξαρίθμου χορείας τῶν ἐφετεινῶν τῆς Σχολῆς τελειοδιδάκτων βίου, οὐχὶ δὲ μόνον σταθμὸν ἀλλὰ καὶ ἀφετηρίαν νέας δι' αὐτοὺς ἀντιμετωπίσεως τῶν βιωτικῶν προβλημάτων, ἀρχὴν νέων ἀγώνων καὶ παλαισμάτων ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἐν τῇ Χριστιανικῇ καὶ τῇ καθόλου κοινωνίᾳ ζωῆς ὑπὸ τὴν νέαν ἡμῶν ἰδιότητα ὡς ἀποφοίτων τῆς Σχολῆς, ἀποτελεῖ δι' ἡμᾶς ἡ σημερινὴ σεμνὴ καὶ ἱεροπρεπὴς αὕτη ἑόρτιος τελετή. «Ἆρα ἀληθῆ τὰ συμβάντα περὶ ἡμᾶς ; Καὶ γέγονεν ὄντως τὰ γεγενημένα καὶ οὐκ ἐξηπατήμεθα, οὐδὲ νὺξ τὰ παρόντα καὶ ὄναρ ἀλλ' ἡμέρα ὄντως ἐστί, καὶ γρηγοροῦμεν ἅπαντες ;» διερωτᾶται ὁ μελίρρυτος θεῖος Χρυσόστομος, ὅτε εὑρίσκεται πλέον πρὸ τῆς ἀναμενούσης αὐτὸν ὑψίστης ἀποστολῆς, ἐπὶ τῇ εἰς πρεσβύτερον χειροτονίᾳ αὐτοῦ. Καὶ δὲν θὰ ἠδυνάμεθα ἡμεῖς τὰ κατὰ

τὴν ἀνάλογον ταύτην δι' ἡμᾶς στιγμὴν διακατέχοντα ἡμᾶς αἰσθήματα νὰ διερμηνεύσωμεν κάλλιον τοῦ μελιρρύτου τῆς σοφίας ποταμοῦ.

Ἡ ὁλοκλήρωσις τοῦ σκοποῦ τῆς παρὰ τῇ στοργικῇ Τροφῷ φοιτήσεως ἡμῶν ἐτελειώθη πλέον δι' ἡμᾶς καὶ ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ τελικοῦ τῆς Σχολῆς καὶ ἡμῶν προορισμοῦ ἄρχεται ἤδη ἀπὸ τῆς παρούσης στιγμῆς, καθ' ἣν ἡ πολλὰ μήτηρ καὶ Τροφὸς παραδίδει ἡμᾶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς Κοινωνίας, ἀφοῦ πρῶτον τὸ πᾶν ἐπὶ τούτῳ προσέφερε καὶ πλουσίως ἐπεδαψίλευσεν εἰς ἡμᾶς.

«Δεινὸν δὲ ἡμῖν ἡ ἀχαριστία καταφαίνεται, δεινὸν καὶ πάνδεινον». Διότι τὸ νὰ εὐεργετηθῇ κανείς, καὶ νὰ μὴ προσπαθῇ νὰ ἀνταποδώσῃ τὴν εὐεργεσίαν, ἂν οὐχὶ ἄλλως, τοὐλάχιστον διὰ λόγων, εἶναι ἴδιον εἴτε παντελῶς ἀναισθήτου ἔναντι τοσούτων εὐεργεσιῶν, εἴτε ἀμνήμονος καὶ ἐπιλήστου, ἀργὸς ὅμως, ὀκνηρός, ἀσεβὴς καὶ ὑποκείμενος εἰς τὸ πλέον ταπεινωτικὸν τῆς ἀχαριστίας ἐλάττωμα εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος καὶ μνήμην ἔχει καὶ συναίσθησιν καὶ γνῶσιν τῶν ὅσων εὐεργετήθη. Καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ἀκριβῶς ταύτην θὰ ηὑρισκώμεθα καὶ ἡμεῖς, ἐὰν κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμήν, καθ' ἣν διὰ τὴν ὀφειλετικὴν πλέον ἡμῶν παρεσκευάσθημεν πτῆσιν, ἐλέγομεν ὅ,τιδήποτε ἄλλο, ἐκτὸς ἀπὸ θερμὰς πρὸς τοὺς συντελεστὰς τῆς οἰκοδομῆς τῆς προσωπικότητος ἡμῶν εὐχαριστίας.

«Ἔστω δὲ λοιπὸν ἡμῖν ὁ λόγος ὅδε χαριστήριος : Θεῷ μὲν τῷ τῶν ὅλων... ἐκεῖθεν γὰρ ἡμῖν πᾶσαι αἱ τῶν ἀγαθῶν ἀρχαί, ἐκεῖθεν δὲ καὶ ἡμᾶς τῶν εὐχαριστιῶν καὶ ὕμνων καὶ αἴνων ἄρχεσθαι χρή».

Θερμὰς ἀναπέμπομεν τῷ Πατρὶ τῶν Φώτων ἐκ τοῦ μυχιωτάτου τῆς ψυχῆς ἡμῶν βάθους εὐχαριστίας, τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς φθάσαι αἰσίως εἰς τὸ πέρας τῶν παρὰ τῇ Στοργικῇ Τροφῷ σπουδῶν ἡμῶν καὶ ἀξιωθῆναι ἡμᾶς τῆς τιμῆς, ὅπως εἰς τὴν Ἐκείνου ὑπηρεσίαν ἀφιερώσωμεν ἑαυτοὺς καὶ ὁλόκληρον τὴν ζωὴν ἡμῶν.

Θερμὰς ὀφείλομεν νὰ ἀπευθύνωμεν εὐχαριστίας πρὸς τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Μητέρα Ἐκκλησίαν, τὴν ἐν ζεούσῃ στοργῇ ἐπισυνάξασαν ἡμᾶς ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς Γεραρᾶς Τροφοῦ, καὶ τῆς μετὰ τοσαύτης ἀγάπης παρακολουθήσασαν καὶ παρακολουθοῦσαν ἡμᾶς, καὶ πρότερον μέν, ὅλως ὅμως ἰδιαιτέρως κατὰ τὸν τετραετῆ τῶν θεολογικῶν ἡμῶν σπουδῶν δόλιχον, παρέχουσα ἡμῖν πάσας τὰς δυνατότητας διὰ τὴν ὅσον ἔνεστιν ἐπωφελεστέραν δι' ἡμᾶς διεξαγωγὴν αὐτοῦ :

Πρὸς τὴν σεπτὴν αὐτῆς κορυφήν, τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κύριον Ἀθηναγόραν, πολλὰς ἰδιαιτέρως ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν χάριτας διὰ τὸ πρὸς τὴν στοργικὴν Τροφὸν καθόλου, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῆς καὶ μετ' αὐτῆς πρὸς ἕνα ἕκαστον ἐξ

ἡμῶν καὶ πρὸς πάντας ἀμέριστον ἐνδιαφέρον, φιλόστοργον ἀγάπην καὶ πατρικὴν αὐτοῦ προστασίαν καὶ συμπαράστασιν. Δὲν παραλείπομεν ἐνταῦθα νὰ ἀναφέρωμεν τὴν μεγάλην ἀλήθειαν, ὅτι διὰ Σοῦ, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἡ Μήτηρ Σχολὴ εὗρε πλείονας ὑπέρ ποτε ἄλλοτε τὰς δυνατότητας διὰ τὴν ἀπρόσκοπτον ἐπιτέλεσιν τοῦ τεταγμένου αὐτῇ προορισμοῦ, οἱ δὲ περισσότερον ἐκ τούτου εὐεργετηθέντες, δὲν δύνανται νὰ εἶναι ἄλλοι ἀπὸ ἡμᾶς. Πλήρεις ἀπείρου πρὸς Σὲ εὐγνωμοσύνης, εὐχόμεθα παρὰ τοῦ Δοτῆρος τῶν ἀγαθῶν Θεοῦ, ἐνίσχυσιν καὶ μακροημέρευσιν διὰ τὴν συνέχισιν τῶν ὑπὲρ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Μητρὸς Ἐκκλησίας καθόλου, καὶ τῆς Σχολῆς ἡμῶν ἀγώνων Σου.

Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς καὶ τὴν περὶ Σέ, Παναγιώτατε, Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, Ὑμᾶς Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι τῆς Οἰκουμενικῆς καθέδρας Ἀρχιερεῖς, διὰ τὴν ὑπὲρ τῆς Μητρὸς Σχολῆς καὶ δι' ἡμᾶς συνεπῶς ἀγάπην Σας, ἐπιδεικνυομένην οὐ μόνον λόγῳ, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ ἐν τῇ οὕτω παρεχομένῃ θετικῇ συμβολῇ Ὑμῶν εἰς τὴν ἡμετέραν πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν.

Διὰ ποίων δὲ λόγων θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἐκφράσωμεν τὴν πρὸς τὴν Σεβαστὴν Ἐφορείαν καὶ τὸν Σεβασμιώτατον Αὐτῆς Πρόεδρον ἀπέραντον ἡμῶν εὐγνωμοσύνην, δι' ὅσα ὑπὲρ ἡμῶν ἐποίησαν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἐτῶν τῆς ἐνταῦθα διαβιώσεως ἡμῶν ; Ἂν βεβαία καὶ ἀσφαλεστάτη εἶναι ἡ ἀλήθεια, ὅτι αἱ ἐπιδράσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου καὶ τοῦ περιβάλλοντος γενικῶς, διαδραματίζουν ἀποφασιστικὸν ρόλον ἐπὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀνελίξεως, δὲν δυνάμεθα εἰμὴ πλήρεις αἰσθημάτων βαθείας εὐγνωμοσύνης, νὰ στραφῶμεν πρὸς Ὑμᾶς, διὰ τὴν πραγματωθεῖσαν ἐν τῇ Σχολῇ ὑλικὴν καὶ ἄλλην πρόοδον καὶ ἀνέλιξιν, ἧς πρῶτοι ἡμεῖς ἀπηλαύσαμεν.

Πρὸς Σὲ δέ, τιμιώτατε Πάτερ καὶ Σεβαστὲ Ἅγιε Σχολάρχα, πῶς θὰ δυνηθῶμεν δι' ἀνισχύρων διὰ τὴν ἔκφρασιν μέσων, ὡς εἶναι αἱ λέξεις καὶ οἱ λόγοι νὰ ἐκφράσωμεν τὰ καταπλημμυροῦντα τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἰσθήματα βαθυτάτου σεβασμοῦ, υἱϊκῆς ἀφοσιώσεως καὶ ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ βαθείας εὐγνωμοσύνης, ἅτινα ἡ ἀπεριόριστος πρὸς τὴν ἡμετέραν Σχολὴν ἀγάπη καὶ ἡ πατρικὴ Ὑμῶν στοργὴ πρὸς πάντας καὶ πρὸς ἕνα ἕκαστον, ἐξ ἡμῶν, ἐνέπνευσε πρὸς ἡμᾶς ;

Συνεχιστὴς τοῦ ἔργου τοῦ πεπνυμένου Σου προκατόχου, τοῦ Σεβασμιωτάτου ἡμῶν πατρὸς Μητροπολίτου Ἰκονίου κυρίου κυρίου Ἰακώβου, τοῦ ὁποίου μετ' ἀπείρου εὐγνωμοσύνης καὶ μετὰ πολλῆς τῆς συγκινήσεως κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμὴν ἀναμιμνησκόμεθα, διὰ τοὺς κατὰ τὰ ἔτη τῆς Σχολαρχίας αὐτοῦ ἀπείρους μόχθους καὶ θυσίας, χάριν τῆς Μητρὸς

Σχολῆς καὶ τὴν ἀνυπόκριτον πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην Του, ἐβάδισες ἐπὶ τὰ ἴχνη Ἐκείνου καὶ τὸ ἔργον Ἐκείνου ἐπηύξησες, ἐτελείωσες καὶ τελειοῖς, μὲ μίαν νέαν, τῆς ὁποίας τοὺς καρποὺς ἀπηλαύσαμεν ἅπαντες, προοπτικήν : Τῆς τελείας ὀργανώσεως καὶ συστηματοποιήσεως τοῦ ἔργου τῆς Σχολῆς εἰς πάντας αὐτοῦ τοὺς τομεῖς, μὴ φειδόμενος οὐδ' αὐτῆς τῆς ζωῆς Σου διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ Σου. Ἡ καθ' ἡμέραν πρὸς ἡμᾶς ἀναστροφή σου, παρέσχεν εὐκαιρίας πρὸς ἡμᾶς, ἵνα μετὰ συγκινήσεως τὴν ἀλήθειαν ταύτην διαπιστώσωμεν καὶ διακηρύξωμεν. Τὰ δὲ ἐπιτευχθέντα καὶ ἐπιτυγχανόμενα ἐν τῇ Σχολῇ ἔργα, εἶναι οἱ τορώτεροι μάρτυρες τῆς ἀληθείας ταύτης. Ὡς πρὸς ἡμᾶς, ἀνεδείχθης ὁ στοργικὸς πάντοτε Πατήρ, νύκτα τε καὶ ἡμέραν παιδεύων καὶ νουθετῶν ἕνα ἕκαστον, ὁ πεπνυμένος καὶ σοφὸς διδάσκαλος, ἐν τῇ ἀπὸ τῆς ἕδρας διδασκαλίᾳ Σου καὶ τῇ καθ' ἡμέραν πρὸς ἡμᾶς ἀναστροφῇ Σου, μεγίστην ἐν τῇ οἰκοδομῇ τῆς ἑνὸς ἑκάστου προσωπικότητος παρασχὼν τὴν συμβολήν, καταρδεύσας ἡμᾶς διὰ τῶν ναμάτων τῆς τε θύραθεν Φιλοσοφίας καὶ Ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ πρώτως καὶ κυρίως τῆς Χριστιανικῆς σοφίας καὶ θεοσεβείας καὶ ἠθικῆς. Ἐν τῷ προσώπῳ Σου εὕρομεν τὸ πρότυπον τοῦ ἀκαταβλήτου ἀγωνιστοῦ, τοῦ στοργικοῦ πατρός, τοῦ συνετοῦ ἐπιστήμονος, τὸ ὁποῖον θὰ λάμπῃ φωτεινὸν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν διὰ παντὸς τοῦ βίου ἡμῶν.

Τί καὶ πρὸς Ὑμᾶς, πολυσέβαστος τῶν καθηγητῶν καὶ ποδηγετῶν ἡμῶν χορεία, νὰ εἴπωμεν τῶν ὧν ἀπελαύομεν παρὰ Σοῦ ἐπάξιον ; Ὑπήρξατε δι' ἡμᾶς, Σεβαστοὶ ἡμῶν Καθηγηταί, οἱ σμιλευταὶ τῶν νεανικῶν ἡμῶν ψυχῶν, οἱ διὰ τῆς σμίλης τοῦ πνεύματος λαξεύσαντες καὶ διαμορφώσαντες τὴν εὐκατέργαστον νεανικὴν ἡμῶν πνευματικὴν ὕπαρξιν καὶ τελεσιουργήσαντες τὰ θειότατα ἐπ' αὐτῆς, ἀπείρους καταβαλόντες τοὺς μόχθους καὶ τὰς θυσίας διὰ τὴν πνευματικὴν ἡμῶν οἰκοδομήν. Πολλὴν ὁμολογοῦμεν Ὑμῖν τὴν εὐγνωμοσύνην, κηρύττομεν τὴν χάριν, οὐ κρύπτομεν τὴν εὐεργεσίαν.

Πρὸς ὑμᾶς δέ, φίλοι συμμαθηταί, στρέφοντες πλέον τὸν λόγον, εὐχόμεθα ἀπὸ βάθους ψυχῆς, ὅπως ὁ Κύριος ἀξιώσῃ ὑμᾶς νὰ ἐπιτύχητε τὴν πραγμάτωσιν πάσης εὐγενοῦς ὑμῶν ἐφέσεως καὶ ἐπιθυμίας, ἀναδεικνυόμενοι ἄξιοι ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου ἐργάται, ἀξίως τῆς ὑψηλῆς ὑμῶν πολιτευόμενοι κλήσεως ἐν ταῖς λευκαῖς τῶν ἀγρῶν τοῦ θερισμοῦ χώραις, ἔνθα ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι. Ἡ ἀδελφικὴ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἀγάπη, βεβαίωσις τοῦ κατὰ τὴν ὑπὸ τὴν κοινὴν τῆς στοργικῆς ἡμῶν Τροφοῦ στέγην ἁρμονικὴν μεθ' ὑμῶν διαβίωσιν ἡμῶν σφυρηλατηθέντος ἀδελφικοῦ μεταξὺ ἡμῶν δεσμοῦ, σᾶς θέλει πολλῷ κάρρονας ἡμῶν, καὶ μεγαλυτέρα διὰ τοὺς μεγαλυτέρους ἡμῶν ἀδελφοὺς χαρά, θὰ εἶναι ἡ

ἰδική σας πρόοδος καὶ εὐδοκίμησις, ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν ἀποστολῇ καὶ πορείᾳ.

Πρὸς ὑμᾶς τέλος ἀπευθυνόμενοι, ἀξιότιμα τῆς ἐνταῦθα Ὁμογενείας μέλη, θερμότατον ἀποδίδομεν «εὐχαριστῶ» ὄχι μόνον διὰ τὴν τιμὴν ἣν διὰ τῆς παρουσίας ὑμῶν περιποιεῖτε εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ κα ἰδιὰ τὴν εὐγένειαν καὶ στοργὴν μεθ' ἧς περιεβάλλετε ἡμᾶς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐνταῦθα παραμονῆς ἡμῶν.

Εἰς Σὲ δέ, Πανύμνητε Μῆτερ, κλεινὴ Χαλκίτης Σχολή, ποῖος ὕμνος καὶ ποία εὐχαριστία θὰ ἦτο ἱκανὴ νὰ σοῦ ἀποτίσῃ τὸν φόρον τῆς τιμῆς, δι' ὅσα παρέχεις, παρέσχες, καὶ ἔτι μεῖζον διὰ τῆς ἀκατασχέτου Σου ἀνωφερικῆς ὁρμῆς μέλλεις νὰ παρέχῃς τῇ ἀνθρωπότητι ὁλοκλήρῳ, τῷ παγχριστιανικῷ κόσμῳ, τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἡμῖν, τοῖς ἐλαχίστοις τέκνοις Σου; Τὰ παιδικὰ τῶν παιδιῶν Σου ψελλίσματα δὲν δύνανται νὰ ἀποδώσουν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον Σὺ ἐκπροσωπεῖς. Ἀρκοῦνται δι' αὐτὸ εἰς τὸ νὰ εἴπουν ὀλίγα ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα διὰ Σὲ αισθάνονται, ἐν σχέσει πρὸς ὅ,τι δι' αὐτοὺς ἀπέβης : Εἰς τὸ ἤρεμον καὶ γαλήνιον περιβάλλον Σου, εὕρομεν τὸν εὔδιον τῶν ψυχῶν ἡμῶν λιμένα καὶ τὸ ὁρμητήριον, ἔνθα, απομεμακρυσμένοι ἀπὸ τῆς τύρβης καὶ τῆς ὀχλήσεως τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ζωῆς, ἠδυνήθημεν νὰ ἀνεύρωμεν τὸν ἀληθῆ ἡμῶν ἑαυτόν, ὅπως τὸν ἔπλασεν ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Μᾶς ἔδωκες τὴν εὐκαιρίαν νὰ δημιουργήσωμεν τὰ εὐγενέστερα ὄνειρα, τοὺς ὡραιοτέρους πόθους καὶ τὰς χρηστοτέρας ἐλπίδας διὰ τὸ μέλλον. Μᾶς παρέσχες τὸν Χριστιανισμὸν ὄχι μόνον ὡς βιοθεωρίαν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἓν ἰσχυρὸν βίωμα, διὰ τοῦ θαυμασίου συνδυασμοῦ τῆς θεωρίας πρὸς τὴν πρᾶξιν. «Καὶ συνελόντι εἰπεῖν, παράδεισος ἡμῖν ὄντως ἐγένου, μιμητὴς τοῦ Μεγάλου Παραδείσου τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ γῆν μὲν ἐργάζεσθαι οὐκ ἦν ἐν τοῖς κάτω, οὐδὲ σωματοτροφεῖν παχυνομένους· τὰ δὲ τῆς ψυχῆς μόνον αὔξει πλεονεκτήματα, ὥσπερ τινὰ φυτὰ ὡραῖα ἑαυτοὺς φυτεύσαντας, ἢ ἐμφυτευθέντας ἡμῖν ὑπὸ τοῦ πάντων Αἰτίου, εὐφραινομένους καὶ τρυφῶντας.»

Μᾶς ἐνέπνευσες τὸ πνεῦμα τῆς αὐτοθυσίας, τῆς ἀγάπης, τῆς ἐξυπηρετήσεως, καὶ οὕτω, ἀφοῦ ἐνεφοδίασας ἡμᾶς μὲ τὰς ὑγιεῖς τοῦ γνησίου χριστιανικοῦ πνεύματος ἀρχάς, ὡς τοιούτους παραδίδεις ἡμᾶς εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, μὲ τὰς χρηστοτέρας ἐλπίδας διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐκπλήρωσιν τῆς ἐν αὐτῇ ἡμετέρας ἀποστολῆς. Σὺ δὲ εἶσαι Ἐκείνη, ἥτις παρέσχες ἡμῖν καὶ τὰς κατευθύνσεις διὰ τὴν τοιαύτην ἡμῶν ἀποστολήν, Σὺ ἡμᾶς ἐδίδαξες ὅτι «οὐδὲν ἄλλο οὕτως ἴδιον τῆς φύσεως ἡμῶν, ὡς τὸ κοινωνεῖν ἀλλήλοις καὶ χρήζειν ἀλλήλων, καὶ ἀγαπᾶν τὸ ὁμόφυλον», ὅτι «τοῦτο κανὼν χριστιανισμοῦ τοῦ τελειοτάτου, τοῦτο ὅρος ἠκριβωμένος,

αὕτη ἡ κορυφὴ ἡ ἀνωτάτη «Ε τὰ κοινῇ συμφέροντα ζητεῖν», ὅτι «ἐν τῇ τῶν πλειόνων συμβιώσει, καὶ τοῦ ἰδίου ἕκαστος χαρίσματος ἀπολαύει, πολλαπλασιάζων αὐτὸ τῇ μεταδόσει, καὶ τὰ τῶν ἄλλων ὡς ἑαυτοῦ καρποῦται», ἐπιδιώκων τὴν ἐπίτευξιν τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ τελειώσεως καὶ σωτηρίας ἐντὸς τῆς προαγωγῆς τῆς καθολικῆς δικαιοσύνης, τῆς καθολικῆς ἀγάπης, ἐντὸς τῆς ἐφέσεως καὶ τῆς προσπαθείας πρὸς ἐπικράτησιν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Μᾶς ἐδίδαξες νὰ ἀγαπῶμεν τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ Θεῷ καὶ τὸν Θεὸν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ μόνον ἐν τῷ Θεῷ καὶ διὰ τοῦ Θεοῦ νὰ πραγματοποιῶμεν οἱανδήτινα ἡμῶν πρόοδον καὶ δημιουργίαν, καθιστάμενοι ἰδικοί Του συνεργοί. Μᾶς διεβεβαίωσες, ὅτι ἀφ᾽ ἧς στιγμῆς ὁ ἄνθρωπος ἀρχίζει νὰ δημιουργῇ ἐν τῷ ὀνόματί του καὶ ζητεῖ νὰ ἀποδώσῃ μόνον εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεις τὴν δημιουργίαν του καὶ ἀρνεῖται τὴν θυσίαν καὶ τὸν ἀσκητισμόν, ἀνοίγεται τὸ βάραθρον τοῦ μηδενὸς ἐμπρὸς εἰς τὸ ἔργον του· ὅτι ὁ ὑγιὴς πολιτισμὸς ὑπάρχει μόνον ἐκεῖ ὅπου ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις συμβαδίζει ἢ καλύτερον ἕπεται τῆς ἠθικῆς τελειώσεως, καὶ ὅτι ἡ πρωταρχικὴ αὐτοῦ ἰδέα καὶ βάσις εἶναι οὐχὶ τόσον ἡ τῆς προόδου καὶ ἀναπτύξεως, ἀλλὰ τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς μεταμορφώσεως.

Καὶ μᾶς ὑπεμίμνησκες πάντοτε, ὅτι ὀφείλομεν νὰ εἴμεθα οἱ μελλοντικοὶ προοδευτικοὶ ἡγέται τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, τῆς ἠθοπλαστικῆς δράσεως, τῆς ἐξανθρωπιστικῆς ἀποστολῆς, τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας, τῆς καθολικῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς κοινωνικῆς προόδου. Ἡ τοιαύτη δὲ ἀκριβῶς ἠθικὴ καὶ κοινωνικὴ δρᾶσις ἡμῶν, θὰ εἶναι πάντοτε δι᾽ ἡμᾶς μία αὐθεντικὴ καὶ ἐλευθέρα δημιουργία ἀποσπῶσα τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, θὰ εἶναι μία αἰωνία νεότης, μία ἀπόλυτος ἠθικὴ καὶ θρησκευτικὴ παρθενικότης.

Ἐν τῇ ἁγιότητι τοῦ περιβάλλοντός Σου, «ἔνθα μεθ᾽ ἡμέραν τε καὶ νύκτα οἱ ἱεροὶ ἀπαγγέλλονται νόμοι, ὕμνοι τε καὶ ᾠδαὶ καὶ λόγοι μυστικοί· καὶ φῶς τὸ ἡλιακὸν καὶ τὸ διηνεκὲς ἡμέρας ὕπερ, ἡμῶν προσομιλούντων τοῖς θείοις μυστηρίοις, καὶ νυκτὸς ὧν ἐν ἡμέρᾳ εἶδέ τε καὶ ἔπραξεν ἡ ψυχή, ταῖς φαντασίαις κατεχομένων· καὶ ὅλως, συνελόντι εἰπεῖν, ἔνθα ἡ ἔνθεος διὰ παντὸς κατακωχή», ἠδυνήθημεν νὰ γνωρίσωμεν κάλλιον τὴν σημερινὴν κοινωνίαν, ἐν ᾗ «αἴρει τὰ καλὰ καὶ τῆς ἀρετῆς ἡ χάρις οἴχεται, κακία δὲ πολιτεύεται, καὶ τὸ μὲν ψεῦδος πτεροφυεῖ, φυλλοβολεῖ δὲ τὰ πτερὰ ἡ ἀλήθεια, καὶ οἱ νεοφανεῖς δράκοντες καταπίνουσι ψυχὰς μὴ ἐστηριγμένας τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας», παρὰ ἐὰν εἴμεθα ἐντὸς αὐτῆς.

Γνωρίζομεν, ὅτι «τὰ μὲν καλὰ καταλιπόντες μετὰ Σοῦ καὶ παρὰ Σοί» κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν τοῦ ἀποχωρισμοῦ, «ἀμειψόμεθα τὰ χείρω Δια-

δέξεται γὰρ ἡμᾶς σκυθρωπὰ πάντα, θόρυβος καὶ τάραχος ἐξ εἰρήνης καὶ ἐξ ἡσύχου καὶ εὐτάκτου, βίος ἄτακτος· ἐκ δὲ ἐλευθερίας ταύτης, δουλεία χαλεπή, ἀγοραὶ καὶ δίκαι καὶ ὄχλοι· καὶ χλιδή, καὶ σχολὴ ἡμῖν οὐκέτι πρὸς τὰ κρείττω, οὐδ' ἡτισοῦν... εἰκὸς δὲ ὡς ἄρα ὁδοιποροῦντες, καὶ λησταῖς συντευξόμεθα, καὶ συλληφθησόμεθα, καὶ γυμνωθέντες τρωθησόμεθα τραύμασι πολλοῖς, καὶ κεισόμεθά που ἡμιθανεῖς καὶ ἐρριμένοι.

Ἀλλὰ τί ταῦτα θρηνοῦμεν ; Ἔστιν ὁ Σωτὴρ πάντων, καὶ τῶν ἡμιθανῶν καὶ τῶν λελῃστευμένων, πάντων κηδεμὼν καὶ ἰατρός, Λόγος, ἄγρυπνος φύλαξ πάντων ἀνθρώπων». Καὶ εἴμεθα ἀποφασισμένοι ἐν τῷ ὀνόματι Ἐκείνου νὰ ἀγωνισθῶμεν, μὴ φειδόμενοι τῆς ζωῆς ἡμῶν, μέχρις ἐσχάτης ἡμῶν ἀναπνοῆς. Καὶ ἐπάνω εἰς τὰς ἐπάλξεις θὰ ἀποθάνωμεν, βέβαιοι ὅμως ὄντες, ὅτι συμπράττοντες εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Χριστοῦ, θὰ ἀποβῶμεν νικηταὶ τοῦ θανάτου.

Γνωρίζομεν ἐξ ἄλλου, ὅτι ζωὴ καὶ δημιουργία, ἀξίαι καὶ ἰδεώδεις σκοποί, μόνον ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ὁ Σωτὴρ διὰ τοῦ ἰδίου περιεποιήσατο αἵματος, καὶ ἐν τῇ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας κοινωνίᾳ εἶναι δυνατά. Πρὸς τὴν ἀγάπην δ' αὐτῆς καὶ τὴν ἐπιδειχεῖσαν πρὸς ἡμᾶς στοργὴν ποιούμεθα ἔκκλησιν, ὅπως μὲ τὴν ἰδίαν καὶ πάλιν μητρικὴν στοργὴν παρακολουθήσῃ ἡμᾶς καὶ ἐν τῷ μετὰ ταῦτα ἡμῶν βίῳ, ἐν τῇ ζωῇ καὶ δράσει ἡμῶν ἐντὸς τῆς κοινωνίας, ἐν ᾗ διὰ μέσου τραγωδίας καὶ ὁρατῶν θλίψεων, δι' ἑνὸς μαρτυρικοῦ ἀγῶνος, πραγματοποιεῖται ἡ θρησκευτικὴ τῆς ἀνθρωπότητος ζωή. Ἡ δὲ ἀνθρωπότης, δὲν δύναται παρὰ νὰ βαδίζῃ πρὸς τὸ πλήρωμα, πρὸς τὴν θέωσιν, πρὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, τῆς ὁποίας ἐργάτας ἐτάξαμεν ἑαυτούς, διότι αὐτὸ εἶναι τὸ περὶ ἡμῶν θέλημα τοῦ Θεοῦ.

«Ἡμῖν οὖν ἐνταῦθα παυέσθω ὁ λόγος... εὐγνωμόνως εὐχαριστησάντων που, οἴμεθα, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἡμετέραν ἄξιον μὲν οὐδὲν λεγόντων, οὐ μὴν σιωπησάντων παντελῶς...».

Σὺ δὲ ἀναστάς, «Ὦ Σεπτὴ τῆς Ὀρθοδοξίας Κορυφή, «καὶ εὐξάμενος, ἤδη πέμπε ἡμᾶς», συνοδεύσας μὲν ἡμᾶς μὲ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας Σου κατὰ τὴν ἐνταῦθα παραμονὴν ἡμῶν, «συνοδεύων δὲ ταῖς εὐχαῖς καὶ ἀποδημήσαντας· καὶ δὴ παραδίδου καὶ παρατίθεσο, μᾶλλον δὲ παραδίδου τῷ ἀγαγόντι ἡμᾶς πρὸς Σὲ Θεῷ· εὐχαριστῶν μὲν ἐπὶ τοῖς φθάνουσιν ὑπὲρ ἡμῶν· παρακαλῶν δὲ χειραγωγεῖν καὶ ἐν τοῖς μέλλουσιν, διὰ παντὸς ἐφεστῶτα, ὑπηχοῦντα τῷ νῷ ἡμῶν τὰ Αὐτοῦ προστάγματα, ἐμβάλλοντα ἡμῖν τὸν Θεῖον φόβον αὐτοῦ παιδαγωγὸν ἄριστον ἐσόμενον... Παρακάλεσον» δὲ «καὶ παραμυθίαν τινὰ ἡμῖν γενέσθαι παρ' αὐτοῦ» ἐν τοῖς χαλεποῖς τῆς κοινωνικῆς ἡμῶν ζωῆς καὶ δράσεως καιροῖς, «πομπὸν ἀγαθὸν ἐξαποστεῖλαι, συνοδοιπόρον ἄγγελον».

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

Παναγιώτατε,

Σεβάσμιοι ἐν Χριστῷ Ἀδελφοί,

Εὐγενέστατοι Κύριοι,

Πανοσιολογιώτατε Ἅγιε Σχολάρχα,

Ἐλλογιμώτατοι Κύριοι Καθηγηταί,

Ἀγαπητοὶ μαθηταί,

Κυρίαι καὶ Κύριοι,

Ἐν πρώτοις, ἡ Ἐφορία θέλει νὰ ἐκφράσῃ τὴν χαρὰν καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν τῆς Σχολῆς, διότι εὐλογεῖται σήμερον μὲ τὴν παρουσίαν τῆς Ὑμετέρας ἀγαπητῆς Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἔπειτα δὲ νὰ εἴπῃ δύο λέξεις βαθείας τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης τῆς Σχολῆς πρὸς αὐτάς, δι' ὅ,τι ἐσκέφθησαν καὶ ἀπεφάσισαν νὰ τὴν ἐνισχύσουν καὶ νὰ τὴν ἀναβιβάσουν καὶ τὴν φέρουν εἰς τὴν περίζηλον καὶ εὐπρεπῆ σημερινὴν θέσιν της, ὥστε ἡ Ἐκκλησία νὰ ἀντλῇ τὴν βαθυτέραν παραμυθίαν της. Ἡ δύναμις τῆς Ἐφορίας, Παναγιώτατε, εἶναι ἡ ἰδική Σας πρὸς τὴν Σχολὴν βαθεῖα ἀγάπη. Δεχθῆτε, κατὰ τὴν ἐπίσημον αὐτὴν στιγμήν, μαζὺ μὲ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Σχολῆς, καὶ τὰ ἐγκάρδια σεβάσματα τῆς Ἐφορίας.

*
* *

Εἰσερχόμεθα εἰς τὴν περίοδον τῶν διακοπῶν, καὶ ἀνοίγει ἐνώπιόν μας τὸ τέλος μιᾶς ἐργασίας, ὁ ἐλεύθερος χρόνος, τὸ ταξείδιον, ἡ πραγματοποίησις ἑνὸς ὀνείρου. Ἡ μεγάλη ἐποχή, νὰ περάσωμεν ἀπὸ μίαν τάξιν εἰς τὴν ἄλλην, ἀπὸ μίαν Σχολὴν εἰς τὴν ἄλλην, ἢ νὰ τερματίσωμεν τὰς σπουδάς μας, συμπίπτει μὲ τὸν θερισμὸν εἰς τὸ μεγάλο βασίλειον τοῦ σιταριοῦ, τὸ ὁποῖον στηρίζει καρδίαν ἀνθρώπου. Οἱ τελειοδίδακτοί μας ἀποχαιρετοῦν τὴν ὡραίαν μας Σχολήν. Οἱ μὲν ἐξ αὐτῶν θὰ ἀνοιγοῦν εἰς τὴν ἐκτεταμένην θάλασσαν τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία εἶναι ὁ μεγάλος ἀντίπαλος ποὺ πρέπει νὰ κατακτηθῇ, ἐξέρχονται εἰς τὸν δρόμον τῆς διακονίας των, οἱ δὲ θὰ συνεχίσουν τὰς σπουδάς των εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Θὰ μεσολαβήσουν αἱ διακοπαί, ἡ ἀνάπαυσις, ἡ γαλήνη. Ἔχει καὶ ἡ ἀνάπαυσις τὸ νόημά της, καὶ τὸ ἁπλὸ καὶ τὸ θρησκευτικό.

Ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε τὴν ἀνάπαυσιν, μᾶς εἶπε νὰ ἐργαζώμεθα ἓξ ἡμέρας τὴν ἑβδομάδα, καὶ νὰ ἀναπαυώμεθα τὴν ἑβδόμην ἡμέραν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἀνάπαυσις τοῦ αἰωνίου. Καὶ ὁ Θεὸς ἀνεπαύθη. Ἡ ἐργασία κατα-

λήγει εἰς τὴν ἀνάπαυσιν, ἀμφότεραι δὲ ἔχουν τὸ βαθὺ νόημά των. Ἐβάδισαν οἱ Ἑβραῖοι εἰς τὴν ἔρημον, διὰ νὰ φθάσουν εἰς τὴν ἐπηγγελμένην γῆν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔρρεε μέλι καὶ γάλα. Ἕνα μυστήριον κρύπτουν αἱ διακοπαί, μίαν πνευματικότητα ἔχουν.

Εἶναι ἕνας χρόνος ὡρισμένος, μετρημέναι ἡμέραι. Τότε τί σημαίνει ὅτι ὁ Θεὸς ἀνεπαύθη, ἀφοῦ διὰ τὸν Θεὸν δὲν ὑπάρχει χρόνος, ἀφοῦ δι' αὐτὸν χίλιαι ἡμέραι εἶναι ὡς μία ἡμέρα ; Ὁ Πατήρ μου, λέγει ὁ Ἰησοῦς, ἀκαταπαύστως ἐργάζεται, ἀεννάως δίδει εἰς τὰ ὄντα καὶ εἰς τὰς ὑπάρξεις ζωήν. Πάντοτε δρᾷ, καὶ πάντοτε ἀναπαύεται, λέγει ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος. Πάντοτε σκέπτεται, πάντοτε γνωρίζει, πάντοτε ἀγαπᾷ, πάντοτε ἡ πηγὴ τρέχει.

Ἀναπαύομαι σημαίνει ὅτι θέλγομαι, ὅτι ξεκουράζομαι, ὅτι γαληνεύω. Ἡ ὀμορφιὰ μὲ ξεκουράζει, μοῦ δίδει γαλήνην, μὲ μεταρσιώνει. Ἡ ὡραιότης, ἡ τελειότης. Ὁ Θεὸς εἶναι αὐτὴ ἡ τελειότης. Δι' αὐτὸν ἀνάπαυσις καὶ ἐργασία συνυφαίνεται εἰς θείαν ἁρμονίαν. Ἀναπαύεται εἰς τὸν ἑαυτόν Του καὶ εἰς τὰ δημιουργήματά Του, τὰ ὁποῖα εἶδεν ὅτι εἶναι ὡραῖα, καλὰ λίαν. Τὰ θεάζεται καὶ θεάζεται τὸν Ἑαυτόν Του. Δὲν Τοῦ λείπει τίποτε, εἶναι τὸ πλήρωμα τῆς ὑπάρξεως, εἶναι ἡ ἀπέραντη μακαριότης, ἡ ὑπερτάτη τελειότης, ἡ αἰωνία διάρκεια. Ἐνῷ ἡμεῖς μαστιζόμεθα ἀπὸ τὴν ἀνάγκην, ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν, ἀπὸ τὴν ἀτέλειαν, ἀπὸ τὴν φθοράν, καὶ ἀπὸ τὸν φόβον. Ἔχομεν ἀπόλυτα τὴν ἀνάγκην Του, καὶ ἡ ψυχή μας εἶναι ἀνήσυχη, ἕως ὅτου πετάξῃ καὶ ἀναπαυθῇ πλησίον Του.

Ἐνδεεῖς εἴμεθα, θνητοὶ εἴμεθα, ἀλλ' Ἐκεῖνος μᾶς καλεῖ εἰς τὴν αἰωνίαν ἀνάπαυσιν τῆς τελειότητός Του, τῆς πληρότητός Του, τῆς μακαριότητός Του. Ἔξελθε ἀπ' αὐτὴν τὴν δουλείαν, ἔθελθε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἐγὼ θὰ σοῦ δώσω μίαν χώραν, ὁμοίαν πρὸς παράδεισον. Θὰ περάσῃς ἀπὸ τὴν ἔρημον, ἀλλ' ἐγὼ θὰ σοῦ εἶμαι ὁδηγός. Θὰ σὲ βάλω, θὰ θέσω κάθε ἄνθρωπον εἰς κίνησιν, εἰς πορείαν, εἰς ἐργασίαν, διὰ νὰ κτίσωμεν μαζὺ τὴν ἐλευθερίαν, τὴν τελειότητα καὶ τὴν εὐτυχίαν. Ἐγὼ θὰ σὲ ποιμάνω, καὶ σὺ δὲν θὰ στερηθῇς τίποτε. Θὰ κατασκηνώσῃς ἐπάνω εἰς τὴν χλόην, πλησίον εἰς πεντακάθαρα καὶ δροσερὰ νερὰ καὶ ἡ ψυχή σου θὰ σκιρτήσῃ ἀπὸ γοητείαν, θὰ ἀναστηθῇ. Θὰ σὲ ὁδηγήσω ἐπὶ τρίβους δικαιοσύνης, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. Καὶ ἂν ἀκόμη περάσῃς ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου, δὲν θὰ φοβηθῇς, διότι ἐγὼ θὰ εἶμαι μαζύ σου. Ἡ ράβδος μου καὶ ἡ βακτηρία μου θὰ σὲ στηρίζουν. Εἶμαι ὁ Ποιμὴν ὁ καλός. Θὰ σοῦ ἑτοιμάσω τράπεζαν, καὶ μαζύ μου θὰ δειπνήσῃς. Θὰ σοῦ ἀλείψω τὴν κεφαλήν σου μὲ μῦρον, εἶμαι ὁ φιλοξενῶν, καὶ θὰ σοῦ γεμίσω τὸ ποτήριόν σου μεθύσκον ὡς κράτιστον (Ψαλμὸς 22).

Δὲν ἐκάθισεν ὁ Χριστὸς μὲ τοὺς μαθητάς Του εἰς δεῖπνον ; Δὲν τοὺς ἔδωκε τὸ Ποτήριον, λέγων : Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες ; Δὲν μᾶς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι πορεύεται εἰς τὸν Πατέρα Του διὰ νὰ μᾶς ἑτοιμάσῃ τόπον ; Πρὸς τὸν Πατέρα Του καὶ Πατέρα ἡμῶν ; Εἴμεθα ὅλοι οἱ προσκεκλημένοι Του. Αὐτὴ εἶναι δι' ἡμᾶς ἡ μεγάλη ἀνάπαυσις. Ἀναπαύομαι δι' ἡμᾶς σημαίνει ξεκουράζομαι, καὶ δὲν ἔχω πλέον ἀνάγκας. Ἀνάπαυσις εἶναι τὸ τέλος τοῦ δρόμου μου, εἶναι ἡ Χαναάν, εἶναι αἱ Μοναὶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ οὐρανίου Πατρός. Πρέπει νὰ χορτάσωμεν, ὁ πεινασμένος δὲν ἔχει ἀνάπαυσιν. Θέλομεν σταθερότητα, γαλήνην, αἰωνιότητα. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος κλονίζεται, ταράσσεται, φθίνει, δὲν ἔχει ἀνάπαυσιν. Καινούργια ζητοῦμεν ζωήν, καινούργιον οὐρανόν. Μᾶς γαληνεύει, μᾶς ἀναπαύει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, διὰ τὸν ὁποῖον ἀποστέλλεσθε, ἡ λειτουργία, διὰ τὴν ὁποίαν παρασκευάζεσθε, σεῖς οἱ ἀποφοιτῶντες.

Διαπαιδαγώγησις ἦτο διὰ τοὺς Ἑβραίους ἡ πορεία εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἡ κατασκήνωσις εἰς σκηνάς. Τὰς ἐδίπλωναν, τὰς μετέφερον, τὰς ἐτοποθετοῦσαν, ἦτο θέλημα Θεοῦ νὰ μάθουν ὅτι πήγαιναν εἰς πατρίδα καλυτέραν ἀπὸ ἐκείνην ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξῆλθον. Θὰ ἐτελείωνεν ἡ πορεία μίαν ἡμέραν, θὰ ἐτελείωνεν ἡ ἀστάθεια, θὰ ἤρχετο ἡ ἀνάπαυσις, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ὁ ὁποῖος ἐπορεύετο μαζύ των ἤθελε ἕνα Ναὸν σταθερὸν εἰς τὴν Σιών.

Πολλοὶ δὲν ἔγιναν ἄξιοι νὰ φθάσουν εἰς τὴν Χαναάν, ἀφῆκαν τὰ ὀστᾶ των εἰς τὴν ἔρημον, ἔφθασαν ὅμως τὰ παιδιά των. Αἱ θλίψεις καὶ οἱ ἀγῶνες τοῦ Δαυῒδ δὲν ἐτελείωσαν, πόσες φορὲς παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ τοῦ δώσῃ ἀνάπαυσιν, καὶ ἡ ἀνάπαυσις δὲν τοῦ ἐδόθη, ἐδόθη ὅμως εἰς τὸν υἱόν του Σολομῶντα. Πόσες φορὲς ὁ Παῦλος, κουρασμένος ἀπὸ τὸν ἀγῶνα, τὸν μόχθον, τὶς ἀντιλογίες, τὶς συκοφαντίες, διψᾷ τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἐν Χριστῷ ἀνάπαυσιν, νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν, ὅπου πουθενά, οὔτε εἰς τὴν μόνωσιν, μπορεῖ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὴν πάλην, ἀπὸ τὴν ὀδύνην καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον. Εἰς τὴν γῆν δὲν ὑπάρχει ἡσυχία, καὶ ὅταν ὑπάρχῃ, ὁμοιάζει τὴν ἡσυχίαν τοῦ διανυκτερεύοντος στρατοπέδου, τὴν παραμονὴν τῆς μάχης. Εἶναι ἀνάγκη ν' ἀλλάξῃ ἐπιδερμίδα καὶ νὰ περιβληθῇ ἀθανασίαν, νὰ καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς (Β' πρὸς Κορ. ε', 4), νὰ ἀράξῃ εἰς ἕνα νέον οὐρανόν.

Ὢ ! Σεῖς οἱ ὁποῖοι ἀποχαιρετᾶτε σήμερον τὴν γλυκυτάτην Σχολήν μας, θὰ προστεθῆτε εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι, μαζὺ μὲ τὸν Χριστὸν βοηθοῦν τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀράξουν εἰς ἕνα νέον οὐρανόν. Ὁ λαὸς σᾶς περιμένει, περιμένει τὴν συνάντησίν σας, τὸ μήνυμά σας. Ἡ ἀνθρωπότης εἶναι κατώδυνος, καὶ ὁ τοκετός της εἶναι ὁ πόνος.

Ἡ ἀνθρωπότης τραγουδεῖ τὴν νύκτα μὲ τόνους ἀηδόνος, ἀναμένουσα τὴν ἠῶ, ἀναμένουσα σᾶς. Ἡ ἀναχώρησίς σας εἶναι ἡ προκαταρκτική, δοκιμαστική, θὰ ἔλθῃ ἀργότερον ἡ ἀποφασιστικὴ καὶ μεγάλη ὥρα τῆς ἀποστολῆς σας εἰς τὸν κόσμον, μὲ τὴν χειροτονίαν σας, τὴν ὁποίαν μερικοὶ τὴν ἔχετε ἤδη λάβῃ. Ἡ ἀναχώρησίς σας ὁμοιάζει μὲ τὴν προκαταρκτικὴν ἀποστολὴν τῶν Δώδεκα εἰς τὴν χώραν. Τοὺς ἔστειλεν ὁ Ἰησοῦς δύο δύο, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ δοκιμασθοῦν, ἀλλὰ καὶ νὰ γνωρίσουν τὴν δύναμιν ἡ ὁποία τοὺς ὑποστηρίζει, καὶ νὰ νοιώσουν ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοὺς περιμένουν. Ἐγύρισαν οἱ μαθηταὶ γεμᾶτοι χαράν, καὶ εἶδαν ὅτι ὁ λαὸς τοὺς ἀνέμενε.

Θὰ νοιώσετε καὶ σεῖς, ἀγαπημένοι μας νεώτεροι ἀδελφοί, οἱ ὁποῖοι ἔχετε εἰς τὸ βλέμμα σας κἄτι τὸ καλόν, θὰ νοιώσετε τὴν χαρὰν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν. Ἡ δύναμίς σας καὶ ἡ δόξα σας, ἡ ἀνάπαυσις καὶ ἡ τελειότης σας καὶ ἡ αἰωνιότης θὰ εἶναι ὅτι θὰ σᾶς συνοδεύῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ ὅτι θὰ σᾶς ἀναμένουν οἱ ἄνθρωποι.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΗΠΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΑ ΤΕΛΗ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος κλοπὴ σοβαρὰ ἀνεστάτωσε τὴν Κοινότητα Πριγκήπου. Ἐκλάπησαν τὰ ἑξαπτέρυγα καὶ λοιπὰ ἀργυρᾶ σκεύη τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, οἱ δὲ κλέπται παρ' ὅλας τὰς ἐρεύνας παρέμενον ἀσύλληπτοι. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων μηνῶν, τὰ παιδιὰ τῆς συνοικίας Μαδὲν παίζοντα τὸ γνωστὸν παιγνίδι «κρυφτὸ» εἰσῆλθον εἰς μίαν ὑπόγειον σήραγγα εἰς τὴν περιφέρειαν «Καμάρες» ὅπου καὶ ἀνεκάλυψαν τὰ κλαπέντα ἱερὰ σκεύη, τὰ ὁποῖα ὁ ἢ οἱ κλέπται προχείρως εἶχον κρύψει ἐκεῖ. Εἰδοποιηθεῖσα ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ναοῦ μετέφερεν ἐν πομπῇ καὶ μὲ κωδωνοκρουσίας, ἐν συρροῇ δὲ ὅλων τῶν κατοίκων, τὰ ἱερὰ σκεύη εἰς τὸν Ἱ. Ναόν. Αἱ «καμάρες» αὗται εἶναι ὅ,τι ἀπέμεινεν ἀπὸ τὴν γυναικείαν Μονὴν τῆς Πριγκήπου, εἶναι τὰ θολωτὰ ὑπόγεια τοῦ Ναοῦ τῆς Μονῆς, ἔνθα ἐναποθήκευον αἱ Μοναχαὶ τὰς τροφάς των. Ἡ Μονὴ ἐξετείνετο ἐπὶ τῆς παραλίας, εἰς μῆκος 250 μέτρων. Ὅπως εἰς ὅλας τὰς Μονάς, ἡ Ἐκκλησία τῆς Μονῆς ἀπετέλει τὸ κέντρον αὐτῆς. Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν σωζομένων θεμελίων τῆς Μονῆς, τὸ μῆκός της ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ νάρθηκος μέχρι τοῦ εἰκονοστασίου ἦτο 14 μέτρων, τὸ δὲ πλάτος 13. Οἱ δύο νάρθηκες εἶχον ἀνὰ τρεῖς θύρας, διὰ τῶν ὁποίων εἰσήρχοντο αἱ Μοναχαὶ εἰς τὸν κυρίως Ναὸν μὲ τὰ ἑκατέρωθεν κλίτη. Ἐκ τῶν ναρθήκων δὲ διὰ πλαγίων θυρῶν διασχίζουσαι μικρὸν διάδρομον μετέβαινον εἰς τὰ κελλία τὰ ὁποῖα ἐξετείνοντο ἑκατέρωθεν τοῦ Ναοῦ εἰς μῆκος 70 περίπου μέτρων. Φαίνεται ὅτι τὰ κελλία ἐφωτίζοντο ἐκ τῆς πρὸς τὸν Ναὸν πλευρᾶς αὐτῶν, ἐστεροῦντο δὲ παραθύρων πρὸς τὴν θάλασσαν διὰ τὸν ἐκ τῶν πειρατῶν φόβον. Ὁ ναΐσκος ἐμβαδοῦ 160 περίπου μέτρων ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ 300 ἢ καὶ 400 Μοναχὰς ὅσας κατὰ τοὺς συγχρόνους ἱστορικοὺς εἶχεν ἡ Μονὴ ἥτις καὶ διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο μεγάλη. Πρὸς τὴν πλευρὰν τῆς θαλάσσης, μεθ' ἧς ἐπεκοινώνει διὰ μιᾶς μόνον θύρας ἐξόδου πρὸς τὸν μικρὸν λιμένα τῆς Μονῆς ὑπῆρχον τὰ διαμερίσματα τοῦ ἄρρενος προσωπικοῦ αὐτῆς, ἀπαραιτήτου διὰ τὰς βαρείας ἐργασίας καὶ τὴν προστασίαν τῶν Μοναχῶν κατὰ τὰς ἐπιδρομάς, μὴ ἐρχομένου ὅμως εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ αὐτάς. Σῴζονται ἐρείπια τοῦ λιμενίσκου, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ γαλέρα τῆς Μονῆς θὰ μετέφερε τὰ ἀπαιτούμενα τρόφιμα, ὅπως καὶ ἐρείπια τοῦ τοίχου, ὁ ὁποῖος ἀσφαλῶς θὰ κατέληγεν εἰς ἐπάλξεις, ἐκ τῶν

ὁποίων τὸ ἄρρεν προσωπικόν, ὁμοῦ μὲ τὰς Μοναχάς, ὑπερήσπιζον τὴν Μονήν.

Εἰς ἀπόστασιν 120 μέτρων ἀπὸ τοῦ Ναοῦ σώζονται τὰ ἐρείπια κινστέρνας κυλινδρικῆς διαμέτρου ἐσωτερικῆς 18,30 μ. ἐκ τῆς ὁποίας ὑδρεύετο ἡ Μονή. Ὁ μεταξὺ τῆς κινστέρνας καὶ τοῦ Ναοῦ χῶρος ἐχρησίμευεν ὡς νεκροταφεῖον τῆς Μονῆς, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐτάφη ἡ αὐτοκράτειρα Εἰρήνη καὶ ἄλλαι εὐγενεῖς κυρίαι, αἱ ὁποῖαι διῆλθον τὴν ζωήν των ἐν μετανοίᾳ καὶ προσευχῇ.

Ἡ Μονὴ ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστίνου τοῦ Β΄., ὅστις ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 565 ἕως 578. Ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν πλίνθων ἐπιγραφῆς προκύπτει, ὅτι ἐκτίσθη κατὰ τὰ ἔτη 573 καὶ 574. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 573 μέχρι τῆς βασιλείας τῆς Εἰρήνης, οὐδεὶς λόγος γίνεται περὶ τῆς Μονῆς. Καίτοι δὲν εἶναι ἐπακριβῶς γνωστὴ ἡ ἡμερομηνία τῆς ἀνακαινίσεως τῆς Μονῆς, ἐν τούτοις φαίνεται ὅτι περὶ τὰ τέλη τῆς πολιτικῆς της ζωῆς ἐσκέφθη ἡ Εἰρήνη νὰ ἑτοιμάσῃ διὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς της ἤρεμον κατοικίαν. Τὸν Αὔγουστον τοῦ 797 ἀφοῦ ἀσπλάγχνως κατὰ τὸν Μανασσῆν — ὅστις τὴν ἀποκαλεῖ Μήδειαν — διέταξε τὴν τύφλωσιν τοῦ υἱοῦ της Κωνσταντίνου Δ΄, ἡ Εἰρήνη ἐνέκλεισεν εἰς τὴν μεγάλην ταύτην Μονὴν τὴν ἐγγονήν της Εὐφροσύνην, θυγατέρα τῆς πρώτης συζύγου τοῦ υἱοῦ της Μαρίας, ἐγγονῆς τοῦ μεγάλου φιλανθρώπου Φιλαρέτου ἐκ Παφλαγονίας. Ἡ δὲ Μαρία τὴν ὁποίαν διεζεύχθη ὁ Κωνσταντῖνος διὰ νὰ συζευχθῇ τὴν Θεοδότην συγγενῆ τῶν Μοναχῶν Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου καὶ Πλάτωνος, εἶχεν ἤδη ἐγκλεισθῆ εἰς Μονήν τινα τῶν Πριγκηποννήσων, ἄγνωστον ὅμως εἰς ποίαν. Μετὰ πέντε ἔτη, δηλ. τῷ 802, ἡ Εἰρήνη συλληφθεῖσα καὶ ἡ ἰδία εἰς τὴν ἔπαυλίν της ἐν τῇ συνοικίᾳ «τὰ Ἐλευθερίου» ὡδηγήθη εἰς τὴν ἰδίαν Μονὴν τῆς Πριγκήπου ὑπὸ τοῦ διαδόχου της Νικηφόρου, κατασχόντος ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν της. Ὁ Νικηφόρος τὴν ἀπέστειλε βραδύτερον εἰς τὴν Μυτιλήνην, ὅπου ζήσασα ἐν πενίᾳ καὶ στερήσεσιν, ἀπέθανε τῷ 803. Τὸ σῶμά της μετακομισθέν, ἐτάφη ἐν τῇ ἀνακαινισθείσῃ ὑπ' αὐτῆς Μονῇ. Κατὰ τὸ ἔτος 823 πάλιν, γίνεται λόγος περὶ τῆς Μονῆς. Ὁ Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸς ἀνελθὼν εἰς τὸν θρόνον διὰ τοῦ φόνου τοῦ Λέοντος Ἀρμενίου κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων, ἐπιθυμεῖ νὰ συζευχθῇ τὴν ἐγγονὴν τῆς Εἰρήνης, τὴν Μοναχὴν Εὐφροσύνην. Σύζυγος τῆς Θέκλης, μητρὸς τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου του Θεοφίλου, κατορθώνει τῇ συγκαταθέσει τῆς Γερουσίας καὶ τοῦ εἰκονομάχου Πατριάρχου Ἀντωνίου νὰ τὴν διαζευχθῇ καὶ νὰ ἀναβιβάσῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς μάμμης της τὴν Εὐφροσύνην. Ὁ ἄγονος οὗτος γάμος ἐτερματίσθη ἀποτόμως διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Μιχαήλ. Ὁ Θεόφιλος ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ θρό-

νου, ἔσχεν ὡς πρώτην του σκέψιν, νὰ ἐγκλείσῃ πάλιν, κατὰ τὸ ἔτος 829 τὴν αὐτοκράτειραν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πριγκήπου.

Κατὰ τὸ ἔτος 860, οἱ Ρῶσσοι εἰσελθόντες εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ, ἐπέδραμον ἐπὶ τῶν Μονῶν τῶν νήσων, καταστρέψαντες πᾶν ὅ,τι δὲν ἠδύναντο νὰ συναποκομίσουν εἰς τὰς πατρίδας των. Καὶ ἀσφαλῶς καὶ ἡ ἡμετέρα Μονὴ θὰ ὑπέστη μεγάλας καταστροφάς. Τῷ 1041 Μιχαὴλ ὁ Δ΄. ὁ Παφλαγών, δεύτερος σύζυγος τῆς ἀπογόνου τῆς μακεδονικῆς δυναστείας Ζωῆς, ἀπεφάσισε παραιτούμενος, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Μονὴν τῶν ἁγίων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, ὅπου καὶ ἀπέθανε μετ᾽ ὀλίγον. Τὸν διεδέχθη ὁ υἱοθετηθεὶς ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀνεψιός του Μιχαὴλ ὁ Καλαφάτης, ὅστις ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ νὰ γίνῃ ἀπόλυτος ἄρχων, δὲν ἐδίστασε νὰ στείλῃ τὴν Ζωὴν εἰς τὴν ἡμετέραν Μονήν. Δὲν ἔμεινεν ὅμως αὕτη ἐπὶ πολὺ ἐν τῇ Μονῇ, διότι ὁ λαὸς τοῦ Βυζαντίου, ὅστις ἦτο πρόθυμος νὰ συγχωρήσῃ τὰ σφάλματα τῆς ἀπογόνου τοῦ Βασιλείου Β΄, οὐχὶ ὅμως καὶ τοῦ Καλαφάτη, ἐστασίασε καὶ διὰ θορυβωδῶν διαδηλώσεων ἠνάγκασε τὸν Μιχαὴλ νὰ ἀνακαλέσῃ ἀμέσως τὴν Ζωὴν ἐκ τῆς Μονῆς. Ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ του ὁ στασιάσας λαὸς ἀπέσπασε καὶ τὴν ἀδελφὴν τῆς Ζωῆς Θεοδώραν ἐκ τῆς Μονῆς ἐν ᾗ ἔμενεν, ἐγκατέστησεν ἀμφοτέρας ἐπὶ τοῦ θρόνου, τὸν δὲ καταφυγόντα εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Στουδίου Μιχαήλ, — ὅστις κατὰ τὸν Ψελλὸν φαίνεται «ἥττων καὶ τοῦ καιροῦ καὶ τῶν συμφορῶν» ἐτύφλωσε καὶ ἐξώρισε.

Κατὰ τὸ ἔτος 1060 εἰς τὴν ἡμετέραν Μονὴν ἐνεκλείσθη ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Ζ΄, δι᾽ ὀλίγους μῆνας ἡ Ἄννα Θαλασσηνή, ἡ μήτηρ τῶν Κομνηνῶν.

Τέλος κατὰ τὸ ἔτος 1302, βενετικαὶ γαλέραι, ρίπτουσι τὰς ἀγκύρας των πρὸ τῶν Πριγκηποννήσων, τὸ δὲ πλήρωμα ἐξερχόμενον εἰς τὴν ξηρὰν ἐπιδίδεται εἰς λεηλασίας καὶ καταστροφάς. Ὅλοι οἱ Μοναχοὶ καὶ αἱ Μοναχαὶ τῶν Μονῶν αἰχμαλωτίζονται, ὁ δὲ δυστυχὴς Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος, ἀναγκάζεται νὰ καταβάλῃ ὑπέρογκον ποσὸν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν των.

Ἔκτοτε δὲν γίνεται λόγος περὶ τῆς ἡμετέρας Μονῆς, τῆς ὁποίας τὰ σωζόμενα ἐρείπια μαρτυροῦσι τὸ μέγεθος, ἀλλὰ καὶ τὸ μεγαλεῖόν της κατὰ τὴν βυζαντινὴν ἐποχήν.

Η ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ (*)

Κατὰ τὴν ἐπίγειον αὐτῆς σταδιοδρομίαν, αὕτη παρίσταται ἐν σχέσει πρὸς ἡμᾶς ὡς ἰδεῶδες περὶ τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ ὁποίου ἐντετάλημεν νὰ παρακαλῶμεν «ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου», καὶ περὶ οὗ ἐλάβομεν ἐπαγγελίαν ὅτι τοῦτο ἐξάπαντος θὰ ἐπιτευχθῇ. Ἀφ' ἧς ὅμως ἡ ἀνθρωπότης εὑρέθη ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἐπιτεύξεως, τοῦ ἰδεώδους τούτου, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἤρξατο ἤδη ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ χρόνῳ πραγματοποιουμένη· διὸ καὶ παρίσταται πολλαχοῦ τῆς Κ. Διαθήκης ὡς ἐληλυθυῖα καὶ ὑφισταμένη ἐπὶ τῆς γῆς πρὸ τῆς τελικῆς κρίσεως καὶ τῆς ἐνδόξου αὐτῆς ἀποκαλύψεως (πρβλ. Ματθ. ιβ', 28, Λουκ. ια', 20).

Διαμαρτυρόμενοί τινες ἐξηγηταὶ πειρῶνται νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι παρὰ τῷ Κυρίῳ ὁ λόγος περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ εὕρηται ἐν ἐσχατολογικῇ μόνον ἐννοίᾳ· ὅτι οὐδαμοῦ τῆς Κ. Διαθήκης παρίσταται αὕτη ὡς λαβοῦσα ἀρχὴν πρὸ τῆς τελειωτικῆς κρίσεως καὶ ὅτι ἐπίσης οὐδαμοῦ ἡ Ἐκκλησία καλεῖται βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἢ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Ἀντιπαρερχόμενοι τὰ χωρία ἐκεῖνα τῆς Κ. Διαθήκης, τὰ ὁποῖα διχῇ δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσι, τῇ τε ἐσχατολογικῇ δηλονότι ἐννοίᾳ καὶ τῇ ἐννοίᾳ τῆς Ἐκκλησίας (πρβλ. Ματθ. ε', 3—12 ιθ', 20, Λουκ. στ', 20, Μάρκ. ι', 14—15, Ματθ. ιβ' 28 κτλ.), ἐπιλαμβανόμεθα ἰδίᾳ τῆς ἐξετάσεως ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐνισταμένων προσάγονται ὡς δῆθεν ἀποκλειστικῶς δεικνύοντα τὴν ἐσχατολογικὴν ἔννοιαν καὶ σημασίαν τῆς ἰδέας τοῦ Κυρίου, ἣν εἶχε περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Τὰ χωρία ταῦτα εἶναι ἡ φράσις τῆς Κυριακῆς προσευχῆς «ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου», καὶ οἱ πρὸ τοῦ ἑκουσίου πάθους λόγοι τοῦ Κυρίου οἱ παρὰ τῷ Εὐαγγελιστῇ Λουκᾷ μόνον ἀπαντῶντες «οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ» (κβ', 18).

Ἐν πρώτοις ἡ ἀνωτέρω αἴτησις οὐδὲν αὐτοῖς χαρίζεται πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτῶν, καθ' ὅσον οὐδεὶς ὁ ἀντιλέγων ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τρόπον τινὰ ἱδρυμένη πρόκειται νὰ λάβῃ τὴν

(*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου.

πλήρη αὐτῆς ἀνάπτυξιν καὶ τελείωσιν μόνον ἐν τῷ μέλλοντι κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ Κυρίου παρουσίαν· τοῦτο μέν, διότι αὕτη δὲν διεδόθη εἰσέτι πανταχοῦ (πρβλ. Ματθ. κδ΄, 14, Ἰωάν. ι΄, 16, Λουκ. κα΄, 24, Ρωμ. ια΄, 25—26 α΄, Κορ. ιε΄, 25, Πράξ. γ΄, 21, Ἡσ. μθ΄, 6, Μιχ. 6΄, 12, Ἰεζ. λζ΄, 22—24), ἐνῷ διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἐσφαγμένου ἀρνίου τοῦ ἐκχυθέντος ὑπὲρ τοῦ κόσμου καὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως τῆς ἀληθοῦς καὶ ἐμπράκτου, μέλλει ἅπας ὁ κόσμος νὰ σωθῇ (πρβλ. Ρωμ. γ΄, 22, 26, 28, Πράξ. ι΄, 43, Ἐφεσ. κ΄, 7 α΄, Ἰωάν. 6΄, 14, 20—26 κτλ.)·— τοῦτο δέ, διότι ὅσον ἀφορᾷ εἴς τινα πνευματικὰ δῶρα συνεπαγόμενα τὴν ἠθικὴν προκοπὴν καὶ τὴν κατὰ Χριστὸν τελειότητα, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ οὔτε διεδόθη εἰς πάντα τὰ ἔθνη, οὔτε ἐξίκετο εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε ἡ ἐπὶ πλεῖον αὔξησις καὶ τελείωσις τῶν πιστῶν ἐν τῇ κατὰ Χριστὸν ζωῇ καὶ πολιτείᾳ ν' ἀποβαίνῃ ἀδύνατος (πρβλ. Κολ. α΄, 24—6΄, 5, Ρωμ. α΄, 17, Φιλιπ. γ΄, 12. 14). 56).

Ὡς πρὸς τοὺς λόγους δ' εἶτα τοῦ Κυρίου τοὺς ὁποίους ὁ Εὐαγγελ. Λουκᾶς ἀναφέρει (ἔνθ. ἀν.), οὗτοι δύνανται νὰ ἐννοηθῶσι κατά τινας καὶ οὕτως· ὅτι δηλονότι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μέχρι τοῦ πάθους καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ δὲν εἶχεν ἔλθῃ εἰσέτι, ἅτε βασιλευούσης τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου, οὗτινος τὸ νῖκος κατελύθη διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου· δύνανται δ' ὅμως ν' ἐκληφθῶσιν οὗτοι κάλλιον, σχετιζόμενοι πρὸς ἄλλα παράλληλα τῶν ἱ. Εὐαγγελίων χωρία, ἐν τῇ ἐσχατολογικῇ ἐννοίᾳ (πρβλ. Ματθ. ε΄, 20 στ΄ 10. 33 ζ΄, 21 η΄, 11 ιγ΄, 43 ιη΄, 1. 3. 4 ιθ΄, 12—23 κ΄, 1 κα΄, 31 κε΄, 34 κστ΄, 29 Μάρκ. θ΄, 47 ι΄, 23—25 ιβ΄, 34 ιδ΄, 25 Λουκ ιβ΄, 31. 32 ιγ΄, 29 ιδ΄, 15 ιζ΄, 21 ιθ΄, 11 κβ΄, 18—30 κδ΄, 33), χωρὶς πάλιν ν' ἀποκλείωνται ἐντεῦθεν οἱ ἐν ἄλλοις χωρίοις λόγοι τοῦ Κυρίου περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς Ἐκκλησίας (πρβλ. Ματθ. γ΄, 2 δ΄, 17—23 ι΄, 7 ια΄, 11. 12 ιβ΄, 28 ιγ΄, 11. 19 κ. ἑ. ιστ΄, 19—28 κα΄, 43 κβ΄, 2 κτλ. Μάρκ. α΄, 14. 15 δ΄, 11. 26. 30 ια΄, 10 Ἀποκ. δ΄, 43 η΄, 1 θ΄, 2. 11. 60. 62 ι΄, 9 ια΄, 20 ιγ΄, 18—20 Ἰωάν. γ΄, 3. 5).

Ὅτι ὑπάρχουσι πράγματι τοιαῦται ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἐξυπονοοῦσιν ὅτι ἐλήλυθεν ἔν τινι ἐννοίᾳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ (πρβλ. Ματθ. ια΄, 12 κα΄, 31 Λουκ. ιστ΄, 16 ιζ΄, 21), καὶ ὅτι αὗται δύνανται νὰ ἐξηγηθῶσιν ὡς ἐξηγοῦνται ὑπό τινων ἐσχατολογικῶς ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς προπαρασκευῆς καὶ προετοιμασίας πρὸς τὴν μέλλουσαν ἔνδοξον τοῦ Θεοῦ βασιλείαν, τοῦτο οὐδεὶς ἐλλόγως δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ.

56) Ἔπιθι καὶ Βασ. Ἀντων. Ἐγχειρ. Χρ. Ἠθ. σελ. 131.

Ὑπάρχουσι δ' ὅμως καὶ ἄλλοι τῆς αὐτῆς ἑρμηνείας ὀπαδοὶ οἱ ὁποῖοι ἐν τῇ διασαφηνίσει τοῦ προκειμένου ζητήματος δὲν ἀπέφυγον νὰ ὁμολογήσωσι καὶ ἀποδεχθῶσιν ὅτι ὁ Κύριος ἐθεώρησεν ὄντως τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ὑπό τινα ἔννοιαν, ὡς ἤδη ἐλθοῦσαν, συμφώνως πρὸς τὰ χωρία (Μάρκ. ι', 15 Ματθ. ια', 11 ιϐ', 28 ιη', 3. 4 Λουκ. ιζ', 18—23 ιϐ' 32), εἰς ἃ οὗτοι καὶ παραπέμπουσιν.

Ἀλλ' ἐν τίνι ἄρά γε ἐννοίᾳ ἐλήλυθεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Κυρίου ἡ τῶν οὐρανῶν βασιλεία ; Τινὲς τῶν ὡς ἄνω ἑρμηνευτῶν ἐν τῇ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἰδέᾳ καὶ θεωρίᾳ τοῦ Κυρίου ἀποδίδουσιν εἶδός τι δυασμοῦ καθ' ὃν σύμπας ὁ κόσμος συνίσταται ἐκ δύο μερῶν ἢ δύο κόσμων, τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ τοῦ πνευματικοῦ ἢ οὐρανίου, ἐν τῇ ἐξελίξει τῶν ὁποίων ὑπάρχει κατ' αὐτούς, διαρκὴς παραλληλισμός· διότι γεγονότα μέλλοντα νὰ συμϐῶσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος συνέϐησαν ἤδη πρότερον ἐν τῷ πνευματικῷ κόσμῳ. Οὕτως ἐπὶ παραδείγματι ὁ Σατανᾶς, 57) λέγουσιν, ἡττήθη ὑπὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ καὶ ἐστερήθη οὕτω τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ (πρϐλ. Ἀποκ. κ', 23 κ. ἑ.)· 58) πλὴν ἡ ἐξουσία αὕτη εὔδηλον ὅτι ἐξακολουθεῖ καὶ νῦν ἔτι ὑφισταμένη ἐπὶ τῆς γῆς. Ὡσαύτως ἡ σάρξ, 59) κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀποστ. Παύλου, κατελύθη ἐν τῷ θανάτῳ τοῦ Χριστοῦ διὰ τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύσαντας, οὕτως ὥστε οὗτοι εἶναι νεκροὶ κατὰ σάρκα (πρϐλ. Κολ. γ' 3 Γαλ. ϐ', 20 κτλ.)·

---

57) Ἐν τῇ Κ. Διαθ. ὁ Σατανᾶς (=ἀντικείμενος τῷ Θεῷ), καλεῖται καὶ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου (ϐ' Κορ. δ',4), καὶ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου (Ἰωάν. ιϐ',31 ιδ',30) καὶ ἄρχων τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος (Ἐφ. ϐ',2), καὶ κοσμοκράτωρ τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου (Ἐφ. στ',12), καὶ διάϐολος, πατὴρ τοῦ ψεύδους, πονηρός, πειράζων, ἀνθρωποκτόνος, ἑωσφόρος, Βεελζεϐούλ, Βελίαλ, δαίμων κτλ. (πρϐλ. 22 Ἰωάν. η', 44 Ματθ. δ', 10 Λουκ. ιϐ', 9 κ. ἑ. Ἰὼϐ α', 6 ϐ', 1 Ματθ δ', 3 Ἐφεσ. ε', 16 Ἰωάν. ιϐ', 31 Ματθ. ιϐ', 24 ϐ' Κορ. στ', 15 Ἀποκ. ιϐ', 7 κτλ.).

58) Ἡ λέξις ἐξουσία ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ σημαίνει τὴν κυριαρχίαν καὶ ἐπικράτειαν, ἢ τὴν δύναμιν, ἢ τὸ ἀξίωμα, ἢ τὸ δικαίωμα, ἢ τὸν ἄρχοντα, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἔνδειξιν τῆς ἐξουσίας (πρϐλ. Ματθ. θ', 8 η', 9 κη', 18 Μάρκ. γ', 15 Λουκ. ε', 9 ιϐ', 11 κγ', 7 Ρωμ. ιγ', 1 κ. ἑ. ϐ' Θεσ. γ', 9 α' Κορ. θ', 4. 12 ια', 10 κτλ.).

59) Διὰ τῆς λέξεως «σὰρξ» πυκνὰ δηλοῦται ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ ὅλος ὁ ἄνθρωπος καὶ πᾶν ἐν γένει ἀνθρώπινον (πρϐλ. Ματθ. ιστ', 13 ιθ', 5. 6 κδ', 22 κστ', 41 Μάρκ. ιδ', 33 Λουκ. γ', 6 Ἰωάν. α', 13. 14 ιζ', 2 Ρωμ. α', 3 γ', 20 α' Κορ. α', 29 ε', 5 Πράξ. ϐ', 17 κτλ. Βλ. καὶ Β. Ἀντων. Χρ. Ἠθ. § 87).

δῆλον δ' ὅμως ἐπίσης ὅτι ὁ κατὰ τῆς σαρκὸς ἀγὼν ἐξακολουθεῖ μέχρι τοῦ νῦν, χωρὶς εἰσέτι νὰ δοθῇ πέρας εἰς αὐτόν. Ὅπως λοιπὸν ἐκεῖ ὁ Ἀπόστολος, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ὁ Χριστὸς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ προκειμένου ἐφρόνει, ὅτι αὕτη ἦλθεν ἤδη ἐν τῷ πνευματικῷ κόσμῳ, καίπερ μὴ ὑφισταμένη εἰσέτι καὶ ἐν τῇ γῇ. Ἔλαβε δέ, λέγουσι, τὴν ἀφορμὴν ὁ Κύριος ἐκ τῆς θεραπείας τῶν δαιμονιζομένων (πρβλ. Ματθ. θ', 32 ιβ', 22), ἔνθα ἀνεγνώρισεν ἑαυτὸν νικητὴν τοῦ κράτους τοῦ Σατανᾶ, τῆς νίκης αὐτοῦ ταύτης οὔσης ἤδη ἱδρύσεως τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ (πρβλ. Λουκ. ια', 20). Ἡ νίκη δ' ὅμως αὕτη ἐγένετο ἐν τῷ πνευματικῷ κόσμῳ, ἐν δὲ τῇ γῇ σημεῖα μόνον αὐτῆς ὑπῆρχον ἀόρατα ἐντελῶς εἰς τοὺς ἠθικῶς τυφλούς, οἷοι ἦσαν οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι.

Ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι συλλογισμοὶ πίπτουσιν ἀφ' ἑαυτῶν ὅταν λάβωμεν τοῦτο καὶ μόνον ὑπ' ὄψιν· ὅτι οἱ ἐνιστάμενοι ἀποδέχονται τὸν Κύριον ἀποφηνάμενον περὶ τῆς ἐπελθούσης ἤδη τοῦ Θεοῦ βασιλείας, ἐν στιγμῇ προφητικῆς ἐμπνεύσεως, καθ' ἣν προεῖδε διὰ τῶν πνευματικῶν ὀφθαλμῶν τὴν τελεσθησομένην ἐν τῷ κόσμῳ μεγάλην μεταβολήν, καὶ τὴν ἠθικὴν τούτου ἀνακαίνισιν καὶ ἀνάπλασιν, τότε ἀκριβῶς, ὅτε οἱ λοιποὶ οὐδὲν ἕτερον ἔβλεπον πρὸ τῆς συνήθους πορείας καὶ τῆς τακτικῆς ῥοῆς καὶ ἐξελίξεως τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συμβαμάτων. 60)

Ἀπαθέστεροι κριταὶ ἐν τῷ προκειμένῳ ζητήματι εἶναι οἱ παραδεχόμενοι ὅτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου ἐλήλυθεν, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῶν ὑποκειμενικῶν ἐκείνων ἠθικῶν ἀγαθῶν, ὧν ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ βάσις ἐτέθησαν διὰ τῆς διακονίας τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Παρὰ πάντα ὅμως ταῦτα οὔτε οἱ μέν, οὔτε οἱ δὲ ἀποδέχονται ὅτι ὁ Κύριος ἐλάλησέ ποτε περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ βασιλείας ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς μελλούσης νὰ διοργανωθῇ ἐπὶ τῆς γῆς κοινωνίας τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ, τουτέστι τῆς Ἐκκλησίας, ὡς φορέως τῶν ἠθικῶν ἐκείνων ἰδιοτήτων καὶ τῶν προσόντων ἅτινα ἀποτελοῦσιν, ὡς ἐρρήθη, τοὺς ἀναγκαίους καὶ ἀπαραιτήτους ὅρους πρὸς μετοχὴν καὶ κοινωνίαν ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ βασιλείᾳ.

Τὰ χωρία δὲ ἐκεῖνα τῆς Κ. Διαθήκης, τὰ ὁποῖα συνταυτίζουσι τὴν Ἐκκλησίαν πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ βασιλείαν (ἔν. ἀν.), θεωροῦσιν ἁπλούστατα οἱ ἐνιστάμενοι ὡς μὴ γνήσια ἢ ὡς προσθήκας μεταγενεστέρας χειρὸς

60) Πρβλ. καὶ τὸ χωρίον (Ἰωάν. ιζ', 11), ὅπερ ἐξηγητέον ὅτι ὁ ἀγὼν τοῦ Θεοῦ κατὰ τοῦ διαβόλου κατ' ἀρχὴν ἐκρίθη ἤδη, ἔληξε δὲ εἰς τὴν ἧτταν τοῦ δευτέρου ἤτοι τοῦ ἀρχεκάκου δαίμονος· «Ἐπικρίνει (ὁ Παράκλητος) ἤτοι κατακρίνει ὅτι κατακέκριται ὁ ἄρχων τῶν δαιμονίων ὡς ἐχθρὸς καὶ οὐ φίλος» (Εὐθύμ.).

τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ κατ' αὐτούς, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι δύο τινὰ διακεκριμένα ἀπ' ἀλλήλων καὶ πάντη διάφορα.

Ἀλλ' ἀντὶ τῆς ἐξοβελίσεως τῶν χωρίων τούτων ὡς ἐκ παρεμβολῶν καὶ προσθηκῶν δῆθεν προελθόντων, πολλῷ βεβαίως προτιμότερον καὶ ὀρθότερον εἶναι νὰ δεχθῇ τις ὅτι ὁ Κύριος ἐλάλει περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ κατὰ τὰ δύο αὐτῆς στάδια, ἤτοι περὶ βασιλείας ἐνδόξου καὶ θριαμβευούσης, ἐν τῇ ἐσχατολογικῇ ἐννοίᾳ, καὶ περὶ βασιλείας αὐξανούσης καὶ στρατευομένης τοὐτέστιν ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς Ἐκκλησίας (πρβλ. β′ Τιμ. β′, 3. 4 δ′, 7 α′ Τιμ. α′, 18 α′, Κορ. θ′, 7 κτλ.) 61).

Ἀτόνως ἄλλοι διατείνονται ὅτι ἐν τοῖς χωρίοις, ἐν οἷς φαίνεται ταυτιζομένη ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, δὲν πρόκειται κυρίως περὶ αὐτῆς τῆς βασιλείας, ἀλλὰ μόνον περί τινος περιπτώσεως ἐχούσης σχέσιν πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ βασιλείαν· ἤτοι περὶ τῆς προπαρασκευῆς τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀποδοχὴν καὶ καλλιέργειαν αὐτῆς ἢ ταὐτὸν εἰπεῖν περὶ τῶν ἱκανῶν ν' ἀποδεχθῶσιν αὐτήν, αὐτῆς ταύτης τῆς βασιλείας παριστωμένης ὡς μελλούσης νὰ ἔλθῃ ἐν τῇ συντελείᾳ μόνον τοῦ αἰῶνος τούτου.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὑπάρχουσι τοιαῦτα ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ χωρία, ἐν οἷς ὁ λόγος κυρίως περὶ τῆς συμμετοχῆς τῶν πιστῶν καὶ τῆς εἰσόδου εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ βασιλείαν τὴν μέλλουσαν καὶ ἀΐδιον (πρβλ. Ματθ. ιη′′ 23 κ′, 1 κ. ἑ. κε′, 1 κ. ἑ.), ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι καὶ ἀλλαχοῦ πρόκειται μόνον περί τινος περιπτώσεως ἢ γεγονότος σχέσιν ἔχοντος πρὸς τὴν βασιλείαν ταύτην, οὐχὶ δὲ καὶ περὶ αὐτῆς τῆς βασιλείας (πρβλ. Ματθ. ιγ′, 31. 33. 45 Μάρκ. δ′, 30 κ. ἑ. Λουκ. ιγ′, 18—21).

Σαφεστάτη ἔκφρασις δηλοῦσα ὑπὸ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι ἡ ἀπαντῶσα ἐν τῇ παραβολῇ τῶν ζιζανίων, ἔνθα δείκνυται ἡ σύστασις καὶ ἡ ὕπαρξις τῆς βασιλείας πρὸ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος τούτου, καίτοι αὕτη παρίσταται αὖθις ὡς μήπω καθαρθεῖσα ἐκ τῶν σκανδάλων καὶ τῶν ποιούντων τὴν ἀνομίαν (πρβλ. Ματθ. ιγ′, 4). Ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν δέον νὰ ἐκληφθῇ καὶ ἡ παραβολὴ τῶν κακῶν ἀμπελουργῶν, ἐν ᾗ παρίσταται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καλλιεργουμένη καὶ ὁλονὲν τελειου-

---

61) Χωρία καθ' ἃ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ταυτίζεται πράγματι πρὸς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, τὴν Ἐκκλησίαν, εἰσὶ πᾶσαι αἱ παραβολαί, ἐν αἷς ὁ λόγος περὶ τῆς ἐσωτερικῆς δυνάμεως καὶ ἀναπτύξεως ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἐν λόγῳ βασιλείας, περὶ τῆς ἀτελοῦς ἔτι αὐτῆς καταστάσεως καὶ περὶ τοῦ ἀγῶνος πρὸς τοὺς ἑαυτῆς ἐχθροὺς (βλ. καὶ Ὠριγ. Ὁμιλ. ΙΕ′. εἰς Λευϊτ. κατὰ Κέλσ. η′, § 34).

μένη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἡ ὁποία βασιλεία κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου, αἴρεται ἀπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ πάλαι πρὸς αὐτὴν προσκληθέντος. Αἴρονται δὲ προδήλως ἀπ' αὐτοῦ ὅσα πρὶν ἐκέκτηντο χαρίσματα, ἤτοι τὰ πνευματικὰ προσόντα, τὰ δῶρα τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας, αὐτὴ δηλονότι ἡ ἐπὶ τῆς γῆς βασιλεία, ἡ Ἐκκλησία ἐν ᾗ τις διαμένων κατεργάζεται τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν καὶ τὴν εἴσοδον καὶ ἀτελεύτητον διαμονὴν ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ βασιλείᾳ. Ἐὰν ἐνταῦθα ὑπὸ «βασιλείαν» νοηθῇ ἡ μέλλουσα μακαριότης, τότε οὐδεὶς βεβαίως δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ τῆς ἄνθης αὐτῆς καὶ τῆς εὐκαρπίας, ἤτοι περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς αὐτῆς καλλιεργείας καὶ αὐξήσεως. 62)

62) Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς Ἐκκλησίας δέον νὰ ἐκληφθῶσιν ὡσαύτως καὶ οἱ περὶ τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου λόγοι τοῦ Κυρίου «οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς... μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστι» (Ματθ. ια', 11)· διότι, ἐὰν εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι ὁ Πρόδρομος οὐδόλως θὰ ἀποστερηθῇ τῆς οὐρανίου μακαριότητος, εὔδηλον ὅτι ὑπὸ τὸ «μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν» νοητέον «τὸ μικρότερον μέλος τῆς ἐπιγείου τοῦ Χριστοῦ βασιλείας ἤτοι τῆς Ἐκκλησίας (βλ. καὶ Ἰσίδ. Πηλουσ. Ἐπιστ. ξη'.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Η ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Τὸ βιβλίον τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων 63) διαλαμβάνει ἤδη ἐν ἀρχῇ ὅτι ὁ Κύριος μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ ἀνάστασιν, ἐνεφανίζετο πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας, μυῶν αὐτοὺς εἰς τὰς βαθυτέρας καὶ μυστικωτέρας ἐννοίας τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ «καὶ λέγων τὸ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ» (Πράξ. α', 3).

Τὴν ἰδέαν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἀνέπτυξαν ἀκολούθως φωτισθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι, ἣν καὶ ἐκήρυξαν οὐ μόνον τοῖς Ἰουδαίοις ἐν Ἱερουσαλήμ, ἀλλὰ καὶ τοῖς Σαμαρείταις καὶ ἐθνικοῖς, καὶ «ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς» αὐτὴν εὐηγγελίσαντο.

Οὕτως ὁ μὲν Φίλιππος κατελθὼν εἰς τὴν Σαμάρειαν εὐηγγελίσατο τὰ «περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ» (αὐτ. η', 12), ὁ δὲ Ἀπόστ. Παῦλος ἐλθὼν εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην, καθὼς καὶ εἰς τὸ Ἰκόνιον καὶ τὴν Ἀντιόχειαν ἐκήρυσσεν ὅτι «διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (αὐτ. ιδ', 6. 22). Ἐν Ἐφέσῳ δέ, ἔνθα κατήντησεν, ἀφοῦ διῆλθε τὰ ἀνωτερικὰ μέρη, «εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας οτῦ Θεοῦ» (ἔν. ἀν. ιθ', 1. 8 καὶ κ', 17. 25). Εἰς δὲ τὴν Ρώμην δέσμιος οὗτος ἐπὶ διετίαν διατελῶν «ἕνεκεν τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ» (αὐτ. κη', 20), οὐ μόνον τοῖς Ἰουδαίοις ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς προσερχομένους πρὸς αὐτὸν ἐδίδασκεν ἐν πάσῃ, ὡς πάντοτε, παρρησίᾳ, τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ «ἐκήρυσσε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (προβλ. Πράξ. κη', 31).

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω λόγων τοῦ Ἀποστ. Παύλου (ιδ', 22), τὸ βιβλίον τῶν Ἀποστολικῶν Πράξεων οὐδὲν ἄλλο ἀναφέρει ὅσον ἀφορᾷ τὴν οὐσίαν καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας τῶν Ἀποστόλων περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Πλουσίαν δ' ὅμως ὕλην περὶ τοῦ ζητήματος τούτου πα-

63) Περὶ τῆς κανονικότητος καὶ γνησιότητος τοῦ ἱστορικοῦ τούτου βιβλίου, ἔπιθι· Εἰσαγ. εἰς τὰς Ἁγίας Γραφὰς Βασ. Ἀντωνιάδου Τόμ. Β'., σελ. 51.

ρέχουσιν ἡμῖν ἰδίᾳ αἱ ἐπιστολαὶ τῶν Ἀποστόλων ἐν αἷς ἀπαντῶσιν ἐκφράσεις, ἐξ ὧν ἄλλαι μὲν ὁρίζουσιν αὐτὴν τὴν οὐσίαν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἄλλαι δὲ ὑποδεικνύουσιν ἁπλῶς τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ἀναφέρουσιν ὁτὲ μὲν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ὁτὲ δὲ εἰς τὴν μέλλουσαν ἀόχλητον ζωὴν καὶ μακαρίαν κατάστασιν τῶν δικαίων (πρβλ. α', Θεσσαλ. γ'. 3. 4 β' Τιμ. γ', 12 α' Πέτρ. δ', 12. Φιλ. α', 16 28. 29 β' β' Θεσσαλ. α', 4. 5 κτλ.).

Ἡ φράσις μάλιστα «οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ» τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς (ιδ', 17) τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν, ὁρίζει σαφέστατα τὸ περιεχόμενον καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ τοὺς ὅρους τῆς εἰσόδου εἰς αὐτὴν καὶ τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίας, ὡς δείκνυσιν ὁ ἀμέσως ἑπόμενος στίχος «ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ Θεῷ». Ὁ χαρακτὴρ δηλονότι τῆς βασιλείας ταύτης ὢν καθαρῶς πνευματικὸς καὶ ἠθικός, ἀπαιτεῖ καὶ ἀνάλογα τὰ μέσα πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῆς (πρβλ. α' Κορ. στ', 9 Ἐφ. ε', 5 Γαλ. ε', 5 α' Θεσσαλ. δ', κ. ἑ.). Ἡ φράσις δὲ πάλιν τοῦ ἰδίου Ἀποστόλου «οὐκ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει» (α' Κορ. δ', 20), δηλοῖ αὐτὸ τοῦτο τὴν ἐσωτερικήν, ἐνεργητικὴν φύσιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία δέον ὄντως ὡς τοιαύτη νὰ ἔχῃ τὴν ἑαυτῆς πραγματοποίησιν, ἔστω καὶ ἀτελῶς καὶ μὴ πλήρως, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, περὶ ἧς ὡς βασιλείας Θεοῦ σαφεστάτη εὕρηται διδασκαλία ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τῶν Ἀποστόλων.

Ἤδη οἱ λόγοι τοῦ Ἀποστ. Πέτρου πρὸς τοὺς πιστοὺς τοὺς κληθέντας ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ σκότους πρὸς τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου (πρβλ. α' Πέτρ. β', 9), καὶ τοῦ Ἀποστ. Ἰακώβου καλοῦντος τὸν νόμον τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς «νόμον βασιλικὸν» (β', 8), παρέχουσι τὴν ἔννοιαν ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ εἶναι βασίλειον ἱεράτευμα (πρβλ. καὶ Ἐξόδ. ιθ', 6 κγ', 22), ἔχον ἰδιαιτέρους ἀπὸ μέρους τοῦ βασιλέως αὐτοῦ νόμους. Ἐν τῇ πρὸς Κολασσαεῖς δὲ ἐπιστολῇ αὐτοῦ ὁ Ἀπόστ. Παῦλος προσεύχεται καὶ παρακαλεῖ ὅπως οἱ πιστοὶ εὐχαριστήσωσι τῷ Θεῷ καὶ πατρί, «ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς... καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ..» (α', 13), ἔνθα αὐτόδηλον ὅτι οὗτοι παρίστανται ὡς εὑρισκόμεινοι νῦν καὶ μένοντες ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ, τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Οἱ ὀπαδοὶ τῆς ἐσχατολογικῆς ἐννοίας τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, πειρῶνται ν' ἀπαλλαγῶσι τῆς δυσχερείας τοῦ χωρίου τούτου ἀποφαινόμενοι ὅτι οἱ χρόνοι ἐνταῦθα οἱ τὸ παρελθὸν ἐκφράζοντες κεῖνται ἀντὶ μέλλοντος, ἕνεκα τῆς ἀναμφιβόλου πεποιθήσεως τοῦ Ἀποστόλου περὶ τῆς ἐκ-

βάσεως καὶ ἐκπληρώσεως τῶν ὑπ' αὐτῶν δηλουμένων, ὡς τοῦτο λέγουσι δείκνυται ἐπὶ παραδείγματος καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῇ (β', 6).

Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὸ παράδειγμα δὲν εἶναι πάντως καὶ ἀπόδειξις, οὔτε κανὼν γενικός, οὐδὲ δύναται νὰ ἔχῃ τοιαύτην ἀξίαν καὶ σημασίαν, οἵαν ἡ ἄμεσος ἔννοια ἡ ἐξ αὐτοῦ τοῦ γράμματος ἐξαγομένη, ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ἥκιστα τοῦτο συμβάλλεται καὶ προσγελᾷ τῇ γνώμῃ καὶ τῷ ἰσχυρισμῷ αὐτῶν τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ τῆς πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῆς ὁ λόγος ἀναντιρρήτως εἶναι περὶ γεγονότων οὐχὶ μελλόντων, ἀλλὰ περὶ παρελθόντων· τουτέστι περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἐν οὐρανοῖς αὐτοῦ καθέδρας, καὶ περὶ τῆς συναναστάσεως πάντων τῶν πιστῶν καὶ συγκαθίσεως, ὡς εἰπεῖν, μετ' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ, ὡς ἐν δευτέρῳ Ἀδὰμ (πρβλ. α' Κορ. ιε', 45. 47 Ρωμ. ε', 14 καὶ Κολ. β', 12 κ. ἑ.). 64) Οὕτω δὲ ἐνταῦθα τὰ παρελθόντα τοῦ Κυρίου γεγονότα παρίστανται ὡς ἐχέγγυα τοῦ μέλλοντος διὰ τοὺς πιστούς, τοῦθ' ὅπερ δείκνυσιν ἀκριβῶς ὁ ἑπόμενος στίχος (Ἐφεσ. β', 7).

(Συνεχίζεται)

64) Ἡ ἐν οὐρανοῖς καθέδρα τῶν πιστῶν (πρβλ. Ματθ. ιθ', 28) τῶν τηρησάντων μέχρι τέλους τὸν θεῖον νόμον, οὐδὲν ἄλλο δηλοῖ εἰμὴ τὴν ὑπερβάλλουσαν τιμὴν καὶ δόξαν· «ἄβατος γὰρ πᾶσιν ὁ θρόνος τοῦ Κυρίου, οὐκ ἀνθρώποις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀγγέλοις» (πρβλ. Ἑβρ. α', 13).

Η Β' ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒ. ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

ΕΝ ΕΒΑΝΣΤΟΝ (15—31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1955)

ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΤ'. ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ

ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΔΕΚΤΗ ΑΠΟ ΜΕΡΟΥΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΘΕΙΣΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΠΡΟΣ ΜΕΛΕΤΗΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΝ.

I Η ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ.

Ὁ τίτλος τῆς παρούσης ἐκθέσεως σημαίνει τὴν κλῆσιν τοῦ Χριστιανοῦ ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς καθημερινῆς ἐργασίας του. Ἡ ἐν Ἀμστελλοδάμῳ Συνέλευσις τοῦ 1948 διεκήρυξε : «Μόνον διὰ τῆς μαρτυρίας τῶν πνευματικῶς προηγμένων καὶ δραστηρίων λαϊκῶν δύναται ἡ Ἐκκλησία νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν σύγχυσιν καὶ τὰς βιωτικὰς συνθήκας τοῦ συγχρόνου κόσμου. Δεδομένου ὅτι εἰς ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἐπικρατεῖ ἡ ἰδέα ὅτι ἡ Ἐκκλησία εὑρίσκεται ἐκτὸς τοῦ κόσμου, μὴ ἔχουσα οὐδεμίαν ἐπαφὴν πρὸς αὐτόν, καθίσταται πρόδηλον ὅτι ἡ σημασία τῆς ἁπλῆς ταύτης δηλώσεως δὲν δύναται νὰ ὑποτιμηθῇ». Ἀπὸ τοῦ 1948 καὶ ἐφεξῆς τόσον αἱ Ἐκκλησίαι ὅσον καὶ αἱ διάφοροι ἐν αὐταῖς ὀργανώσεις προσεπάθησαν νὰ καθορίσουν τὸν ρόλον τῶν λαϊκῶν, ὡς ἀντιπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ. Εἰς ὡρισμένας χώρας διαπιστοῦται ἓν ἀφυπνιζόμενον αἴσθημα περὶ τῆς εὐθύνης τῶν λαϊκῶν διὰ τῆς δημιουργίας Κινήσεων ὡς τὸ «Κίρχενταγ», αἱ «Εὐαγγελικαὶ Ἀκαδημίαι», τὸ «Χριστιανικὸν μέτωπον», ὁ χριστιανὸς καὶ τὸ καθημερινόν του ἔργον», «Ἀκτῖνες», «Ζωή» καὶ ἄλλαι.

Κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ἀποτελοῦν τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἔχουν ἀνάγκην ἀλλήλων, ἐὰν θέλουν νὰ ἐκπληρώσουν τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολὴν αὐτῶν. Ἐὰν ἐξαίρεται ὑπὸ τῆς ἐν Ἀμστελλοδάμῳ Συνελεύσεως ὁ ρόλος τῶν λαϊκῶν, τοῦτο δὲν ὀφείλεται εἰς προσπάθειαν ἀναγνωρίσεως ὑψηλοτέρας θέσεως τῶν λαϊκῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἢ ἐνισχύσεως τῶν κληρικῶν οἵτινες ὀλίγοι ὄντες, βαρύνονται ὑπὸ πολλῶν εὐθυνῶν καὶ ὑποχρεώσεων. Ἡ ἐπιμονὴ ἐπὶ τοῦ ρόλου τῶν λαϊκῶν προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθοῦς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας ὡς λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἡ λέξις «λαϊκός»,

δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὑπὸ ἀρνητικὴν ἔννοιαν ὡς σημαίνουσα τὰ μὴ κεχειροτονημένα μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Μολονότι δὲν ἔχει ἐπικρατήσῃ, ἐν τούτοις μία θετικωτέρα περὶ τῆς διακονίας τῶν λαϊκῶν ἔννοια ἐξαπλοῦται ὁσημέραι. Ἡ ἔκφρασις «διακονία τῶν λαϊκῶν» ἐκφράζει τὸ προνόμιον τὸ ὁποῖον ἔχει ὁλόκληρος ἡ Ἐκκλησία νὰ συμμετέχῃ ἐν τῇ πρὸς τὸν κόσμον διακονίᾳ τοῦ Χριστοῦ. Πρέπει νὰ κατανοήσωμεν καλύτερον τὰς συνεπείας τοῦ βαπτίσματος. Καθὼς ὁ Χριστὸς ἦλθε νὰ διακονήσῃ, οὕτω καὶ πάντες οἱ χριστιανοὶ πρέπει νὰ γίνουν διάκονοι τοῦ ἀπολυρτωτικοῦ του σχεδίου, συμφώνως πρὸς τὸ ἰδιαίτερον χάρισμα τοῦ Πνεύματος, ὅπερ ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἔλαβε, ἀγγελιαφόροι τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαλυφθείσης ἐλπίδος. Οὕτω ἐν τῇ καθημερινῇ ζωῇ καὶ ἐργασίᾳ οἱ λαϊκοὶ δὲν εἶναι ἁπλῶς μέλη τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα εἶναι διεσκορπισμένα ἐν τῷ κόσμῳ καὶ συνέρχονται τὰς Κυριακὰς διὰ προσευχήν, διδασκαλίαν καὶ εἰδικῶς πρὸς ἐκδήλωσιν τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας. Οἱ λαϊκοὶ ἀντιπροσωπεύουν τὴν Ἐκκλησίαν ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκωνται. Οἱ λαϊκοὶ εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἑνώνουν τὴν ἐργασίαν μὲ τὴν θείαν λατρείαν, γεφυρώνουν τὸ μεταξὺ Ἐκκλησίας καὶ κόσμου κενὸν καὶ ἐκδηλοῦν λόγῳ καὶ ἔργῳ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Χριστοῦ εἰς ἕνα κόσμον, ὅστις ἀπασχολεῖ σημαντικὸν μέρος τοῦ χρόνου, τῆς ἐνεργείας καὶ τοῦ κόπου των. Ἐν τούτῳ καὶ οὐχὶ ἐν ἄλλῃ τινὶ τάξει ἢ ὀργανώσει ἔγκειται ἡ διακονία τῶν λαϊκῶν. Καλοῦνται εἰς τὴν διακονίαν αὐτήν, διότι ἀνήκουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μολονότι πολλοὶ δὲν ἔχουν συνείδησιν τῆς κλήσεως ταύτης.

Ἐνταῦθα δὲν καταβάλλεται προσπάθεια πρὸς εἰδικὸν καθορισμὸν τοῦ ὅρου «λαϊκός». Ἡ λέξις σημαίνει τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ἄνδρας καὶ γυναῖκας, οἵτινες κερδίζουν τὸν ἐπιούσιον ἄρτον μὲ μίαν κοσμικὴν ἐργασίαν καὶ οἱ ὁποῖοι ἀφιεροῦν τὸν περισσότερον χρόνον εἰς ἐγκόσμιον ἀπασχόλησιν, μὴ ἐξαιρουμένων τῶν γυναικῶν, αἵτινες ἀσχολοῦνται εἰς τὰ οἰκιακά. Τὸ σημεῖον τοῦτο, ὑπὸ μίαν κοινωνιολογικὴν ἔποψιν, διακρίνει τοὺς λαϊκοὺς ἐκ τῶν κληρικῶν καὶ ἐκ τῶν ἐργαζομένων ἀποκλειστικῶς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ὡς ἐκ τούτου τὸ θέμα τῆς ἐργασίας προέχει ἐν τῇ συζητήσει ταύτῃ, οὐχὶ μόνον διότι ἡ ἐργασία ἀποτελεῖ τὴν μοναδικὴν ὄψιν τῆς ἐπιγείου ζωῆς, ἀλλὰ καὶ διότι εἶναι σημαντικὸν στοιχεῖον αὐτῆς, στοιχεῖον τὸ ὁποῖον δὲν ἔτυχε τῆς δεούσης ἀπὸ μέρους τῶν Ἐκκλησιῶν προσοχῆς, παρὰ τὰς καταβληθείσας προσπαθείας πρὸς θεραπείαν τῆς καταστάσεως. Ὁ Θεὸς καλεῖ τὴν Ἐκκλησίαν ὁλόκληρον εἰς μίαν ζωὴν πίστεως, ὑπακοῆς, ὑπηρεσίας καὶ λατρείας. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἔννοια τῆς χριστιανικῆς κλήσεως ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ. Κατὰ τὴν βιβλικὴν ταύτην ἔννοιαν ἕκαστος χριστιανὸς ἔχει μίαν κλῆσιν. Εἰς τὰς ἡμέρας μας, ἐν τούτοις, ὁ ὅρος οὐ-

τος χρησιμοποιεῖται πολλάκις ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς «ἀσχολίας», ἢ τοῦ «ἐπαγγέλματος». Μολονότι δὲν δυνάμεθα νὰ ἐμποδίσωμεν τὴν κοσμικὴν χρῆσιν μιᾶς βιβλικῆς λέξεως, θὰ χρησιμοποιήσωμεν ἐνταῦθα τὴν «κλῆσιν» ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς φωνῆς τὴν ὁποίαν ἀπευθύνει ὁ Θεὸς εἰς ἕκαστον μέλος τῇ ςοἰκογενείας του, τῆς Ἐκκλησίας. Ὅθεν ὁ κύριος σκοπὸς τῆς παρούσης συζητήσεως εἶναι νὰ καταστήσῃ σαφῆ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τῆς χριστιανικῆς κλήσεως εἰς ὅλας τὰς ἐργασίας καὶ τὰ ἐπαγγέλματα τῶν λαϊκῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας.

II Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑ.

Σήμερον πολλοὶ διερωτῶνται ἐὰν ὁ χριστιανισμὸς ἔχει σχέσιν τινὰ πρὸς τὴν καθημερινὴν ἐργασίαν. Νομίζουν ὅτι ὑπάρχει ἓν χάσμα μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς λατρείας καὶ τῆς καθημερινῆς αὐτῶν ἐργασίας. Χριστιανοὶ καὶ μὴ ἔχουν συνείδησιν τοῦ κενοῦ τούτου καὶ ἐνδιαφέρονται. Ἡ προσπάθεια τὴν ὁποίαν καταβάλλει ἡ Ἐκκλησία διὰ νὰ γνωρίσῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸν κόσμον τῆς ἐργασίας εἶναι σχετικῶς ἀσθενής, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν προσπάθειαν ἣν καταβάλλει διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν εὐαγγελικῶν ἀρχῶν εἰς τὰς προσωπικὰς καὶ τὰς οἰκογενειακὰς σχέσεις. Οἱ ἀκόλουθοι λόγοι δύνανται νὰ μνημονευθοῦν ὡς αἰτία τοῦ κενοῦ, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μεταξὺ τῆς πίστεως καὶ τῆς λατρείας πολλῶν λαϊκῶν καὶ τῆς ἑβδομαδιαίας αὐτῶν ἐργασίας.

α) ἡ παλαιὰ τοπικὴ κοινότης, ὅπου οἱ ἄνθρωποι εἰργάζοντο, ἀνεπαύοντο, ἔκτιζον τὰς ἑστίας των καὶ προσέφερον τὴν λατρείαν των, δὲν ὑφίσταται σήμερον, συνεπείᾳ τῆς ἐκβιομηχανοποιήσεως. Πολλοὶ δὲν χρησιμοποιοῦν σήμερον τὴν κοινότητα παρὰ μόνον δι' ὕπνον, ἐνῷ ἐργάζονται καὶ ἀναπαύονται ἀλλοῦ. Δὲν εἶναι ἐκπληκτικὸν ὅτι οἱ ἱερεῖς δὲν ἔχουν μεγάλην ἐπαφὴν μὲ τοὺς ἐνορίτας εἰς ὥρας ἐργασίας καὶ δὲν γνωρίζουν τὰς συνθήκας καὶ τὰ προβλήματα τῆς κοινότητος τῶν ἐργατῶν. Πολλοὶ πιστοὶ συναντοῦν κατὰ τὴν ὥραν τῆς λατρείας ὁμάδας ἀνθρώπων ἐντελῶς διαφόρων ἐκείνων, μὲ τοὺς ὁποίους ἐργάζονται. Ἐὰν ἡ Ἐκκλησία δὲν ἐνσωματωθῇ εἰς τὴν διακονίαν τῶν λαϊκῶν, οἱ ὁποῖοι πιστεύουν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου, ἡ κοινότης δὲν θὰ ἔχῃ πολλὰς εὐκαιρίας διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου.

β) ὑπῆρξεν ἐποχή, καθ' ἣν εἰς χώρας λεγομένας χριστιανικάς, ἡ Ἐκκλησία διὰ τοῦ κλήρου ἤλεγχεν εὐρεῖς τομεῖς τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, οἱ ὁποῖοι σήμερον εὑρίσκονται ἐκτὸς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πεδίου. Ἡ παλαιὰ τάξις δὲν δύναται, ὡς θὰ παραδεχθοῦν πολλοὶ χριστιανοί, νὰ ἀποκατα-

σταθῇ. Ἄλλωστε ἡ διαίρεσις αὕτη Ἐκκλησίας καὶ κόσμου μᾶς ἐμποδίζει πολλάκις νὰ ἴδωμεν τὰς μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις. Ἐπειδὴ οἱ λαικοὶ δὲν κατανοοῦν τὴν διακονίαν των, πλανῶνται πολλάκις εἰς τὰς ὁδοὺς μιᾶς θρησκείας πολὺ στενῆς ἢ ὁδηγοῦνται ἀσυνειδήτως εἰς τὴν παραδοχὴν ἀντιχριστιανικῶν ἀπόψεων. Πολλάκις δὲν ὑπάρχει σημαντικὴ διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἐλπίδων, τῶν σκοπῶν καὶ τῆς ἐργασίας τοῦ χριστιανοῦ καὶ τοῦ ἀθέου.

Τὸ χάσμα εὐρύνεται ὅταν οἱ Χριστιανοὶ ἐκτιμοῦν τὰ διάφορα εἴδη ἐργασίας σύμφωνα μὲ τὰ σύγχρονα κριτήρια. Οὕτω δίδεται μεγάλη ἀξία εἰς τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔργον, ἐνῷ ἀπὸ χριστιανικῆς ἀπόψεως, ἡ ταπεινοτέρα ἐργασία ἔχει μίαν ἀληθῆ εὐγένειαν. Καὶ τοῦτο συμβαίνει εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν ἡ κοινωνία εἰς πολλὰς χώρας ἀπορρίπτει τὴν πεπαλαιωμένην ταύτην κλίμακα ἀξιῶν. Εἰς ὡρισμένας χώρας οἱ χριστιανοὶ οἱ ὁποῖοι ἔλαβον ἀνωτέραν μόρφωσιν, ὅταν δὲν εὕρουν ἐργασίαν τοῦ ἐπαγγέλματος τῆς προτιμήσεώς των, ἀρνοῦνται πᾶσαν ἄλλην ἐργασίαν ἐν ὀνόματι μιᾶς πεπλανημένης γνώμης περὶ ἀξιοπρεπείας τῆς ἐργασίας. Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ δώσῃ εἰς τὰ μέλη της πλήρη διαφώτισιν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου.

δ) ἂν καὶ πρέπει νὰ ἐξαίρωμεν τὴν ἐργασίαν ὡς ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ζωήν, ἐνίοτε μερικοὶ κάμουν τὴν ἐργασίαν εἴδωλον. Ἡ ἐργασία δὲν εἶναι τὸ ἅπαν τῆς ζωῆς, καὶ ὅταν οἱ ἄνθρωποι τὴν κάμουν κύριον σκοπὸν τῆς ζωῆς των, αἱ σχέσεις των μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν συνανθρώπων των καθίστανται ἐλαττωματικαί.

ε) πεπαλαιωμέναι καὶ ἐσφαλμέναι τινὲς περὶ ἐργασίας ἀπόψεις εἰς ὡρισένα μέρη χωρίζουν τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τὸν ἐργατικὸν κόσμον. Εἰς ὡρισμένους τομεῖς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς ὑπάρχει ἡ τάσις νὰ ἐπιδιώκηται μόνον ἡ ψυχικὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου χωρὶς νὰ δίδεται προσοχὴ εἰς τὴν φυσικήν, ἠθικὴν καὶ κοινωνικὴν εὐεξίαν. Ἡ ἐργασία θεωρεῖται ὡς πεδίον Εὐαγγελισμοῦ, ὡς εὐκαιρία προσωπικῆς μαρτυρίας. Ἐνῷ βεβαίως ὁ χριστιανὸς δὲν θὰ παραλείπῃ εὐκαιρίαν διὰ νὰ μαρτυρῇ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, συνάμα θὰ θεωρῇ τὴν ἐργασίαν του ὡς μέσον διὰ νὰ ὑπηρετῇ ἀμέσως τὸν Κύριόν του. Θὰ προσφέρῃ μαρτυρίαν οὐχὶ μόνον διὰ λόγου, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ποιότητος τοῦ ἔργου του. Θὰ ἐκτελῇ τὸ ἔργον του, ὡσὰν νὰ τὸ ἔκαμε διὰ τὸν ἐν οὐρανοῖς Κύριόν του. Μία ὀρθὴ ἀντίληψις τῆς περὶ δημιουργίας διδασκαλίας θὰ τὸν πείσῃ ὅτι ὁ Θεὸς ἔδωσεν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν τρομερὰν δύναμιν νὰ μεταμορφώνῃ διὰ τῆς ἐργασίας τὴν ὄψιν τῆς φύσεως. Τὰ μεγάλα ἐπιτεύγματα τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας δὲν πρέπει οὔτε νὰ λησμονῶνται, οὔτε νὰ θεωρῶνται ὡς ἐκδηλώσεις τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἐγωϊσμοῦ.

III Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΤΙΛΗΨΙΣ.

Τὸ χάσμα τοῦτο μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ζωῆς τοῦ κόσμου δὲν δύναται νὰ πληρωθῇ παρὰ μόνον ὑπὸ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν μίαν χριστιανικὴν περὶ ἐργασίας ἀντίληψιν. Δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τρία εἴδη ἢ μορφὰς ἐργασίας. Εἰς τὴν πρακτικὴν ζωὴν αἱ τρεῖς αὗται μορφαὶ συγκαλύπτονται, εἰς πᾶσαν ὅμως ἐργασίαν εὑρίσκομεν ἓν στοιχεῖον ἐκ τῶν μορφῶν αὐτῶν.

α) Κατὰ τὴν μίαν ἄποψιν ἐργασία εἶναι ἡ ἀναγκαία ὀργάνωσις τῆς καθημερινῆς ζωῆς πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν καὶ ὡς τοιαύτη ἐργασία ἀρχίζει ἑκάστην πρωΐαν εἰς τὸν ἀγρόν, τὸ ἐργοστάσιον, τὴν οἰκίαν. Ἡ ἐργασία αὕτη ὑπὸ εὐνοϊκὰς συνθήκας δὲν δύναται νὰ ἀποβῇ πηγὴ βαθείας ἱκανοποιήσεως, πολλάκις ὅμως γίνεται μία ἀγγαρεία, ἡ ὁποία δημιουργεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ αἴσθημα τῆς μηδαμινότητός του καὶ τὸν ὁδηγεῖ εἰς ἀπελπισίαν. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις, καὶ ἰδίως εἰς τὴν δευτέραν, ἡ ἐλπὶς ὅτι ὁ κόσμος οὗτος θὰ εὕρῃ τὴν πλήρη αὐτοῦ ἀποκατάστασιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ ἐνισχύει τοὺς χριστιανούς. Ἡ ὑπακοὴ εἰς τὸν θεῖον νόμον τῆς ἐργασίας, ὅστις συνίσταται εἰς τὸ νὰ μὴ ἀρέσωμεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ εἰς τὸ νὰ ὑπηρετῶμεν τὸν Κύριον, δύναται νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ματαιότητα τῶν προσπαθειῶν του. Ἡ ὑπακοὴ αὕτη παρέχει τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι πᾶσα τιμία ἐργασία ἀποκτᾷ σημασίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ὑλικὴ ἐπιτυχία δὲν πρέπει νὰ εἶναι τὸ κριτήριον τῆς καθημερινῆς ἐργασίας τῶν χριστιανῶν. Ἐπιμένοντες ὅπως ἡ ἐργασία τυγχάνῃ μιᾶς δικαίας καὶ ἐπαξίας ἀμοιβῆς, ἐπαρκοῦς διὰ τὸν ἐργάτην καὶ τὴν οἰκογένειάν του, οἱ χριστιανοί, γνωρίζουν, ἐν τούτοις, ὅτι οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ ἀμοιβὴ ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ κόπος των δὲν εἶναι μάταιος πρὸ τοῦ Κυρίου.

β) Ἐπὶ πλέον πᾶσα τιμία ἐργασία εἶναι ὑπηρεσία πρὸς τὴν κοινωνίαν. Ἀκόμη καὶ μεταξὺ τῶν μὴ χριστιανῶν ἡ ἀλήθεια αὕτη ἀναγνωρίζεται πολλάκις καὶ καθίσταται πηγὴ ἱκανοποιήσεως. Ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἀγνοοῦν τὴν ἀλήθειαν ταύτην καὶ σκέπτονται μόνον τὰ δικαιώματα οὐχὶ ὅμως καὶ τὰς ὑπηρεσίας τάς, ὁποίας δύνανται νὰ προσφέρουν εἰς τὴν κοινωνίαν, τότε παραβιάζουν τὴν ἰδίαν αὐτῶν φύσιν, διότι ἡ ἐξέλιξις τῆς παραγωγῆς καὶ ἡ αὔξησις τῶν μισθῶν συνδέονται στενῶς. Ὅταν συμβαίνῃ τοῦτο, ἡ ἀνταμοιβὴ τῆς ἐργασίας — μεγαλύτερος μισθὸς καὶ περισσοτέρα ἀνάπαυσις — κατασπαταλᾶται εἰς ἐγωϊστικὰς διασκεδάσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν φέρουν οὐδὲν ὄφελος εἰς τὴν κοινωνίαν. Ἡ σπουδαιότης τῆς χριστιανικῆς περὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ὑπηρεσίας διδασκαλίας εἶναι λίαν τραγική. Ἑκάστη ἀνθρωπίνη ὕπαρξις οἱασδήποτε ἀξίας εἶναι ὁ

πλησίον μας. Ὁ χριστιανὸς χαίρεται ὅταν διὰ τῆς ἐργασίας του, μεγάλης ἢ μικρᾶς, ἀντανακλᾷ ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἀνατέλλει τὸν ἥλιον Αὐτοῦ ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς.

γ) Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν μίαν βαθεῖαν ἐπιθυμίαν νὰ δημιουργήσουν νέας μορφὰς ὑπάρξεως καὶ ἀξίας, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸ ἔργον τῶν ὀλίγων ἐμφανίζεται εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν ἡ δημιουργικὴ αὐτὴ δύναμις. Οἱ ὀλίγοι αὐτοὶ εἶναι οἱ μεγάλοι ποιηταί, φιλόσοφοι, ἐπιστήμονες, καλλιτέχναι, γλύπται καὶ ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι μεταμορφώνουν τὸ πρόσωπον τῆς φύσεως, ἀλλάσσουν τὴν περὶ τοῦ κόσμου ἀνθρωπίνην ἀντίληψιν καὶ δημιουργοῦν νέας μορφὰς ἀξίας. Ἐὰν ὀνομάσωμεν τὸ ἔργον τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν δημιουργικὸν πρέπει νὰ εἴμεθα πολὺ προσεκτικοί, διότι οἱ ἄνθρωποι ἐν τῇ ὑπεροψίᾳ των εὐκόλως δύνανται νὰ εἴπουν πρὸς ἑαυτούς: «Θεοί ἐστέ». Οἱ συγγραφεῖς τῆς Βίβλου χρησιμοποιοῦν τὴν λέξιν «δημιουργεῖν», μόνον ὅταν ὁμιλοῦν περὶ Θεοῦ, οὐχὶ δὲ περὶ ἀνθρώπων καὶ ἀποφεύγουν νὰ ὁμιλοῦν περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ἔργου ὡς δημιουργικοῦ. Τὸ ἔργον τοῦτο καθίσταται σατανικὸν εὐθὺς ὡς οἱ ἄνθρωποι, ἐπαναπαυόμενοι εἰς τὰς ἰδίας των δυνάμεις, ζητήσουν νὰ ἀναδημιουργήσουν τὸν κόσμον μὲ τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ τεχνικήν των ἱκανότητα. Ἐπὶ πλέον ἡ αὐθόρμητος χαρὰ τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὸ ἐν τῇ ἐργασίᾳ δημιουργικὸν στοιχεῖον, εἰς τὸ βάθος δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἐκδήλωσις ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς ἐλευθερίας διὰ τὴν ὁποίαν ἡ φύσις στενάζει καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς ἀληθείας ὅτι ὁ ἄνθρωπος θὰ κυριεύσῃ τὴν γῆν καὶ θὰ τὴν ἐξουσιάσῃ. Ἡ βαθυτέρα βιβλικὴ ἀλήθεια διαλαμβάνει ὅτι ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἐξουσία αὐτὴ πραγματοποιοῦνται μόνον ἐν Χριστῷ καὶ ἐν τῇ «νέᾳ δημιουργίᾳ» του. Ἡ ἀλήθεια αὕτη εὑρίσκεται εἰς τὸ βάθος ὅλων τῶν δημιουργικῶν ἐμπνεύσεων τοῦ ἀνθρώπου, μολονότι πολλάκις οἱ ἄνθρωποι δὲν τὸ γνωρίζουν.

Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι μόνον ὁ δημιουργὸς τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ ὁ λυτρωτής. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ σφαῖρα τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Θεοῦ, ἡ νέα δημιουργία ἡ ὁποία προώρισται ν' ἀνανεώσῃ τὴν παλαιάν. Ἕκαστον μέλος τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἑπομένως ἕκαστος λαϊκός, καλεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ μαρτυρήσῃ διὰ λόγων, ἔργων καὶ τῆς ζωῆς του περὶ τῆς πραγματικότητος τῆς νέας ταύτης δημιουργίας καὶ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ. Ἰδοὺ ἡ σημασία τῆς χριστιανικῆς κλήσεως εἰς τὰς κοσμικὰς ὑποθέσεις. Ἑκάστη περίπτωσις ἐν τῇ καθημερινῇ ζωῇ παρέχει μίαν εὐκαιρίαν ἀπαντήσεως εἰς τὴν κλῆσιν τοῦ Θεοῦ. Οὕτω ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν λαϊκῶν γίνεται ἡ ζύμη ἐν τῷ φυράματι, τὸ σταθερὸν σημεῖον ἐν τῷ κέντρῳ τῶν παγκοσμίων ὑποθέσεων τῆς θείας συγγνώμης καὶ προτροπῆς.

Φυσικῶς δημιουργοῦνται πολλαὶ διενέξεις ὅταν οἱ χριστιανοὶ ζητοῦν νὰ σχετίσουν τὴν θείαν κλῆσιν πρὸς τὴν καθημερινὴν ἐργασίαν. Τὰ πρὸς τοὺς ἐξ ἡμῶν ἐξαρτωμένους, τοὺς συνεργάτας καὶ τὴν κοινωνίαν καθήκοντα ἡμῶν πολλάκις συγκρούονται. Ἐργασία ἡ ὁποία εἶναι κοινωνικῶς βλαβερὰ ἢ καταστρέφει τὴν ἐπαγγελματικὴν συνείδησιν τοῦ ἐργάτου ἀποτελεῖ προσβολὴν κατὰ τῆς ἀφυπνιζομένης συνειδήσεως, ὡς καὶ μία ἀνυπόφορος ἐργασία. Ἡ ἐξέλιξις τῆς μηχανικῆς ἐξήλειψε πολλὰς — οὐχὶ πάσας — βαρείας ἐργασίας εἰς τὰς ἐκβιομηχανισθείσας περιοχάς, ἀλλὰ δὲν ἐπηρέασε τὰς εὐρείας ἀγροτικὰς κοινότητας πολλῶν περιοχῶν τοῦ κόσμου, ὅπου οἱ χριστιανοὶ πρέπει νὰ μάθουν νὰ ὑπηρετοῦν τὸν Θεὸν διὰ τῆς ἐργασίας, ἀκόμη καὶ ἂν ἡ ἐργασία εἶναι πολλάκις ἀγγαρεία. Ἐξ ἄλλου ἡ χρῆσις τῶν μηχανῶν ἐδημιούργησε περισσότερα προβλήματα ἀπὸ ὅσα ἔλυσε.

Οἱ χριστιανοὶ ὀφείλουν νὰ προσέξουν ἰδιαιτέρως ὡρισμένα προβλήματα, τὰ ὁποῖα δημιουργοῦνται εἰς μίαν κοινωνίαν μεγάλως ἐκβιομηχανισθεῖσαν. Οὕτω σήμερον ἡ λῆψις ἀποφάσεων εἰς μίαν τοιαύτην κοινωνίαν ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ὀλίγων διευθυντῶν τοῦ ὀργανισμοῦ, ἐκτὸς ἐὰν ἐπίμονοι προσπάθειαι μετακινήσουν τὸν ἔλεγχον. Ἐπὶ πλέον πολλαὶ σημαντικαὶ ἀποφάσεις δὲν εἶναι προσωπικαὶ βασιζόμεναι ἐπὶ προσωπικῆς εὐθύνης, ἀλλ' εἶναι συλλογικαὶ ἀποφάσεις, βασιζόμεναι ἐπὶ συλλογικῆς εὐθύνης. Οὕτω τόσον ὁ διευθυντὴς μιᾶς Ἑταιρίας ὅσον καὶ ὁ συνδικαλιστὴς ἐνεργοῦν ὡς μέλη μιᾶς ὁμάδος. Ὁ χριστιανὸς ὡς ἄτομον θὰ κάμῃ ν' ἀκουσθῇ ἡ φωνή του, ἀλλ' ἡ ἀπόφασις ἑνὸς συνδικάτου θὰ φέρῃ τὴν μορφὴν συμφωνίας.

Βεβαίως ὁ χριστιανὸς δὲν εὑρίσκεται πάντοτε ἢ ἀναγκαίως εἰς διαφωνίαν μετὰ τῆς ὁμάδος, ἀλλ' ἡ δυσκολία προέρχεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι Ἐκκλησίαι ἐφαρμόζουν τὴν ἠθικὴν τῆς εὐθύνης τοῦ ἀτόμου καὶ δὲν ἐσκέφθησαν ἀκόμη τὴν εὐθύνην ὑπὸ τὴν ὁμαδικήν της μορφήν. Ἓν ἄλλο ζήτημα τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῶν χριστιανῶν εἶναι τὸ ζήτημα τῶν νέων μορφῶν συνδέσμων τοὺς ὁποίους ἐδημιούργησεν ἡ κοινὴ ἐργασία τῶν ἀνθρώπων. Ὁ ἐργατικὸς ὅμιλος γίνεται πολλάκις μία πραγματικὴ κοινότης ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀναπτύσσονται σταθεροὶ δεσμοὶ νομιμοφροσύνης, ἀδελφωσύνης καὶ ἀμοιβαίων συμφερόντων. Ἐκ τούτου συμβαίνει μία ἐργατικὴ κοινότης νὰ ἀντιτεθῇ εἰς μίαν μεγαλυτέραν πέριξ αὐτῆς κοινότητα, ὅταν ἡ δευτέρα ἐπιδιώξῃ τὴν προαγωγὴν τῶν ἰδίων αὐτῆς σκοπῶν. Συμβαίνει ὅμως ἀκόμη μία ἐργατικὴ κοινότης νὰ εὑρεθῇ ὑπὸ τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ κράτους, τὸ ὁποῖον ἐπιζητεῖ νὰ ὑποτάξῃ τὸ ἄτομον καὶ νὰ περιορίσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς ἓν ἐργατικὸν καθεστώς, καὶ οὐδὲν πλέον.

Τὸ ἐνδιαφέρον λοιπὸν τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς περὶ τοῦ προσωπικοῦ ἤθους πρέπει νὰ διευρυνθῇ εἰς τρόπον ὥστε αἱ ἐπιταγαὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως νὰ ἐφαρμοσθοῦν εἰς τὸ σπουδαῖον αὐτὸ πρόβλημα τῆς ὁμαδικῆς συμπεριφορᾶς. Ἡ ἐργατικὴ κοινότης δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ οὔτε ὡς ἰδιαίτερος σκοπὸς οὔτε ὡς ὄργανον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κράτους. Ἡ πραγματική της μορφὴ καὶ ὁ ἀληθὴς χαρακτὴρ πρέπει νὰ καθορισθοῦν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς περὶ ἀνθρώπου διδασκαλίας.

Ἐπειδὴ ἡ ἐργασία εἶναι μία θεία ἐντολὴ διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ζωήν, ἡ κοινωνία εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ παρέχῃ ἐργασίαν εἰς πάντα τὰ μέλη της. Ἡ ἀνεργία δὲν ἀποτελεῖ πρόβλημα μόνον διὰ τοὺς οἰκονομολόγους, ἀλλὰ διὰ πάντας τοὺς χριστιανούς. Ἡ χριστιανικὴ περὶ ἐργασίας ἀντίληψις ἐπιβάλλει εἰς τοὺς λαϊκοὺς νὰ λάβουν μέτρα ὥστε οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ εὑρίσκουν μίαν θέσιν ἢ ἓν ἐπάγγελμα. Ὡσαύτως ὁ χριστιανὸς ὑπὸ τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς ἀντιλήψεως θὰ κρίνῃ ἐνίοτε ὅτι πρέπει νὰ ἀλλάξῃ τὴν μορφὴν τοῦ ἐπαγγέλματός του. Ἡ θεία κλῆσις τοῦ ἐπιτρέπει νὰ ἐξέλθῃ τῶν πλαισίων μιᾶς κοινωνίας κοσμικοῦ φρονήματος, ἀλλ' ἐὰν θέλει νὰ τὴν μεταμορφώσῃ πρέπει νὰ ἑνωθῇ μὲ τοὺς ὁμοϊδεάτας εἰς ἕνα ἀγῶνα διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν ὅρων ἐργασίας.

Τὰ συνδικάτα, οἱ γεωργικοὶ συνεταιρισμοί, τὰ ἐπαγγελματικὰ σωματεῖα καὶ ἄλλοι παρόμοιοι σύνδεσμοι εἶναι ὀργανισμοὶ διὰ τῶν ὁποίων ὁ λαϊκὸς χριστιανὸς δύναται νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν σκοπὸν τοῦ Θεοῦ ὡς τὸν ὑπηρετεῖ διὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀργανώσεων. Ὁ χριστιανὸς πρέπει νὰ ἐργάζηται εἰς τοιούτους συνδέσμους ἢ εἰς πολιτικόν τι κόμμα, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὴν γνώμην του, ἀγωνίζεται διὰ τὴν ἐξάλειψιν τῶν κοινωνικῶν δεινῶν, διότι εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν ἐνισχύεται ὑπὸ τῆς εἰς Χριστὸν ἐλπίδος. Ἀναγνωρίζων πλήρως ὅτι τὰ ἀνθρώπινα ἰδεώδη καὶ ἐπιτεύγματα φέρουν ἴχνη τῆς ἁμαρτίας, δὲν θὰ παραμείνῃ ἀπαθὴς λόγῳ τῆς ἐν αὐτῷ χριστιανικῆς ἐλπίδος, οὔτε θὰ συμμερισθῇ τὴν ἀπογοήτευσιν ἐκείνων, οἵτινες, στερούμενοι τῆς ἐλπίδος ταύτης, ἔχουν συνείδησιν τῆς ἀδυναμίας των πρὸ τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα δὲν ἠμποροῦν ν' ἀλλάξουν ἢ νὰ στρέψουν πρὸς δικαιότερον σκοπόν. Ὁ χριστιανὸς θὰ διακηρύξῃ στεντορίως τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου καὶ ἑπομένως δὲν θὰ θεωρήσῃ τὸν φυσικὸν πλοῦτον ὡς ὕλην εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ὡς δῶρον τοῦ Θεοῦ, χρησιμοποιούμενον ὑπευθύνως ὑπὸ τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς ἐλπίδος, συμφώνως, συμφώνως πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς δημιουργίας ἑκάστου πράγματος.

Οὕτω ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ καὶ ἐργασία μεταμορφοῦνται διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἐλπίδος. Πᾶσα τιμία ἐργασία, γινομένη εἴτε πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ

ἐπιουσίου ἄρτου, εἴτε ἐπ' ἀγαθῷ τῆς κοινωνίας, εἴτε ὡς αὐθόρμητος πρὸς δημιουργικὴν προσπάθειαν διάθεσις, ἔχει μεγάλην ἀξίαν καὶ σημασίαν ἐν τῷ σχεδίῳ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐργασία, θεωρουμένη ἐκ τῆς ὀπτικῆς γωνίας τοῦ κόσμου, ἔχει μίαν προσωρινὴν ἀξίαν, διότι καὶ τὰ διαρκέστερα ἐπιτεύγματα τοῦ ἀνθρώπου ὑπόκεινται εἰς τὸν ἀφανισμόν. Ἀλλὰ θεωρουμένη ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ἐλπίδος εἰς τὴν ἐρχομένην βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ, πᾶσα πρᾶξις ὑποταγῆς εἰς τὸν θεῖον νόμον ἔχει αἰώνιον σημασίαν καὶ ἀξίαν.

ΙΥ. Η ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΩΝ ΛΑΙΚΩΝ :

ΠΩΣ ΔΥΝΑΤΑΙ Ν' ΑΠΟΒΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ.

Ἔφθασεν ἡ στιγμὴ διὰ νὰ καταστήσωμεν τὴν διακονίαν τῶν λαϊκῶν σαφῆ καὶ πραγματικὴν ἐν τῷ κόσμῳ. Οἱ πραγματικοὶ ἀγῶνες τῆς πίστεως διεξάγονται σήμερον εἰς τὰ ἐργοστάσια, τὰ καταστήματα, τὰ γραφεῖα καὶ τοὺς ἀγρούς, εἰς τὰ πολιτικὰ κόμματα καὶ τὰ κυβερνητικὰ ἱδρύματα, εἰς τὰς ἀπείρους οἰκίας, τὸν τύπον, τὸ ῥαδιόφωνον, τὴν τηλεόρασιν καὶ τὰς διεθνεῖς σχέσεις. Λέγεται συχνάκις ὅτι ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τοὺς κύκλους τούτους, ἀλλὰ τὸ γεγονὸς εἶναι ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἤδη εὑρίσκεται ἐκεῖ ἐν τῷ προσώπῳ τῶν λαϊκῶν της.

Μέχρι τοῦδε, ὀλίγον ἢ πολύ, αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν δὲν ἐπέτυχον νὰ δώσουν εἰς τὰ μέλη των τὴν ἀπαιτουμένην κατάρτισιν διὰ νὰ γίνουν οἱ δραστήριοι ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἐπαγγελματικήν των ζωήν. Ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, οἵτινες γνωρίζουν ὅτι ἀνήκουν εἰς τὸν κόσμον καὶ ὁμιλοῦν τὴν γλῶσσάν του, καὶ οἱ ὁποῖοι εἶναι ταυτοχρόνως πιστὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ἀναζητοῦν μίαν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία θὰ εἶναι πλησίον των, καθ' ἣν στιγμὴν οὗτοι ἐργάζονται ἐν τῷ κόσμῳ. Μόνον ὅταν αἱ Ἐκκλησίαι ἐπιτύχουν νὰ εὑρίσκωνται παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν λαϊκῶν κατὰ τοὺς ἀγῶνας τοῦ παρόντος κόσμου, τότε οἱ λαϊκοὶ θὰ γίνουν ἀληθεῖς μάρτυρες τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ πεδία τῆς συγχρόνου ζωῆς, διὰ τὰ ὁποῖα ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει ἄλλα μέσα ἐπαφῆς. Αἱ Ἐκκλησίαι, χάρις εἰς τοὺς λαϊκούς, ἔχουν ἐν τῷ κόσμῳ μοναδικὰς εὐκαιρίας, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἐπωφεληθοῦν, ὄχι διὰ νὰ ἐπιτύχουν ἐκκλησιαστικὴν κυριαρχίαν, ἀλλὰ διὰ νὰ παράσχουν χριστιανικὴν μαρτυρίαν. Ἀλλὰ διὰ νὰ γίνῃ τοῦτο ἀπαιτεῖται σημαντικὴ ἀλλαγὴ ἐν τῇ στάσει καὶ τῇ ἀτμοσφαίρᾳ πολλῶν Ἐκκλησιῶν.

1) Αἱ Ἐκκλησίαι δύνανται νὰ εἶναι τοσοῦτον ἀπησχολημέναι μὲ τὴν ἐσωτερικὴν ὀργάνωσιν καὶ δρᾶσιν, ὥστε νὰ μὴ συλλαμβάνουν τὴν σημα-

σίαν τῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας διὰ τῶν κοσμικῶν ὀργάνων τῆς κοινωνίας καὶ νὰ μὴ ἐνθαρρύνουν ἐπαρκῶς τὰ μέλη των. Ὁ χριστιανός, ἐπὶ παραδείγματι, ὁ ὁποῖος ρίπτεται εἰς τὸν πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν ἀγῶνα, πρέπει νὰ τυγχάνῃ τῆς ὑποστηρίξεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ θεωρῆται ὡς κέρδος καὶ οὐχὶ ὡς ζημία.

2) Πρέπει ν᾿ ἀλλάξῃ ἡ ἀτμόσφαιρα πολλῶν Ἐκκλησιῶν, τόσον ἀποπνικτικὴ διὰ πολλοὺς νεήλυδας, ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς ἀρχαϊζούσης καὶ μεσαίας μορφώσεως, ἡ ὁποία ριζικῶς ἤλλαξεν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἀλλ᾿ ἐπιζῇ εἰσέτι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἡ τάσις ὅπως οἱ λαϊκοὶ ἡγέται ἐκλέγωνται μεταξὺ τῶν πλουσιωτέρων τῆς παροικίας, ἐμποδίζει ἄλλους, καὶ μάλιστα τοὺς νέους ἐργάτας, νὰ εὑρίσκουν οἰκειότητα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

3) Ἐπικρατεῖ συνήθως ἡ σκέψις ὅτι μόνον οἱ κληρικοὶ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ βαδίζουν ἀξίως τῆς χριστιανικῆς των κλήσεως παντοῦ ὅπου εὑρίσκονται. Ἀπὸ τοὺς λαϊκοὺς ζητεῖται ἡ καὶ ἀναμένεται χαμηλοτέρα βαθμὶς χριστιανικῆς ζωῆς. Οἱ κληρικοὶ ἔχουν τὸ ὡρισμένον ὑπούργημα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τὴν διακονίαν τοῦ λόγου καὶ τῶν μυστηρίων. Ὁ Θεὸς καλεῖ πάντας τοὺς ἀνθρώπους εἰς διακονίαν, καὶ ἕκαστος χριστιανὸς πρέπει νὰ διερωτηθῇ ἐὰν ὁ Θεὸς τὸν καλεῖ εἰς αὐτὴν τὴν διακονίαν ἢ εἰς τὴν διακονίαν τῶν λαϊκῶν. Ἀλλ᾿ ὁ Θεὸς ζητεῖ τόσον ἀπὸ τοὺς κληρικοὺς ὅσον καὶ ἀπὸ τοὺς λαϊκοὺς ὁλοκληρωτικὴν ἀφοσίωσιν εἰς αὐτόν. Ἡ διακονία τῶν λαϊκῶν δὲν σημαίνει παρὰ τὴν ὁλοκληρωτικὴν ἀφιέρωσιν τοῦ χρόνου, τῶν πράξεων καὶ τῶν ἀγαθῶν.

Πολλοὶ ἔχουν τὴν συναίσθησιν ὅτι στεροῦνται τῶν προσόντων διὰ τὸ καθῆκον τῆς διακονίας. Πρὸς καταρτισμὸν αὐτῶν παρέχονται κατωτέρω αἱ ἀκόλουθοι εἰσηγήσεις :

1) Εἰς Ἐκκλησίας, αἵτινες ἔχουν πολλοὺς προσηλύτους, ἡ χριστιανικὴ περὶ πίστεως, προσευχῆς καὶ λατρείας διδασκαλία καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῆς Βίβλου εἶναι τὸ πρῶτον καθῆκον, καὶ ἡ διδασκαλία αὕτη ὁδηγεῖ εἰς μίαν ζωὴν χριστιανικῆς μαρτυρίας ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ τῇ καθημερινῇ ἐργασίᾳ. Δὲν πρέπει νὰ νομίζωμεν ὅτι ἡ βασικὴ αὐτὴ μόρφωσις δὲν εἶναι ἀναγκαία εἰς τὰς ἀρχαιοτέρας ἐκκλησιαστικὰς παροικίας. Μία δραστηρία λαϊκὴ ὀργάνωσις θὰ ἦτο ἐπικίνδυνος ἐὰν ἐστερεῖτο τῶν οὐσιωδῶν περὶ χριστιανικῆς πίστεως καὶ ζωῆς ὁδηγιῶν.

2) Μεταξὺ τῶν λαϊκῶν ὑπάρχουν τινές, οἵτινες, λόγῳ τῆς εὐλαβείας καὶ τῶν χαρισμάτων των, κατέχουν σημαντικὰς θέσεις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἠμποροῦν νὰ ἐπεξηγοῦν τὰς ἀληθείας τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας διὰ νὰ τὰς ἐφαρμόζουν εἰς τὴν καθημερινήν των ἐργασίαν. Ἡ θεολογία δὲν εἶναι μόνον διὰ τοὺς κληρικούς, πρέπει νὰ εἶναι

προσιτὴ καὶ εἰς τοὺς λαϊκοὺς εἰς τρόπον ὥστε νὰ τὴν χρησιμοποιοῦν εἰς τὴν ζωήν των.

3) Οἱ κληρικοὶ πρέπει νὰ γνωρίσουν ἐπιστημονικῶς καὶ πρακτικῶς καλύτερον τὴν σημερινὴν ἐργατικὴν κοινωνίαν διὰ νὰ ἠμποροῦν νὰ βοηθοῦν τοὺς λαϊκοὺς καὶ νὰ τοὺς παρακολουθοῦν διὰ τῶν προσευχῶν των. Θεολογικά τινα σεμινάρια ἔκαμαν σημαντικὴν πρόοδον εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο.

4) Ἡ οἰκία πρέπει νὰ εἶναι τὸ μέρος, ὅπου μεγαλώνουν τὰ τέκνα καὶ μανθάνουν νὰ ἐκτιμοῦν τὴν ἐργασίαν ὡς μίαν ἐκδήλωσιν τῆς χριστιανικῆς κλήσεως. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τὰ τέκνα μανθάνουν ν' ἀναγνωρίζουν τὴν φωνὴν τοῦ καλοῦντος Θεοῦ καὶ νὰ ὑπακούουν εἰς αὐτόν. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ διδάσκῃ τοὺς γονεῖς τί σημαίνει ἐργασία καὶ κλῆσις ἀπὸ χριστιανικῆς ἀπόψεως καὶ οἱ γονεῖς νὰ διδάσκουν τὰ τέκνα των ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐν ἰσχύϊ συστημάτων τῆς μιμήσεως καὶ τῆς σταθερότητος. Αἱ ὀργανώσεις τῶν νέων πρέπει νὰ ἐγκολποῦνται τὸ σύστημα τοῦτο, ὑποβοηθοῦντες τοὺς νέους νὰ ἐκλέγουν τὸ ἐπάγγελμά των ὑπὸ τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς περὶ κλήσεως διδασκαλίας.

5) Ἡ ἔξαρσις τῆς διακονίας τῶν λαϊκῶν δὲν σημαίνει μόνον τὸν καταρτισμόν, ἀλλὰ καὶ τὴν πνευματικὴν αὐτῶν καθοδήγησιν. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες πρέπει νὰ ἐνθαρρυνθοῦν διὰ νὰ χρησιμοποιοῦν τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν τινὲς ἐξ αὐτῶν. Ἡ ἀμοιβαία βοήθεια τῶν μελῶν ὡς καὶ ἡ συναντίληψις τοῦ κλήρου χρειάζονται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Οἱ χριστιανοὶ ἔχουν πολλὰς εὐκαιρίας πρὸς ἐκτέλεσιν μιᾶς ἀδελφικῆς ἐξυπηρετήσεως πρὸς τὸν πλησίον, τὸν συνάδελφον καὶ ἄλλους.

6) Οἱ χριστιανοὶ τοῦ ἰδίου ἢ παραπλησίου ἐπαγγέλματος πρέπει νὰ ἔχουν εὐκαιρίας συναντήσεως ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν. Εἰς τὰς ἀδελφικὰς ταύτας συναντήσεις οἱ χριστιανοὶ δύνανται νὰ μελετοῦν καὶ νὰ συζητοῦν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς πίστεως, τὰ κοινὰ προβλήματα καὶ τὰ προβλήματα τοῦ ἐπαγγέλματός των. Τοῦτο γίνεται ἤδη ὑπὸ διαφόρους μορφὰς εἰς πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου. Ἐνίοτε μία μόνη παροικία, λόγῳ τῆς στενότητος αὐτῆς, δὲν δύναται νὰ ὑποβοηθήσῃ τὸν καταρτισμὸν τῶν ἐπαγγελματικῶν συνδέσμων. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην μία περιφερειακὴ ἢ διομολογιακὴ ὀργάνωσις ἐξυπηρετεῖ καλύτερον τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ὑπάρχει ἔδαφος διὰ περισσοτέραν πεῖραν καὶ εὐρυτέραν ἐπικοινωνίαν μεταξὺ διαφόρων συνδέσμων, ὁμάδων, πανεπιστημιακῶν οἰκοτροφείων καὶ εὐαγγελικῶν ἀκαδημιῶν. Αἱ ἀκαδημίαι αὐταί, μὲ εἰδικὰ προγράμματα ὡς αὐτοσυγκέντρωσιν, διαλέξεις καὶ συζητήσεις, αὐξάνουν ταχέως εἰς ἀριθμὸν καὶ ἀκτινοβολίαν.

Ἡ Ἐκκλησία ἀποστέλλεται εἰς τὸν κόσμον ὡς κοινωνία διακονίας, οὐχὶ μόνον ὡς ἀμοιβαία [illegible] διακονία, ἀλλὰ καὶ ὡς διακονία πρὸς τὸν κόσμον. Ἐνταῦθα φαίνεται ἡ ἐσωτερικὴ σχέσις τοῦ ὑπὸ συζήτησιν θέματος πρὸς τὸ κύριον θέμα τῆς Συνελεύσεως. Ὁ Χριστὸς ἀπέθανε δι' ὁλόκληρον τὸν κόσμον. Ἐὰν ἡ Ἐκκλησία εἶχε βαθεῖαν συνείδησιν τούτου, θὰ ἦτο ἀγγελιαφόρος ἐλπίδων δι' ὁλόκληρον τὸν κόσμον. Θὰ ἐξήρχετο διὰ νὰ φέρῃ τὸ εὐαγγελικὸν μήνυμα πανταχοῦ καὶ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τοὺς ἐργαζομένους.

Ἡ ἐποχὴ ἡμῶν χαρακτηρίζεται διὰ τὰς ἄνευ προηγουμένου τεχνικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς ἐπιτυχίας, συνάμα ὅμως καὶ διὰ τὰς ἀπογοητεύσεις, τὸν κυνισμόν, καὶ τὸν φόβον μιᾶς τελικῆς αὐτοκαταστροφῆς. Ἡ Ἐκκλησία δὲν πρέπει νὰ ἀποστραφῇ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δὲν τολμοῦν νὰ ἀτενίσουν τὸν κόσμον. Αὕτη δὲν δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἀλλὰ διακηρύττουσα τὸν σταυρὸν καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ παρέχει τὴν ἐλπίδα. Διὰ τοῦτο οἱ χριστιανοὶ δὲν δύνανται ν' ἀποχωρισθοῦν τοῦ κόσμου.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΓΕΝΟΜΕΝΑΙ ΔΕΚΤΑΙ ΥΠΟ ΤΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

α) Συνιστῶμεν τὴν ἔκθεσιν ταύτην εἰς τὰς Ἐκκλησίας ἐν τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ τὴν μελετήσουν καὶ θὰ ἐνθαρρύνουν τὴν χρησιμοποίησιν τῶν εἰσηγήσεων.

β) Συνιστῶμεν τὴν ἔκθεσιν εἰς τοὺς ἔχοντας σχετικὴν πεῖραν διὰ νὰ ἐνισχύσωμεν τὰς προσπαθείας των καὶ νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχήν των εἰς ὡρισμένα κριτήρια, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ τοὺς βοηθήσουν καὶ εἰς ὡρισμένους κινδύνους, τοὺς ὁποίους δύνανται νὰ ὑπολογίσουν.

γ) Συνιστῶμεν τὴν ἔκθεσιν εἰς ἐκκλησιαστικοὺς ὀργανισμοὺς ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, παρακαλοῦντες αὐτοὺς νὰ ἐξετάσουν κατὰ πόσον αἱ ἐνέργειαι αὐτῶν δύνανται νὰ συντονισθοῦν διὰ τὴν καλυτέραν πραγματοποίησιν τῆς διακονίας τῶν λαϊκῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ κόσμῳ.

δ) Συνιστῶμεν ὅπως τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν συνεχίσῃ τὴν μελέτην ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς περὶ ἐργασίας ἀντιλήψεως, ἥτις ἤρχισε πρὸ τοῦ Ἔβανστον, καὶ ὅπως συνεργασθῶσι σχετικῶς τὰ Τμήματα Ἐκκλησία καὶ Κοινωνία καὶ Λαϊκῶν.

ε) Συνιστῶμεν ὅπως ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ἐξεύρῃ τὸ κατάλληλον προσωπικὸν διὰ τὸ Τμῆμα τῶν Λαϊκῶν καὶ ὅπως λάβῃ πρόνοιαν ἵνα τὸ Τμῆμα τοῦτο παραμείνῃ ἓν λεπτὸν ὄργανον, ἱκανὸν νὰ βοηθήσῃ διὰ παντὸς μέσου, τὴν ἀναγκαιότητα μιᾶς πραγματικῆς διακονίας τῶν λαϊκῶν.

Η ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΚΡΕΜΑΣΜΕΝΟΣ ἐπὶ τοῦ ξύλου τῆς ἀτιμίας, τοῦ Σταυροῦ, ἐνῷ τριγύρω Του ἀντίκρυσε ὠργανωμένη τὴν ἀνθρώπινη ἀχαριστίαν, ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀπαύγασμα τῆς αἰωνίου δόξης, εἰς μίαν τελευταίαν καὶ ὑπερτάτην προσπάθειάν Του, ἡ ὁποία ἀπέβλεπε νὰ ὁδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπον πλησίον τοῦ Θεοῦ, ψελλίζει τὴν πλέον δυνατὴν λέξιν, ἡ ὁποία ὄχι μόνον μᾶς δεικνύει τὸ βάθος καὶ τὴν ἔκτασι τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ συνοψίζει τὸ ὅλο Του ἔργον. τὸ ἔργον τῆς λυτρώσεώς μας· Ἀκούσατε τὴν λέξιν : «Πλανεμένα πλάσματά Μου, ποὺ τὸ μονοπάτι τῆς ἁμαρτίας σᾶς ὡδήγησε μακρὰν ἀπὸ Μέ, τὸν Δημιουργόν σας. Ὅ,τι εἶχα νὰ σᾶς προσφέρω κατὰ τὸν τριετῆ κύκλο τῆς ζωῆς Μου, διὰ τὴν λύτρωσί σας, σᾶς τὸ ἔδωσα. Τώρα ὅμως ἐπάνω εἰς τὸν βωμὸν αὐτὸν προσφέρω διὰ τὴν σωτηρίαν σας τὴν ζωήν Μου. Χύνω τὸ αἷμά Μου, καὶ οὕτω τὸ ἔργο Μου, ἡ ἀποστολή Μου τελειώνει. Τετέλεσται»

Τί ! ἐτελείωσε τὸ ἔργον Σου, ὦ Ἐσταυρωμένε Χριστέ ! Δὲν ἔχεις πλέον σχέσι μὲ τὸν κόσμον ; Δὲν ἔχεις σχέσι μὲ ἡμᾶς τὰ πλάσματά Σου ; Ἡμεῖς ἀκριβῶς σήμερον περισσότερον αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην νὰ καταφύγωμεν εἰς Σέ. Σήμερον, ὁπότε ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς γῆς ἔγινε πλέον ἀποπνικτική, πλέον δηλητηριασμένη διὰ τὰς ψυχάς μας, διότι μᾶς λείπει τὸ ὀξυγόνον τῆς ἀγάπης, καὶ ἐπερίσσευσε τὸ ἄζωτον τῆς κακίας, τῆς ἁμαρτίας. Σήμερον, ὁπότε τὸ πνεῦμά μας παρὰ τὸ φῶς Σου ἐγένετο περισσότερον σκοτεινόν, παρὰ ὅταν μὲ τὴν ἀθέτησι τῆς ἐντολῆς ὑπὸ τῶν Πρωτοπλάστων μᾶς ἐκληροδοτήθη ἡ ἁμαρτία. Σήμερον, ὁπότε ἡ ἀνθρωπίνη σοφία παραπλανήσασα ἡμᾶς μακράν Σου, ἀπεκάλυψε τὴν ἀδυναμίαν μας, τὴν σμικρότητά μας.

Ὢ ! Ὄχι, Παναγιώτατε Δέσποτα, Σεβασμία τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων χορεία, περιούσιε καὶ ἀγαπημένε λαὲ τοῦ Κυρίου ! Ἡ λέξις, ἡ ὁποία ἠκούσθη τὴν Παρασκευὴν ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ἡ ἀνθρώπινη συνείδησις ὠνόμασε Μ. Παρασκευήν, ἔχει βαθύτερο νόημα, οὐσιαστικωτέραν ἔννοιαν. Ὡσὰν ἕνας μυστηριώδης πομπός, διὰ μέσου τῶν αἰώνων τοῦ ἐν Χριστῷ καθαρμοῦ, εἰς διαδοχικὰς ὑποκώφους καὶ μυστικὰς ἐκπομπάς, τὰς ὁποίας μόνον αἱ καθαραὶ ψυχαὶ δύνανται νὰ συλλάβουν, μᾶς ἐξαποστέλλει τὰς ἑξῆς ἀποκαλυπτικὰς προσταγάς :

Ἄνθρωποι ὅλων τῶν αἰώνων ! Ἐὰν μὲ βλέπετε κρεμασμένον ἐπάνω εἰς τὸν ἀτιμωτικὸν Σταυρόν, μάθετε πῶς ὅτι, ὄχι ἡ κακία σας, ἀλλ' αὐτὴ

ἡ ἀπέραντος ἀγάπη Μου διὰ σᾶς, μὲ ὡδήγησε, μὲ ἔφερεν ἕως ἐδῶ.».

«Τὸ αἷμα τὸ ὁποῖον ἄφθονα ρέει ἀπὸ τὰς πληγὰς τοῦ σώματός Μου, δὲν εἶναι τὸ τέλος τοῦ ἔργου Μου, ἀλλὰ τὸ τέλος τῆς ἁμαρτίας. Θὰ γίνῃ ἡ ἀπαρχὴ τοῦ λυτρωμοῦ, τοῦ καθαρμοῦ, τοῦ ἐξαγνισμοῦ σας. Πλησιάσατε τὰς ψυχάς σας διὰ νὰ πέσουν εἰς αὐτὰς αἱ λυτρωτικαὶ σταγόνες Του, αἱ ὁποῖαι θὰ σᾶς ἀπολούσουν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ θὰ σᾶς μεταβάλλουν ἀπὸ ἁμαρτωλοὺς εἰς ἀγαπητὰ παιδιὰ τοῦ Θεοῦ».

«Γονατίσατε εἰς τὸ βάθρον τοῦ βωμοῦ μου καὶ ὡμολογήσατε παράλληλα πρὸς τὴν ἄψυχον φύσι, ἡ ὁποία διεκήρυξε τὴν Θεότητά Μου, τὴν ἀδυναμίαν σας, νὰ ζήσετε μακράν Μου. Μὴ φοβῆσθε, μὴ ἐνδοιάζετε διὰ τὰ ἁμαρτήματά σας. Εἶμαι ἡ ἄπειρος ἀγάπη ἡ ὁποία δὲν σταθμίζει τὰς ἁμαρτωλὰς πράξεις, ἀλλὰ μόνον εὐλογεῖ τὴν ἁγνὴν πρόθεσι καὶ ὑποβοηθεῖ τὴν προσπάθειαν ἡ ὁποία καὶ ὁδηγεῖ πρὸς τὴν σωτηρίαν. Γενεαὶ τῶν ἀνθρώπων πλάσματά Μου, πλησιάσατε· Θὰ σᾶς ζωοποιήσω, θὰ σᾶς δώσω τὴν ἀνάστασιν τῆς ζωῆς».

Ὅσον καὶ ἂν ὁ Σταυρός, εἰς τὰς σελίδας τοῦ ὁποίου ἀναγράφεται ἡ ὅλη ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος, ὁμιλεῖ εὔγλωττα σήμερον εἰς τὰς καρδίας ὅλων καὶ ἀναλύει τὸ μυστήριον τὸ ὁποῖον ἐκπροσωπεῖ, ἐλᾶτε ὅμως κάτω ἀπὸ τὴν χάρι Του νὰ ἴδωμεν τί προσέφερεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ τί πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ πράξῃ διὰ νὰ ἐναρμονίσῃ τὴν πορείαν του μὲ τὸ θέλημα τοῦ Ἐσταυρωμένου Χριστοῦ.

*
* *

Δύο σοβαρὰ προβλήματα ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἀπησχόλουν τὸν θρησκεύοντα ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀρχαιότητα :

Α΄.) Ἐὰν ὑπάρχει μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων γνωριμία καὶ δεσμὸς ἀγάπης, ἂν εἶναι δηλ. δυνατὴ ἡ ἐξομοίωσις καὶ ἕνωσις μὲ τὸν Θεόν.

Β΄.) Πῶς ἦτο δυνατὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ συμμετάσχῃ τῆς εὐτυχισμένης ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἀδυσώπητη μοῖρα, ἡ ὁποία ἐπίεζε τόσο δυνατὰ τὴν ἀνθρωπότητα μὲ τὰς πολιτικὰς ἀναστατώσεις, τὰς ἐξορίας, τὰς δοκιμασίας.

Ἂν καὶ ὁ προχριστιανικὸς κόσμος μὲ τὴν τέχνην ἐπραγματοποίησε τὰς εὐγενεστέρας συλλήψεις, μὲ τὴν φιλοσοφίαν ἀνυψώθη εἰς αἰθερίους σφαίρας, μὲ τὴν ποίησιν συνεκλόνισε κατάβαθα τὸν ἄνθρωπον καὶ μὲ τὴν ρητορικὴν ἀνέλυσε καὶ ἀνασυνέθεσε τὰς ἰδέας καὶ τὰς σκέψεις κατὰ τρόπον πρωτότυπον, ἐν τούτοις πεντακόσια καὶ πλέον χρόνια φιλοσοφίας δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διαφωτίσουν, τὰ οὐσιώδη αὐτὰ ἐρωτήματα.

Διὰ τοῦτο καὶ ἀπογοητευμένοι οἱ ἄνθρωποι κατέφευγον εἰς τὰς μυστηριακὰς θρησκείας αἱ ὁποῖαι μὲ τὸν Βαάλ, τὴν Ἶσιδα καὶ τὴν Κυβέλη,

τὰ Ὀρφικά, τὰ Πυθαγόρεια, Ἐλευσίνια καὶ τὰ Διονυσιακὰ μυστήρια, ἔδιδαν τὴν ὑπόσχεσι εἰς τοὺς μύστας των, ὅτι θὰ εὕρουν προστασίαν, λύτρωσιν, ἀθανασίαν.

Τὴν κατάστασιν αὐτήν, ἀδελφοί μου, ἄριστα μᾶς διαζωγραφίζει ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν «ὁ σπερμολόγος» Παῦλος εἰς τὴν ὑπέροχη δημηγορίαν του ἀπὸ τὸν Ἄρειον Πάγον, ὅταν ἀπευθυνόμενος εἰς τὰ ἐκλεκτὰ παιδιὰ τῆς ἀρχαιότητος ἔλεγε : «Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα δεισιδαιμονεστέρους θεωρῶ ὑμᾶς. Διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπιγέγραπτο : «Ἀγνώστῳ Θεῷ», ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτο ἐγὼ καταγγέλω ὑμῖν (Πράξ. 17, 23).

Δημηγορία ἡ ὁποία ἀποκαλύπτει τὸ πνευματικὸ χάος, τὴν ψυχικὴ πεῖναν, τὴν πνευματικὴν ἐρήμωσι τῶν ἐκπροσώπων τῆς πλέον γόνιμης ἀνθρώπινης σκέψεως καὶ ἡ ὁποία ἀποκαλύπτει τὴν νοσταλγίαν τοῦ ἀρχαίου κόσμου διὰ τὸν Θεόν.

Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ὅμως, καθ' ἣν ὁ Χριστός, ὁ προωρισμένος ἵνα γένηται «φῶς ἐθνῶν καὶ διαθήκη γένους», ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, εἰς τὸν Γολγοθᾶν ἔχυσε τὸ ἅγιόν Του αἷμα διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, ὁ κόσμος ἐγνώρισε τὸν Θεὸν «διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ, ἐχθροὶ ὄντες» (Ρωμ. 5. 10).

Ἀπὸ τὴν ἡμέραν, καθ' ἥν, ὁ Χριστός, ὁ «ἐπηγγελμένος Μεσσίας», ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ εἰς τὸν Γολγοθᾶν «προσέφερεν ἑαυτὸν θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας», ὁ ἄνθρωπος ἐγνώρισεν ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ μέτοχος τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ, νὰ βιώσῃ τὴν κατὰ Θεὸν ζωήν». «Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην πρὸς ἡμᾶς ὁ Θεὸς ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν» (Ρωμ. ε'. 8). «Οὐ γὰρ ἀπέστειλλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ (Ἰωάν. γ'. 16—17).

Ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ πρῶτος ἀπεκάλυψε τὴν θεοδώρητον ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν θεοκίνητον ἀγάπην, ἡ ὁποία κατέρχεται πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ἄχραντης αὐτῆς εἰκόνος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀποκατάστασιν τῆς ἀξίας της. Ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ κατέστησεν ἱκανὸν τὸν ἄνθρωπον νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην τῆς λυτρώσεώς του ἀπὸ τὸ κακόν, τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τῆς ἐναρμονίσεως τῆς ζωῆς του πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διότι μετέφερεν, ἀπεκάλυψεν, οὐσιαστικοποίησε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, κατέστησεν ἱκανοὺς τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί.

Ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, πρῶτος ἐδίδαξε τί ἀντιπροσωπεύει καὶ τί

δύναται νὰ προσφέρῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ζωήν, καὶ τί δύναται νὰ προσφέρῃ ὁ Θεὸς διὰ νὰ τὸν εἰσαγάγῃ εἰς τὴν ἀθανασίαν, εἰς τὴν αἰωνιότητα.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἄλλας θρησκείας, αἱ ὁποῖαι καλύπτουν τὸν Θεὸν μὲ ὁμίχλην καὶ μὲ τὸν καπνὸν τῆς ἀγνωσίας, ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, ἐτοποθέτησε τὸν Θεὸν πλησίον τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατέστησεν ἱκανὸν τὸν ἄνθρωπον νὰ αἰσθάνεται καὶ νὰ ζῇ τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ζωήν του. Ἡ ἔκστασις, ἡ ἐνόρασις, ἡ θεωρία, ὁ ἐξαφανισμός, εἶναι περιττὰ διὰ τὸν Χριστιανισμόν. Ὁ Θεὸς εἶναι πάντοτε παρὼν πλησίον εἰς ὅλους.

Ὁ πρῶτος ἀθλητὴς τῆς Χάριτος, ὁ πρῶτος μάρτυς τοῦ Χριστιανικοῦ Πανθέου, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν προσφορὰν τῆς ζωῆς του ἐπεκύρωσε τὸ βάθος καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς θεολογίας τοῦ Σταυροῦ, ἐνῷ οἱ διῶκταί του, τὸν ἐλιθοβόλουν καὶ τὸν ἔπνιγον εἰς τὸ αἷμά του, ἐκεῖνος αἰσθάνεται τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, βλέπει τὸν Θεὸν καὶ ψελλίζει : «Ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεωγμένους, καὶ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ (Πράξ. 7, 56).

Τὸ Εὐαγγέλιον, ἀδελφοί μου, εἰς ὅλας τὰς σελίδας του, παρουσιάζει τὸν Θεὸν συνεχῶς σκεπτόμενον τὸν ἄνθρωπον, καὶ μᾶς ἐκθέτει τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἀνθρωποκεντρικὴ θρησκεία. Σκοπὸν ἔχει τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐπιδιώκει τὴν ἀνασύνταξιν τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου τοῦ ἀνθρώπου ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς θείας Χάριτος.

Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὸν ἄνθρωπον, γίνεται ἄνθρωπος καὶ πρὸς αὐτὸν ὁμιλεῖ. «Καὶ ὁ Λόγος Σὰρξ ἐγένετο». «Οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον ὥστε τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ τὸν Μονογενῆ ἔδωκε».

Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον, τὸ πλανηθὲν πρόβατον ζητεῖ νὰ εὕρῃ εἰς τὰς χαράδρας τῆς ἁμαρτίας καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀληθείας. Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον ζητεῖ νὰ φωτίσῃ καὶ νὰ ἑλκύσῃ πρὸς Ἑαυτόν. Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν Σταυρικὴν Αὐτοῦ θυσίαν, τὸν ἄνθρωπον λυτρώνει καὶ εἰσάγει εἰς τὴν ἀθανασίαν, εἰς τὴν αἰωνιότητα: «Ἀμήν, Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσει ἐν τῷ Παραδείσῳ».

Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον ἀποκαλεῖ φίλον καὶ ἀδελφὸν «Ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ», «Ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους καὶ ἀδελφούς». Καὶ ἡ ὀνομασία αὐτή, ἀδελφοί μου, εἶναι κάτι περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι ἡμεῖς συνήθως ὀνομάζομεν τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ προσωνυμία αὐτὴ διασπᾷ τὰ τυπικὰ ὅρια τῆς φιλοφροσύνης. Καὶ ἀπόδειξις ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ἔζησε μόνον διὰ νὰ διδάξῃ καὶ νὰ ἀποθάνῃ, ἀλλὰ καὶ ἀπέθανε διὰ νὰ νικήσῃ, νὰ σώσῃ

τοὺς ἄλλους, διὰ νὰ κάμῃ νὰ ζήσουν οἱ ἄλλοι, ὅσοι θὰ ἤθελον νὰ ζήσουν ἐν Αὐτῷ «Ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὸν ἔχωσιν».

Ἐὰν ἡ ἐπὶ τοῦ Ὄρους Διδασκαλία σκιαγραφεῖ καὶ περιλαμβάνει τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἐν Θεῷ ἀνθρώπου, ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἱκανὸν νὰ βιώσῃ τὸ μεγαλεῖον τοῦτο, διότι τὸν ἐνισχύει μὲ τὴν Χάριν καὶ τὸν Ἁγιασμόν. Ἐὰν τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἡ Κυριακὴ Προσευχή, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ Χριστὸς μᾶς ἐδίδαξε ἵνα δι' αὐτῆς ἐπικοινωνῶμεν μὲ τὸν Ἐπουράνιον Πατέρα, ἀποτελεῖ τὴν κοσμοθεωρίαν τοῦ Ἐσταυρωμένου Θεοῦ, ὁ Σταυρὸς ἐπισφραγίζει καὶ ἐπικυρώνει ὅτι ὁ Κῆρυξ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς πραότητος, ὁ Διδάσκαλος τοῦ πόνου, ὁ Εὐαγγελιστὴς τῆς Δικαιοσύνης, ὁ Ἀπόστολος τῆς εἰρήνης, ὁ Καθηγητής, ὁ Ἐμπνευστὴς τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν δὲν ἐτροφοδότησε τὸν ἄνθρωπον μὲ ἁπλᾶς θεωρίας μὲ ἀγόνους στοχασμούς, ἀλλὰ καὶ μᾶς ἔδωσε τὴν δύναμι, τὴν ἱκανότητα, νὰ βιώσωμεν, νὰ τὰ ζήσωμεν, νὰ τὰ πραγματοποιήσωμεν, καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ ζήσωμεν τὴν ἀπολυτρωτικὴν δύναμιν τοῦ Σταυροῦ.

Ναί ! Τὸ τετέλεσται, δὲν εἶναι τὸ τέλος, ἀλλὰ ἡ ἀπαρχὴ μιᾶς νέας πορείας, ἡ ὁποία μετεμόρφωσε τὸν κόσμον, τὴν ἱστορίαν, καὶ ἡ ὁποία εἰσάγει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀθανασίαν, εἰς τὴν αἰωνιότητα.

***

Ἀπέναντι λοιπὸν τῶν τοιούτων ἀποκαλύψεων τοῦ Σταυροῦ, τῆς Διαθήκης τοῦ Σταυροῦ, ἡ ἀνθρωπότης καλεῖται σήμερον νὰ ἀλλάξῃ στάσιν.

Ἀπέναντι τῆς ταραχῆς ἡ ὁποία συνέχει τὸν πλανήτην «Συνοχὴ ἐθνῶν ἀποψυχόντων ἀνθρώπων», διότι ὁ ἄνθρωπος ἐνόμισεν ὅτι θὰ ἀπελευθερωθῇ μὲ τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν ἐπιστήμην, καλεῖται ὁ ἄνθρωπος σήμερον νὰ 'σκεφθῇ ὡριμότερον.

Ἂν κατὰ τὸν Κάντιον, ἀδελφοί μου, σκοπὸς τῆς ἱστορίας εἶναι ἡ τελειοποίησις τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ τελείωσις αὐτὴ τίποτε ἄλλο δὲν σημαίνει παρὰ τὴν ἐπικράτησιν εἰς τὴν ζωὴν μας τῶν αἰωνίων καὶ ἀκαταλύτων ἀρχῶν τοῦ Σταυροῦ.

Διότι πολιτισμὸς δὲν εἶναι δημιουργία στηριζομένη μόνον ἐπὶ τῶν βιολογικῶν ἀναγκῶν. Ἀντιθέτως πολιτισμὸς εἶναι δημιουργία τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, στηριζομένη εἰς πνευματικὰ ἐλατήρια, εἰς πνευματικὰς ἀξίας αἱ ὁποῖαι ὅταν πραγματοποιηθοῦν δίδουν ἀνάτασιν, καθαρμὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὸν καθιστοῦν ἀκτινοβόλον καὶ δημιουργικὴν δύναμιν τῆς ζωῆς.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀνώτερος τοῦ Πολιτισμοῦ. Ὁ Πολιτισμὸς εἶναι τὸ μέσον, τὸ ὄργανον καὶ ὄχι ἡ οὐσία τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.

Ποῦ εἶναι οἱ Πολιτισμοὶ τῆς Αἰγύπτου, τῆς Βαβυλῶνος, τῆς Συρίας, τῆς Ρώμης, τῶν Ἀθηνῶν ; Ἐχάθησαν, ἐξηφανίσθησαν μαζὺ μὲ τὰς γενεὰς τῶν ἀνθρώπων. Ἀποτελοῦν ἀντικείμενον μελέτης τοῦ ἱστοριοδίφου, τῆς ἀξίνης τοῦ ἀρχαιολόγου, οἱ ὁποῖοι ἐγκύπτουν ἐπάνω εἰς τὸ σῶμα τῆς γῆς διὰ νὰ διαγνώσουν τὰ ἴχνη των καὶ νὰ διαμορφώσουν γνώμην τινὰ περὶ τῆς ζωῆς τοῦ παρελθόντος καὶ τῆς στάθμης τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐνεταφιάσθησαν εἰς τὸ ἀπέραντον κοιμητήριον τοῦ πλανήτου καὶ ἀναμένουν νὰ εὕρουν δικαίωσι ἀπὸ τὴν μελέτην τοῦ ἐπιστήμονος.

Ποίαν ὅμως δικαίωσι θὰ εὕρουν ἀφοῦ ἐδημιούργησαν πολιτισμὸν στατικόν, ἀφοῦ δὲν ἀπέβλεψαν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου ;

Ὁ ἄνθρωπος πρωτίστως εἶναι εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. Ὅσον εὑρίσκεται οὗτος εἰς ἐπαφὴν καὶ συνάφειαν μὲ τὸν Θεόν, τόσον καλλιεργεῖται, ἀναπτύσσεται καὶ ἐμβαθύνεται ἡ προσωπικότης του. Ἐμβαθύνεται διότι ἀποβαίνει συντελεστής, παράγων πολιτισμοῦ, πηγὴ δημιουργίας.

Ὁ πολιτισμός, ὁ ἐπιστημονικὸς λόγος, τὸ ἐπιστημονικὸν αἴτημα δὲν δύνανται νὰ κρούσουν τὴν θύραν τοῦ μυστηρίου τῆς ζωῆς. Πολὺ δὲ ὀλιγώτερον νὰ καθαγιάσουν τὸν ἄνθρωπον καὶ νὰ διακηρύξουν τὴν ὑπερτάτην αὐτοῦ ἀξίαν.

Ἐὰν λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος πρόκειται νὰ ζήσῃ παρὰ νὰ ἀποθάνῃ. Ἐὰν ἡ πρόοδος τοῦ πολιτισμοῦ πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ, ἀνάγκη ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀντιληφθῇ τὴν ἠθικὴν εὐθύνην τὴν ὁποίαν ἔχει ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ του.

Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν ἐθεμελίωσεν ὁ Σταυρὸς καὶ ἡ Σταυρικὴ θυσία δὲν εἶναι μία ἀπομεμακρυσμένη περιοχὴ τῆς ζωῆς, ἄσχετος μὲ τὸν ἐπίγειον κόσμον. Ὄχι ! εὑρίσκεται πλησίον ἡμῶν καὶ ἔχει στενὴν σχέσιν μὲ ἡμᾶς «Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ἡμῶν ἐστί».

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἐκπληρώνει τὸν ἐπὶ τῆς γῆς σκοπόν της, μόνον ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀντιληφθῇ τὴν μεγάλην του ἀποστολήν, μὲ τὴν ὁποίαν τὸν περιέβαλλεν ὁ Θεὸς ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. Ὅταν πραγματοποιηθῇ τὸ ὅραμα τὸ ὁποῖον εὐηγγελίσθη ὁ Χριστὸς «Μείνατε ἐν ἐμοί». Ὅραμα ποὺ δὲν εἶναι οὐτοπία, ἀλλὰ ζωή, ἀλήθεια, πραγματικότης.

Ἰδοὺ διατί εἰς τὰς Πρωτευούσας τῆς Εὐρώπης ἡ εἰδωλολατρεία ὑπὸ τὴν πολυποίκιλλόν της μορφὴν ἔχει ἀναβιώσῃ, κέντρα βουδισμοῦ καὶ ἑστίαι παγανισμοῦ ἔχουν δημιουργηθῇ καὶ χιλιάδες ἀνθρώπων τρέχουν πρὸς αὐτὰ διὰ νὰ εὕρουν τὴν ψυχικὴν λύτρωσιν.

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἢ μᾶλλον ὅλοι μας ἀνεξαιρέτως ὑπερεζήσαμεν, ὑπερεδοκιμάσαμεν τὴν αἰσθητικὴν τῆς ἐξωστρεφείας, τὸν νοησιαρχικὸν κορεσμὸν τῆς ἀγόνου φιλοσοφίας, τὴν γυμνότητα τῆς αἰσθητικῆς ἐ-

λευθεριότητος. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ ὑπέροχοι κατακτήσεις τῆς ἐπιστήμης, ὅπως ἡ διάσπασις τοῦ ἀτόμου, ἡ ἀνεύρεσις τοῦ οὐρανίου, ἡ χρησιμοποίησις τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας, ἡ ἀπόκτησις τῆς ὑδρογονικῆς βόμβας καὶ ἐν γένει ὅλαι αἱ ἄλλαι ἐφευρέσεις τῶν τεχνολογικῶν Ἰνστιτούτων, ἀντὶ νὰ σκορπίσουν τὴν χαρὰν καὶ τὴν γαλήνην, ἐδημιούργησαν τὴν σύγχισιν, τὸ δέος καὶ τὸν τρόμον.

Μὰ ὅσον ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη προσπαθεῖ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν μεταφυσικὴν βεβαιότητα καὶ νὰ σβύσῃ τὴν ἐσωτερικὴν δίψαν καὶ νοσταλγίαν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ ἄπειρον, ποτὲ δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ περιορίσῃ τὸν ὁρίζοντα τοῦ ἐπέκεινα, ὅπου μετετόπισεν ὁ Σταυρὸς τὴν ζωὴν καὶ ὅπου εὑρίσκεται τὸ μεγαλεῖον καὶ ἡ δόξα τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν λοιπὸν αὐτὴν πρέπει νὰ στραφῇ ἡ ἡρωϊκὴ ἔξοδος τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Σταυρὸς ἀκριβῶς τῆς Ἁγίας Μεγάλης Παρασκευῆς, μᾶς δεικνύει πόσον ὁ οὐρανὸς ἠγάπησε τὴν γῆν, καὶ μᾶς διδάσκει ὅτι δὲν δικαιούμεθα νὰ μεταβάλλωμεν τὸν πλανήτην μὲ τὰς πράξεις καὶ τὰς ἐνεργείας μας εἰς κόλασιν, ἀλλὰ νὰ τὸν μεταμορφώσωμεν εἰς Ἐδεμικὸν Παράδεισον.

Καὶ τὸ «Τετέλεσται» ὁ τελευταῖος λόγος τὸν ὁποῖον ἐψέλλισεν ὁ Ἐσταυρωμένος Χριστὸς μᾶς συνειδητοποιεῖ τὴν μεγάλην παρακαταθήκην, τῆς κατὰ Θεὸν τελειώσεώς μας, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐνεπιστεύθη ὁ Ἐσταυρωμένος Ναζωραῖος καὶ τὴν ὁποίαν μᾶς ὑποχρεώνει, μᾶς ἐπιβάλλει νὰ τὴν ἐπιδιώξωμεν ὡς φυσικὴν ἄνθησιν τοῦ Θείου Του αἵματος, τὸ ὁποῖον ἄρδευσε καὶ ἐπότισε τὴν γῆν καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων: «Εἰ οὖν συνεγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω φρονῆτε, τὰ ἄνω ζητεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς».

Ὁ κόσμος Α. Α. ἔχει ἀνάγκην Ἁγίων, ὁ κόσμος ἔχει ἀνάγκην τῆς ἁγιότητος, τῆς ἀγαθότητος, τῆς ἀρετῆς. Διὰ τοῦτο καὶ δὲν θὰ εὕρῃ τὴν φυσικήν του ἐξέλιξιν, ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον δὲν πληθυνθῇ, ὄχι ἡ γνῶσις, ἀλλὰ ἡ ἀρετή, ἡ κατὰ Θεὸν ζωή.

Ὁ Θεὸς ἅπλωσε κάποτε τὰ χέρια Του διὰ νὰ μᾶς βοηθήσῃ εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτήν. Μᾶς δεικνύει ἔκτοτε τὸν δρόμον ὁ ὁποῖος ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς εἰς τὸν μεγάλον αὐτὸν σκοπόν, τὴν ἱερὰν πορείαν. Εἶναι ὁ δρόμος τὸν ὁποῖον ἐχάραξε πρὸ 20 αἰώνων ἐπάνω εἰς τὸ κορφοβοῦνι τοῦ Γολγοθᾶ, ὁ Ἐσταυρωμένος, τοῦ ὁποίου ἡ φωνή, ἀκριβῶς σὰν μιὰ τέτοια ἡμέρα, μὲ τὸ «Τετέλεσται» προσεκάλει τὸν ἄνθρωπον ὅλων τῶν αἰώνων νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. «Οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον.»

Κ ύ ρ ι ε ! Τὰ τηλεβόλα καὶ αἱ ὀβίδες πρὸ ὀλίγου ἔτι ἐκαλλιέργουν τὰ χώματα εἰς τὰ ὁποῖα ἐβάδισαν οἱ ἄχραντές Σου πόδες, καὶ ἐκήρυξες τὴν Διδασκαλίαν Σου.

Ἄλλοτε οἱ ἄνθρωποι τὰς ἡμέρας ταύτας ὥδευαν τὸν δρόμον, ἀνήρχοντο εἰς τὰς αὐλάς Σου διὰ νὰ προσκυνήσουν τὸν θεοδόχον Σου τάφον.

Ὁ Γολγοθᾶς — ὁ Πανάγιός Σου τάφος καὶ ὅλα τὰ ἱερὰ Σκηνώματα, τὰ ὁποῖα σήμερον εἶναι κυκλωμένα ὑπὸ στρατοπέδων, ἐπλημμύριζον τὰς ψυχάς μας ἀπὸ τὸν ἀντίλαλον τῆς θείας Σου διδασκαλίας, καὶ μᾶς ἐστεφάνωναν μὲ τὴν δόξαν Σου.

Π ε ρ ι κ υ κ λ ω μ έ ν ο ι ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν καὶ τὴν σύγχυσιν τῶν καιρῶν, καταθέτομεν πρὸ τοῦ Σταυροῦ Σου τὴν ἐξομολόγησιν τῆς ἀγάπης καὶ τῆς λατρείας μας. Ἔπιδε ἐπὶ τὴν λατρείαν ἡμῶν καὶ πρόσδεξαι αὐτήν, ὡς προσεδέξω Ἄβελ τὰ δῶρα, Νῶε τὰς θυσίας, Ἀβραὰμ τὰς ὁλοκαρπώσεις, Μωϋσέως καὶ Ἀαρὼν τὰς ἱερωσύνας, Σαμουὴλ τὰς εἰρηνικάς.

Δῶσε πτερὰ εἰς τὴν ταλαιπωρημένην, τὴν δειλήν, τὴν σκλαβωμένην σκέψιν μας διὰ νὰ πετάξῃ πρὸς Σέ, πρὸς τὸ φῶς τῶν Οὐρανῶν.

Λύτρωσε τὰς ψυχάς μας ἀπὸ τὰ σκληρὰ δεσμὰ καὶ ἀπὸ τοὺς ἥλους ποὺ τὰς κρατοῦν καθηλωμένας ἐπάνω εἰς τοὺς σταυρούς......

Ὁ Σταυρός Σου ἂς μᾶς καταυγάζῃ διὰ νὰ συντονίζωμεν τὴν πορείαν, τὰ βήματά μας μὲ τὰ θεϊκά Σου προστάγματα.

Ἡ δὲ Ἀνάστασίς Σου, τὴν ὁποίαν θὰ προσκυνήσωμεν, ἂς εἶναι τὸ μέγα καὶ αἰώνιον θαῦμα, καὶ ἡ λάμψις Της ἂς μὴ σβύσῃ οὔτε μίαν ἡμέραν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μας, ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ἀνθρωπότητος.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Αἱ πύλαι τῶν Οὐρανῶν, καθὼς εἰσέρχεται εἰς τὴν δόξαν τῆς βασιλείας Του ὁ Κύριος τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, εἶναι ἀνοικταὶ διὰ νὰ δεχθοῦν τὰς προσευχάς μας.

Προσευχήσου μὲ τὴν Σεβασμίαν Ἱεραρχίαν τοῦ Ἀποστολικοῦ Σου θρόνου, καὶ τὰ πιστὰ καὶ ἀφωσιωμένα τέκνα Σου ποὺ Σὲ περικυκλώνουν τὴν στιγμὴν αὐτὴν διὰ τοὺς ἐσταυρωμένους τοῦ κόσμου τούτου. Ὑπάρχουν πολλοὶ ἐσταυρωμένοι ποὺ πλανῶνται εἰς τὸν πλανήτην. Προσευχήσου ὥστε τὸ φίλημα τὸ ὁποῖον θὰ καταθέσῃ ἕκαστος ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρὸν καὶ τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου, νὰ γίνῃ ἡ ἀφετηρία τῆς ἀναστάσεώς του, τῆς ἀναστάσεως τοῦ κόσμου.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ

ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΤΩΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ(*)

ΕΤΟΣ 1847 (Συνέχεια).

636) ΛΙΒΥΗΣ ΙΕΡΟΘΕΟΥ (Ἀρχιμ. τοῦ Θρόνου Ἀλεξανδρείας). Τοῦ Θρόνου Ἀλεξανδρείας.
Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 143).

Σημ. : Ὁ Ἱερόθεος ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης Λιβύης εἰς Κάϊρον, ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν Σμύρνης Ἀθανασίου, μεταβάντος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ὑπὸ δύο ἄλλων Ἀρχιερέων ἐκ Βηρυττοῦ καὶ Ἱερουσαλήμ, τῇ 11ῃ Φεβρουαρίου 1847. Τὴν 20ὴν Ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐξελέγη Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας (Χ. Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. Ἱστορ. Ἐκκλ. Ἀλεξανδρείας, 1935, σελ. 820). Ἐπιστολὴ Οἰκουμ. Πατριάρχου τῷ ὑποψηφίῳ Πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας Ἱεροθέῳ. (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΕ'., σελ. 148.)

637) ΕΡΥΘΡΩΝ ΑΝΘΙΜΟΥ (Ἱερομ.) Γιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μητρ. Σμύρνης Ἀνθίμου.
Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 144).

638) ΒΑΡΝΗΣ ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ (ἀπὸ Πρεσλάβας), θανόντος Ἀβερκίου.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 145).

639) ΠΡΕΣΛΑΒΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (ἀπὸ Ἀργυρουπόλεως) Πορφυρίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Βάρνης.
Μάρτ. (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 146).

640) ΑΜΑΣΕΙΑΣ ΚΥΡΙΛΛΟΥ (ἀπὸ Αἴνου), θανόντος Καλλινίκου.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 147.

641) ΑΙΝΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ (ἀπὸ Ἀγχιάλου) «Κυρίλλου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Ἀμασείας».
(Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 148).

*) Συνέχεια ἐκ τῆς 186ης σελίδος τοῦ ἔτους ΛΒ'. (1957).

642) ΑΓΧΙΑΛΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Λαοδικείας) «Σωφρονίου προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Αἴνου».
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 149).

643) ΣΑΠΑΣΚΗΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (Ἀρχιμ.), «ἐκδημήσαντος τῇ 9ῃ Ἰανουαρίου 1847 τοῦ ἐν τῇ Μητροπόλει ταύτῃ ἀρχιερέως Σάββα».
Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 159).

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἐν τῇ σελίδι 159 εὕρηνται προσκεκολλημέναι τὰ περὶ τῆς γενομένης ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας τοῦ Μελετίου, τῇ 4ῃ Μαΐου ὑπὸ τοῦ Σερβίας Πέτρου, Οὐζίτζης Νικηφόρου καὶ Τιμότζης Διονυσίου :

α) Ἐπιστολὴ Σερβιστὶ τοῦ Σερβίας Πέτρου πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὑπὸ ἡμερ. 8 Μαΐου 1847 καὶ β) Ἑλληνιστί, ἡ μετάφρασις.

644) ΣΟΦΙΑΣ ΠΑΪΣΙΟΥ (ἀπὸ πρ. Σμύρνης), παραιτηθέντος Μελετίου.
Ὀκτωβρ. (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 153,
αὐτόγραφος παραίτησις αὐτόθι 152).

645) ΕΛΑΙΑΣ ΑΓΑΠΙΟΥ (Πρωτοσύγκελλος Μ. Ἐφέσου), Τιτουλάριος, αἰτήσει τοῦ Μ. Ἐφέσου Ἀνθίμου.
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 154).

646) ΝΥΣΣΗΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ (Μ. Πρωτοσύγκελλος), θανόντος Νικηφόρου.
Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 155).

647) ΔΡΥΪΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ (ἀπὸ Ἐπισκ. Κλαυδιουπόλεως), «Νικοδήμου ἐκπτώτου γενομένου».
Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 155).

ΕΤΟΣ 1848

648) ΠΙΣΣΙΔΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (ἀπὸ Βοδενῶν) «ἐκπτώτου γενομένου Γερασίμου».
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 157).

649) ΒΟΔΕΝΩΝ ΑΝΘΙΜΟΥ (ἀπὸ ἐπισκ. Πολυανῆς) «Μελετίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Πισσιδείας».
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 158).

650) ΠΟΛΥΑΝΗΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (πρ. Κίτρους), «Ἀνθίμου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Βοδενῶν».
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 159).

651) ΒΕΡΡΟΙΑΣ ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ (ἀπὸ Βελισσοῦ) «Διονυσίου παυθέντος λόγῳ ἀσθενείας».
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 160).

652) ΒΕΛΙΣΣΟΥ ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ (ἀπὸ Ἐρσεκίου) «Θεοκλήτου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Βερροίας».
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 169).

653) ΕΡΣΕΚΙΟΥ ΙΩΣΗΦ (πρ. Πρεσπῶν), «Αὐξεντίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Βελισσοῦ».
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 162).

654) ΔΑΦΝΟΥΣΙΑΣ ΧΑΡΙΤΩΝΟΣ (Ἱερομ.) Ἀρχιερατ. Προϊστάμενος Χάσκιοϊ. Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.
Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 163).

655) ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (ἀπὸ Τυρολλόης). θανόντος Ἱεροθέου.
Σημ. Ἀρχειοφ. : Νῦν ἀνεσυνεστήθη ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Πωγωνιανῆς. (Ἰούνιος 1848).
Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 164).

656) ΚΕΡΚΥΡΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ — ΠΟΛΙΤΗΣ — (Ἱερομ.), θανόντος Χρυσάνθου Μασέλλου.
Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ ἐκλογὴ καὶ χειροτονία ἀδείᾳ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐγένετο ἐν Κερκύρᾳ ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν Κεφαλληνίας Σπυρίδωνος, Ζακύνθου Διονυσίου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κυθήρων Προκοπίου.
14 Ἰουλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 166).

657) ΠΑΞΩΝ (Ἐπισκοπή) ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ — ΜΟΡΙΚΗΣ — (Ἱερομ.), θανόντος Χρυσάνθου.

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ ἐκλογὴ καὶ ἡ χειροτονία ἐγένετο ἀδείᾳ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐν Κερκύρᾳ ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν Κερκύρας Ἀθανασίου, Ζακύνθου Διονυσίου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κυθήρων Προκοπίου.

Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 168).

658) ΛΟΦΤΖΟΥ (Προέδρου) ΜΕΛΕΤΙΟΥ (πρ. Πωγωνιανῆς) παυθέντος Μελετίου.
Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄. 173).

659) ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ (πρ. Τορνόβου). «Διονυσίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».
Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 174).

660) ΚΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΑΝΕΩΝ ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ — Ο ΜΑΔΥΤΙΝΟΣ — (ἀπὸ Ἀρκαδιουπόλεως). Τιτουλάριος Μ. Ἐφέσου Ἀνθίμου, θανόντος Σεραφείμ.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 175).

661) ΣΤΑΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ — ΤΥΠΑΛΔΟΣ — (Μ. Ἀρχιμανδρίτης καὶ Σχολάρχης Ἱ. Θ. Σχολῆς Χάλκης). Τιτουλάριος.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 176).

662) ΓΑΝΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΑΣ ΚΥΡΙΛΛΟΥ — ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ — (ἀπὸ Σβορνικίου), θανόντος Κυρίλλου.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 177).

663) ΣΒΟΡΝΙΚΙΟΥ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ (Μ. Ἀρχιδιάκονος) Κυρίλλου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Γάνου καὶ Χώρας.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄. σελ. 178).

664) ΤΟΡΝΟΒΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ (πρ. Τορνόβου), θανόντος Ἀθανασίου.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 179).

665) ΕΛΑΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (Πρωτοσυγκ. Μ. Ἐφέσου) Τιτουλάριος Ἐπίσκ. Μ. Ἐφέσου Ἀνθίμου.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 180).

666) ΝΑΖΙΑΝΖΟΥ ΛΕΟΝΤΙΟΥ ('Αρχιμ.) Τιτουλάριος τοῦ Μ. Καισαρείας Παϊσίου.

Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 181)

667) ΞΑΝΘΗΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ — Ο ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ — (πρ. Μυτιλήνης). «Εὐγενίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».

3 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 182)

668) ΠΑΙΩΝΙΑΣ ΙΕΡΕΜΙΟΥ (Ἱερομ.) Ἀρχιερατικῶς Προϊσταμένου Κοντοσκαλίου. Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.

Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 183)

669) ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ — ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ — Ἱερομ.) Ἀρχιερατ. Προϊστάμενος ἁγίου Δημητρίου «Κουρτουλούς».

Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 184).

670) ΑΝΘΙΜΟΥ ΣΤ'. ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΠΑΡΑΙΤΗΣΙΣ (αὐτόγραφος καὶ ἐνυπόγραφος).

18 Ὀκτωβρίου 1848 (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 186).

671) ΑΝΘΙΜΟΥ Δ'. — ΒΑΜΒΑΚΗΣ — ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΕΚΛΟΓΗ τὸ 6'. (ἀπὸ πρώην).

Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. ,Αρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 187—188).

672) ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ ΑΓΑΠΙΟΥ ('Αρχιμ.), παραιτηθέντος Μελετίου.

Νοέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 189).

ΕΤΟΣ 1849

673) ΙΕΡΑΠΟΛΕΩΣ ΑΝΑΝΙΟΥ (Ἱερομ.) Τιτουλάριος τοῦ Μ. Σαμακοβίου Ματθαίου.

Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 190).

674) ΑΡΤΗΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ (ἀπὸ Φιλαδελφείας), θανόντος Ἱεροθέου.

Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 191).

675) ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ (Μ. Πρωτοσύγκελλος), Σωφρονίου προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Ἄρτης.
Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 194).

676) ΤΡΙΚΚΗΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ (Ἀρχιδιάκονος Μ. Δέρκων), Ἰωσὴφ ἐκπτώτου γενομένου.
Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 195).

677) ΙΚΟΝΙΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ (ἀπὸ Ἐλασσῶνος), θανόντος Μελετίου.
Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 196).

678) ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥ (πρ. Ρασκοπρεσρένης), Νεοφύτου προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Ἰκονίου.
Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 197).

679) ΣΕΡΒΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΖΑΝΗΣ ΕΥΓΕΝΙΟΥ (Ἀρχιμ.) Βενιαμὶν παραιτηθέντος. Αὐτόθι ἡ αὐτόγραφος παραίτησις τοῦ Βενιαμίν.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 198—199).

680) ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΥ (Ἀρχιμ. ἐν Μολδαβίᾳ) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Μολδαβίας.
4 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 200).

681) ΜΗΘΥΜΝΗΣ ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ (Ἀρχιδιάκονος Μητρ. Νικομηδείας), θανόντος Σωφρονίου.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 201).

682) ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (πρ. Σοφίας), «Μελετίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 202).

683) ΡΑΣΚΟΠΡΕΣΡΕΝΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ (πρ. Σάμου). «Ἰγνατίου διὰ λόγους ἀνωτέρους ἐκπτώτου γενομένου».
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 203).

684) ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ (ἀπὸ Γρεβενῶν) θανόντος Σωφρονίου.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 204).

685) ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΑΓΑΠΙΟΥ (Μ. Πρωτοσύγκελλος), Ἰωαννικίου προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Σηλυβρίας.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 205).

686) ΒΡΑΤΖΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ (Ἱερομ.), θανόντος Ἀγαπίου.
Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 206).

687) ΑΥΓΟΥΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΑΒΡΙΗΛ (Ἱερομ.) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Διδυμοτείχου Μελετίου.
Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 207).

ΕΤΟΣ 1850

688) ΜΕΛΙΤΗΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (Ἱερομ.) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.
16 Φεβρουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 208).

689) ΡΥΜΝΗΣ ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ (Ἱερομ.) Ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος Κοινότητος Τὸπ καποῦ. Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.
14 Ἀπριλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 209).

690) ΔΕΚΑΠΟΛΕΩΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ (Ἱερομ.) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος Μ. Νεοκαισαρείας Κυρίλλου.
19 Ἀπριλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 210).

691) ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΛΕΟΝΤΙΟΥ (ἀπὸ Ναζιανζοῦ), θανόντος Κυρίλλου.
4 Μαΐου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 211).

692) ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ (ἀπὸ Κρήτης), θανόντος Νικηφόρου.
24 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 212).

693) ΔΙΟΚΛΕΙΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ (Πρωτοσύγκελλος Λαρίσσης) Ἐπίσκοπος τοῦ Λαρίσσης Ἀνανίου.

Σημ. Ἀρχειοφ. : «Ἡ ἐκλογὴ καὶ ἡ χειροτονία, προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἐγένετο ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ Λαρίσσης ὑπὸ τοῦ Λαρίσσης Ἀνανίου καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ.»
Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΖ'., σελ. 337—338).

694) ΑΞΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΙΛΑΡΙΩΝΟΣ (Πρωτοσύγκελλος Τορνόβου) Ἐπίσκοπος τοῦ Τορνόβου Νεοφύτου.

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ ἐκλογὴ καὶ ἡ χειροτονία, προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἐγένετο ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ Τορνόβου ὑπὸ τοῦ Τορνόβου Νεοφύτου καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ Ἐπισκόπων.

23 Μαΐου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΖ'., σελ. 338).

695) ΚΡΗΤΗΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ (ἀπὸ Αἴνου), Χρυσάνθου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Κρήτης.

24 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 213).

696) ΑΙΝΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ (Μ. Ἀρχιδιάκονος), «Σωφρονίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Κρήτης».

25 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 214).

697) ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΙΕΡΟΘΕΟΥ — ΓΑΝΟΧΩΡΙΤΗΣ — (ἀπὸ Θαβωρίου), «Μεθοδίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

9 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 215).

698) ΚΡΗΤΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ — ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ — (ἀπὸ Πρεσλάβας), παραιτηθέντος Σωφρονίου, «καὶ διὰ τὸ γῆρας καὶ τὰς σωματικὰς αὐτοῦ ἀσθενείας».

Δεκέμβρ. (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 216—217. Αὐτόθι ἡ αὐτόγραφος παραίτησις).

699) ΠΡΕΣΛΑΒΑΣ ΒΕΝΙΑΜΙΝ (ἀπὸ Ἐπισκ. Συνάδων). Διονυσίου προαχθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Ἱ. Μ. Κρήτης.

Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ., ΚΒ'., σελ. 218).

700) ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ ΝΙΚΑΝΔΡΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Λαμψάκου) Ἀγαπίου «τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος».

27 Δεκεμβρ. (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 219).

ΕΤΟΣ 1851

701) ΣΜΥΡΝΗΣ ΑΝΘΙΜΟΥ — ΛΥΚΑΡΗΣ — (ἀπὸ Ἡλιουπόλεως) Ἀθανασίου «πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

3 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ 220).

702) ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Ἐλαίας) «Ἀνθίμου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ἁγ. Μητροπόλεως Σμύρνης».
3 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 221).

703) ΕΛΑΙΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ (Ἀρχιδιάκονος Μ. Ἐφέσου) Τιτουλάριος Μ. Ἐφέσου.
Ἰανουάρ. (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 222).

704) ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑΣ ΙΓΝΑΤΙΟΥ (ἀπὸ Αἴνου) Ἱερεμίου «οἰκείᾳ βουλήσει καὶ γνώμῃ ἀπαραβιάστῳ παραιτηθέντος».
8 Φεβρουαρίου (Κῶδ Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄, σελ. 223).

705) ΑΙΝΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ (πρ. Κρήτης) «Ἰγνατίου μετατεθέντος εἰς τὸν Θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Κασσανδρείας».
Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 224).

706) ΛΑΜΨΑΚΟΥ ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ (Ἱερομ.) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος Κυζίκου Ἰωακείμ.
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 225).

707) ΣΥΝΑΔΩΝ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (Ἱερομ.) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος Μ. Διδυμοτείχου Μελετίου,
Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 226).

708) ΛΕΥΚΑΔΟΣ ΚΑΙ ΑΓΙΑΣ ΜΑΥΡΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — ΑΡΑΒΑΝΗΣ — (Ἱερομ.).
Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ ἐκλογὴ καὶ χειροτονία, ἐγένετο Πατριαρχικῇ ἐκδόσει, εἰς Ἁγίαν Μαύραν ὑπὸ τῶν Μητροπολιτῶν Ζακύνθου Νικολάου, Κερκύρας Ἀθανασίου καὶ Κεφαλληνίας Σπυρίδωνος.
Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 227).

709) ΑΥΓΟΥΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΓΑΠΙΟΥ (Ἱερομ.) Ἀρχιερ. Προϊστάμενος Διπλοκιονίου. Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.
28 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 228).

710) ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΒΕΝΙΑΜΙΝ (Ἱερομ.) Ἀρχιερατ. Προϊστάμενος Ἁγίου Νικολάου Γαλατᾶ. Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.
5 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 229).

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ὁ Ἐπίσκοπος Νεαπόλεως Βενιαμὶν κατὰ τὰ ἔτη 1854 καθῃρέθη (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΘ΄., σελ. 66) καὶ κατὰ τὸ 1861 (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΘ΄., σελ. 122).

711) ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ (Ἀρχ.) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος «αἰτήσεώς τε θερμῆς καὶ παρακλήσεως γενομένης πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν παρὰ τῶν ἐνταῦθα ἐν βασιλευούσῃ διατριβόντων Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν τῶν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Βουλγαρίας ὁρμωμένων». Ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος τῆς ἐν Βαλατᾷ Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας.

14 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 230).

712) ΔΡΥΣΤΡΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (Μ. Πρωτοσύγκελλος). «Ἱερωνύμου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

18 Νοεμβ. (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 231).

713) ΛΕΥΚΗΣ ΙΛΑΡΙΩΝΟΣ (Ἱερομ.) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος Μ. Φιλιππουπόλεως Χρυσάνθου.

28 Δεκεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 232).

ΕΤΟΣ 1852

714) ΦΙΛΙΠΠΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΜΑΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (ἀπὸ Μητρ. καὶ Προέδρου Λοφτζοῦ) «Ἀθανασίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

2 Φεβρουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 233).

715) ΣΩΤΗΡΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ — ΧΕΡΕΜΕΖΗ — (Τιτουλάριος τοῦ Μολδαβίας Σωφρονίου, αἰτήσει αὐτοῦ.)

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ ἐκλογὴ καὶ χειροτονία ἐγένετο, Πατριαρχικῇ ἀδείᾳ, ἐν Ἰασίῳ ὑπὸ τῶν Τιτουλαρίων Συνάδων Καισαρίου καὶ Τριπόλεως Γενναδίου.

24 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 233).

716) ΣΙΣΑΝΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Πλαταμῶνος) «Λεοντίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

18 Φεβρουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 234).

717) ΒΙΔΥΝΗΣ ΠΑΪΣΙΟΥ (Μ. Σύγκελλος) «Βενεδίκτου διὰ λόγους εὐλόγους καὶ ἀναγκαίους ἐκπτώτου γενομένου καὶ τέλειον ἀπομακρυνθέντος».

22 Φεβρουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 235).

718) ΠΛΑΤΑΜΩΝΟΣ ΙΕΡΕΜΙΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Μυρίνης), αἰτήσει τοῦ Μ. Θεσσαλονίκης Ἱερωνύμου.
1 Μαρτίου (Κῶδ. Π. ,Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 236).

719) ΒΟΣΝΗΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ (ἀπὸ Σωζουαγαθουπόλεως). «Ἰγνατίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντοςς.
11 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 237).

720) ΣΩΖΟΑΓΑΘΟΥΠΟΛΕΩΣ ΔΩΡΟΘΕΟΥ — ΣΧΟΛΑΡΙΟΣ — (Ἀρχιμ.) «Προκοπίου προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Πόσνας.»
12 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 238).

721) ΠΑΤΑΡΩΝ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ (Ἀρχιμ.) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.
9 Ἰουλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ.) ΚΒ'., σελ. 239).

722) ΝΑΖΙΑΝΖΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ (Ἱερομ.) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος Μ. Καισαρείας Παϊσίου.
5 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 240).

723) ΑΝΘΙΜΟΥ Δ'. — ΒΑΜΒΑΚΗΣ — ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡ ΧΟΥ ΠΑΡΑΙΤΗΣΙΣ (αὐτόγραφος).
30 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 242).

724) ΓΕΡΜΑΝΟΥ Δ'. τὸ Β'. ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΕΚΛΟΓΗ, παραιτηθέντος Ἀνθίμου τοῦ Δ'.
Νοέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 243—44).

725) ΑΓΚΥΡΑΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Ἀμισοῦ). «Ἱεροθέου παραίτησιν οἰκειοθελῆ καὶ ἀβίαστον ποιησαμένου».
Δεκεμβρ. (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 247).
Αὐτόθι : Αὐτόγραφος παραίτησις Ἱεροθέου, ὑπὸ ἡμερομ. 14 Νοεμβρίου 1852.

ΕΤΟΣ 1853

726) ΝΥΣΣΑΒΑΣ ΑΝΘΙΜΟΥ (ἀπὸ Στρωμνίτσης) «Νεκταρίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».
10 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 248).

727) ΣΤΡΩΜΝΙΤΣΗΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ (ἀπὸ Ἴμβρου). «Ἀνθίμου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ἁγ. Μητροπόλεως Νυσσάβας».

10 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 249).

728) ΙΜΒΡΟΥ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ (ἀπὸ Ἀρχιεπ. Λιτίτζης) «Νεοφύτου μετατεθέντος εἰς τὴν Μ. Στρωμνίτσης».

10 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 250).

729) ΛΙΤΙΤΖΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Μακαριουπόλεως) «Ἰωαννικίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Ἴμβρου».

Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 251).

730) ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ ΙΓΝΑΤΙΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Κρατόβου) «Γερμανοῦ διὰ τοὺς προκύψαντας εὐλόγους καὶ νομίμους λόγους ἀπομακρυνθέντος».

27 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 252).

731) ΜΕΤΡΩΝ ΖΑΧΑΡΙΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Ἐρυθρῶν). «Θεοκλήτου καθ' ὑψηλὴν διαταγὴν ἐκπτώτου γενομένου». Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο αἰτήσει τοῦ Μ. Ἡρακλείας Παναρέτου.

Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 253).

732) ΣΜΥΡΝΗΣ ΠΑΪΣΙΟΥ (Μ. Πρωτοσύγκελλος). «Ἀνθίμου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

15 Φεβρουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 254).

733) ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ (ἀπὸ Μυτιλήνης). «Ἱερωνύμου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 255).

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ὁ Θεσσαλονίκης Καλλίνικος εἶναι ὁ κατόπιν ἐκλεγεὶς Ἀλεξανδρείας.

734) ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — ΚΑΤΡΗΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Καμπανίας). «Καλλινίκου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Θεσσαλονίκης».

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 256).

735) ΚΑΜΠΑΝΙΑΣ ΙΕΡΟΘΕΟΥ (Ἱερομ.), αἰτήσει Μ. Θεσσαλονίκης Καλλινίκου.

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 257).

736) ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ (ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως). «Ἱεροθέου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

15 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 258).

737) ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΥΡΙΛΛΟΥ — ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ — (ἀπὸ Γάνου καὶ Χώρας). «Γερασίμου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Χαλκηδόνος».

15 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 259).

738) ΓΑΝΟΥ καὶ ΧΩΡΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ (Πρωτοσύγκελλος Μ. Ἡρακλείας). «Κυρίλλου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Ἀδριανουπόλεως».

15 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 260).

739) ΔΕΡΚΩΝ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ — ΛΑΧΟΒΑΡΗΣ — (ἀπὸ Πελαγωνείας). «Νεοφύτου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 261).

740) ΠΕΛΑΓΩΝΕΙΑΣ ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΥ (πρ. Βιδύνης). «Γερασίμου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Δέρκων».

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 262).

741) ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (Ἱερομ.) «Ἰωαννικίου παραίτησιν οἰκειοθελῆ ποιησαμένου, λόγῳ ἀσθενείας».

23 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 263).

Αὐτόθι : αὐτόγραφος παραίτησις (29 Μαΐου 1853).

742) ΕΦΕΣΟΥ ΠΑΪΣΙΟΥ (ἀπὸ Σοφίας). «Ἀνθίμου χαλεπῇ νόσῳ περιπεσόντος καὶ παραίτησιν οἰκειοθελῆ ἐμφανίσαντος πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν».

14 Ἰουλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 265), αὐτόγραφος παραίτησις.

743) ΣΟΦΙΑΣ ΓΕΔΕΩΝ (ἀπὸ Προικοννήσου). «Παϊσίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Ἐφέσου».

Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 266).

744) ΠΡΟΙΚΟΝΝΗΣΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Περιστερᾶς). «Γεδεὼν μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. Σοφίας».

Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ΄., σελ. 267).

745) ΙΘΑΚΗΣ ΓΑΒΡΙΗΛ — ΚΑΡΑΒΙΑΣ—ΤΖΕΜΠΕΡΗΣ — ('Ιερομ.) θανόντος Παϊσίου.
'Ιούλιος (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 268).

Σημ. Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο, ἀδείᾳ τῆς Μ. 'Εκκλησίας, ἐν τῷ τῆς 'Επισκοπῆς Ἱ. Ναῷ 'Ιθάκης.

746) ΚΩΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ (Μ. 'Εκκλησιάρχης), παραιτηθέντος Παγκρατίου «διὰ τὰς καταλαμβανούσας αὐτὸν σωματικὰς ἀσθενείας».
25 'Ιουλίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΚΒ'. σελ. 269).
Αὐτόθι ὑπὸ ἡμερομ. 23 'Ιουλίου 1853, αὐτόγραφος παραίτησις τοῦ Παγκρατίου.

747) ΚΙΤΡΟΥΣ ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ ('Αρχιμ.) Τιτουλάριος τοῦ Μ. Θεσσαλονίκης Γρηγορίου, θανόντος Γρηγορίου.

Σημ. 'Αρχειοφ. : Ἡ ἐκλογὴ καὶ ἡ χειροτονία ἐγένετο ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἁγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης ὑπὸ τῶν Κασσανδρείας 'Ιγνατίου, Στρωμνίτσης Νεοφύτου, Πολυανῆς Μελετίου καὶ 'Αρδαμερίου 'Ιγνατίου.
21 'Ιουλίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 270).

748) ΜΗΘΥΜΝΗΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ (Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μ. Καισαρείας), θανόντος Αὐξεντίου.
Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 272).

749) ΑΝΘΙΜΟΥ ΣΤ'. ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ — ΚΟΥΤΑΛΙΑΝΟΣ — (ἀπὸ πρ. Κων)πόλεως), ἐκλογὴ τὸ 6'. θανόντος Γερμανοῦ τοῦ Δ'.
24 Σεπτεμβρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 276).

Σημ. 'Αρχειοφ.: "Ανθιμος ὁ ΣΤ'. τρὶς ἐπατριάρχευσε (1845—1848 τὸ α', 1853—1855 τὸ 6'.) καὶ 1871—1887 τὸ γ'.).

750) ΛΑΡΙΣΣΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ (Μ. 'Αρχιδιάκονος). Παραιτηθέντος οἰκειοθελῶς 'Ανανίου διὰ τὸ ἀδύνατον μετὰ τῶν ἐπαρχιωτῶν Χριστιανῶν αὐτοῦ συμβίωσιν.
14 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 277).
Αὐτόθι : αὐτόγραφος παραίτησις ὑπὸ ἡμερ. 13 Νοεμβρίου.

751) ΛΗΜΝΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ (Μ. Πρωτοσύγκελλος), θανόντος Δανιήλ.
28 Δεκεμβρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 278)

ΕΤΟΣ 1854

752) ΘΑΥΜΑΚΟΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ (Πρωτοσύγκελλος Ἱ. Μητρ. Ἡρακλείας), θανόντος Κυρίλλου. Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Λαρίσσης Στεφάνου.

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ὁ Θαυμακοῦ Νικηφόρος ἐπικαλεῖτο Ρινότμητος.

10 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 279).

753) ΡΑΣΚΟΠΡΕΣΡΕΝΗΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ — ΣΠΑΝΔΩΝΙΔΗΣ — (Πρωτοσύγκελλος Ἱ. Μ. Δέρκων) παυθέντος Παρθενίου, «δι' εὐλόγους αἰτίας ἐκκλησιαστικάς τε καὶ πολιτικάς...».

13 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 280).

754) ΕΡΣΕΚΙΟΥ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ (ἀπὸ Ἐπίσκοπος Βράτζης) Ἰωσὴφ «διὰ τὸ γῆρας καὶ τὸ ἀνοικονόμητον τῶν ὑπερόγκων χρεῶν αὐτοῦ παυθέντος ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀπομακρυνθέντος τέλεον.......».

Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 281).

755) ΑΜΦΙΠΟΛΕΩΣ ΑΝΘΙΜΟΥ (Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Μ. Φιλίππων καὶ Δράμας). Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Δράμας Μελετίου.

Μάϊος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 282).

756) ΣΤΑΓΩΝ ΘΕΟΦΙΛΟΥ (Ἱερομ.) «Κυρίλλου παντελῶς καθαιρεθέντος». Τιτουλάριος Μ. Λαρίσσης Στεφάνου.

Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 283).

757) ΚΡΑΤΟΒΟΥ ΑΝΘΙΜΟΥ (Ἀρχιμ.) Τιτουλάριος τοῦ Μ. Βόσνης Προκοπίου.

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ ἐκλογὴ καὶ χειροτονία ἐγένετο, ἀδείᾳ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἐν τῇ Σαραγίῳ Ἱ. Ἐκκλησίᾳ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν.

Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 284).

758) ΦΑΝΑΡΙΟΦΕΡΣΑΛΩΝ ΝΕΟΦΥΤΟΥ — ΠΕΤΡΙΔΗΣ.— (Πρ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου) Διονυσίου παραιτηθέντος «διὰ τὸ γῆρας καὶ τὰς πολλὰς αὐτοῦ σωματικὰς ἀσθενείας».

Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΚΒ'. σελ. 286, αὐτόθι αὐτόγραφος παραίτησις).

759) ΒΕΛΙΤΣΗΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ (Πρωτοσύγκελλος Μ. Πρεσπῶν). Τιτουλάριος τοῦ Μ. Πρεσπῶν Διονυσίου.

Σημ. 'Αρχειοφ. : 'Η ἐκλογὴ καὶ χειροτονία ἐγένετο, ἀδείᾳ τῆς Μ. 'Εκκλησίας, ἐν τῷ 'Ι. Ναῷ 'Αγίου Νικολάου (Κρατόβου).

'Ιούλιος (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 288).

760) ΤΡΙΚΚΗΣ ΑΝΘΙΜΟΥ ('Επισκ. 'Ιονοπόλεως), αἰτήσει τοῦ Λαρίσσης Στεφάνου. Τιτουλάριος τοῦ Μ. Λαρίσσης, «ἐπειδὴ ὁ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύων κύριος Προκόπιος ἐδέησε νὰ παυθῇ καὶ ἀποχωρισθῇ ἀπ' αὐτῆς δι' ἀνωτέρους λόγους, οὓς ἡ 'Εκκλησία ἐγνώρισεν».

Σημ. 'Αρχειοφ. : 'Η ἐκλογὴ καὶ ἡ χειροτονία ἐγένετο προτροπῇ τῆς Μ. 'Εκκλησίας ἐν τῷ 'Ι. Μητροπολιτικῷ Ναῷ Λαρίσσης. (13 Νοεμβρίου 1854).

Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 289).

761) ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ (Μ. 'Αρχιδιάκονος) «Νικάνδρου παρεκτραπέντος τοῦ πρὸς τὴν 'Εκκλησίαν καὶ πρὸς τὴν ὑψηλὴν ἐξουσίαν χρεῶν αὐτοῦ.

'Οκτώβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 290).

762) ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΑΙ ΒΕΛΛΑΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ (ἀπὸ Μ. 'Ερσεκίου) παυθέντος Νικάνδρου.

8 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΚΒ'. 291).

763) ΕΡΣΕΚΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ (Πρωτοσύγκελλος Μ. Χαλκηδόνος) «Παρθενίου προβιβασθέντος εἰς τὴν Μ. 'Ιωαννίνων καὶ Βελλᾶς».

Νοέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 292).

764) ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΣ ΠΑΪΣΙΟΥ ('Ιερομ.) Τιτουλάριος 'Επίσκοπος.

Νοέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 293).

765) ΤΡΙΜΥΘΟΥΝΤΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ('Ιερομ.) 'Αρχερατ. Προϊστάμενος Παναγίας Καφατιανῆς (Γαλατᾶ). Τιτουλάριος 'Επίσκοπος.

Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΚΒ'., σελ. 294).

(Συνεχίζεται)

ΑΙ ΕΝ KOTTAYAM ΤΩΝ ΙΝΔΙΩΝ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΙ ΜΕΤΑΞΥ "ΣΥΡΟΡΘΟΔΟΞΩΝ" ΤΟΥ ΜΑΛΑΜΠΑΡ ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΘΕΟΛΟΓΩΝ ΚΑΙ Η ΕΠΙ ΤΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΙΣΑ ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Sobornost» (Θέρος 1957, Σειρὰ 3η, ἀριθμ. 21), ὀργάνου τοῦ ἐν Λονδίνῳ Ἀγγλικανορθοδόξου Συνδέσμου «S. Alban and S. Sergius», δημοσιεύεται εἰς ἀγγλικὴν μετάφρασιν τὸ κείμενον περισπουδάστου Ἐκθέσεως ἐπὶ τῶν θεολογικῶν ἐπαφῶν καὶ συνομιλιῶν, αἵτινες ἔλαβον χώραν μεταξὺ Ρώσσων τινῶν Ὀρθοδόξων Θεολόγων καὶ ἐκπροσώπων τῆς «Συρορθοδόξου» λεγομένης Ἐκκλησίας ἐν Μαλαμπάρ, ἐν τῇ πόλει Kottayam τῶν Ἰνδιῶν, κατὰ τὸν χειμῶνα 1953—1954. Τὴν δημοσίευσιν κάμνει ὁ γνωστὸς ἐν Ἀγγλίᾳ Ὀρθόδοξος Θεολόγος Δρ. Νικόλαος Zernov (1), ὅστις σχὼν τὴν εὐκαιρίαν ἵνα καὶ προσωπικῶς μετάσχῃ τῶν συνομιλιῶν τοῦ Kottayam, εἶναι ὄντως ὁ καλλίτερον γνωρίζων τὴν ἀτμόσφαιραν τῶν ἐπαφῶν τούτων καὶ δυνάμενος νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν σημασίαν καὶ σπουδαιότητα αὐτῶν.

Μὲ τὰς ἐν Kottayam συνομιλίας ἠσχολήθη καὶ ὁ M. Dobrynin, ἐκ τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Λένινγκραδ, ὅστις, παρέχων ἐκτενῆ εἰς τὴν ρωσσικὴν γλῶσσαν ἀποσπάσματα τῆς Ἐκθέσεως ταύτης, ἐκφράζεται λίαν εὐνοϊκῶς ὑπὲρ τῆς «Συρορθοδόξου» Ἐκκλησίας τοῦ Μαλαμπὰρ καὶ τῆς καθόλου διδασκαλίας αὐτῆς (2).

Θεωροῦμεν ὡς πολὺ ἐνδιαφερούσας τὰς ἐπαφὰς ταύτας μεταξὺ Ὀρθοδόξων καὶ Μαλαμπαρητῶν, τόσον ἀπὸ ἀπόψεως πρωτοβουλίας — ὁθενδήποτε καὶ ἐὰν προέρχηται αὕτη — ὅσον καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ χα-

---

(1) ZERNOV N., The Byzantine and Oriental Orthodox Churches. Suggested terms for reconciliation, : Sobornost, Summer 1957, Series 3, no. 21, pp. 473)480.

(2) DOBRYNIN M., K' Voprosou o vossoedinenii Malabarskih christian s' Pravoslavnoi Tserkovjou, : Journal Moskovskoi Patriarchii, 1956, τεῦχ. 10 (Ὀκτώβριος), σελ. 71)74.

ρακτῆρος, ὃν παρουσιάζουσιν αὗται, ὡς γενόμεναι ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ περιβάλλοντι τῆς φίλης Ἐκκλησίας ἐν Μαλαμπάρ, ὅσον ἐπίσης καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ Κειμένου τῆς δημοσιευθείσης ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ Ἐκθέσεως, ἥτις διὰ πρώτην φορὰν παρέχει ἁπτὸν δεῖγμα τῆς ὑπαρχούσης δυνατότητος πρὸς δημιουργίαν καὶ ἀνάπτυξιν κοινῆς θεολογικῆς προοπτικῆς μεταξὺ Ὀρθοδόξων καὶ ἐκπροσώπων τῆς Ἰνδικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἥτις παρουσιάζει τοῦτον τὸν ἰδιάζοντα χαρακτῆρα, ὡς θὰ ἴδωμεν εὐθὺς κατωτέρω, ὅτι ἐκθέτῃ συγκριτικῶς τὰς ὀρθοδόξους καὶ μαλαμπαρικὰς ἀπόψεις ἐπὶ τῶν ἐπιμαχωτέρων θεολογικῶν θεμάτων μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, πρᾶγμα ὅπερ διευκολύνει, νομίζομεν, τὰς ἑνωτικὰς συνομιλίας, ἢ τοὐλάχιστον, τὸν εἰρηνικὸν διάλογον μεταξὺ τῶν σεβασμίων καὶ πρεσβυγενῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, αἵτινες διακαῆ τρέφουσι τὴν ἐν Κυρίῳ ἐπιθυμίαν τῆς ἀλληλοκατανοήσεως καὶ τῶν ἀδελφικῶν ἐπαφῶν.

Ἐν ἐκτιμήσει ὅθεν τῆς σημασίας, ἣν κέκτηνται αἱ θεολογικαὶ αὗται ἐπαφαὶ τοῦ Kottayam, παρέχομεν ἐνταῦθα ἐν μεταφράσει, μετὰ καί τινων σχολίων, τὸ κείμενον τῆς Ἐκθέσεως ταύτης, εὐελπιστοῦντες ὅτι τὸ καθημερινῶς αὐξάνον παρ' ἡμῖν τοῖς Ὀρθοδόξοις ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς φίλης ἐν Μαλαμπὰρ Ἐκκλησίας θὰ εὕρῃ ἐνδιαφέροντα ἐν αὐτῷ στοιχεῖα, διαφωτίζοντα ἐπαρκῶς ἅμα καὶ εὐσυνόπτως ὡρισμένα σημεῖα ἐκ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Πρὶν ἢ καταχωρήσωμεν ὅμως ἐνταῦθα τὸ κείμενον τῆς ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφερούσης Ἐκθέσεως ταύτης, θεωροῦμεν ἐπάναγκες, ἵνα εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν διεξαχθεισῶν συνομιλιῶν καθ' ἑαυτάς.

* * *

ΑΙ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΠΑΦΑΙ ΚΑΙ ΑΙ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΙ ΤΟΥ ΚΟΤΤΑΥΑΜ.

Γνωστὴ τυγχάνει ἡ ἀπὸ ἀρκετῶν ἤδη ἐτῶν διαγραφομένη συγκεκριμένη πλέον παρὰ τοῖς ἐκπροσώποις τῆς «Συρορθοδόξου» λεγομένης Ἐκκλησίας τοῦ Μαλαμπὰρ (3), ὅλως δὲ ἰδιαιτέρως παρ' αὐτῇ τῇ Διοικού-

(3) Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δέον νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ἡ μεθ' ἧς ἐγένοντο αἱ ὑπὸ μελέτην θεολογικαὶ ἐν Κότταγιαμ συνομιλίαι εἶναι ἡ ὑπὸ τὸν Καθολικὸν Μὰρ Βασίλειον Gevarghese «Συρορθόδοξος» λεγομένη ἐν Μαλαμπὰρ Ἐκκλησία, ἡ καὶ «Ὀρθόδοξος Συριακὴ Ἐκκλησία» αὐτοκαλουμένη, ἥτις ἀπὸ τοῦ 1910 ἀπο-

σῃ Ἐκκλησίᾳ αὐτῆς, κίνησις ὑπὲρ τῆς δημιουργίας στενωτέρων σχέσεων καὶ ἐπαφῶν μετὰ τῆς ἡμετέρας Ὀρθοδόξου κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας. Γνωστὴ δὲ εἶναι καὶ ἡ ἀμοιβαίως ἐκ τῶν Ὀρθοδόξων κύκλων προερχομένη πρόθεσις καὶ διάθεσις πρὸς ἐπαφὴν καὶ γνωριμίαν μεταξὺ τῶν δύο ἡμετέρων χριστιανικῶν κόσμων. Αἱ ἐντὸς τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως συναντήσεις Ὀρθοδόξων καὶ Μαλαμπαρητῶν ἀπετέλεσαν θετικόν τι βῆμα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ἡ δὲ ἀπὸ ἐτῶν ἀρξαμένη καὶ συνεχιζομένη ὑπὸ τῆς «Συροςθοδόξου» Ἐκκλησίας τοῦ Μαλαμπὰρ διεύρυνσις τοῦ ὁρίζοντος ἐπαφῶν αὐτῆς μετὰ τοῦ λοιποῦ χριστιανικοῦ κόσμου (ἰδίᾳ μεταπολεμικῶς) διὰ τῆς ἀποστολῆς πλείστων θεολόγων καὶ κληρικῶν αὐτῆς πρὸς τὰ διάφορα σημαίνοντα ἐκκλησιαστικὰ κέντρα, σὺν τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ πρὸς τὴν Πόλιν ἡμῶν καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, προ-

---

τελοῦσα ἀνεξάρτητον ἐν τῇ Νοτίῳ Μαλαμπαρικῇ ἀκτῇ τῶν Ἰνδιῶν Χριστιανικὴν Κοινότητα εὑρίσκεται πλησιέστερον, ὡς θὰ ἴδωμεν διεξοδικῶς ἐν τοῖς κατωτέρω, πρὸς τὴν ἡμετέραν Ὀρθόδοξον κατὰ Ἀνατολὰς Ἐκκλησίαν ἀπὸ απόψεως δογματικῆς, λειτουργικοκανονικῆς καὶ καθόλου ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως. Σημειωτέον ὅτι ἡ «Συρορθόδοξος» αὕτη Ἐκκλησία ἐν Μαλαμπάρ, ἀριθμοῦσα σήμερον 10 ὑπὸ τὸν Καθολικὸν Μὰρ Βασίλειον ἐπισκόπους, περὶ τοὺς 250 κληρικούς, 350.000 πιστῶν, ἀξιολόγους Μονὰς μετὰ ἀναλόγων Σχολείων καὶ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν Ὀργανώσεων, ἐν αἷς καὶ μιᾶς Ἱερατικῆς Σχολῆς ἐν Κότταγιαμ, εἶναι μία ἐκ τῶν πέντε ἐν ὅλῳ ἀξιομνημονεύτων ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ «Ἐκκλησιῶν». Καὶ διακρίνεται ὅθεν ἡ «Συρορθόδοξος» αὕτη Ἐκκλησία α) ἀπὸ τὴν «Πατριαρχικὴν» λεγομένην «Μερίδα τῆς ἐν Ἰνδίαις Ἰακωβιτικῆς Ἐκκλησίας», ἥτις δὲν διέκοψε τοὺς δεσμοὺς αὐτῆς μετὰ τῶν Σύρων Μονοφυσιτῶν, ἐξαρτᾶται δὲ διοικητικῶς ἀπὸ τὸν ἐν Homs τῆς Συρίας ἑδρεύοντα Μονοφυσίτην Πατριάρχην, β) ἀπὸ τὴν γνωστὴν εἰς τοὺς Οἰκουμενικοὺς κύκλους «Ἐκκλησίαν τῶν Μαρθωμιστῶν», ἥτις διατελεῖ ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Yuhanon Thoma (οὗτος εἶναι εἷς ἐκ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Προέδρων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν) καὶ ἥτις παρουσιάζει ἐμφανεῖς προτεσταντικὰς ἀποκλίσεις καὶ παρὰ τὰς διατηρηθείσας καὶ παρ' αὐτῇ ἀρχαίας ἀνατολικὰς παραδόσεις, γ) ἀπὸ τὴν εἰς τὴν Ρώμην ἀπ' εὐθείας ὑπαγομένην «Ἐκκλησίαν τῶν Ρωμαιο—σύρων» ἢ «Ρωμαιο—μαλαμπαρητῶν» καὶ δ) ἀπὸ τὴν διατηρήσασαν μὲν τὸν ἀρχαῖον συριακὸν ρυθμὸν πλὴν ὑπαχθεῖσαν ἀπὸ τοῦ 1930 τῷ Ρώμης μερίδα τῶν «Οὐνιτῶν Μαλαμπαρητῶν», τῶν γνωριζομένων ἔκτοτε ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν τῶν «Μαλανκαρητῶν (πρβλ. Statistica con cenni storici della Gerarchia e dei Fedeli di Rito Orientale (Roma 1932) pp. 52 κ. ἑξ.). Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσι καὶ πλεῖσται καθαρῶς Προτεσταντικαὶ Κοινότητες.

σέτι δὲ καὶ τὸ ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ σημειούμενον ὀρθόδοξον ἐνδιαφέρον πρὸς τὴν ἀπομεμακρυσμένην μὲν ἀλλὰ τὰ μάλιστα συμπαθῆ τῇ ὀρθοδόξῳ ψυχῇ Ἐκκλησίαν ταύτην, ἐνδιαφέρον ὅπερ καὶ παρέσχεν, ὡς γνωστόν, τὴν εὐκαιρίαν ἵνα καὶ ἡ σχετικὴ εἰς ἑλληνικὴν γλῶσσαν παρ' ἡμῖν βιβλιογραφία περὶ τῆς Μαλαμπαρικῆς χριστιανικῆς ὁλότητος πλουτισθῇ ἐπ' ἐσχάτων δι' ἀξιοπροσέκτων μονογραφιῶν (4), ἀλλ' ἔτι καὶ αἱ εὐτυχεῖς εὐκαιρίαι, ἃς ἐδημιούργησε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἵνα καὶ ἐπισημότεραι ἐγκαινιασθῶσιν ἐπαφαὶ μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν διὰ τῆς ἀποστολῆς μηνυμάτων καὶ διὰ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ παρὰ τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν μονίμου Ἀντιπροσώπου τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, Σεβ. Μητροπολίτου Μελίτης κ. Ἰακώβου τῇ «Συρορθοδόξῳ» Ἐκκλησίᾳ τοῦ Μαλαμπὰρ καὶ αἱ ἐκ τούτων ἀγαθαὶ ἑκατέρωθεν ἐντυπώσεις (5), πάντα ταῦτα ἐδημιούργησαν ἀναμφιβόλως ἀτμόσφαιραν ἐντονωτέρας πλέον ἐπιθυμίας καὶ διαθέσεως πρὸς σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν ἀλληλοκατανοήσεως καὶ ἀγάπης καὶ προελείαναν τὸ ἔδαφος πρὸς θετικωτέ-

---

αἵτινες ὅμως δὲν θεωροῦνται ὡς ἀνήκουσαι εἰς τὴν ἀρχαίαν μαλαμπαρικὴν παράδοσιν.

Ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον ἵνα τονίσωμεν τὰς ὑπαρχούσας ταύτας διακρίσεις παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς ἐν Μαλαμπάρ, διότι δυστυχῶς ἐν τῇ γνωστῇ μέχρι σήμερον βιβλιογραφίᾳ, ἡμετέρᾳ τε καὶ ξένῃ, ἐλάχιστα διαφαίνονται αἱ κεφαλαιώδεις αὗται διακρίσεις, τοῦθ' ὅπερ ἀποβαίνει εἰς βάρος τῆς κατανοήσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ καταστάσεως.

Ἡ Ἐκκλησία, μεθ' ἧς ἔγιναν αἱ ὑπὸ μελέτην θεολογικαὶ ἐπαφαὶ εἶναι—ἐπαναλαμβάνομεν τοῦτο—ἡ συνηθέστερον ὡς «Συριακὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία» ἀναφερομένη, ὑφ' ἡμῶν δὲ ἐν τοῖς ἑφεξῆς ὡς «Συρορθόδοξος» ἐν Μαλαμπὰρ Ἐκκλησία, ἢ ἁπλῶς ὡς «Μαλαμπαρικὴ» μνημονευομένη Ἐκκλησία, ἡ διατελοῦσα ὑπὸ τὸν Καθολικὸν Μὰρ Βασίλειαν Gevarghese. Χρησιμοποιοῦντες τὴν ἐπωνυμίαν «Μαλαμπαρικὴ» Ἐκκλησία ἔχομεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι αὕτη εἶναι πολὺ γενική, ὡς ἀναγομένη κυρίως εἰπεῖν εἰς τὸ σύνολον τῶν Χριστιανικῶν Κοινοτήτων τῆς περιοχῆς τοῦ Μαλαμπάρ. Θεωροῦμεν ἐν τούτοις, ὅτι αὕτη ὡς τίτλος ἐκφράζει καλλίτερον τὴν ὑφισταμένην διαφορὰν μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης καὶ τῆς ἡμετέρας Ὀρθοδόξου κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας.

(4) ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ Παντελεήμονος, Οἱ Χριστιανοὶ τοῦ Μαλαμπὰρ (Ἀθῆναι 1953) καὶ ΜΑΞΙΜΟΥ, Μητρ. Σάρδεων, Ἡ ἐν Μαλαμπὰρ τῶν Ἰνδιῶν Συριακὴ Ἐκκλησία (Ἰσταμποὺλ 1956).

(5) Ἀπόστολος Ἀνδρέας, 5 (1956), φύλλ. 246, 21)4)1956, σελ. 1 καὶ φύλλ. 247, 28)3)1956, σελ. 2. Πρβλ. καὶ Ὀρθοδοξία, 31 (1956) σελ. 243.

ραν, κατὰ τὸ δυνατόν, ἔρευναν τῶν διαχωριζουσῶν τὰς δύο Ἐκκλησίας θεολογικῶν καὶ ἄλλων ἱστορικῶν διαφορῶν, μὲ ἀπωτέραν προοπτικὴν ἐὰν μὴ τὴν ἕνωσιν, τοὐλάχιστον τὴν δημιουργίαν, τῷ γε νῦν, ἑνοποιημένου μετώπου ἐν ταῖς πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον ἐμφανίσεσι καὶ ἐπαφαῖς τῶν κατὰ Ἀνατολὰς ἡμετέρων ἱστορικῶν Ἐκκλησιῶν.

Καὶ ἀπετέλει μὲν πάντοτε σκέψιν καὶ πρόθεσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὅπως ἐγκαινιασθῶσιν ὠργανωμέναι θεολογικαὶ καὶ ἄλλαι ἐπαφαὶ μεταξὺ ἐκπροσώπων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐντὸς τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἢ καὶ ἀλλαχοῦ, ὡς διαφαίνεται ἐν τῇ εὐχῇ καὶ τῇ φιλαδέλφῳ προτροπῇ, ἣν διετύπου τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διὰ τοῦ μνημειώδους ἐν ἔτει 1951 διαγγέλματος αὐτοῦ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς 1500ῆς ἐπετείου τῆς Δ' ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου (6) καὶ δι' ἄλλων αὐτοῦ μερικωτέρων ἀποφάσεων. Πλὴν παρομαρτοῦσαι εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον δυσκολίαι τινὲς διορθοδόξου φύσεως καὶ ἄλλαι, συνέτεινον ἵνα ἀναβάλληται διαρκῶς ἡ ἐφαρμογὴ τῆς σκέψεως ταύτης καθ' ἑαυτήν, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἐγκαταλείπηται ἡ πρόθεσις.

Ἀλλ' ἤδη τὰ γεγονότα προέλαβον, ἔν τινι μέτρῳ, τὴν σκέψιν. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Μαλαμπάρ, ἐπωφελουμένη τῆς ἐν Ἰνδίαις παρουσίας Ρώσσων τινῶν Θεολόγων, προέβη εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅπως εἰσέλθῃ εἰς θεολογικὰς συνομιλίας καὶ συζητήσεις μετ' αὐτῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ ἑνὸς πεδίου ἀρκούντως εὐρέως, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν συζητηθέντων καὶ ἀκολούθως ἐν τῇ δημοσιευθείσῃ Ἐκθέσει συμπεριληφθέντων θεολογικῶν θεμάτων. Αἱ συνομιλίαι αὗται ἐγένοντο ἐν **Kottayam** τῶν Ἰνδιῶν, διήρκεσαν δὲ ἀπὸ τῆς 24ης Ὀκτωβρίου 1953 μέχρι τῆς 6ης Μαρτίου 1954. Εἰς τὰς συνομιλίας καὶ συζητήσεις ταύτας ἐδόθη χαρακτὴρ στενῶς ἰδιωτικὸς καὶ ἀνεπίσημος, τῶν ἐξενεχθεισῶν ἐν ταύταις γνωμῶν καὶ ἀντιλήψεων θεωρηθεισῶν ὡς ἀπολύτως προσωπικῶν καὶ μὴ δεσμευουσῶν κατ' οὐδένα τρόπον τὰς δύο Ἐκκλησίας ἐπισήμως. Τὰ συμμετασχόντα πρόσωπα ἦσαν κατὰ πλειονοψηφίαν μέλη τῆς «Συρορθοδόξου» Ἐκκλησίας τοῦ Μαλαμπάρ. Ἀπὸ Ὀρθοδόξου πλευρᾶς τὸ γνωστότερον πρόσωπον ἦτο ὁ πολὺς Δρ. Νικόλαος Zernov.

Αἱ συζητήσεις διεξήχθησαν ἐν πνεύματι εὐρείας κατανοήσεως. Πάντως δύναται νὰ λεχθῇ, ὅτι τὰ συζητηθέντα σημεῖα ἦσαν ἐξ ἐκείνων, ἅτινα ἀμεσώτερον ἀπησχόλουν τὴν σκέψιν τῶν Μαλαμπαρητῶν ἐκπροσώπων,

(6) Ἡ 1500ὴ Ἐπέτειος τῆς ἐν Χαλκηδόνι Ἁγίας Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος, ἐν Ὀρθοδοξίᾳ, 26 (1951) σελ. 490.

ἐὰν θὰ ἔπρεπε νὰ κρίνωμεν ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῶν θιγέντων ἐν ταῖς συνομιλίαις ζητημάτων καὶ τῆς προοπτικῆς ἐξ ἧς ἐγένετο ἡ ἐξέτασις τούτων. Τὸ θέμα τῆς διαφόρου θεολογικῆς γλώσσης, ἣν χρησιμοποιοῦσιν αἱ δύο Ἐκκλησίαι ὄχι μόνον εἰς τὸ καθαρῶς Χριστολογικὸν πρόβλημα, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ θέμα τῆς ὀνομασίας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Μαλαμπὰρ ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς συμπαθοῦς καὶ παρὰ τοῖς Μαλαμπαρήταις — ὡς ἄλλωστε καὶ παρ' ἅπασι τοῖς ἑτεροδόξοις ἀδελφοῖς τῆς Ἀνατολῆς — ἐπωνυμίας τῆς «Ὀρθοδόξου» Ἐκκλησίας, ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως θέμα, ὅπερ ἔντονον ἔφερε τὴν γεῦσιν τῆς πικρίας, ἣν αἰσθάνεται ἡ Ἐκκλησία αὕτη μὴ ἀποκαλουμένη πάντοτε καὶ ἐν παντὶ ὡς «Ὀρθόδοξος» ὑπὸ τῶν ἡμετέρων Ὀρθοδόξων κύκλων. Πάντως διὰ τῶν συζητηθέντων ἀπεδείχθη, ὅτι εἰς τὰς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ὑπάρχει θέμα ὁρολογίας καὶ θεολογικῆς γλώσσης, ὅπερ ἅπτεται ὄχι μόνον τοῦ Χριστολογικοῦ προβλήματος, ἀλλὰ πολλῷ εὐρύτερον, ὁλοκλήρου τῆς σχετικῆς φιλολογίας περὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐν Μαλαμπάρ, καὶ ἰδίᾳ τῆς «Συρορθοδόξου», ἥτις ἥκιστα θὰ ἠνείχετο νὰ ὀνομάζηται ἐφεξῆς ἢ καὶ ἁπλῶς νὰ θεωρῆται ὡς «αἱρετική» ἢ «Μονοφυσιτική».

Παράλληλα πρὸς τὸ θέμα τοῦτο τῆς χρησιμοποιουμένης θεολογικῆς γλώσσης, τὰ κυρίως θεολογικὰ θέματα, ἅτινα ἀπησχόλησαν τοὺς θεολόγους ἑκατέρωθεν ἐν Kottayam ἦσαν τὸ τῆς «μιᾶς φύσεως» ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τελικῶς τὸ θέμα τοῦ καταλόγου τῶν τιμωμένων ἐν ἑκατέρᾳ Ἐκκλησίᾳ Πατέρων μετά τινων ἄλλων λειτουργικῶν, λατρευτικῶν καὶ κανονικῶν διαφορῶν.

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης τῶν συζητηθέντων τούτων θεολογικῶν ζητημάτων δύναται νὰ λεχθῇ, ὅτι ἐν ταῖς συνομιλίαις καὶ συζητήσεσι ταύταις ἐθίγησαν αἱ κυριώτεραι διαφοραὶ διδασκαλίας καὶ ζωῆς ἐν ἀμφοτέραις ταῖς Ἐκκλησίαις, καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς ἀπόψεως τὰ εἰς ἃ κατέληξαν θεολογικὰ συμπεράσματα κέκτηνται ἰδιάζουσαν σημασίαν διὰ τὰς περαιτέρω θεολογικὰς ἐπαφὰς καὶ συνομιλίας μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Καὶ δὲν θεωρεῖται μὲν ἐξηντλημένος ὁ κατάλογος τῶν ὑφισταμένων διαφορῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, οὐδὲ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι διὰ τῶν συνομιλιῶν τούτων κατηρτίσθη ἡ πλήρης θεματολογία τῶν διαφορῶν τούτων. Πάντως ὅμως κατεφάνησαν ποῖα εἶναι τὰ σημεῖα, ἐφ' ὧν ἡ «Συρορθόδοξος» Ἐκκλησία τοῦ Μαλαμπὰρ νομίζει, ὅτι παρέχουσα ἐξηγήσεις καὶ διαβεβαιώσεις περὶ τῆς πίστεως καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῆς θὰ ἠδύνατο νὰ δικαιωθῇ ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς καὶ νὰ ἐνταχθῇ εἰς τοὺς κόλπους τῆς μιᾶς καὶ ἀδιαιρέτου Ὀρθοδόξου κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας, χωρὶς νὰ θυσιάσῃ τι ἐκ τῶν ὑπ' αὐτῆς πρεσβευομένων καὶ διδασκομένων.

Ἀπὸ ταύτης τῆς ἀπόψεως πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς δεδικαιολογημένη καὶ συνεπὴς ἡ τάσις τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ὅπως περιορίσῃ τὰ πρὸς συζήτησιν θέματα εἰς ἐκεῖνα μόνον, ὅσα διαφαίνονται, διαληφθέντα καὶ ἐξετασθέντα ἐν τῇ Ἐκθέσει. Καὶ θὰ δεήσῃ ὅθεν μᾶλλον ἀπὸ ἡμετέρας Ὀρθοδόξου πλευρᾶς νὰ καταρτισθῇ πλήρης καὶ λεπτομερὴς θεματολογία διαφορῶν ἐν ταῖς διδασκαλίαις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἵνα περὶ ταύτας πάσας περιστραφῶσι μελλοντικῶς αἱ τυχὸν ἐπιτευχθησόμεναι συναντήσεις καὶ συνομιλίαι μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

*
* *

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ

Ὡς πρὸς τὴν δημοσιευθεῖσαν Ἔκθεσιν εἰδικώτερον, ἥτις καὶ ἀμεσώτερον ἐνδιαφέρει ἡμᾶς ὧδε, αὕτη, λόγῳ τῆς συντομίας ἴσως καὶ περιεκτικότητος αὐτῆς, δὲν ἀποτελεῖ κείμενον πλήρως ἀντιπροσωπευτικὸν τῆς εὐρύτητος τῶν διεξαχθεισῶν συζητήσεων καὶ τοῦ χαρακτῆρος τούτων καὶ τοῦ τόνου τοῦ ἐπικρατήσαντος ἐν αὐταῖς πνεύματος. Πλὴν ὅμως ἀποτελεῖ πολύτιμον στοιχεῖον, ὅπως εὐσυνόπτως γνωσθῶσιν αἱ κεφαλαιωδέστεραι θέσεις τῆς διδασκαλίας τῆς «Συροορθοδόξου» Μαλαμπαρικῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀποβαίνει μέσον χρήσιμον τοῦτο μὲν πρὸς σφιγμομέτρησιν τῶν θεολογικῶν τάσεων καὶ προσανατολισμῶν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ὕστερον ἀπὸ τόσους αἰῶνας θεολογικῆς ἀπομονώσεως, τοῦτο δὲ καὶ πρὸς στάθμισιν τῶν ὅσων θὰ ἠδύνατο τυχὸν νὰ κάμῃ θεολογικῶν ὑποχωρήσεων ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἐν τῷ σχεδίῳ εὐρυτέρας τινὸς προσπαθείας πρὸς ἕνωσιν ταύτης πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Καὶ ἀπέχει μὲν κατὰ ταῦτα πολὺ ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι τὸ κείμενον τοῦτο τῆς Ἐκθέσεως ἓν ἔστω καὶ ἡμισυμβολικὸν κείμενον τῆς «Συροορθοδόξου» Μαλαμπαρικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' οὐδεὶς θὰ θελήσῃ νὰ ὑποβιβάσῃ τὴν σημασίαν αὐτοῦ διὰ τὰς μελλοντικὰς εἰρηνικὰς ἀνελίξεις τῶν ἐπαφῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Τὸ κείμενον τῆς Ἐκθέσεως, ὅπερ φέρει τὰς ὑπογραφάς, ἀπὸ μὲν τῆς παρατάξεως τῶν Ἰνδῶν τοῦ γνωστοῦ Θεολόγου Αἰδεσιμωτάτου Κόρα Φιλίππου, ἀπὸ δὲ Ὀρθοδόξου πλευρᾶς τοῦ Δρος Νικολάου Zernov, ἐν μεταφράσει ἔχει οὕτως :

ΕΚΘΕΣΙΣ ΚΑΙ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΑΝΕΠΙΣΗΜΩΝ ΘΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ ΕΝ ΚΟΤΤΑΥΑΜ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1953—1954

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.

(α) Ἡ προέλευσις τοῦ Κειμένου :

Διαρκοῦντος τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1953—1954, λόγῳ τῆς ἐν Ἰνδίαις παρουσίας Θεολόγων τινῶν τῆς Ρωσσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἔλαβον χώραν ἐν Kottayam ἀνεπίσημοί τινες συνομιλίαι μεταξὺ τούτων καὶ τῶν μελῶν τῆς Ὀρθοδόξου Συριακῆς Ἐκκλησίας. Αἱ συζητήσεις, αἵτινες διήρκεσαν ἀπὸ τῆς 24ης Ὀκτωβρίου 1953 μέχρι τῆς 6ης Μαρτίου 1954, ἦσαν αὐστηρῶς ἰδιωτικοῦ χαρακτῆρος, αἱ δὲ εἰσηγήσεις αἱ συμπεριληφθεῖσαι ἐν τῷ κειμένῳ τούτῳ παρουσιάζουσι τὰς ἀντιλήψεις μόνον τῶν μετασχόντων εἰς τὰς συνομιλίας, οὐδόλως δὲ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἡ ἐπίσημος φωνὴ τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων.

(β) Τὰ μέλη τοῦ ὁμίλου :

Εἰς τὰς συζητήσεις ταύτας ἔλαβον μέρος τὰ ἀκόλουθα πρόσωπα : Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μὰρ Τιμόθεος, οἱ Ἐπίσκοποι Μὰρ Ἀθανάσιος, Μὰρ Φιλόξενος καὶ Μὰρ Ἰβάνιος, ὁ πατὴρ Κ. Φίλιππος, ὁ πατὴρ N. G. Kurian, ὁ πατὴρ Λάζαρος, ὁ Διάκονος K. C. Joseph, ὁ Διάκονος M. V. George, ὁ ἐντιμ. K. C. Mammen Mappilai, ὁ Δρ C. T. Eapen, ὁ ἐντιμ. M. Thommen καὶ ὁ Δρ. Νικόλαος Zernov.

Ὅλοι οἱ Ἰνδοὶ Χριστιανοὶ ἀνῆκον εἰς τὴν μερίδα τῆς Ὀρθοδόξου Συριακῆς Ἐκκλησίας, ἧς προΐσταται ἡ Αὐτοῦ Ἁγιότης ὁ Καθολικὸς Μὰρ Βασίλειος Gevarghese.

Ὀλίγαι τινὲς λέξεις περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῆς ἀρχαίας ταύτης Χριστιανικῆς Κοινότητος ἐν Νοτίῳ Ἰνδίᾳ δέον νὰ προστεθῶσιν ἐνταῦθα.

(γ) Ἡ ἐν τῷ παρελθόντι ἱστορία τῆς Ὀρθοδόξου Συριακῆς Ἐκκλησίας τῆς Νοτίου Ἰνδίας :

Ἡ Χριστιανικὴ Κοινότης ἐν Νοτίῳ Ἰνδίᾳ, συμφώνως πρὸς τὴν ἑαυτῆς παράδοσιν, ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἁγίου Θωμᾶ. Ὀλίγα εἶναι γνωστὰ ἐπὶ τῆς ἱστορίας αὐτῆς μέχρι τῆς ΙΣΤ΄ ἑκατονταετηρίδος, ὅτε οἱ Πορτογάλλοι ἐγκαθίδρυσαν τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ἐπὶ τῆς Μαλαμπαρικῆς ἀκτῆς. Οὗτοι ἔπεισαν τοὺς Ἰνδοὺς Χριστιανούς, τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Ἀνατολικὴν παράδοσιν καὶ τοὺς εὑρισκομένους πιθανῶς ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τοῦ Νεστοριανοῦ Πατριάρχου τῆς Βαβυλῶνος, ὅπως ἀποδεχθῶσι τὴν παπικὴν ἐξουσίαν, ἐξελατίνισαν δὲ ταυτοχρόνως τὸν Ἰνδικὸν λειτουργικὸν ρυθμόν. Ἡ ὑποταγὴ αὕτη ἔλαβε χώραν κατὰ τὸ 1599 ἐν τῇ Συνόδῳ τοῦ Diampur, ἀλλὰ τοῦτο ἐγένετο βαρέως ἀποδεκτὸν ὑπὸ τῆς πλειονότητος τῶν Χριστιανῶν, οἵτινες καὶ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐπανεστάτησαν κατὰ τῆς Παπωσύνης ἐν ἔτει 1653. Τὸ 1655 οἱ Ἰνδοὶ ἀπέκτησαν ἴδιον αὐτῶν ἐπίσκοπον, ὅστις ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ Σύρου (μονοφυσίτου) Μητροπολίτου Ἱεροσολύμων Μὰρ Γρηγορίου. Ἀπὸ τῆς ΙΖ΄ ἑκατονταετηρίδος οἱ Χριστιανοὶ τοῦ Travancore ἔμειναν ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τοῦ Μονοφυσίτου Πατριάρχου τῆς Ἀντιοχείας, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ 1910 ἡ πλειονότης τούτων ἀνήκει εἰς τὴν Αὐτόνομον Ἐκκλησίαν, τὴν προεδρευομένην ὑπὸ τοῦ Καθολικοῦ Μὰρ Βασιλείου.

(δ) Ἡ παροῦσα κατάστασις τῆς Συριακῆς Ἐκκλησίας τῆς Νοτίου Ἰνδίας :

Νῦν ἡ ἀρχαία αὕτη Χριστιανικὴ Κοινότης εἶναι διῃρημένη εἰς 5 τμήματα : (1) Οἱ Συρο - Λατῖνοι («Συρο - Ρωμαῖοι» κατὰ τὸ κείμενον κυριολεκτικῶς), οἵτινες ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Πορτογάλλων ἀναγνωρίζουσι τὴν παπικὴν κυριαρχίαν καὶ χρησιμοποιοῦσιν ἐκλατινισθεῖσαν μορφὴν λατρείας. (2) Οἱ Οὐνῖται Σῦροι, οἵτινες ἀναγνωρίζουσι τὸν Πάπαν, ἀλλὰ χρησιμοποιοῦσι τὸν συριακὸν ρυθμόν. (3) Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Μαρθωμᾶ (sic), ἥτις διέκοψε σημεῖά τινα ἐκ τῶν ὀρθοδόξων διδασκαλιῶν, ὡς ἡ κοινωνία τῶν ἁγίων, αἱ προσευχαὶ διὰ τοὺς τεθνεῶτας καὶ ἡ ἐξομολόγησις ἐνώπιον ἱερέως, ὑπὸ τὴν προτεσταντικὴν ἐπίδρασιν κατὰ τὸν ΙΘ΄ αἰῶνα. (4) Ἡ Ἰακωβιτικὴ μερίς, ἥτις ὑπόκειται ἀκόμη τῷ Μονοφυσίτῃ Πατριάρχῃ τῆς Homs. Καὶ (5) ἡ Ὀρθόδοξος Συριακὴ Ἐκκλησία, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὁποίας εὑρίσκεται ὁ Καθολικός. Τὸ τελευταῖον τοῦτο σῶμα

κέκτηται 350.000 πιστῶν, ἔχει 10 ἐπισκόπους καὶ περὶ τοὺς 250 κληρικούς. Ἡ μερὶς αὕτη τῆς Συριακῆς Ἐκκλησίας ἔχει λάβη μέρος εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν καὶ διαρκούντων τῶν 20 τελευταίων ἐτῶν ἔσχεν ἐπαφὰς μετὰ τῆς Ρωσσικῆς, Σερβικῆς καὶ Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ ὑποκειμένη τῇ παρούσῃ θεολογικῇ συζητήσει πεποίθησις εἶναι, ὅτι σκοπός, ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τοὺς κεχωρισμένους ἀπ' ἀλλήλων Ἀνατολικοὺς Χριστιανούς, δὲν εἶναι ἡ ἀπορρόφησις μικροῦ τινος σώματος ὑπό τινος μείζονος, ἀλλὰ μία γνησία συμφιλίωσις μεταξὺ δύο μερίδων τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδοξίας, μετεχουσῶν τῆς αὐτῆς πίστεως καὶ διαφερουσῶν μόνον κατὰ τὰς θεολογικὰς αὐτῶν ἐκφράσεις, διακρινομένων ἐν τῇ λειτουργίᾳ αὐτῶν καὶ μακρὰν ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι ταυτόσημοι ἐν ὅλοις τοῖς σημείοις τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως.

Σήμερον τὸ μεῖζον σῶμα τῶν Ἀνατολικῶν Χριστιανῶν ἀποδίδει τὴν λέξιν «Ὀρθόδοξος» μόνον ταῖς Ἐκκλησίαις, αἵτινες εὑρίσκονται ἐν κοινωνίᾳ μετὰ τῆς Κων)πόλεως καὶ περιγράφει τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῶν Ἀνατολικῶν Χριστιανῶν ὡς Αἱρετικοὺς καὶ Μονοφυσίτας. Ἡ χρησιμοποίησις τῶν ὀνομάτων τούτων δηλοῖ, ὅτι δύναται νὰ ὑπάρχῃ μία μόνον Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς μετὰ τῆς αὐτῆς μορφῆς λατρείας καὶ μετὰ ταυτοσήμων ἠθῶν καὶ ὀργανώσεως. Οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ καὶ οἱ Ἀγγλικανοὶ εἰσήγαγον ἕτερόν τι ὄνομα, «αἱ Μείζονες καὶ Ἐλάσσονες Ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι», ὅπερ εἰσάγει συγκεχυμένην τινὰ ἀριθμητικὴν προσέγγισιν τῇ Χριστιανικῇ πίστει. Ὁ παρὼν ὅμιλος συζητήσεων κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι εἶναι οὐσιῶδες τὸ δημιουργεῖν ἐπαρκῆ ὁρολογίαν προκειμένου περὶ τῶν διαφόρων μερίδων τοῦ Ἀνατολικοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐν τῷ παρόντι δὲ κειμένῳ ἔχουσι χρησιμοποιηθῆ αἱ λέξεις «Βυζαντινὴ» καὶ «Ἀνατολικὴ» Ἐκκλησία. Ἡ ἀποδοχὴ τῶν δύο τούτων ὀνομάτων ἀποτελεῖ ἀναγνώρισιν τοῦ γεγονότος, ὅτι ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολῆς ἀνῆκον εἰς διαφόρους παραδόσεις. Ἡ ὀλεθρία διαίρεσις εἰς Βυζαντινοὺς καὶ Ἀνατολικοὺς Χριστιανοὺς κατὰ τὸν Ε΄ καὶ Στ΄ αἰῶνα προυκλήθη κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τὰς ἀποπείρας τῶν Βυζαντινῶν ἀρχῶν πρὸς ἀπορρόφησιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ συ-

νόλῳ της. Αἱ ἀπόπειραι αὗται ἀπέτυχον, ἀλλ' ἡ διαίρεσις ἡ προκληθεῖσα ἐκ τῆς τακτικῆς των προὐκάλεσε τὴν τελικὴν ἐξαφάνισιν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὰ μεγαλύτερα τμήματα τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς.

Ἡ συμφιλίωσις αὐτῶν θέλει λυτρώση τοὺς Ἀνατολικοὺς Χριστιανοὺς ἐκ τῆς ἀρχαίας ἐνοχῆς τῆς πικρᾶς ἀδελφοκτόνου πάλης καὶ θέλει βοηθήση αὐτὰς ὅπως ἐπανακτήσωσι τὴν κάτοψιν τῆς Οἰκουμενικότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς παγκοσμίου αὐτῆς ἀποστολῆς, ἥτις ἠμαυρώθη ὡς ἐκ τῆς διαιρέσεως μεταξὺ Βυζαντινῶν καὶ Ἀνατολικῶν Χριστιανῶν.

Ὑπάρχουσι νῦν τρία μεγάλα ἐμπόδια, ἅτινα κωλύουσι τούτους, ἵνα εἰσέλθωσιν εἰς κοινωνίαν πρὸς ἀλλήλους :

(1) Ἡ διάφορος θεολογικὴ γλῶσσα, ἡ χρησιμοποιουμένη ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν καὶ Ἀνατολικῶν Χριστιανῶν ὡς πρὸς τὴν Θείαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τοῦ Χριστοῦ.

(2) Ἡ συμφωνία ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀναγνωριζομένων Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

(3) Ἡ διαφορὰ ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν τιμωμένων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἄλλαι τινὲς λειτουργικαὶ καὶ κανονικαὶ διακρίσεις.

Η ΜΙΑ Η ΑΙ ΔΥΟ ΦΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Αἱ Ἀνατολικαὶ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι συνάδουσι πρὸς τὴν Θεολογίαν τοῦ Ἁγίου Κυρίλλου τοῦ Ἀλεξανδρείας (+ 444 μ. Χ.) καὶ ὁμιλοῦσι περὶ τῆς Ἐνσαρκώσεως τοῦ Κυρίου ὡς ἔχοντος μίαν Θείαν ἀνθρωπίνην φύσιν (sic). Ἡ κάτωθι διατύπωσις, γενομένη ὑφ' ἑνὸς ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ὀρθοδόξου Συριακῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τῶν λοιπῶν, ἐξηγεῖ τὴν σημασίαν, ἣν οὗτοι ἀποδίδουσιν εἰς τὴν ἔκφρασιν «Μία Φύσις».

«Τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ Λόγος, εἶναι τῆς αὐτῆς οὐσίας μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οὗτος ἄνευ οὐδεμιᾶς τροπῆς ἐκ τῆς θείας καταστάσεως, χάριν τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἔλαβε σάρκα ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας καὶ ἐγένετο τέλειος ἄνθρωπος. Οὗτος ὄντως ἔπαθε, ἐσταυρώθη, ἀπέθανε καὶ ἐτάφη. Κατῆλθεν εἰς Ἅδου καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη καὶ αὖθις ἐκ νεκρῶν. Ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς ἐν δόξῃ».

Ἐν τῷ Σαρκωθέντι Λόγῳ αἱ δύο φύσεις, Θεία καὶ ἀνθρωπίνη, ἦσαν ἀδιαιρέτως ἡνωμέναι. Ἐν τῇ ἑνώσει ταύτῃ ἡ Θεία φύσις δὲν μετεβλήθη εἰς ἀνθρωπίνην, οὔτε ἡ ἀνθρωπίνη εἰς Θείαν, οὐδὲ ὑπέστησαν μῖξιν ἢ σύγχυσιν ἢ οὐδέν τι ἕτερον νέον παρήχθη ἔξω αὐτῶν· ἡ μία δὲν κατεστράφη ὑπὸ τῆς ἑτέρας, ἀλλὰ αἱ δύο φύσεις, τελεία Θεία καὶ τελεία ἀνθωπίνη, ἦσαν ἀδιαιρέτως καὶ αἰωνίως ἡνωμέναι. Κατόπιν τῆς μυστηριώδους ταύτης ἑνώσεως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ οἱαδήτις διαίρεσις εἰς δύο πρόσωπα ἢ διαχωρισμὸς εἰς δύο φύσεις. Ὁ Χριστὸς εἶναι ἓν πρόσωπον καὶ ἡ φύσις αὐτοῦ εἶναι μία (sic). Ἐν αὐτῷ ὑπάρχει μία θέλησις καὶ μία ἐνέργεια (sic). Αἱ ἐκφράσεις ἓν πρόσωπον, μία φύσις, καὶ μία θέλησις δέον νὰ γίνωσιν ἀντιληπταὶ ὁπωσδήποτε ὑπὸ τὸ φῶς τῆς θεμελιώδους πίστεως τῶν Ὀρθοδόξων Σύρων Χριστιανῶν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ἀληθὴς Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος, καὶ πᾶν ὅ,τι ἀντίκειται τῇ πίστει ταύτῃ ἀπορρίπτεται ὑπὸ τούτων.

Ἡ διατύπωσις αὕτη ἀντιπαρεβλήθη ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ ὁμίλου τῆς συζητήσεως πρὸς τὴν γλῶσσαν τὴν χρησιμοποιουμένην ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Βυζαντινῆς παραδόσεως, αἵτινες ἐκφράζουσι τὴν πίστιν αὐτῶν εἰς τὴν Ἐνσάρκωσιν μένουσαι πισταὶ εἰς τὸν ὅρον, τὸν διατυπωθέντα ὑπὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου τῷ 451. Συμφώνως πρὸς ταύτην ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ἓν πρόσωπον, ἐν ᾧ αἱ δύο φύσεις, Θεία καὶ ἀνθρωπίνη, εἶναι ἡνωμέναι ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως καὶ ἀναλλοιώτως. Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, κατόπιν προσεκτικῆς ἐξετάσεως τοῦ ὅλου προβλήματος τῆς ἐν Χριστῷ φύσεως (sic), κατέληξαν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι, καίτοι χρησιμοποιοῦσι δύο διαφόρους ἐκφράσεις, μετέχουσι τῆς αὐτῆς πίστεως. Τὸ σημεῖον δὲ τοῦτο ἐκφράζεται ἐν τῇ κάτωθι διατυπώσει :

«Ὁμολογοῦμεν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Σαρκωθέντα Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τέλειον ἐν τῇ Θεότητι καὶ τέλειον ἐν τῇ ἀνθρωπότητι· ἀληθῶς Θεὸν καὶ ἀληθῶς ἄνθρωπον, κεκτημένον ψυχὴν λογικὴν καὶ σῶμα· ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν Θεότητα καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν, ἐκτὸς δ' ἁμαρτίας· γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐκ Πατρὸς κατὰ τὴν Θεότητα, καὶ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν γεννηθέντα ἐκ Παρθένου Μαρίας, τῆς Θεοτόκου, κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστόν, Υἱόν, Λόγον, Μονογενῆ· ἐν ᾧ ἡ Θεότης καὶ ἡ ἀνθρωπότης ὑπάρχουσιν ἡνωμέναι ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως».

Ὁ ὅμιλος τῆς συζητήσεως ἀντεμετώπισε τὸ πρόβλημα τοῦ συμβιβά-

ζειν τὴν ἐν τῇ ἀνωτέρω παραγράφῳ ἑνότητα τῆς πίστεως μετὰ τῆς διαρκοῦς χρήσεως διαφόρου θεολογικῆς γλώσσης ὑπὸ τῆς Βυζαντινῆς καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ δίλημμα τοῦτο προὐκάλει ἐν τῷ παρελθόντι διαρκῆ μεταξὺ τούτων ἐχθρότητα, ἥτις ὡδήγει εἰς αἱματοχυσίαν καὶ διωγμόν. Ἡ ἀκόλουθος παράγραφος ἀντιπροσωπεύει τὴν προσπάθειαν πρὸς λύσιν τῆς ἀπὸ αἰώνων διαρκούσης ἔριδος.

«Ἡ Ἐνσάρκωσις εἶναι μυστήριον. Ἀποτελεῖ παραδοξότητα διὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, ἀλλ' εἶναι γεγονὸς διὰ τὴν πίστιν. Ὡς εἶναι ἀδύνατον νὰ κατανοηθῇ ὁ Θεὸς εἰμὴ ὡς Τριαδικός, ὡς τρία καὶ ὡς ἓν ἐν ταὐτῷ, οὕτως εἶναι ἀδύνατον νὰ κατανοηθῇ ἡ φύσις τοῦ Σαρκωθέντος Λόγου εἰμὴ μόνον ὡς μ ο ν ο - δ ι φ υ ὴ ς (mono—dio nature, αὐτολεξεί), ὡς ἓν καὶ ὡς δύο ἐν ταὐτῷ. Ὁ Χριστὸς εἶναι τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος Ἄνθρωπος, μετὰ τελείων φύσεων Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, καὶ μετὰ τελείων θελήσεων Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου. Αἱ δύο φύσεις αὗται καὶ αἱ δύο θελήσεις εἶναι οὕτως ἁρμονικῶς ἡνωμέναι, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι εἶναι δύο, χωρὶς ἀμέσως νὰ προσθέσωμεν, ὅτι εἶναι μία. Προσέτι ὡς μία αὕτη δὲν ἀντικαθιστᾷ τὴν ἑτέραν καὶ δὲν δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶναι μία, χωρὶς νὰ προσθέσῃ ἀμέσως, ὅτι εἶναι δύο.

Ὅθεν πιστεύομεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν, ἐν ᾧ αἱ φύσεις, Θεα καὶ ἀνθρωπίνη, εἶναι μυστηριωδῶς ἡνωμέναι, καὶ αἱ θελήσεις, Θεία καὶ ἀθρωπίνη, τελείως ἡρμονισμέναι, χωρὶς νὰ ἀποτελῶσι τρίτην τινὰ φύσιν ἢ τρίτην τινὰ θέλησιν. Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν ἐπακριβῶς πῶς αὗται σχετίζονται ἀλλήλαις, δυνάμεθα μόνον νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ Θεάνθρωπος καὶ Σωτὴρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους».

Ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ὡς ἄνω συζητήσεως ὁ ὅμιλος ἤχθη εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐν περιπτώσει συμφιλιώσεως, ἀμφότεραι αἱ Ἐκκλησίαι θὰ ἤθελον συνεχίσῃ χρησιμοποιοῦσαι τὴν ἐκ παραδόσεως γλῶσσαν αὐτῶν ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς φύσεως (sic) ἐν Χριστῷ, ἀλλ' ὅτι τῆς κοινωνίας μεταξὺ τούτων ἅπαξ ἐπιτευχθείσης, θὰ ἄρωσι τὰς παρούσας ὑπονοίας αἱρέσεως καὶ θὰ πλουτίσωσιν ἀλλήλας, ἀνοίγουσαι τοὺς θησαυροὺς εὐλαβείας ἑκατέρας αὐτῶν σχολῆς θεολογίας.

Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ

Οἱ Βυζαντινοὶ Χριστιανοὶ ἀναγνωρίζουσιν ἑπτὰ Οἰκουμενικὰς Συνόδους, οἱ Ἀνατολικοὶ Χριστιανοὶ ἀναγνωρίζουσι μόνον τὰς τρεῖς πρώτας, τῆς Νικαίας, τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ἐφέσου.

Δι᾽ ἀμφοτέρας τὰς Ἐκκλησίας τὸ ζήτημα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Συνόδων ἀπέκτησε πρωτεύουσαν σπουδαιότητα καὶ οιαδήτις ὑποχώρησις ἐκ τῆς παρούσης καταστάσεως θὰ δημιουργήσῃ πιθανῶς σκάνδαλον καὶ διάστασιν μεταξὺ τῶν μελῶν των.

Οἱ Χριστιανοὶ τῶν Βυζαντινῶν παραδόσεων συνηθίζουσι νὰ θεωρῶσι τὸ κῦρος τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὡς τὸ προπύργιον τόσον ἀπέναντι τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ νεωτερισμοῦ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, ὅσον καὶ ἀπέναντι τῆς Προτεσταντικῆς ἀπορρίψεως τῆς ἐκ παραδόσεως ἐκκλησιαστικῆς τάξεως.

Διὰ τοὺς Ἀνατολικοὺς Χριστιανοὺς ἡ ἀπόρριψις τῆς ἀποδοχῆς τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου ὑπῆρξε τὸ κύριον ὅπλον ἀμύνης ἐναντίον τῶν προσπαθειῶν πρὸς ἀπορρόφησιν αὐτῶν, τῶν γενομένων πρῶτον ὑπὸ τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπαναληφθεισῶν ἀργότερον ὑπὸ τῶν Λατίνων Χριστιανῶν. Αἴτησις ἀπευθυνομένη τυχὸν πρὸς τοὺς Ἀνατολικοὺς Χριστιανούς, ὅπως ἀποδεχθῶσι τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον ὡς προκαταρκτικὸν ὅρον ἑνώσεως, ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀπαίτησιν παραδόσεως αὐτῶν ἄνευ ὅρων. Τοιαύτη τακτική, ἥτις ἀγνοεῖ τὴν ὑπάρχουσαν ἑνότητα πίστεως, εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὸ πνεῦμα ἀδελφικῆς ἀγάπης, ἥτις εἶναι ἀπαραίτητος πρὸς γνησίαν συμφιλίωσιν καὶ ἥτις μόνη δύναται νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν μόνιμον εἰρήνην.

Αἱ ἀκόλουθοι ὑποδείξεις ἐγένοντο ὅθεν ἀποδεκταὶ ὡς προοδοποιοῦσαι τὴν ἐξουδετέρωσιν τοῦ κωλύματος, τοῦ προκληθέντος ἐκ τῆς διαφόρου θέσεως ἀπέναντι τοῦ ζητήματος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

I— Αἱ Ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι ἐπιθυμοῦσι νὰ ἀναγνωρίσωσιν, ὅτι αἱ θετικαὶ θεσπίσεις ὅλων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἃς παραδέχεται ἡ Βυζαντινὴ Ἐκκλησία, δὲν περιέχουσί τι ἀντίθετον πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Πίστιν καὶ Πρᾶξιν.

II— Ἡ Βυζαντινὴ Ἐκκλησία θὰ θελήσῃ ἵνα ἀναγνωρίσῃ, ὅτι αἱ ἀποφάσεις τῶν τεσσάρων τελευταίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἐν αἷς αἱ Ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι δὲν ἀντεπροσωπεύοντο, δὲν ἔχουσι δεσμευτικὸν κῦρος διὰ τὰς τελευταίας.

III— Αἱ Ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι μετὰ τὴν συμφιλίωσιν αὐτῶν μετὰ τῆς Βυζαντινῆς, θέλουσιν ἐξετάσῃ τοὺς ὅρους τῶν τεσσάρων τελευταίων Συνόδων καὶ ἐνσωματώσωσιν ἐκείνους ἐξ αὐτῶν, ὅσοι εἶναι συνεπεῖς πρὸς τὴν ἑαυτῶν παράδοσιν, τὴν προερχομένην ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῶν συνοδικῶν ἀποφάσεων.

IV— Ἀμφότεραι αἱ Ἐκκλησίαι, χάριν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης, θέλουσιν ἀνακόψῃ τὴν ἐνέργειαν ἐκείνων ἐκ τῶν ἀναθεματισμῶν (excommunications), οἵτινες ἀπηγγέλθησαν κατὰ τὸν χρόνον τοῦ ἀγῶνος καὶ θὰ θεωρῶσιν αὐτοὺς ὡς ἀπωλέσαντας τὸ κῦρος αὐτῶν ἐν ὄψει τῆς ἐπιτευχθείσης συμφιλιώσεως.

V— Ἀμφότεραι αἱ Ἐκκλησίαι θέλουσι διατηρήσῃ τὸ ἴδιον αὐτῶν Κανονικὸν Δίκαιον καὶ τοὺς ἰδίους αὐτῶν τύπους τελέσεως τῶν Μυστηρίων, ἀλλὰ θὰ παύσωσι πᾶσαν κατηγορίαν, στρεφομένην ἐναντίον ἀλλήλων, καὶ πᾶσαν προσβλητικὴν κρίσιν πρὸς τοὺς σεβασμίους ἀρχηγοὺς ἑκατέρας παραδόσεως.

Ἡ τελευταία αὕτη σύστασις ὁδηγεῖ τὸν ὅμιλον πρὸς τὸ τελευταῖον σοβαρὸν ἐμπόδιον, δηλαδὴ τὸ τοῦ ἀντιφατικοῦ καταλόγου τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, τῶν τιμωμένων ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν καὶ τῶν Ἀνατολικῶν Χριστιανῶν.

Ὁσονδήποτε καὶ ἐὰν ἀμφότεραι αἱ Ἐκκλησίαι ἀποδίδουσι τὴν αὐτὴν τιμὴν εἰς τὴν Μητέρα τοῦ Θεοῦ, τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς Μάρτυρας, ἐν τούτοις σφοδρῶς διαφωνοῦσιν ὡς πρὸς τοὺς κυρίως Θεολόγους τοῦ Ε΄ αἰῶνος. Αἱ Ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι θεωροῦσι τὸν Διόσκορον, Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας, ὡς ἕνα ἐκ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν Πάπαν Λέοντα ὡς αἱρετικόν.Οἱ Βυζαντινοὶ Χριστιανοὶ τιμῶσι τὸν Λέοντα ὡς ἅγιον καὶ καταδικάζουσι τὸν Διόσκορον ὡς «ἀσεβῆ» ἐχθρὸν τῆς πίστεως.

Αἱ ἀκόλουθοι συστάσεις ἐγένοντο ἀποδεκταὶ ὡς δυνατή τις λύσις τοῦ διλήμματος :

(1) Ἀμφότεραι αἱ Ἐκκλησίαι θὰ μείνωσι πισταὶ εἰς τοὺς ἰδίους αὐτῶν καταλόγους ἀνακεκηρυγμένων ἁγίων, ἀλλὰ θὰ ἀφαιρέσωσιν ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῶν λειτουργικῶν βιβλίων πᾶσαν καταδίκην ἐναντίον ἐκκλησιαστικῶν ἀρχηγῶν, τιμωμένων ὡς Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ μέρους τῆς ἑτέρας μερίδος.

(2) Ἀμφότεραι αἱ παρατάξεις θὰ παράσχωσι πληροφορίας πρὸς τὰ ἴδια αὐτῶν μέλη ἐπὶ ἐκείνων τῶν χαρακτήρων τῶν ἀρχηγῶν ἑκατέρας τῶν Ἐκκλησιῶν, οἵτινες ἀνύψωσαν τούτους εἰς περιωπὴν προσφιλῶν ἀρχηγῶν παρὰ τοῖς πιστοῖς αὐτῶν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Αἱ συστάσεις, αἱ περιληφθεῖσαι ἐν τῷ κειμένῳ τούτῳ, στηρίζονται ἐπὶ τῆς πίστεως, ὅτι ἡ Κοινωνία ἐν τῇ Θείᾳ Εὐχαριστίᾳ μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν ὀφείλει νὰ βασίζηται ἐπὶ τῆς Ἑνότητος τῆς Πίστεως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐπὶ τῆς ὁμοιομορφίας τόσον τῆς θεολογικῆς αὐτῶν παραδόσεως, ὅσον καὶ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῶν ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν ἠθῶν. Σαφὴς διάκρισις μεταξὺ τῶν οὐσιωδῶν καὶ ἐπουσιωδῶν στοιχείων τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν συμφιλίωσιν τῶν Βυζαντινῶν καὶ Ἀνατολικῶν Χριστιανῶν. Οὗτοι ἀντιπροσωπεύουσι δύο διαφόρους παραδόσεις ἐντὸς τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδοξίας, καὶ ἡ ἀποτυχία τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ ὅλου σπουδαίου γεγονότος προὐκάλεσεν ἐν τῷ παρελθόντι τὴν διάρρηξιν τῆς κοινωνίας μεταξὺ ἀλλήλων. Ἡ εἰλικρινὴς ἀποδοχὴ τῆς ὑπάρξεως τῶν δύο παραδόσεων, μεθ' ὅλων τῶν πρακτικῶν αὐτῶν συνεπειῶν, θὰ ἀποτελέσῃ σπουδαῖον βῆμα ἐπὶ τὰ πρόσω πρὸς παγίωσιν τῆς ἀμοιβαίας κατανοήσεως μεταξὺ τούτων, δύναται δὲ νὰ ὁδηγήσῃ ἐν τέλει, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἰς τὴν πλήρη αὐτῶν συμφιλίωσιν.

Αἰδεσιμ. Κ. ΦΙΛΙΠΠΟΣ.
Δρ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ZERNOV.

*
* *

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΚΡΙΝΟΜΕΝΟΝ

Ἐχαρακτηρίσαμεν εἰσαγωγικῶς τὴν δημοσιευθεῖσαν Ἔκθεσιν ἐπὶ τῶν Ὀρθοδοξο - μαλαμπαρικῶν συνομιλιῶν τοῦ Kottayam ὡς περισπούδαστον καὶ ὡς ἀποτελοῦσαν πολύτιμον στοιχεῖον διὰ τὰς ἐν τῷ μέλλοντι εἰρηνικὰς ἀνελίξεις τῶν ἐπαφῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Μαλαμπαρικῆς. Ὁ διεξερχόμενος τὸ κείμενον τῆς Ἐκθέσεως ταύτης δὲν δύναται εἰμὴ νὰ ἀνομολογήσῃ τοὺς ἰδιάζοντας χαρακτῆρας αὐτοῦ, ἐξωτερικοὺς μὲν ἀπό γε ἀπόψεως ὕφους, σαφηνείας, θετικῆς φρασεολογίας, μεθοδικότητος καὶ θεολογικῆς διαρθρώσεως, ἐσωτερικοὺς δὲ ἀπὸ ἀπόψεως εἰλικρινείας ἐν ταῖς διατυπωθείσαις ἑκατέρωθεν ἀντιλήψεσι καὶ διδασκαλίαις, ἀκεραιότητος ἐν ταῖς τηρουμέναις ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν θέσεσι, ἀγαθῆς προθέσεως ἐν τῷ ἔργῳ τῆς συνδιαλλαγῆς καὶ συμφιλιώσεως, καὶ προθύμου συμβολῆς ἐν τῇ ἐξευρέσει λύσεων, ἰδίᾳ ὑπὸ μορφὴν ὑποδείξεων καὶ συστάσεων θεολογικῶν, ἱκανοποιουσῶν ἀμφοτέρας τὰς παρατάξεις κατὰ τὸ ἐνόν.

Πλὴν αὐτονόητον, ὅτι τὸ κείμενον τοῦτο τῆς Ἐκθέσεως παρουσιάζει καὶ ὡρισμένα τινὰ στοιχεῖα χρήζοντα περαιτέρω ἀναλύσεως καὶ κρίσεως ἀπὸ ἡμετέρας Ὀρθοδόξου πλευρᾶς.Εἶναι δηλ. ἓν κείμενον, ὅπερ τιθέμενον πρὸ τοῦ Ὀρθοδόξου ἐρευνητοῦ δημιουργεῖ ἐπ' αὐτοῦ συγκεκριμένην τινὰ ἐντύπωσιν, τόσον ὡς σύνολον ὅσον καὶ ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους αὐτοῦ, παρέχει δὲ καὶ ὡρισμένα τινὰ σημεῖα, ἐφ' ὧν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὕρῃ ἀπολύτως σύμφωνον τὴν αὐστηροτέραν Ὀρθόδοξον θεολογικὴν σκέψιν, εἰδικώτερον προκειμένου περὶ τῶν «θέσεων» ἐκείνων τῆς «Συρορθοδόξου» Ἐκκλησίας τοῦ Μαλαμπάρ, αἵτινες θετικῶς, ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς καταφατικῆς λεγομένης θεολογίας, ἐμφανίζουσιν ἐμμένουσαν τὴν μαλαμπαρικὴν θεολογικὴν σκέψιν ἐπὶ κεφαλαίων τινῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἅτινα καὶ σήμερον, ὅσον καὶ κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα, ἀπετέλουν σημεῖα ἔριδος ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ, καὶ τοῦτο καὶ παρὰ τὴν διαφαινομένην εἰλικρινῆ διάθεσιν ἀπὸ μέρους τοῦ Μαλαμπαρικοῦ ἐν ταῖς συζητήσεσι ὁμίλου, ὅπως ἐμφανίσῃ ἐξελιχθεῖσαν τὴν θεολογικὴν σκέψιν ἔκτοτε καὶ ἀμβλυνθείσας ἄρα καὶ δὴ καὶ ἐκλειψάσας τὰς μονοφυσιτικὰς τάσεις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ, ἰδίᾳ εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὰς περὶ φύσεως ἢ φύσεων συζητήσεις τοῦ Χριστολογικοῦ προβλήματος.

Ὑπὸ τὴν προοπτικὴν ταύτην κρίνοντες τὸ κείμενον τῆς Ἐκθέσεως τοῦ Kottayam ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἡ ἐκ τούτου γενικὴ ἡμῶν ἐντύπωσις εἶναι θετική.

Τὸ κείμενον, ὡς μία σοβαρὰ προσπάθεια παραλλήλου ἐμφανίσεως δύο θεολογικῶν παραδόσεων, αἵτινες ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας ἔμειναν απομεμακρυσμέναι ἀλλήλων καὶ ἀνεπτύχθησαν ὑπὸ διάφορον νοοτροπίαν, τοσοῦτον, ὡς γνωστόν, ποικίλλουσαν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῇ, εἶναι ὄντως κείμενον ἀξιοπρόσεκτον. Εἶναι γνωστὸν πόσον δυσκόλως εἰς τοιαῦτα διμερῆ «κοινὰ» κείμενα δύναται νὰ τηρηθῇ τὸ ἰσοζύγιον καὶ νὰ ἀποδοθῇ ἐν ἀκριβεῖ κατανομῇ τὸ ὀρθὸν ἐξ ἑκατέρας πλευρᾶς πνεῦμα πίστεως καὶ διδασκαλίας. Ἡ συγκριτικὴ Θεολογία, ἡ τόσον οἰκοδομητικὴ ὡς συζήτησις καὶ ἀνταλλαγὴ σκέψεων, ἀποβαίνει ἀτυχὴς ὅταν πρόκειται νὰ μετατραπῇ εἰς ἄρθρα καὶ παραγράφους κοινῆς ἀμφοτέρωθεν ἐκθέσεως· Κινδυνεύει τότε τὸ παραχθησόμενον κείμενον νὰ εἶναι ἢ περίεργός τις ἑκατέρωθεν θεολογικὸς μονόλογος, ἥκιστα προάγων τὸ πνεῦμα τῆς ἀλληλοκατανοήσεως, ἢ ἐπικίνδυνος σύμμιξις τῶν ἑκατέρωθεν «θέσεων», ἐπὶ βλάβῃ τῆς ἀκεραιότητος τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας.

Ἀπὸ ταύτης τῆς πλευρᾶς εὑρίσκομεν τὸ κείμενον ἱκανοποιητικῶς ἀνελισσόμενον, καίτοι, ὡς καὶ περὶ τοῦ πνεύματος τῶν συζητήσεων προκειμένου εἴπομεν ἀνωτέρω, ἐν πολλοῖς διαφαίνεται ὡς ἐπιβαλλόμενον ἐν τῇ Ἐκθέσει στοιχεῖον ὁ ὄγκος τῶν μαλαμπαρικῶν οὕτως εἰπεῖν «ἀνησυχιῶν», ἐλάχιστα δὲ τῶν Ὀρθοδόξων τοιούτων, αἵτινες, καὶ παρὰ τὴν ἐπικρατήσασαν ἐν ταῖς συζητήσεσι καλὴν διάθεσιν καὶ κατανόησιν, ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἦσαν ὀλίγαι, κυρίως συζητουμένων τῶν θεμάτων τῶν δύο φύσεων καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων· Ἀλλὰ περὶ τούτων κατωτέρω.

Ἐν τῇ Ἐκθέσει διαπιστοῦται καὶ ἕτερόν τι στοιχεῖον : ἡ οὕτως εἰπεῖν «οἰκουμενιστικὴ πεῖρα», ἥτις διαφαίνεται ἰδίως εἰς τὸν τρόπον συντάξεως τοῦ κειμένου τῆς Ἐκθέσεως καὶ δὴ εἰς τὰ σημεῖα τῶν συστάσεων ταῖς Ἐκκλησίαις ἑκατέρωθεν, αἵτινες ἐνθυμίζουσιν ἐν πολλοῖς τὰ τελευταῖα κείμενα Ἐκθέσεων τῶν διαφόρων Ἐπιτροπῶν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν· Ἐπιτραπείτω ἡμῖν νὰ θεωρήσωμεν τὸ στοιχεῖον τοῦτο ὡς ἀποτελοῦν ἔνδειξιν τῆς ὄχι πάντως τυχαίας ἐπεκτάσεως τοῦ «οἰκουμενιστικοῦ πνεύματος» καὶ κυρίως τῆς «οἰκουμενιστικῆς γλώσσης» καὶ εἰς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς, τὰς συνεργαζομένας ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει·

Αἱ «Εἰσαγωγικαὶ Παρατηρήσεις» ἐν τῇ Ἐκθέσει καὶ δὴ τὰ σημεῖα (γ) καὶ (δ), τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν Μαλαμπάρ, ὑπῆρξαν ὄντως ἐπιτυχῆ. Εὑρίσκομεν ὡς ἀπολύτως χρησίμους ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς τὰς παρεχομένας συντόμους πληροφορίας περὶ τῆς Συριακῆς Ἐκκλησίας. Δὲν γνωρίζομεν ὅμως ἐὰν καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν πιστῶν τῆς Μαλαμπαρικῆς Ἐκκλησίας δὲν θὰ ἦτο ὄντως χρήσιμον εἰς παρόμοιον διμερὲς κείμενον νὰ ἐδίδοντο καί τινες πληροφορίαι ἀναγόμεναι εἰς τὴν Ὀρθόδοξον κατὰ Ἀνατολὰς ἡμετέραν Ἐκκλησίαν, τὴν ἀποτελοῦσαν συμπαγῆ χριστιανικὸν κόσμον, τὸν ὁποῖον ἐν τούτοις δὲν νομίζομεν, ὅτι ἐπαρκῶς γνωρίζουσιν οἱ ἐν Μαλαμπὰρ ἀδελφοὶ ἡμῶν.

Τὸ ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ τοῦ κειμένου εὐρύτατα θιγόμενον θέμα τῆς ὀνομασίας τῆς «Συρορθοδόξου» Μαλαμπαρικῆς Ἐκκλησίας, ἀφήνει νὰ καταφανῇ ἡ καὶ ἀνωτέρω ὑφ' ἡμῶν διαπιστωθεῖσα «εὐθιξία» τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ὅλαι αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπιθυμοῦσιν, ὅπως ἀποκαλῶνται «Ὀρθόδοξοι». Ἐν τούτοις ἡ ἐπωνυμία αὕτη ἐν τῇ μακρᾷ ἱστορίᾳ τῶν αἰώνων ἀνταπεκρίθη, ἐξακολουθεῖ δὲ ἀνταποκρινομένη, οὐχὶ μόνον πρὸς μίαν ἱστορικὴν ἀξίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς μίαν περὶ τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων ἔννοιαν, ἅτε τοῦ ὅρου «Ὀρθόδοξος» καὶ «Ὀρθοδοξία» ἀντιπροσωπεύοντος αὐτὴν ταύτην τὴν ὀρθὴν διδασκαλίαν τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς πλάνας καὶ τὰς παραφθορὰς τῆς ἀληθείας, ὅσας συναντᾷ τις παρὰ ταῖς ἄλλαις χριστιανικαῖς Κοινότησι, τόσον τῆς ἀρχαιότητος ὅσον καὶ τοῦ συγχρόνου Χριστιανισμοῦ.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἐν τῇ Ἐκθέσει διαφαινομένη τάσις ἑκατέρωθεν, ὅπως χρησιμοποιηθῇ περισσότερον περιεκτικὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου φρασεολογία, δέον νὰ κριθῇ μὲ ἐπιείκειαν, τόσῳ μᾶλλον ἐφ' ὅσον γνωσταὶ τυγχάνουσι τοῦτο μὲν ἡ ἀντιπάθεια τῶν ἀδελφῶν Μαλαμπαρητῶν πρὸς τὰ κατηγορούμενα «αἱρετικὸς» καὶ «Μονοφυσίτης», ἅτινα ἐχρησιμοποιοῦντο μέχρι καὶ πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν δι' αὐτούς, τοῦτο δὲ ἡ εἰλικρινὴς πρόθεσις τοῦ Ὀρθοδόξου κόσμου, ὅπως μὴ θίξῃ Χριστιανούς, οὓς ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐπεθύμει νὰ θεωρῇ, ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἱεροῦ Δαμασκηνοῦ, ὡς ἀδελφοὺς «... προφάσει τοῦ ἐν Χαλκηδόνι Συντάγματος τοῦ τόπου ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀποσχίσαντας..., τὰ δὲ ἄλλα πάντα ὀρθοδόξους ὑπάρχοντας» (7).

(7) ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ, Περὶ Αἱρέσεων, 83, PG 94, 741.

Τὸ κείμενον τῆς Ἐκθέσεως θέτει ἡμᾶς γενικώτερον ἀντιμετώπους συγκεκριμένων τινῶν ὀνομασιῶν τῆς ἡμετέρας Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Μαλαμπαρικῆς Ἐκκλησίας, καὶ δὴ συγκεκριμένως τῶν ὀνομασιῶν «Ἀνατολικοὶ Χριστιανοὶ» δι' ἀμφοτέρας τὰς Ἐκκλησίας, «Ὀρθόδοξοι» καὶ «Μονοφυσῖται» διὰ τὰς ἀντιστοίχους Ἐκκλησίας, ἡμετέραν καὶ «Συρορθόδοξον», «Μείζονες καὶ Ἐλάσσονες Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς», ἣν χρησιμοποιοῦσιν, ὡς λέγεται ἐν τῷ κειμένῳ, οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ καὶ οἱ Ἀγγλικανοὶ (νῦν δὲ καὶ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν), τελικῶς δὲ «Βυζαντινὴ Ἐκκλησία» καὶ «Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία», ἣν ὀνομασίαν ἀποδέχεται καὶ ἡ Ἔκθεσις.

Δὲν θὰ σταματήσωμεν ἰδιαιτέρως ἐπὶ μιᾶς ἑκάστης ἐκ τῶν ὀνομασιῶν τούτων, καίτοι θὰ ἔπρεπε κατ' ἀρχὴν νὰ σημειωθῇ, ὅτι τὸ θέμα τῆς ἀποδόσεως ὀνομασίας καὶ τῇ ἡμετέρᾳ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ παραλλήλως πρὸς τὴν ἀνάλογον διὰ τὰς λοιπὰς Ἀνατολικὰς Ἐκκλησίας προσπάθειαν, δὲν εἶναι πάντως ἔργον δυνάμενον νὰ ἀντιμετωπισθῇ εἰς παρομοίας φύσεως ἀνεπισήμους θεολογικὰς συνομιλίας, οὐδὲ πρέπει νὰ ἐκλαμβάνηται ὡς θέμα, ὅπερ δὲν θὰ παρουσιάσῃ δυσκολίας, τόσῳ μᾶλλον ἐφ' ὅσον εὐρὺ ἤδη διαγράφεται ρεῦμα παρὰ τοῖς ἡμετέροις ὀρθοδόξοις κύκλοις πρὸς κωδικοποίησιν τοῦ ἀντιπροσωπευτικωτέρου, κατὰ τὸ δυνατόν, τίτλου διὰ τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν, ὡς τοιούτου κρινομένου καταλληλοτέρου τοῦ τίτλου «Ὀρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία» ἢ καί πως εὐρύτερον «Ὀρθόδοξος Καθολικὴ κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησία» (8).

Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, δέον νὰ ὁμολογηθῇ, ὅτι εἰς κείμενον, οἷον τὸ ἀνὰ χεῖρας, ἡ χρησιμοποίησις ὀνομασιῶν ἀπ' εὐθείας διακρινομένων ἀπ' ἀλλήλων, διά τε τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν Μαλαμπαρικὴν Ἐκκλησίαν, ἦτό τι ἐκ τῶν μάλιστα ἀπαραιτήτων, καὶ αἱ ὀνομασίαι «Βυζαντινὴ» καὶ «Ἀνατολικὴ» Ἐκκλησία ἀποτελοῦσι λύσιν τινά, ἥτις δὲν ἀποκλείει ποσῶς τὴν ἐν εὐθέτῳ καιρῷ ἐπανεξέτασιν τοῦ θέματος.

(8) ΚΑΡΜΙΡΗ Ἰωάνν., Ἐκκλησιολογικά, Β΄, Ὀνόματα καὶ αὐτοχαρακτηρισμοὶ τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας : Ἐκκλησία 30 (1953) σελ. 293)297. ΚΟΝΙΔΑΡΗ Γερασ., Διατί «Καθολικὴ Ὀρθόδοξος» καὶ διατί «Ρωμαιοκαθολικὴ» Ἐκκλησία; : Γρηγόριος Παλαμᾶς 20 (1947) σελ. 32)36. ΙΔΙΟΥ, Ἡ θέσις τῆς Καθολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῇ «Κοινωνίᾳ τῶν Ἐκκλησιῶν» : Θεολογία 20 (1949) σελ. 305, σημ. 1. ΛΩΛΗ Σοφ., Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία καὶ Οἰκουμενικὴ Κίνησις (Ἀθῆναι 1952) σελ. 3. Πρβλ. καὶ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ, Μητρ. Ἡλιουπόλεως, Οἱ ὅροι «Ὀρθόδοξος» καὶ «Ὀρθοδοξία» : Ὀρθοδοξία 26 (1951) σελ. 233)5.

Θέλομεν πάντως νὰ τονίσωμεν καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν τῇ Ἐκθέσει οὐχὶ πάντως ἅπαξ ἐχρησιμοποιήθη καὶ ὁ τίτλος «Ὀρθόδοξος Συριακὴ Ἐκκλησία». Ὁ τίτλος οὗτος, ὁσονδήποτε καὶ ἐὰν ἱκανοποιῇ, νομίζομεν, τὴν Μαλαμπαρικὴν Ἐκκλησίαν, δὲν ἐπαναπαύει πλήρως τὴν ὀρθόδοξον συνείδησιν, λόγῳ τῆς ἀπολύτου ὁμοιότητος, ἣν παρουσιάζει πρὸς ἀντιστοίχους ὀνομασίας ἀποδιδομένας ταῖς ἀδελφαῖς Ὀρθοδόξοις Αὐτοκεφάλοις Ἐκκλησίαις (πρβλ. Ὀρθόδοξος Ρωσσικὴ Ἐκκλησία, Ὀρθόδοξος Σερβικὴ Ἐκκλησία, Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία κ. οὕ. κ.), πρᾶγμα ὅπερ θὰ ἐγέννα, ἔν γε τῷ παρόντι, πολλὴν σύγχυσιν ἐν τῇ περὶ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀντιλήψει τοῦ ἔξω χριστιανικοῦ κόσμου (9). Σημειωτέον καὶ τοῦτο, ὅτι ἐνῷ ἐν τῇ Ἐκθέσει χρησιμοποιεῖται παραλλήλως πρὸς τὸν ὡς ἄνω τίτλον τῆς «Ὀρθοδόξου Συριακῆς Ἐκκλησίας» καὶ ἡ περιεκτικὴ καθ' ἑαυτὴν ὀνομασία «Ἀνατολικοὶ Χριστιανοί», ἐν τούτοις οὐδ' ἅπαξ χρησιμοποιεῖται ὁ τίτλος «Ἐκκλησία τοῦ Μαλαμπὰρ» ἢ «Μαλαμπαρικὴ Ἐκκλησία». Θὰ ἔπρεπε μήπως νὰ θεωρηθῇ τοῦτο ὡς μία ἀντιπάθεια τῆς Ἐκκλησίας ταύτης πρὸς τὴν τοιαύτην ὀνομασίαν ; Μᾶλλον θεωροῦμεν, ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ἔνδειξιν τῆς ἀνεπαρκείας τοῦ τίτλου τούτου καθ' ἑαυτόν, ὡς πολὺ γενικοῦ.

Καὶ ἤδη ὁ λόγος περὶ τῶν θεολογικῶν συζητήσεων καθ' ἑαυτάς, καὶ δὴ πρῶτον ἀναφορικῶς πρὸς τὸ θέμα τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων.

Ἡ πρώτη ἐν τῷ κειμένῳ «διατύπωσις» (10), ἣν συνέταξε μέλος τι τῆς Μαλαμπαρικῆς Ἐκκλησίας, ἅπτεται τοῦ ὅλου Χριστολογικοῦ προβλήματος κατὰ τρόπον ἐνδιαφέροντα καί, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ἀποκεχρω-

(9) Ὁ N. Zernov ἐν ταῖς εἰσαγωγικαῖς ἐπὶ τῆς Ἐκθέσεως γραμμαῖς αὐτοῦ, ἐν τῷ Περιοδικῷ «Sobornost» (ἔνθ. ἀν., σελ. 473) χρησιμοποιεῖ τὴν ἀήθη παρ' ἡμῖν διάκρισιν εἰς «Χαλκηδονικοὺς» καὶ «Μὴ - χαλκηδονικοὺς» Χριστιανούς, ἣν πρὸ καιροῦ εἰσήγαγεν ὁ M. Jugie, Theologia Dogmatica Christianorum Orientalium, tom. V, De Theologia Dogmatica Nestorianorum et Monophysitarum (Paris 1935) pp. 354)356.

(10) «Τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ Λόγος, εἶναι τῆς αὐτῆς οὐσίας μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οὗτος ἄνευ οὐδεμιᾶς τροπῆς ἐκ τῆς θείας καταστάσεως, χάριν τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἔλαβε σάρκα ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας καὶ ἐγένετο τέλειος ἄνθρωπος. Οὗτος ὄντως ἔπαθε, ἐσταυρώθη, ἀπέθανε καὶ ἐτάφη. Κατῆλθεν εἰς Ἅδου καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη καὶ αὖθις ἐκ νεκρῶν. Ἀνελήφθη εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς ἐν δόξῃ».

ματισμένον θεολογικῶς, ἀποτελεῖ δὲ ἁπλῆν χριστολογικὴν ὁμολογίαν πίστεως, μὴ ἀπομακρυνομένην ποσῶς τοῦ ὀρθοδόξου πνεύματος τοῦ Νικαιο—κωνσταντινουπολιτικοῦ Συμβόλου. Αἱ πέραν ὅμως τῆς «διατυπώσεως» ταύτης ἀντιλήψεις (11), ἃς παρέχει τὸ κείμενον, περιέχουσι καὶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα, ἅτινα θὰ ἠδύναντο νὰ κριθῶσιν ὡς οὐχὶ ἀπολύτως θετικὰ ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς. Οὕτως, ἀναγνωρίζεται μὲν ὀρθοδόξως ἐν τῇ Ἐκθέσει, ὅτι ἐν τῇ Ἐνσαρκώσει ὑπάρχει ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως καὶ ἀναλλοιώτως γενομένη ἡ ἕνωσις τῶν δύο φύσεων, τῆς Θείας καὶ τῆς Ἀνθρωπίνης (12), πλὴν ἐπιμελῶς ἀποφεύγεται ἡ χρησιμοποίησις τοῦ κωδικοποιηθέντος ὅρου «Ὑποστατικὴ Ἕνωσις». Τὸν ὅρον τοῦτον, ἐὰν μή τι ἄλλο, ἀσφαλῶς θὰ ἔδει νὰ εἰσαγάγωσιν εἰς τὸ κείμενον τὰ Ὀρθόδοξα μέλη τοῦ ὁμίλου, καὶ ἐὰν ἔτι δὲν ὑπάρχῃ ὁ ἀνάλογος ὅρος ἐν τῇ ἐν χρήσει χριστολογικῇ ὁρολογίᾳ τῆς Μαλαμπαρικῆς Ἐκκλησίας. Ὡσαύτως δέον νὰ σημειωθῇ καὶ τοῦτο, ὅτι οὐχὶ πάντως ἅπαξ χρησιμοποιεῖται ἐν τῷ κειμένῳ ἡ συμπαθὴς τῇ Μαλαμπαρικῇ Θεολογίᾳ φρασεολογία, ἡ ἐπιμένουσα εἰς τὴν ἔκφρασιν «μία φύσις». «Ὁ Χριστὸς εἶναι ἓν πρόσωπον, λέγεται ἐν τῇ Ἐκθέσει, καὶ ἡ φύσις αὐτοῦ εἶναι μία». Καὶ ἡ ἔντονος αὕτη μονοφυσιτικὴ διατύπωσις ἐπεκτείνεται, ὡς εἰκός, καὶ πρὸς ἀνάλογον Μονοθελητισμὸν καὶ Μονενεργητισμόν. «Ἐν Αὐτῷ ὑπάρχει μία θέλησις καὶ μία ἐνέργεια». Ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὴν προσπάθειαν, ὅπως μὴ ἑρμηνευθῶσιν

(11) «Ἐν τῷ Σαρκωθέντι Λόγῳ αἱ δύο φύσεις, Θεία καὶ ἀνθρωπίνη, ἦσαν ἀδιαιρέτως ἡνωμέναι. Ἐν τῇ ἑνώσει ταύτῃ ἡ Θεία φύσις δὲν μετεβλήθη εἰς ἀνθρωπίνην, οὔτε ἡ ἀνθρωπίνη εἰς Θείαν, οὐδὲ ὑπέστησαν μῖξιν ἢ σύγχυσιν ἢ οὐδέν τι ἕτερον νέον παρήχθη ἔξω αὐτῶν· ἡ μία δὲν κατεστράφη ὑπὸ τῆς ἑτέρας, ἀλλὰ αἱ δύο φύσεις, τελεία Θεία καὶ τελεία ἀνθρωπίνη, ἦσαν ἀδιαιρέτως καὶ αἰωνίως ἡνωμέναι. Κατόπιν τῆς μυστηριώδους ταύτης ἑνώσεως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ οἱαδήτις διαίρεσις εἰς δύο πρόσωπα ἢ διαχωρισμὸς εἰς δύο φύσεις. Ὁ Χριστὸς εἶναι ἓν πρόσωπον καὶ ἡ φύσις αὐτοῦ εἶναι μία. Ἐν αὐτῷ ὑπάρχει μία θέλησις καὶ μία ἐνέργεια. Αἱ ἐκφράσεις ἓν πρόσωπον, μία φύσις, καὶ μία θέλησις δέον νὰ γίνωσιν ἀντιληπταὶ ὁπωσδήποτε ὑπὸ τὸ φῶς τῆς θεμελιώδους πίστεως τῶν Ὀρθοδόξων Σύρων Χριστιανῶν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ἀληθὴς Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος, καὶ πᾶν ὅ,τι ἀντίκειται τῇ πίστει ταύτῃ ἀπορρίπτεται ὑπὸ τούτων».

(12) Χαρακτηριστικὴ ἐν τῇ Ἐκθέσει εἶναι καὶ ἡ ἔμμονος ἀναγραφὴ τοῦ μὲν προσδιορισμοῦ «Θεία» (φύσις) διὰ κεφαλαίου, τοῦ δὲ «ἀνθρωπίνη» διὰ μικροῦ, τοῦθ' ὅπερ ἀποφεύγεται συνήθως ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ὀρθοδόξῳ Χριστολογίᾳ, ἀμφοτέρων τούτων τῶν προσδιορισμῶν ἀναγραφομένων διὰ κεφαλαίων στοιχείων.

ἐν ἐννοίᾳ ἀπολύτως μονοφυσιτικῇ αἱ ἐκφράσεις αὗται περὶ «μιᾶς φύσεως» καὶ «μιᾶς θελήσεως», διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ἰδέας τοῦ Θεανθρωπικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Κυρίου, ἐπιτραπείτω ἡμῖν νὰ θεωρήσωμεν ταύτην ὡς οὐχὶ ἀπολύτως ἱκανοποιητικήν. Διότι τὰ δόγματα περὶ Ὑποστατικῆς Ἑνώσεως καὶ Θεανθρωπικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Κυρίου ἀνταποκρίνονται πρὸς δύο ἀλληλοδιαδόχως κινουμένας πραγματικότητας ἐν Αὐτῷ. Καὶ ἡ μὲν Ὑποστατικὴ Ἕνωσις, προϋποθέτει κατ' ἀνάγκην τὸ εἶναι τὸν Κύριον Θεὸν καὶ Ἄνθρωπον ἅμα, ἀλλ' ἥκιστα εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ ἁπλῆ πίστις εἰς τὸν Θεάνθρωπον Χριστὸν προϋποθέτει ἀναγκαίως καὶ τὴν πίστιν εἰς τὴν Ὑποστατικὴν Ἕνωσιν. Ἐὰν οὕτως εἶχον τὰ πράγματα δὲν θὰ ἐδημιουργεῖτό πως ὁ Μονοφυσιτισμὸς ὡς αἵρεσις, ἀρχαιότεροι καὶ νεώτεροι ἐκπρόσωποι τοῦ ὁποίου οὐδέποτε ἠρνήθησαν τὴν πίστιν εἰς τὸν Θεανθρωπικὸν χαρακτῆρα τοῦ Σωτῆρος, ἠρνήθησαν ὅμως τὴν Ὑποστατικὴν Ἕνωσιν ἐν Αὐτῷ.

Εἶναι ὅθεν περιωρισμένης ὀρθοδόξου πνοῆς ἡ χριστολογικὴ αὕτη ἐν τῇ Ἐκθέσει «διατύπωσις» τῶν Μαλαμπαρητῶν ἐκπροσώπων. Ἐπιτρέπει δὲ εἰς ἡμᾶς νὰ κάμωμεν τὴν διαπίστωσιν, ὅτι ἡ καθόλου αὕτη περὶ Χριστοῦ διδασκαλία τῆς Συριακῆς Ἐκκλησίας παρουσιάζει ἐνδιαφέροντα πλὴν καὶ περίεργόν τινα χαρακτῆρα «διβασικῆς», οὕτως εἰπεῖν, χριστολογίας, καθ' ὃν μία μὲν βάσις αὐτῆς εὑρίσκεται ἐστηριγμένη ἐπὶ τῆς θεμελιώδους διδασκαλίας τῶν Μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἀνομολογούντων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀληθῆ Θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον, ἡ ἑτέρα δὲ βάσις αὐτῆς ἐμποτίζεται ἐκ τῆς ἀμφιλέκτου χριστολογικῆς φιλολογίας τοῦ Ε' καὶ Στ' αἰῶνος περὶ «μιᾶς φύσεως». Πῶς ἐξηγητέον τὸ φαινόμενον τοῦτο ; Ἴσως δὲν θὰ εἴμεθα μακρὰν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας ἐὰν ἐλέγομεν, ὅτι τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς ἐνδοσκοπικῆς, οὕτως εἰπεῖν, καὶ μονομεροῦς ἐπομένως ἐν πολλοῖς καλλιεργείας τοῦ χριστολογικοῦ θέματος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Μαλαμπάρ, τῆς ὀφειλομένης εἰς τὴν θεολογικὴν καὶ ἄλλην ἀπομόνωσιν, ἣν ἐγνώρισε δυστυχῶς ἀπὸ αἰώνων ἡ Ἐκκλησία αὕτη. Πάντως, ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, γεννᾶται ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ ἐρώτημα : εἶναι τελείως ἀσυμβίβαστοι αἱ δύο αὗται Χριστολογίαι ; Δὲν τὸ νομίζομεν. Τοῦτο ἄλλωστε διεπίστωσαν καὶ οἱ ἐν **Kottayam θεολόγοι** ἑκατέρωθεν. Καίτοι δὲν συμφωνοῦμεν ἀπολύτως μετ' αὐτῶν εἰς τὴν γνώμην, ὅτι μόνον περὶ τὴν χρησιμοποιουμένην θεολογικὴν γλῶσσαν εὑρίσκεται ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο ἡμῶν Ἐκκλησιῶν ὡς πρὸς τὸ Χριστολογικὸν θέμα, ἐν τούτοις θεωροῦμεν ὡς πολὺ ἐλπιδοφόρον τὴν συναίνεσιν τῶν Μαλαμπαρητῶν Θεολόγων καὶ τὴν μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων συνυπογραφὴν τῆς θεολογικῆς διατυπώσεως «Ὁμολογοῦμεν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰη-

σοῦν Χριστόν... κλπ.» (13), ἥτις ἐν τῇ πραγματικότητι εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ Ὅρος τῆς Δ΄ ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἀποτελεῖ ὄντως ἐξαιρετικὸν βῆμα ἡ κοινὴ ἀπὸ Ὀρθοδόξου καὶ Μαλαμπαρικῆς πλευρᾶς ὁμολογία αὕτη, καὶ χαιρετίζομεν τὸ γεγονὸς μετὰ χαρᾶς. Πάντως δέον νὰ ὁμολογήσωμεν καὶ τοῦτο, ὅτι θὰ ἦτο ἀσφαλῶς τὸ ἐλάχιστον τῆς ὑποχωρήσεως, ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ κάμῃ ἡ Συριακὴ Ἐκκλησία ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καὶ τὸ ὅλον ζήτημα τῆς ἐπὶ τοῦ χριστολογικοῦ θέματος συναντήσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν θὰ ἔμενε καὶ αὖθις ἐν τῇ σκιᾷ, ἐὰν δὲν ἠκολούθει ἐν τῷ κειμένῳ τῆς Ἐκθέσεως ἡ ἀμέσως κατωτέρω παράγραφος, «ἡ Ἐνσάρκωσις εἶναι μυστήριον... κλπ.» (14), ἥτις εἶναι ἀξία πάσης

(13) «Ὁμολογοῦμεν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Σαρκωθέντα Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τέλειον ἐν τῇ Θεότητι καὶ τέλειον ἐν τῇ ἀνθρωπότητι· ἀληθῶς Θεὸν καὶ ἀληθῶς ἄνθρωπον, κεκτημένον ψυχὴν λογικὴν καὶ σῶμα· ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν Θεότητα καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν, ἐκτὸς δ' ἁμαρτίας· γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐκ Πατρὸς κατὰ τὴν Θεότητα, καὶ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν γεννηθέντα ἐκ Παρθένου Μαρίας, τῆς Θεοτόκου, κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· ἐν ᾧ ἡ Θεότης καὶ ἡ ἀνθρωπότης ὑπάρχουσιν ἡνωμέναι ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως».

(14) «Ἡ Ἐνσάρκωσις εἶναι μυστήριον. Ἀποτελεῖ παραδοξότητα διὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, ἀλλ' εἶναι γεγονὸς διὰ τὴν πίστιν. Ὡς εἶναι ἀδύνατον νὰ κατανοηθῇ ὁ Θεὸς εἰ μὴ ὡς Τριαδικός, ὡς τρία καὶ ὡς ἓν ἐν ταὐτῷ, οὕτως εἶναι ἀδύνατον νὰ κατανοηθῇ ἡ φύσις τοῦ Σαρκωθέντος Λόγου εἰ μὴ μόνον ὡς μονο—διφυὴς (mono—dio nature), ὡς ἓν καὶ δύο ἐν ταὐτῷ. Ὁ Χριστὸς εἶναι τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος Ἄνθρωπος, μετὰ τελείων φύσεων Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, καὶ μετὰ τελείων θελήσεων Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου. Αἱ δύο φύσεις αὗται καὶ αἱ δύο θελήσεις εἶναι οὕτως ἁρμονικῶς ἡνωμέναι, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι δύο χωρὶς ἀμέσως νὰ προσθέσωμεν ὅτι εἶναι μία. Προσέτι ὡς μία αὕτη δὲν ἀντικαθιστᾷ τὴν ἑτέραν καὶ δὲν δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶναι μία χωρὶς νὰ προσθέσῃ ἀμέσως ὅτι εἶναι δύο.

Ὅθεν πιστεύομεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν, ἐν ᾧ αἱ φύσεις, Θεία καὶ ἀνθρωπίνη, εἶναι μυστηριωδῶς ἡνωμέναι, καὶ αἱ θελήσεις, Θεία καὶ ἀνθρωπίνη, τελείως ἡρμονισμέναι, χωρὶς νὰ ἀποτελῶσι τρίτην τινὰ φύσιν ἢ τρίτην τινὰ θέλησιν. Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν ἐπακριβῶς πῶς αὗται σχετίζονται ἀλλήλαις, δυνάμεθα μόνον νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ Θεάνθρωπος καὶ Σωτὴρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους».

προσοχῆς. Ἐὰν ἀφαιρέσῃ τις τὸν ἀήθη θεολογικῶς ὅρον «mono—dio nature» καὶ τὴν περίεργον ἐναλλαγὴν τοῦ πληθυντικοῦ διὰ τοῦ ἑνικοῦ καὶ τἀνάπαλιν, ὁσάκις χρησιμοποιεῖται ἡ λέξις «φύσις», κατὰ τὰ ἄλλα ἡ τελευταία αὕτη ἐπὶ τοῦ Χριστολογικοῦ ζητήματος διατύπωσις τοῦ κειμένου εἶναι ἱκανοποιητική.

Πάντως οὕτως ὡς ἔχει τὸ τμῆμα τοῦτο τῆς Ἐκθέσεως, τὸ ἁπτόμενον τοῦ Χριστολογικοῦ θέματος, ἀφήνει νὰ διαφανῇ ὁ ἑκάστοτε κάλαμος, ὀρθόδοξος ἢ μαλαμπαρικός, ἐξ οὗ προέρχονται τὰ διάφορα αὐτοῦ τμήματα. Τοῦτο ὅμως δὲν ἀποτελεῖ μειονέκτημα, ἀλλ' ἀντιθέτως, ὡς καὶ ἐν ἀρχῇ εἴπομεν, ἀποδεικνύει μέχρι ποίου σημείου δύναται νὰ ὁδηγηθῇ ἡ συνεργασία τῶν δύο Ἐκκλησιῶν θεολογικῶς καὶ δὴ ἐπὶ θέματος τοσοῦτον ἐπιμάχου, οἷον τὸ Χριστολογικόν.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἕτερον ἐκ τῶν σπουδαίων ἐν ταῖς συζητήσεσι θεμάτων, ἤτοι τὸ τοῦ ἀριθμοῦ, τοῦ ἀναγνωριζομένου ἑκατέρωθεν, τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἡ Ἔκθεσις παρουσιάζει ἐξ ἴσου ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα. Καὶ πρῶτον μὲν δέον νὰ λεχθῇ ὅτι ἐνῷ ἐπὶ τοῦ καθαρῶς χριστολογικοῦ ζητήματος ἥ τε χρησιμοποιηθεῖσα θεολογικὴ γλῶσσα καὶ αἱ διατυπωθεῖσαι ἀντιλήψεις ἀπέβλεπον εἰς τὴν ἄμβλυνσιν ὁπωσδήποτε τῶν δογματικῶν ὀξυτήτων ἐπὶ τοῦ θέματος ἐκείνου, καὶ εἰς τοῦτο ἑκατέρωθεν κατεβλήθη ὅλη ἡ ἀπαιτουμένη καλὴ θέλησις, εἰς τὸ ζήτημα τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἡ μὲν διατύπωσις ὑπῆρξεν ὄντως αὐστηρὰ καὶ κατηγορηματική, αἱ δὲ θέσεις τῶν δύο θεολογιῶν ἑκατέρωθεν ἀπεδείχθησαν οὐσιωδῶς ἀπ' ἀλλήλων ἀφιστάμεναι,ἀλλὰ καὶ μὴ ἐπιτρέπουσαι,τρόπον τινά,ὑποχωρήσεις καὶ συμβιβασμούς, καίτοι ἀπὸ μαλαμπαρικῆς πλευρᾶς ἐγνωρίζετο καλῶς πόσον εὔθικτος εἶναι ἡ Ὀρθόδοξος Θεολογία εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Εἶναι ὄντως γεγονὸς ἀναντίρρητον, ὅτι οἱαδήτις ὑπαναχώρησις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου θὰ προὐκάλει εἰς ἑκατέραν τῶν Ἐκκλησιῶν σκάνδαλον καὶ σχίσμα μεταξὺ τῶν πιστῶν αὐτῶν. Ἀλλ' ἂς ὁμολογηθῇ, ὅτι ἐὰν ἡ φίλη Μαλαμπαρικὴ Ἐκκλησία εὑρίσκει ἐπικίνδυνον δι' ἑαυτὴν καὶ τὰ μέλη αὐτῆς μίαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑπαναχώρησιν, ἐν τούτοις τοιαύτη ὑπαναχώρησις ἀποκλείεται καὶ ὡς ἁπλῆ ἔτι σκέψις διὰ τὴν Ὀρθόδοξον ἡμῶν Ἐκκλησίαν, τὴν ὄντως ὡς «προπύργιον» τῆς ἑαυτῆς πίστεως θεωροῦσαν, ὡς ἄριστα λέγεται ἐν τῇ Ἐκθέσει, τὰς ἑπτὰ Ἁγίας καὶ Οἰκουμενικὰς Συνόδους.

Ἐκεῖνο ὅπερ εἰδικώτερον ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι, ὅτι ἐνῷ ἐπὶ ἑνὸς τοιούτου κριτηρίου, καθαρῶς θεολογικοῦ,

στηρίζεται ὁ ἔμμονος σεβασμὸς τοῦ ἀριθμοῦ 7 διὰ τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους παρ' ἡμῖν τοῖς Ὀρθοδόξοις, βλέπομεν ὅτι τελείως ἄλλης ὑφῆς κριτήριον προβάλλεται ἀπὸ μαλαμπαρικῆς πλευρᾶς πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνωστῆς θέσεως τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, τῆς ἀπορριπτούσης τὸν ὅρον τῆς Δ΄ ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὡς καὶ τὰς ὑπολοίπους Οἰκουμενικὰς Συνόδους. Καὶ τὸ κριτήριον τοῦτο εἶναι ἡ ἀξία τῆς ἀμύνης, ἣν ἐκέκτητο ἡ ἀπόρριψις αὕτη διὰ τὴν Συριακὴν Ἐκκλησίαν διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἀπέναντι τῶν «ἀπορροφητικῶν προσπαθειῶν» τοῦ Βυζαντίου πρῶτον καὶ τῆς Λατινικῆς λύσεως ἀκολούθως. Εὑρισκόμεθα δηλ. ἐνώπιον ἑνὸς χαρακτηριστικωτάτου «μὴ -θεολογικοῦ παράγοντος» (non—theological factor), ὅστις ἔθεσε καὶ ἐξακολουθεῖ δυστυχῶς θέτων τὴν σφραγίδα αὐτοῦ, ἀρνητικὴν καὶ βαρύνουσαν, ἐπὶ τῆς εἰρήνης καὶ ἑνότητος τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ τοῦ «μὴ—θεολογικοῦ» τούτου παράγοντος ἐξακολουθοῦντος νὰ βαρύνῃ τὰς συνειδήσεις ὑπὸ τὴν μορφὴν φάσματος καὶ ἀπειλῆς κατ' αὐτῆς ταύτης τῆς ὑπάρξεως τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ τῆς Μαλαμπαρικῆς ἀκτῆς, ἀσφαλῶς πᾶσα πρότασις περὶ ὑπαναχωρήσεως ἀπὸ τὴν ἄρνησιν τῆς ἀποδοχῆς τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων θὰ σημαίνῃ ὄντως διὰ τὴν Μαλαμπαρικὴν Ἐκκλησίαν «παράδοσιν ἄνευ ὅρων», ὡς τόσον χαρακτηριστικῶς λέγεται ἐν τῇ Ἐκθέσει. Ἀλλ' εἶναι ὅμως τόσον μέγας ὁ κίνδυνος τῆς ἀπειλῆς κατὰ τῆς ἱστορικῆς ταύτης Ἐκκλησίας ; Καὶ ἐξακολουθοῦν ὑφιστάμεναι αἱ «προσπάθειαι ἀπορροφήσεως», τοὐλάχιστον ἀπὸ μέρους τῆς ἡμετέρας Ὀρθοδόξου «Βυζαντινῆς» Ἐκκλησίας ; Καὶ θὰ ἀπετέλει ἡ ἀναγνώρισις τοῦ ὅρου τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου σήμερον διὰ τὴν «Συροορθόδοξον» Μαλαμπαρικὴν Ἐκκλησίαν ἄρσιν τοῦ «ὅπλου ἀμύνης» διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην, ὥστε νὰ δικαιολογῆται μία τοιαύτη ἐμμονὴ τῶν ἀδελφῶν Μαλαμπαριτῶν ἐπὶ παράγοντος τόσον ἐξωφθάλμως «μὴ—θεολογικοῦ» ;

Ἐπιτραπείτω ἡμῖν νὰ ἐκφράσωμεν ὧδε τὴν σκέψιν, ὅτι παρῆλθεν ἡ ἐποχὴ τῆς διὰ τῆς ἀπομονώσεως καὶ τῆς ἐν τῇ ἀπομονώσει ἐξασφαλίσεως τῆς ὀντότητος τῶν ὁλοτήτων, μικρῶν ἢ μεγάλων. Ἐὰν ἡ ἀπόρριψις τῶν τεσσάρων τελευταίων Ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀπετέλει διὰ τοὺς διαγενομένους αἰῶνας μέσον ἀμύνης κατὰ ἀπειλῶν ὁθενδήποτε προερχομένων, σήμερον ἡ συναποδοχὴ τῆς παραδόσεως καὶ τῆς πίστεως τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀποτελεῖ ἀναμφιβόλως τὸ καλλίτερον προπύργιον κατὰ τῶν ποικιλλομόρφων πλανῶν, τῶν προερχομένων τόσον ἐκ τῶν ἔνδον τοῦ νεωτέρου Χριστιανισμοῦ, ὅσον καὶ ἐκ τῶν ἔξω τῆς συγχρόνου φιλελευθέρου, ὀρθολογιστικῆς καὶ ὑλιστικῆς σκέψεως καὶ φιλοσοφίας. Καὶ ἐνώπιον μιᾶς τοσοῦτον σαφῶς διαγραφομένης πραγματικότητος ἀσφα-

λῶς οἱ ἱστορικοί, φυλετικοί, κοινωνικοὶ καὶ ἄλλοι παράγοντες, καθαρῶς «μὴ— θεολογικοί», δὲν θὰ πρέπῃ νὰ ἀνακόψωσι τὴν πορείαν τῶν ἡμετέρων ἱστορικῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς τὴν τόσον ποθητὴν ἑκατέρωθεν συνεργασίαν καὶ συναντίληψιν.

Ὡς ἐνδεικτικὰς τῆς κατανοήσεως τῆς πραγματικότητος ταύτης, ἄλλωστε, ἑρμηνεύομεν καὶ τὰς διατυπωθείσας ἐν τῇ Ἐκθέσει πέντε κατὰ σειρὰν συστάσεις ταῖς Ἐκκλησίαις, ἃς διακρίνει ὄντως πνεῦμα χαλαρώσεως καὶ ἐπὶ τὸ ἠπιότερον ἐμφανίσεως τῆς κατ' ἀρχὴν κατηγορηματικῆς καὶ ἀδιαλλάκτου θέσεως τῆς Μαλαμπαρικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ ἀπορρίψει τῶν τεσσάρων τελευταίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ἡ πρώτη σύστασις, καθ' ἣν ἀνομολογεῖται, ὅτι «αἱ Ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι (sic), εἰς πληθυντικὸν) εἶναι διατεθειμέναι ἵνα ἀναγνωρίσωσιν, ὅτι αἱ ἀποφάσεις καὶ τῶν λοιπῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἃς ἀποδέχεται ἡ ἡμετέρα Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, δὲν περιέχουσί τι τὸ ἀντίθετον πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Πίστιν καὶ Πρᾶξιν», ἀποτελεῖ ἀναμφιβόλως χαλάρωσιν τῆς ἀνωτέρω ἐκφρασθείσης ἀπὸ μέρους τῶν Μαλαμπαρητῶν αὐστηρᾶς καὶ κατηγορηματικῆς θέσεως περὶ ἀπορρίψεως, ἄνευ οἱασδήτινος ὑποχωρήσεως, τῶν τελευταίων τεσσάρων Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἐν τούτοις, καὶ παρὰ τὸν τόνον τῆς χαλαρώσεως, ὃν διαβλέπομεν ἐν τῇ συστάσει ταύτῃ, τόνον ὃν καὶ χαιρετίζομεν μεθ' ἱκανοποιήσεως, δέον νὰ ὑπογραμμίσωμεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ γεγονός, ὅτι διὰ τὴν Ὀρθόδοξον ἡμῶν πίστιν αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι ὄχι μόνον ἀρνητικῶς δὲν περιέχουσί τι τὸ ἀπᾶδον εἰς τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν καὶ πρᾶξιν, ἀλλὰ καὶ θετικῶς ἀποτελοῦσι τὰς προϋποθέσεις ὀρθῆς πίστεως παντὸς γνησίου τέκνου τῆς Μιᾶς, Ἁγίας, Ἀποστολικῆς καὶ Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Ὡς πρὸς τὴν δευτέραν σύστασιν, καθ' ἣν διατυποῦται ἡ σκέψις, ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία θὰ παραδεχθῇ πάντως, ὅτι αἱ τέσσαρες τελευταῖαι Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι δὲν κέκτηνται δεσμευτικὸν κῦρος διὰ τὴν Συριακὴν Ἐκκλησίαν, ἀπουσιάσασαν ἀπὸ ταύτας, ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ ὡς λογικὴ ἐμφανιζομένη σύστασις αὕτη παρουσιάζει τοῦτο κυρίως τὸ ἀδύνατον σημεῖον, ὅτι ἐνῷ διὰ πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν συνόδου ἢ συνελεύσεως ἢ συναθροίσεως ἡ ἀπουσία ἐκ ταύτης συνεπάγεται κατὰ τρόπον ἀπολύτως λογικὸν καὶ τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ ἀπουσιάζοντος ἐκ τῶν ἀποφάσεων καὶ τῶν συνεπειῶν τούτων, εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων τῆς Μιᾶς καὶ Ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας ἡ διὰ λόγους ἰδεολογικοὺς ἢ ἱστορικοὺς ἀπουσία μιᾶς Ἐκκλησίας ἢ μιᾶς μερίδος Χριστιανῶν δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ δικαιολογητικὸν δι' αὐτάς, ἰ-

κανοποιητικῶς ἐλαφρύνον τὴν εὐθύνην αὐτῶν ἀπέναντι τῆς ὁλότητος τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας, τῆς ἐν Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις διασφαλισθείσης.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν τρίτην κατὰ σειρὰν σύστασιν, καθ' ἣν ἡ Συριακὴ Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει τὴν ὑποχρέωσιν, ὅπως, μετὰ τὴν συμφιλίωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἐνσωματώσῃ ἐκεῖνα ἐκ τῶν θεσπισμάτων τῶν τεσσάρων τελευταίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὅσα συνάδουσι πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῆς παράδοσιν καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν ἰδίων αὐτῆς Συνόδων, θεωροῦμεν ταύτην ὡς ἐκφράζουσαν προσπάθειάν τινα τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ἵνα ἀμβλύνῃ πως τὴν ἀρνητικὴν ἐντύπωσιν, ἣν προκαλεῖ ἡ εὐθὺς ἀνωτέρω δευτέρα σύστασις τῆς Ἐκθέσεως. Ἐν ὀνόματι τῆς ὑπὸ τοῦ Παρακλήτου διαφυλασσομένης ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἀληθείας, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ «ἐνσωμάτωσις» αὕτη θὰ εἶναι — εὐχόμεθα τοῦτο ὁλοψύχως — τόσον ἀντιπροσωπευτικὴ τοῦ ὀρθοδόξου πνεύματος καὶ τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας, ὥστε νὰ ἐξουδετερωθῶσιν ἑκατέρωθεν αἱ ἐμφιλοχωροῦσαι τυχὸν ἀμφιβολίαι ὡς πρὸς τὴν εἰλικρίνειαν τῆς ποθουμένης καὶ ἐπιδιωκομένης συνεργασίας καὶ συμφιλιώσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Ὡς πρὸς τὰς δύο τελευταίας συστάσεις, τὴν τετάρτην τὴν ἀποβλέπουσαν εἰς τὴν κατάπαυσιν τῶν ἑκατέρωθεν γενομένων ἀναθεματισμῶν, καὶ τὴν πέμπτην τὴν διασφαλίζουσαν εἰς ἑκατέραν Ἐκκλησίαν τὴν διατήρησιν τοῦ ἰσχύοντος Κανονικοῦ Δικαίου, τῶν ἐν χρήσει λειτουργικῶν πράξεων κλπ. καὶ τὴν ἀποκλείουσαν πᾶσαν μορφὴν προσβολῆς καὶ κατηγορίας κατὰ τῶν σεβασμίων φυσιογνωμιῶν ἑκατέρας παραδόσεως, οὐδεμίαν, ὡς εἰκός, ἀντίρρησιν θὰ ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ὁ Ὀρθόδοξος μελετητής, ἐν ἐκτιμήσει βεβαίως τῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου εὐθιξίας τῶν Μαλαμπαρητῶν ἀδελφῶν.

Τὸ τελευταῖον ἐν τῇ Ἐκθέσει ἀνακινούμενον ζήτημα τοῦ καταλόγου τῶν ἑκατέρωθεν ἀναγνωριζομένων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, κατ' ἀρχὴν θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ζήτημα πρακτικῆς ὑφῆς ἐν ταῖς σχέσεσι τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Πλὴν δέον νὰ σημειωθῇ καὶ τοῦτο, ὅτι εἶναι πάντως ζήτημα οὐσιωδέστερον ἐκείνου π. χ. ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ δημιουργηθῇ ἡμέραν τινὰ μεταξὺ Ὀρθοδόξου καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ὡς πρὸς τὸν κατάλογον τῶν ἀνακηρυχθέντων καὶ ἀνακηρυττομένων ἑκατέρωθεν ἁγίων. Εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος «κατάλογος Πατέρων» γεννᾷ ἀφ' ἑαυτοῦ θέμα ἀναθεωρήσεως ἀποφάνσεων Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐπί τινων προσώπων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ στερεώματος, ὡς εἶναι π.χ. ὁ Ἀλεξανδρείας Διόσκορος καὶ ὁ Πάπας Λέων ὁ Α΄,

ἵνα περιορισθῶμεν εἰς τὰ δύο μόνον ταῦτα παραδείγματα τῆς Ἐκθέσεως. Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι θεολογικὴ παρονυχίς. Καταδίκαι, ὡς ἡ τοῦ Εὐτυχοῦς, τοῦ Διοσκόρου κ. ἄλλ., εἶναι ἀποφάσεις Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ ἀναθεώρησις τῶν ἀποφάσεων τούτων, ὁσονδήποτε καὶ ἂν αὕτη ἀποτελεῖ θέμα πρόσφορον τῆς συγχρόνου θεολογίας, δὲν εἶναί τι ἐκ τῶν ἐφικτῶν ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς. Δὲν ἠμπορεῖ νὰ παροραθῇ ἀπὸ ἡμετέρας ὀρθοδόξου ἀπόψεως τὸ σημεῖον τοῦτο, οὔτε νὰ παρασιωπηθῇ ἡ περίπτωσις τῶν ὡς αἱρετικῶν καταδεδικασμένων «πατέρων» τοῦ Μονοφυτικοῦ κόσμου, χωρὶς νὰ ἐμπλακῇ τὸ ὅλον τοῦτο ζήτημα πρὸς τὰς δογματικὰς συνεπείας, ἃς περικλείουσιν αἱ ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καθ' ἑαυτάς. Ἀπὸ ταύτης τῆς πλευρᾶς θεωροῦμεν τὰς δύο ἐπὶ τοῦ προκειμένου συστάσεις τῆς Ἐκθέσεως ὡς ἀπολύτως μὲν εἰρηνικῶν τάσεων καὶ ἐμπνεύσεων, ὡς ἐσπευσμένας δὲ ἐν ταῖς λύσεσιν, ἃς προτείνουσιν.

* * *

Γενικῶς θεωροῦμεν, ὅτι ἡ θεολογικὴ ἐργασία, ἥτις ἐγένετο ἐν **Kottayam** μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων Θεολόγων καὶ τῶν μελῶν τῆς ἐν Μαλαμπὰρ Συριακῆς Ἐκκλησίας, ὑπῆρξεν ἀποκαλυπτική, οἰκοδομητικὴ καὶ ἀποδοτική, κυρίως ὡς μία πρώτη προσπάθεια ἀνιχνεύσεως τῶν ἑκατέρωθεν «θέσεων» καὶ ὡς μία ἀγαθὴ συμβολὴ εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ὀξύτητος τῶν πρὸς συζήτησιν θεμάτων καὶ τῶν πιθανῶν λύσεων αὐτῶν. Ἡ συνάντησις τῶν δύο διαφόρων παραδόσεων, θεολογικῶν, λειτουργικῶν καὶ ἱστορικῶν, τῶν ἡμετέρων Ἐκκλησιῶν πρέπει νὰ χαιρετισθῇ μετὰ ἰδιαζούσης χαρᾶς, καὶ ἂν ἔτι ἡ συνάντησις αὕτη συνεπάγεται δυσκολίας ἀνυπερβλήτους καὶ κόπους θεολογικοὺς καὶ ἐκκλησιαστικῆς τακτικῆς ἑκατέρωθεν ὑπολογισίμους. Αἱ τελευταῖαι σκέψεις, τὰς ὁποίας ἐκφράζει τὸ κείμενον τῆς Ἐκθέσεως, εἶναι ὄντως ρεαλιστικαί. «Ἡ εἰλικρινὴς ἀποδοχὴ τῆς ὑπάρξεως τῶν δύο παραδόσεων, μεθ' ὅλων τῶν πρακτικῶν αὐτῶν συνεπειῶν, θὰ ἀποτελέσῃ σπουδαῖον βῆμα ἐπὶ τὰ πρόσω πρὸς παγίωσιν τῆς ἀμοιβαίας κατανοήσεως μεταξὺ τούτων, δύναται δὲ νὰ ὁδηγήσῃ ἐν τέλει, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πρὸς τὴν πλήρη αὐτῶν Συμφιλίωσιν». Δὲν νομίζομεν, ὅτι ὑπάρχει Ὀρθόδοξον τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν μέλος, ὅπερ νὰ μὴ προσυπογράφῃ εὐχαρίστως τὰς σκέψεις ταύτας.

Διάκονος
Δρ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
Καθηγητὴς τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς
Σχολῆς Χάλκης.

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ΣΧΟΛΗ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΩΡΙΓΕΝΗ (*)

ΙΙ'. Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3. Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Μεγαλοπόλεως Ἀλεξανδρείας, λόγῳ τῆς σπουδαίας αὐτῆς γεωγραφικῆς θέσεως, τῆς ἱδρύσεώς της ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, τῆς ὑπάρξεως ἐν αὐτῇ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ ἕνεκεν ἄλλων συναφῶν παραγόντων κατέστη ἓν ἐκ τῶν πλέον σημαντικῶν κέντρων τοῦ Ἀρχαίου Χριστιανισμοῦ. Ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς στενῶς συνδέεται πρὸς τὴν καθόλου Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν.

Ὁ Ἀπόστολος Μᾶρκος κατὰ τὰς ἀρχαίας παραδόσεις 1) ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἵδρυσεν Ἐκκλησίας εἰς Ἀλεξανδρείαν, τὴν Αἴγυπτον, πιθανῶς δὲ καὶ εἰς παραπλησίους Ἐπαρχίας. Ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας ὁ Χριστιανισμὸς διεδόθη 2) πρὸς τὴν Θηβαΐδα καὶ πρὸς δυσμὰς εἰς τὴν Λιβύην καὶ τὴν Πεντάπολιν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν διωγμῶν συναντῶνται πολλὰ ὀνόματα μαρτύρων καταγομένων ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Ὁ Χριστιανισμός, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, μετεφυτεύθη ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀραβίας, τῆς Πετραίας καὶ τῆς Εὐδαίμονος· Ἐξέχουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν πόλεων ἐκείνων κατέχει ἡ Ἐπισκοπὴ τῶν Βόστρων. 3)

(*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου.

1) Εὐσεβίου, Ε. Ι., ΙΙ, XVI καὶ παρὰ τοῖς μετέπειτα ἱστορικοῖς. Τὸ Μαρτύριον τοῦ Μάρκου, ΕΠΜ., 115, 164.

2) Χρυσ. Παπαδοπούλου, ἔνθ. ἀν. σελ. 159—163. Harnack, Die Mission und Ausbreitung des Christentums in den ersten drei Jahrhunderten, Leipzig, 1902. K. S. Latourette, A History of the Expansion of Xty, vol. I.

3) Ὁ Ὠριγένης μετέβη εἰς τὰ Βόστρα καὶ ἐπανέφερεν εἰς τὴν ὀρθὴν πίστιν τὸν Βήρυλλον, Ἐπίσκοπον τῆς πόλεως ἐκείνης. Εὐσεβίου, Ε. Ι., V, XXXIII.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μ. Ἀθανασίου ἐπιτελεῖται καὶ ἡ ἐκχριστιάνισις τῆς Αἰθιοπίας. 4) Ὁ Φρουμέντιος ἐλθὼν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀνακοινοῦται τῷ Μ. Ἀθανασίῳ, ὅστις μόλις εἶχεν ἀνέλθει εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας, τὰς προσπαθείας του εἰς τὸν ἱεραποστολικὸν τομέα ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ. Ὁ Μ. Ἀθανάσιος ἐχειροτόνησεν αὐτὸν Ἐπίσκοπον Αὐξούμεως (Ἀξώμης). Τοιουτοτρόπως ἡ Ἐκκλησία τῆς Αἰθιοπίας λαμβάνει τὴν διοργάνωσίν της ἐκ τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας.

Καὶ Φρουμέντιος ἀξιωθεὶς τῆς ἐπισκοπῆς, αὖθις ἐπὶ τὴν Ἰνδῶν παραγίνεται χώραν, καὶ κήρυξ τοῦ Χριστιανισμοῦ γίνεται, εὐκτήριά τε πολλὰ ἱδρύει. 5)

Τὴν νέαν θρησκείαν ἐν Αἰγύπτῳ ἀπεδέχθη εὐκολώτερον ὁ γηγενὴς ἐν αὐτῇ πληθυσμός, ἢ τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον. Τὸ κήρυγμα δὲν φαίνεται νὰ ἔσχεν ἐπιτυχίας ἐντὸς τῶν κόλπων τῶν Ἑλληνιστῶν Ἰουδαίων, οἵτινες ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ ἀνέπτυσσον μεγάλην ἱεραποστολικὴν δρᾶσιν.

Ἐξωτερικῶς ὁ Χριστιανισμὸς ἐξεδηλώθη ὑπὸ τὴν Ἑλληνικὴν αὐτοῦ μορφήν. Ἡ Κατηχητικὴ Σχολὴ ἦτο κέντρον τῆς Ἑλληνικῆς Θεολογικῆς Σκέψεως καὶ παρήγαγε σειρὰν ὁλόκληρον μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων Ἑλληνιστὶ λαλούντων καὶ Ἑλληνιστὶ σκεπτομένων. Ἡ ἐπίδρασις τῆς Σχολῆς ὅμως δὲν ἔφθανε καὶ μέχρι τῶν κατωτέρων στρωμάτων τῶν λαϊκῶν τάξεων, αἱ ὁποῖαι σὺν τῇ εἰσόδῳ των εἰς τὸν Χριστιανισμὸν δὲν ἐλησμόνησαν τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐθνικὰς παραδόσεις, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμά των. Ὑπάρχουν παραδείγματα μοναχῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν ἀγνοούντων τὴν Ἑλληνικήν.

Οἱ Αἰγύπτιοι Χριστιανοὶ καλοῦνται Κόπται. Κατὰ τὸν Χρυσ. Παπαδόπουλον «Κόπται, Κοπτικὴ Ἐκκλησία, Κοπτικὴ γλῶσσα, Κοπτικὴ τέχνη εἶναι πᾶν ὅ,τι ἰδιορρύθμως παρήχθη ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων ἐν τῷ Χριστια-

---

4) Σωκράτους, Ε. Ι., Ι, 19. Σωζομενοῦ, Ε. Ι., ΙΙ, 24. Θεοδωρήτου, Ε. Ι., Ι, 23. Οἱ ἱστορικοὶ οὗτοι τοποθετοῦν τὴν δρᾶσιν τῶν ἀδελφῶν Φρουμεντίου καὶ Αἰδεσίου εἰς τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν. Τοιουτοτρόπως ὁ ὅρος αὐτὸς οὗτος καλύπτει καὶ ἄλλας χώρας ἐκτὸς τῶν σημερινῶν Ἰνδιῶν. Ὁ ἀείμν. Χρυσ. Παπαδόπουλος παραδέχεται καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Πανταίνου παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς ὡς γενόμενον ἐν Αἰθιοπίᾳ (ἔνθ. ἀν., Εὐσεβίου, Ε. Ι, V, Χ.) Κατὰ τὸν καθ. Βασίλειον Στεφανίδην «Αἱ ἀρχαῖαι ἰθαγενεῖς πηγαὶ ἀγνοοῦσι τὰ περὶ τῆς δράσεως τῶν δύο τούτων ἀδελφῶν, τὸν δὲ ἐκχριστιανισμὸν τῆς χώρας ἀποδίδουσιν εἰς ἐννέα μοναχοὺς τοῦ Παχωμίου. Οὗτοι ἔδρασαν πιθανῶς πρὸ τοῦ Φρουμεντίου, ὁ ὁποῖος εἶναι μᾶλλον ὁ διοργανωτής», ἔνθ. ἀν., σελ. 250—1.

5) Σωκράτους, Ε. Ι., ἔνθ. ἀν.

νισμῷ». 6) Προϊόντος τοῦ χρόνου παρετηρεῖτο μία ἀποξένωσις τοῦ στοιχείου τούτου ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς παραδόσεως καὶ ἀργότερον ὁ Μονοφυσιτισμός, συνδεθεὶς καὶ μετ' ἄλλων μὴ Θεολογικῶν παραγόντων, ἀπέκοψε τὸν Αἰγύπτιον Χριστιανισμὸν ἀπὸ τοῦ δένδρου τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ διοργάνωσις τῆς Αἰγύπτου ἠκολούθησε τὴν πολιτικὴν τοιαύτην. Ἡ μόνη ἀνεγνωρισμένη ἐν Αἰγύπτῳ πόλις μέχρι τοῦ Σεπτιμίου Σευήρου, ὅστις ἀνήγαγεν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον τὰς κυριωτέρας κώμας τῆς χώρας ἐκείνης ἦτο ἡ Ἀλεξάνδρεια. Ἡ ὅλη περιοχὴ τῆς Αἰγύπτου μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἐπισκόπου Δημητρίου εἶχεν ἕνα καὶ μόνον Ἐπίσκοπον, τὸν Ἀλεξανδρείας. Ἀπὸ τοῦ Δημητρίου καὶ ἑξῆς ἐμφανίζονται καὶ ἄλλοι Ἐπίσκοποι. Κατὰ τὰς ἀρχὰς δὲ τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος ἀριθμοῦνται ἄνω τῶν ἑκατόν.

Πρὸ τοῦ Ἐπισκόπου Δημητρίου δὲν ἔχομεν εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν πολλὰς πληροφορίας ὡς πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως ταύτης καὶ ἑξῆς ἡ Ἀλεξάνδρεια ἐμφανίζεται εἰς τὸ προσκήνιον πάσης ἐκκλησιαστικῆς, θεολογικῆς καὶ θρησκευτικῆς κινήσεως.

Κατάλογον τῶν πρὸ τοῦ Δημητρίου Ἐπισκόπων, κατήρτισεν Ἰούλιος ὁ Ἀφρικανός, εἰς τὰ Χρονικά του, τῶν ὁποίων ἐπωφελεῖται καὶ ὁ Εὐσέβιος. Οἱ μετὰ τὸν Εὐσέβιον ἱστορικοί, ὅπως ὁ Σωκράτης, ὁ Σωζόμενος, ὁ Θεοδώρητος, ὁ Ρουφῖνος κ. ἄ. συμπληρώνουν αὐτόν. Αἱ πληροφορίαι, τὰς ὁποίας μᾶς δίδουν καὶ οἱ Πατέρες, ὡς , Μ. Ἀθανάσιος, ὁ Ἐπιφάνιος, τὰ πρακτικὰ τῶν Συνόδων καὶ αἱ Notitiae Episcopatuum χύνουν περισσότερον φῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Πάντως ὁ ἀκριβὴς προσδιορισμὸς τῶν χρονολογιῶν, τῶν σχετιζομένων πρὸς τοὺς βίους τῶν Ἐπισκόπων Ἀλεξανδρείας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῇ ἐπακριβῶς. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ προτεινόμενοι ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι δὲν συμφωνοῦν ἐπὶ πολλῶν σημείων. 7)

Εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Κατάλογον τοῦ καθ. Βασιλείου Στεφανίδου ἀπὸ τοῦ Δημητρίου μέχρι τοῦ Θεοφίλου κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ἔρ-

6) Ἔνθ. ἀν. σ. 156. Ἴδε καὶ Εὐγενίου Μιχαηλίδου, Οἱ Κόπται, Ὀνομασία, Ἱστορία, Ἀλεξάνδρεια, 1937.

7) Ἐκ τῶν νεωτέρων οἱ ἐκδώσαντες Ἐπισκοπικοὺς καταλόγους εἶναι οἱ ἑξῆς : Μαζαράκης, Κηπιάδης, Καλλίμαχος, Χρυσ. Παπαδόπουλος, Σκαλιέρης κ. ἄ. B. Solerij, E. Renaudot, M. le Quien, J. S. Assemani, A. von Gutschmid, P. Ouspensky, B. Evetts, A. Zogeb, κ.ἄ.

χονται οἱ ἑξῆς : Δημήτριος (189—232), Ἡρακλᾶς (232—247), Διονύσιος (248—265), Μάξιμος (265—282), Θεωνᾶς (282—300), Πέτρος ὁ Α΄ (300—311), Ἀχιλλᾶς (311—312), Ἀλέξανδρος ὁ Α΄ (313—328), Ἀθανάσιος ὁ Α΄ (328—373), Πέτρος ὁ Β΄ (373—380), Τιμόθεος ὁ Α΄ (380—385), Θεόφιλος (385—412). 8)

Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ὠνομάζετο «Πάπας», «Ποιμὴν καὶ Κύριος», «Ἀρχιεπίσκοπος», «Πατὴρ Πατέρων», «Πατὴρ Πατέρων καὶ Ἀρχιερέων», «Πατριάρχης», ἀργότερον δὲ «Πάπας καὶ Πατριάρχης». 9)

Αἱ Ἐπαρχίαι τῆς Αἰγύπτου, Θηβαΐδος, Πενταπόλεως, Κυρηναϊκῆς καὶ ἀργότερον τῆς Αἰθιοπίας ὑπήγοντο ὑπὸ τὸν Ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας. Κατὰ τὸν ΣΤ΄ Κανόνα τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου καθορίζονται τὰ ὅρια τῆς κυριαρχίας τοῦ Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας ὡς ἀκολούθως :

Τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει, ὥστε τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν· ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν Ρώμῃ ἐπισκόπῳ τοῦτο σύνηθες ἐστιν. 10)

Διὰ τῆς χειροτονίας τοῦ Φρουμεντίου ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀθανασίου καὶ ἡ Αἰθιοπία καθίστατο Ἐπαρχία τοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας.

Ὁ Β΄ Κανὼν τῆς Β΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου προσδιορίζει τὰ ὅρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐπεξετείνετο ἡ δικαιοδοσία τῶν Ἐπισκόπων καὶ απαγορεύει τὰς παρ᾽ ἐνορίαν πράξεις.

Τοὺς ὑπὲρ διοίκησιν ἐπισκόπους ταῖς ὑπερορίοις ἐκκλησίαις μὴ ἐπιέναι, μηδὲ συγχέειν τὰς ἐκκλησίας· ἀλλὰ κατὰ τοὺς κανόνας, τὸν μὲν Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ μόνον οἰκονομεῖν· τοὺς δὲ τῆς Ἀνατολῆς ἐπισκόπους τὴν Ἀνατολὴν μόνην διοικεῖν. 11).

Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας μέχρι τῆς Β΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἤρχετο δεύτερος μετὰ τὸν Ρώμης εἰς τὴν σειρὰν τῶν Πατριαρχῶν. Ὁ Γ΄ ὅμως Κανὼν τῆς Β΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὥριζε τὸν Κ. Πόλεως δεύτερον μετὰ τὸν Ρώμης εἰς τὰ πρεσβεῖα τιμῆς. «Τὸν μέν τοι Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπον ἔχειν τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν τῆς Ρώμης ἐπίσκοπον, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν νέαν Ρώμην». 12) Ὁ ΚΗ΄ τέλος Κανὼν τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου καθώριζεν ἐπὶ τὸ λεπτομερέστερον τὴν θέσιν τοῦ Κ. Πόλεως. Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας τοιουτοτρόπως ἐλάμβανε

8) Ἔνθ. ἀν., σ. 740.

9) Χρυσ. Παπαδοπούλου, ἔνθ. ἀν., σ. 477—8.

10) Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτου, Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες..., ἔκδ. Β΄, 1949, σ. 28.

11) Αὐτ. σ. 35.

12) Αὐτ. σ. 36.

τὴν τρίτην θέσιν εἰς τὴν σειρὰν τῶν Πατριαρχῶν.

Εἰς τοὺς ὑπὸ μελέτην χρόνους, συναντῶμεν μεμονωμένα τινὰ γεγονότα προστριβῶν μεταξὺ τῶν Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας πρὸς τοὺς ἄλλους Πατριάρχας καὶ ἰδίως τὸν Κ. Πόλεως εἴτε καὶ πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, πρὸς τοὺς Ρωμαίους καὶ Βυζαντινοὺς Αὐτοκράτορας, εἴτε καὶ πρὸς τοὺς Διοικητὰς Ἀλεξανδρείας καὶ Αἰγύπτου.

Τοιαῦτα παραδείγματα ἔχομεν τοῦ Ἀθανασίου πρὸς τὸν Κ. Πόλεως Εὐσέβιον, τὸν ἐκ Νικομηδείας, καὶ πρὸς τοὺς Αὐτοκράτορας Κωνσταντῖνον, Κωνστάντιον καὶ Ἰουλιανόν, τοῦ Πέτρου τοῦ Β΄ πρὸς τὸν Κ. Πόλεως Γρηγόριον τὸν Θεολόγον καὶ τοῦ Θεοφίλου πρὸς τὸν Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον. Ἐπίσης ὁ Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας καὶ ὁ Διόσκορος, εὑρέθησαν ἀντιμέτωποι πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐν Κ. Πόλει ἀρχάς.

Ἕνεκα τῶν γεγονότων τούτων ἐπικρατεῖ, παρὰ τοῖς ξένοις ἰδίως, ἡ γνώμη ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἐθεωρεῖτο, τρόπον τινά, καὶ ἀνώτατος πολιτικὸς ἄρχων, δυνάμενος νὰ ἀντιτάσσηται πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς καὶ εὑρισκόμενος εἰς διάστασιν πρὸς τὸν Πατριάρχην Κ. Πόλεως. Τὴν γνώμην ταύτην ὑποστηρίζουν οἱ Καθολικοὶ συγγραφεῖς, ἐμβλέποντες εἰς τοὺς ἰδίους αὐτῶν σκοποὺς τῆς ἐξουθενώσεως τοῦ Πατριαρχείου Κ. Πόλεως.

Λόγῳ τῆς ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ἀκμῆς τῶν Μαθηματικῶν καὶ τῆς Ἀστρονομίας, ὁ Ἐπίσκοπος τῆς πόλεως ταύτης ἀνεκοίνου διὰ τῶν Πασχαλίων αὐτοῦ γραμμάτων πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν Ἐπισκόπους τὴν ἡμέραν τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα. Τὸ τοιοῦτον ἔπραττε, κατὰ τὰς ἀποφάσεις τῆς Α΄ ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ πρὸς τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Κατὰ τὰς ἀρχαίας πηγάς, τὴν ἀνωτάτην Ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν ἐν Αἰγύπτῳ εἶχεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ μόνον ὁ Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας. Ἐνωρὶς ὅμως συναντᾶται καὶ τὸ συνοδικὸν σύστημα, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπιλύονται αἱ σπουδαῖαι ἐκκλησιαστικαὶ ὑποθέσεις. Τοιαύτας συνόδους συνεκάλεσεν ὁ Δημήτριος κατὰ τοῦ Ὠριγένους, 13) (230, 231), ὁ Πέτρος κατὰ τοῦ Μελιτίου (306), 14) ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ τοῦ Ἀρείου

13) Φωτίου, Μυριόβιβλος, 118. Ἴδε καὶ Ἀξώμης Νικολάου, Τὸ Συνοδικὸν Πολίτευμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἀλεξανδρείας, 1955 καὶ Νουβίας Ἀνθίμου. Ἡ κυριαρχικὴ ἐξουσία ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ Ἀλεξανδρινῇ ἰδίᾳ, 1950.

14) Σωκράτους, Ε. Ι., 1, 6. ΕΠΜ., 67, 52—53.

(320 ἢ 321), 15) ὁ Μ. Ἀθανάσιος (362, 369) 16) κ. ἄ.

Ἐν τῷ Κλίματι τῆς Ἀλεξανδρείας ἰδιαιτέραν θέσιν κατεῖχον οἱ Πρεσβύτεροι. Οὗτοι διηύθυνον τὰς Ἐνορίας καὶ εἶχον μεγαλυτέραν ἐξουσίαν ἀπὸ τοὺς Πρεσβυτέρους τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν. Ἡ ἐξουσία αὕτη ἦτο μᾶλλον διοικητικῆς φύσεως. 17) Ἡ Ἀλεξάνδρεια ἦτο διῃρημένη εἰς Ἐνορίας, τὰς λεγομένας Λαύρας, καὶ ἐπὶ κεφαλῆς ἑκάστης ἐξ αὐτῶν εὑρίσκετο εἷς Πρεσβύτερος. Τὸ ἴδιον συνέβαινε καὶ εἰς τὴν Ὕπαιθρον χώραν.

Κατὰ τὴν περίοδον τῶν διωγμῶν καὶ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀνεφάνη ἡ τάξις τῶν Ὁμολογητῶν. Οὗτοι καὶ ἐνταῦθα ἐθεωροῦντο κατέχοντες ἰδιάζουσαν θέσιν ἐντὸς τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ δικαίωμα τῆς παροχῆς τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν πρὸς τοὺς κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν διωγμῶν πεπτωκότας.

Εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρων καὶ τῶν κατωτέρων Κληρικῶν, ἀναφέρεται καὶ μία ἰδιαιτέρα τάξις. Εἶναι οἱ λεγόμενοι «παραβολᾶνοι» ἢ «παραβαλανεῖς», οἱ ὁποῖοι ἦσαν νοσοκόμοι καὶ νεκροθάπται καὶ ἐχρησιμοποιοῦντο κατὰ τὴν διάρκειαν λοιμικῶν νόσων εἰς ἔργα φιλανθρωπίας καὶ δι' ἄλλους σκοπούς. Οὗτοι εὑρίσκοντο εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας καὶ ἐτέλουν ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν τόπων λατρείας ἀναφέρονται ὁ τάφος τοῦ Ἀποστόλου Μάρκου ἐν τῇ συνοικίᾳ τῶν Βουκολίων, ἔνθα καὶ ἐκτίσθη ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας Ναὸς τῆς Βαυκάλεως καὶ ἐναπετίθεντο καὶ ἐθάπτοντο τὰ σώματα τῶν ἀποθνησκόντων διαδόχων τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου. Ἐνταῦθα προσηυχήθη ὁ Ἐπίσκοπος καὶ μάρτυς Πέτρος προτοῦ ἀποθάνῃ κατὰ τὸν ἐπὶ Μαξιμίνου διωγμὸν τὸ 311. Τὸν ναὸν τοῦτον ᾠκοδόμησεν ὁ διάδοχος τοῦ Πέτρου Ἀχιλλᾶς. 18)

Μέχρι τοῦ τέλους τοῦ Γ' αἰῶνος, δὲν ἔχομεν ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τῆς ὑπάρξεως εὐκτηρίων οἴκων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Ὁ Κλήμης καὶ ὁ

---

15) Αὐτόθι. ΕΠΜ., 67, 44.

16) ΕΠΜ., 26, 796 κ.ἑξ. Αὐτ. 1029.

17) Χρυσ. Παπαδοπούλου, ἔνθ. ἀν., σ. 480—6. Βασ. Στεφανίδου, ἔνθ. ἀν., σ. 89. Βασ. Θ. Σταυρίδου, ἔνθ. ἀν. σ. 175.

18) Μεταφραστοῦ, Βίος Ἁγίου Μάρκου, ΕΠΜ., 115, 163. Πράξεις Ἁγίου Πέτρου Ἀλεξ., αὐτ., 18, 461—2. Λεξικὸν Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας Ἐκκλησιαστικῆς (Γαλλ.), ΙΙ, 292. Χρυσ. Παπαδοπούλου, ἔνθ. ἀν. Θ. Σ. Δ. Μοσχονᾶ, Αἱ ἀρχαῖαι Μητροπόλεις καὶ Ἐκκλησίαι Ἀλεξανδρείας, Νέα Σιὼν ΙΑ' (1911) 689—696.

Ὠριγένης ὁμιλοῦν περὶ Ἐκκλησίας καὶ περὶ μεταβάσεως εἰς αὐτήν. 19) Τὸ πρὸς τὸν Διονύσιον γράμμα τοῦ Γαλλιηνοῦ λέγει ρητῶς διὰ τοὺς ἐθνικοὺς «προσέταξα ὅπως ἀπὸ τῶν τόπων τῶν θρησκευσίμων ἀποχωρήσωσιν». Ὁ ἴδιος αὐτοκράτωρ εἰς ἄλλον του διάταγμα πρὸς τοὺς ἐπισκόπους ἐντέλλεται ὅπως δοθῶσιν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τὰ καλούμενα κοιμητήρια. 20) Δὲν γνωρίζομεν ἐὰν οἱ θρησκεύσιμοι οὗτοι τόποι ἦσαν ναοὶ ἢ κοιμητήρια. Θὰ συμβαίνῃ μᾶλλον τὸ δεύτερον.

Πρῶτος, κυρίως εἰπεῖν, ἀνήγειρε ναὸν ὁ Ἐπίσκοπος Θεωνᾶς (282—300) ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεομήτορος τιμώμενον. 21) Οἱ μετ' αὐτὸν Ἐπίσκοποι, καὶ ἰδίως ἀπὸ τῆς Μονοκρατορίας τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ ἑξῆς, ἐσυνέχισαν τὸ ἔργον τοῦτο. Ἐκτίζοντο νέοι ναοὶ εἴτε καὶ συμφώνως πρὸς βασιλικὰ διατάγματα ναοὶ τῶν ἐθνικῶν μετεποιοῦντο εἰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας. Τοιαῦται ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἶναι τὸ Καισάρειον, τὸ Σεραπεῖον καὶ τὸ Μιθρεῖον.

Κατὰ τὸν Κύπρου Ἐπιφάνιον «ἦσαν γὰρ πολλαὶ Ἐκκλησίαι, νῦν δὲ πλείους». Οὗτος παραθέτει τὰ ὀνόματα τῶν κυριωτέρων ναῶν τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του, τοῦ Καισαρείου, τοῦ Διονυσίου, τοῦ Θεωνᾶ, τοῦ Πιερίου, τοῦ Σεραπείου, τῆς Περσίας, τῆς Διζύας, τοῦ Μενδιδίου, τοῦ Ἀνανοῦ, τῆς Βαυκάλεως κ. ἄ. 22) Ἐπίσης ἀναφέρεται καὶ «ἡ ἐπώνυμος Ἀλεξάνδρου Ἐκκλησία». 23)

Ἤδη ἀπὸ τοῦ Κλήμεντος καὶ τοῦ Ὠριγένους ἤρχισαν νὰ καθορίζωνται αἱ ἡμέραι τῶν ἑορτῶν. Ὁ Κλήμης ὁμιλεῖ δι' ἐξαιρέτους ἡμέρας, «ἐν ἐξαιρέτοις ἡμέραις», ἀφιερωμένας εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ Ὠριγένης ἀναφέρει τὴν Κυριακὴν καὶ τὴν Περίοδον τῆς Πεντηκοστῆς. 24)

Ἡ ἡμέρα τῆς Κυριακῆς ἦτο ἡμέρα χαρᾶς «τὴν γὰρ Κυριακὴν χαρμοσύνης ἡμέραν ἄγομεν, διὰ τὸν ἀναστάντα ἐν αὐτῇ, ἐν ᾗ οὐδὲ γόνυ κλίνειν παρειλήφαμεν». 25) Ἡ κατ' ἐξοχὴν Κυριακὴ καὶ ἡ πλέον χαρμόσυ-

19) Παιδ. II, X, 96. εἰς Ἰησ. τοῦ Ναυῆ, II, 1.

20) Εὐσεβίου, Ε. Ι., VII, XIII.

21) Ἀθανασίου, Ἀπολογ. πρὸς Κωνστάντιον, ΕΠΜ., 25, 612. Χρυσ. Παπαδοπούλου, ἔνθ. ἀν., σ. 486.

22) Πανάριον, 68. 69.

23) Σωκράτους, Ε. Ι., VII, 13.

24) Στρωμ., VII, VII, 35 πρὸς Γαλ., IV, II.

25) Πέτρου Ἀλεξ., Κανὼν ΙΕ΄, Ἀλιβιζάτου, ἔνθ. ἀν., σ. 344.

νος ἡμέρα ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων ἦτο ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχα. Ὅπως εἰς ὅλην τὴν Ἀνατολὴν οὕτω καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸ Πάσχα ἑωρτάζετο πανηγυρικῶς, καὶ μετὰ μεγαλοπρεπείας. Τὸ τοιοῦτον τὸ βλέπομεν εἰς τὰς Πασχαλίους ἐπιστολὰς καὶ ἰδίως τὰς τοῦ Διονυσίου. Καλεῖται ἑορτῶν ἑορτὴ καὶ ἐπ' αὐτῆς χρησιμοποιεῖται τὸ ῥῆμα ἑορτάζειν ἄνευ τινὸς προσδιορισμοῦ. 26) Ἡ ἡμέρα ἑορτασμοῦ καθωρίζετο διὰ τῶν μνημονευθέντων Πασχαλίων Γραμμάτων. Ἡ ὥρα καθ' ἣν ἀνεστήθη ὁ Κύριος δὲν ἦτο γνωστή, ἐφόσον δὲν ἐμφαίνεται ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις. Οἱ μὲν ἤρχιζον τὸν ἑορτασμὸν «πρὸ νυκτός», ἄλλοι ἀνέμενον «μέχρι τετάρτης φυλακῆς» καὶ ἄλλοι πάλιν εἰς τὸ ἀναμεταξὺ διάστημα. 27)

Ἐκτὸς τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν Ἑορτῶν, ἡ Ἐκκλησία ἐτέλει καὶ τὰς μνήμας τῶν Ἁγίων, ὡς ἐπὶ παραδείγματι τοῦ Ἁγίου Μάρκου, τοῦ Ἐπισκόπου Πέτρου κ. ἄ. «Δημοτελῆ καὶ σφόδρα λαμπρὰν πανήγυριν εἰσέτι νῦν ἄγουσιν Ἀλεξανδρεῖς, τὴν ἐτησίαν ἡμέραν τῆς μαρτυρίας Πέτρου τοῦ γενομένου παρ' αὐτοῖς ἐπισκόπου». 28)

Πρὸ τοῦ Πάσχα ὑπῆρχον ἡμέραι Νηστείας. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἐπισκόπου Διονυσίου ἡ Νηστεία διήρκει μίαν ἑβδομάδα πρὸ τοῦ Πάσχα. Πάντες ὅμως δὲν ἠκολούθουν τὸν Κανόνα τοῦτον.

...ἐπεὶ μηδὲ τὰς ἓξ τῶν νηστειῶν ἡμέρας ἴσως μηδὲ ὁμοίως πάντες διαμένουσιν· ἀλλ' οἱ μὲν καὶ πάσας ὑπερτιθέασιν ἄσιτοι διατελοῦντες, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τρεῖς, οἱ δὲ τέσσαρας, οἱ δὲ οὐδεμίαν. 29)

Ἀργότερον ἡ Περίοδος αὕτη ἀνεβιβάσθη εἰς ἓξ ἑβδομάδας καὶ ἐκλήθη Τεσσαρακοστή. «Καὶ οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, πρὸ ἑβδομάδων ἓξ τὴν πρὸ τοῦ Πάσχα νηστείαν νηστεύουσι, Τεσσαρακοστὴν αὐτὴν ὀνομάζοντες. 30)

Ἄλλαι ἡμέραι νηστείας ἦσαν ἡ Τετάρτη καὶ ἡ Παρασκευή. Ἤδη ὁ Κλήμης εἰς τοὺς Στρωματεῖς αὐτοῦ ἐσημείου τὰς ἡμέρας ταύτας. 31) Ὁ Πέτρος ὁ Ἀλεξανδρείας ἀργότερον ἐπὶ τὸ ἐμφαντικώτερον τονίζει τὴν σημασίαν τῶν ἡμερῶν τούτων.

---

26) Διονυσίου, Ἐπιστολαί, σ. 78, 81.
27) Διονυσίου Ἐπ., σ. 94—102.
28) Σωζομενοῦ, Ε. Ι., ΙΙ, 17.
29) Αὐτ., σ. 101—102.
30) Σωκράτους, Ε. Ι., V, 22. Σωζομενοῦ, Ε. Ι., VII, 19.
31) Στρωμ., VII, XII, 75.

Οὐκ ἐγκαλέσει τις ἡμῖν παρατηρουμένοις τετράδα, καὶ παρασκευήν, ἐν αἷς νηστεύειν ἡμῖν κατὰ παράδοσιν εὐλόγως προστέτακται· τὴν μὲν τετράδα, διὰ τὸ γενόμενον συμβούλιον ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἐπὶ τῇ προδοσίᾳ τοῦ Κυρίου· τὴν δὲ παρασκευήν, διὰ τὸ πεπονθέναι αὐτὸν ὑπὲρ ἡμῶν. 32)

Κατὰ τὰς δύο ταύτας ἡμέρας τῆς νηστείας δὲν ἐτελεῖτο τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ἡ πρᾶξις αὕτη ἐπεξετάθη καὶ ἐπὶ τοῦ Σαββάτου ἐν Ρώμῃ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἔκ τινος ἀρχαίας παραδόσεως. Τὴν νηστείαν τοῦ Σαββάτου ἐτήρει μόνον ἡ πόλις τῆς Ἀλεξανδρείας, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ὅλη Αἴγυπτος. 33)

(Συνεχίζεται)

32) Πέτρου Ἀλεξανδρείας, Κανὼν ΙΕ', ἔνθ. ἀν.

33) Σωκράτους, αὐτ.. Σωζομενοῦ, αὐτ..

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ
ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ (*)

ΤΟΜΟΣ Γ'.

«ΤΜΗΜΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ Ι) Ι. ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΧΑΛΚΗΣ».

(24) ΑΡΙΘΜ. 28.

'Ονομασία

«Ἀσματικὴ ἀκολουθία 11) τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Φωτίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Ὁμολογητοῦ. Ἑορταζομένου τῇ Στ'. Φεβρουαρίου»

Ἐποχή

ΙΘ'. αἰῶνος (1874)

Χαρακτηρισμοί

Χάρτ. 0,23,5Χ17,5. Φύλ. 17. Σελίδες μονόστηλοι. Στίχοι σελίδων 24. Στάχωσις νεωτάτη. Γραφὴ ἐπιμεμελημένη. Κάτωθεν τῆς ὀνομασίας ἐσχεδίασται Σταυρὸς ἀκτινοβόλος καὶ ὑπ' αὐτοῦ : «Ἐν Κίῳ ἔτει σωτηρίῳ αωξε' κατὰ μῆνα Ἰανουάριον.». Ἐν ἀρχῇ ἐπὶ φύλλου μὴ σεσημασμένου ὑπάρχει : «Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Φωτίου».

Περιεχόμενον

φ. 1—20 β : Ἀσματικὴ ἀκολουθία τοῦ Ἱ. Φωτίου.

Ἐν τῷ τέλει τῆς Ἀκολουθίας, ἐν σελίδι 20, σεσημείωται διὰ χειρὸς Βασιλείου Μητροπολίτου Ἀγχιάλου καὶ Διευθυντοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱ. Θεο-

---

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους. τόμ. ΛΒ'. (1957), σελ. 210.

11) Ἡ Ἀκολουθία αὕτη, ἥτις συνετάχθη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Ἀγχιάλου Βασιλείου, εἶναι πιθανὸν ἀνέκδοτος.

λογικῆς Σχολῆς, τοῦ καὶ συγγράψαντος τὴν παροῦσαν Ἀκολουθίαν.

«+ Ἐγράφη ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ κατὰ μῆνα Μάρτιον τοῦ ͵αωοδ΄. σωτηρίου ἔτους, χειρὶ Φωκίωνος Ἰσιδώρου, μαθητοῦ.»

(25) ΑΡΙΘΜ. 29.

Ὀνομασία

«Ἀκολουθία τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Ἱερουσαλὴμ καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς (Σεκένδου Σεκενδίκου καὶ Κηγόρου) (sic).

Ἐποχή

ΙΘ΄. αἰῶνος.

Χαρακτηρισμοί

Χάρτ. 0,26Χ0,18.5. Φ. 26. Στίχοι σελίδων, τῆς μὲν Ἀκολουθίας 21, τοῦ δὲ βίου 30—32. Κῶδιξ περιβεβλημένος λεπτῷ δέρματι. Γραφὴ εὐανάγνωστος. Κοσμεῖται διά τινων κοσμημάτων.

Περιεχόμενον

1) Ἀπὸ τοῦ μικροῦ Ἑσπερινοῦ μέχρι τοῦ Ἰδιομέλου τοῦ μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ὄρθρου ψαλλομένου τὸ χειρόγραφον γέγραπται διὰ χειρὸς καλλιγράφου ἀλλ' ἀνορθογράφου, ἀπὸ δὲ τοῦ Κανόνος τῶν ἁγίων ἐξακολουθεῖ ἡ Ἀκολουθία γραφομένη δι' ἄλλης χειρὸς καὶ ταύτης ἀνορθογράφου.

Ἐν τῷ τέλει τῆς Ἀκολουθίας (φ. 25 α) διὰ χειρὸς τοῦ ἀντιγράψαντος αὐτὴν «τέλος τῆς ἀκολουθίας», ἀκολουθεῖ μονοκονδυλιὰ καὶ εὐθὺς ἀμέσως :

«ὁ γράψας μανόλης Δημητρίου».

2) «Βίος καὶ ἀκολουθία τῆς ἁγίας ἐνδόξου ὁσιομάρτυρος Ἱερουσαλὴμ καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς σεκούνδου, σεκενδίκου καὶ κιγόρου», διὰ χειρὸς τοῦ τοὺς δύο κανόνας καὶ τὴν κατόπιν Ἀκολουθίαν γράψαντος.

Ὁ βίος εἰς τὴν καθωμιλημένην καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὡς ἔχει, ἀνέκδοτος.

Ἐν τῷ ἀγράφῳ φ. 26 β διὰ χειρὸς λίαν κακογράφου καὶ ἀνορθογράφου :

«αὔτυ ἡ α φυλλάδα ὕνε τῆς μυτροπώλας τῶν ἁγίων ἀποστάλων παίτρου καὶ πάβλου καὶ ὅπυος τὴν ἀποξυνόσυ νὰ ἔχυ τὴν κατάραν τῶν ἁγίων ἀποστώλον καὶ πάντων τῶν ἁγίον οἱ μὲν 1856 Νωεμβρίου 14. ὁ γράψας—» καὶ μετὰ τὴν σημείωσιν ταύτην διὰ χειρὸς τοῦ γράψαντος τὸν βίον καὶ μέρος τῆς ἀκολουθίας :

«αὕτη ἡ φυλλὰς ὑπάρχει Ἐμμανουήλ».

(26) ΑΡΙΘΜ. 30.

Ὀνομασία

Διάφοροι ἀκολουθίαι

Ἐποχή

ΙΣΤ'. αἰῶνος (πιθανῶς).

Χαρακτηρισμοί

Χάρτ. 0,20Χ0,10.5. φ. 181. Στίχοι σελίδων 21—25. Στάχωσις νε-

ωτέρα. Ἐπὶ τῆς δερματίνης ράχεως τοῦ Κώδικος δι' ἐπιχρύσων γραμμάτων : «Διάφοροι ἀκολουθίαι». Μελάνη μαύρη. Γραφὴ στρογγυλόσχημος. 12)

Περιεχόμενον

Κῶδιξ ἄναρχος καὶ ἀτελής, τοῦ σωζομένου ἀρχομένου τῶν λέξεων «ψυχήν μου ἀπὸ τῶν συμφερόντων αὐτῇ κακῶν» καὶ λήγοντος εἰς τὰς λέξεις «ἐκ βυθοῦ ταπεινώσεως καὶ αὐτομεμψίας ἀναδιδόμενος».

1) Δύο εὐχαὶ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὧν ἡ πρώτη ἄνευ ἀρχῆς, ἀρχομένη ἀπὸ τῶν λέξεων, ἀφ' ὧν καὶ τὸ χειρόγραφον.

2) Ἀκολουθία τοῦ Ὄρθρου. Μετὰ τὸν Ἑξάψαλμον (ὅστις παραπέμπεται). «Εἶτα τὸν ὕμνον τοῦ φιλοσοφικωτάτου Νικηφόρου καὶ ὁσιωτάτου Νικηφόρου τοῦ Βλεμύδου». 13)

---

12) Περὶ διακρίσεως τῆς ἀρχαιοτέρας καὶ νεωτέρας στρογγυλοσχήμου γραφῆς βλ. μελέτην τοῦ Gardthausen ἐν Byzantinische Zeitschrift Τόμ. ΙΑ΄. (1902), σελ. 114 καὶ ἑξ..

13) Νικηφόρος ὁ Βλεμμύδης ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1197 ἢ 1198 ἐν τῇ Πόλει μας ταύτῃ ἐκ πατρὸς ἰατροῦ «ἐγκατέλειψε μετὰ τὴν λατινικὴν κατάκτησιν τὴν Πόλιν καὶ ἐξεπαιδεύθη πολλὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἰς διαφόρους ἐπιστήμας». Νεαρὸς κατετάχθη εἰς τὸν Κλῆρον τῆς Πόλεώς μας καὶ ἐγένετο διδάσκαλος τοῦ μετὰ ταῦτα αὐτοκράτορος Θεοδώρου Β΄. Λασκάρεως. Ἵδρυσε παρὰ τὴν Ἔφεσον Μονήν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἐγένετο Ἡγούμενος. Ἐν ἔτει 1255 προσεφέρθη εἰς αὐτὸν διὰ τὴν παιδείαν του ὁ Πατριαρχικὸς θρόνος. Ἠρνήθη τὴν προσφορὰν καὶ ἠρκέσθη ἐν τῷ σχήματι τοῦ μοναχοῦ νὰ προαγάγῃ τὴν παιδείαν διὰ τῶν πολλῶν συγγραφῶν του. Τὴν μεγάλην ὑπόληψιν, τὴν ὁποίαν ἀπελάμβανεν ὁ Βλεμμύδης κατόπιν, μαρτυροῦν, σὺν ἄλλοις καὶ ὁ ἱστορικὸς Νικηφόρος Γρηγορᾶς (Ἔκδ. Βόννης Ι. 46, 11 καὶ ἑξ. πρβ. αὐτόθι Ι. 55 11 καὶ ἑξ. 129, 14 ἑξ.). Τὰ συγγράμματά του εἶναι φιλοσοφικά, γεωγραφικά, ρητορικά, ποιητικὰ καὶ Θεολογικά. Καὶ ἰατρικαὶ διατριβαὶ ὑπὸ τὸν τύπον ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων φέρονται ἔν τισι χειρογράφοις ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Βλεμμύδου. (Κρουμβάχερ, Τόμ. 2, σελ. 86 μετάφρ. Γ. Σωτηριάδου, ἔτ. 1900). Πλεῖσται ὅσαι τῶν

Ἀρχή : «Σὺ Κύριε μόνος ἀγαθὸς ὁ ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι πάσῃ τῇ κτίσει ἀνευφημούμενος εἷς καὶ μόνος Θεός. Καὶ οὐκ ἔστιν ὅριον τῆς σῆς ἀγαθότητος.»

Καὶ ἀκολουθοῦν πλεῖσται ὅσαι, ἀνέκδοτοι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, εὐχαί.

3) «Κανὼν καὶ Χαιρετισμοὶ εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον ποίημα τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως».14)

Ἀρχή : «Χαίροις ἱλαστήριον ψυχῶν παρθενομῆτορ χαρὰν ἡ κυήσασασα, χαῖρε ἡ βασίλισσα, χαῖρε τοῦ Χριστοῦ.....».

4) «Στίχοι καὶ εὐχαὶ συνταχθέντα μετὰ τῶν ὕμνων τῆς ἡμέρας παρὰ τοῦ ποιήσαντος τοὺς ὕμνους θηκαρᾶ τοῖς κατ' ἰδίαν βουλομένοις ἀσκῆσαι».

5) «Εὐχὴ προοιμιακή».

Θεολογικῶν του πραγματειῶν εἶναι ἀνέκδοτοι (Πρ. Fabricius Bibl. gr. 7,669—673.—Δημητρακοπούλου, Ἐκκλησ. βιβλ. Ι (Λειψία 1886 σελ. λα΄ καὶ ἑξ.). Τῶν εἰς τοὺς ψαλμοὺς ὑπομνημάτων παρὰ Migne Ἑλλ. Πατρολ. τόμ. 142 στήλ. 1321—1622 ἐλάχιστον μόνον μέρος εἶναι γνήσιον. Μεταξὺ ἄλλων συνέταιξε καὶ Ἀκολουθίαν εἰς Γρηγόριον τὸν Θεολόγον ἐκ ρυθμικῶν καὶ ἰαμβικῶν μελῶν (Κρουμβάχερ ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 84).

14) Θεόδωρος Β΄. Λάσκαρις, αὐτοκράτωρ ἐν Νικαίᾳ (1254—1258), μαθητὴς τοῦ Ν. Βλεμμύδου ἐνδιέτριψεν εἰς Φιλοσοφικὰς καὶ Θεολογικὰς μελέτας, πρὸς τὰς ὁποίας περισσοτέραν κλίσιν ᾐσθάνετο ἢ πρὸς τὰ πολεμικὰ ἔργα. Τὴν κλίσιν του δὲ ταύτην ἐκφραστικῶς ἐδήλωσε καὶ ἐπὶ τῶν νομισμάτων, ἐν οἷς ἀπεικονίζεται ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ τὸν Σταυρὸν φέρων, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ κώδικα. Τὸ κύριον θεολογικὸν ἔργον, — Χριστιανικῆς Θεολογίας λόγοι ὀκτώ, — πραγματεύεται περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγ. Πνεύματος. Ὁ γνωστὸς «Παρακλητικὸς Κανὼν εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον», οὗ ἄρχεται διὰ τοῦ εἱρμοῦ «Ἁρματηλάτης Φαραὼ ἐβύθισε τερατουργοῦσά ποτε Μωσαϊκὴ ῥάβδος, σταυροτύπως πλήξασα.......», εἶναι ἔργον τοῦ Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως. Ὁ Κανὼν οὗτος ἐν Ἑλλην. Πατρολ. Migne, τόμ. 140, στήλ. 772—780). Ὁ κῶδιξ Paris 1193 saec. 14 fol. 1—137 περιέχει τὰ πλεῖστα τῶν Θεολογικῶν συγγραμμάτων τοῦ Θεοδώρου. (Πρ. καὶ Κρουμβάχερ ἔνθ. ἀνωτ. Ι, σελ. 185).

Ἀρχή : «Ὑπερύψιστε ἀκατάληπτε, Πανάγιε, ὁ τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν εὐδοκήσας ἀνατεῖλαι κατὰ τὴν νύκτα τοῦ νόμου ....».

6) «Ὕμνοι μετὰ τὰ τυπικά, εὐχαὶ καὶ ὕμνοι τοῦ Ἑσπερινοῦ».

Ἀρχή : «Δόξα τῇ ἀρχετύπῳ καὶ θεαρχικῇ καὶ πηγαίᾳ σου ἀγαθότητι..................».

7) «Εὐχαὶ καὶ ὕμνοι ψαλλόμενοι εἰς τὸ Ἀπόδειπνον».

Ἀρχή : «Ἀπέλασον κ(ύρι)ε τὴν ἀχλὴν τῆς ταλαιπώρου ψυχῆς μου................».

Ἐν τῷ τέλει φ. 158 6 δι' ἐρυθρᾶς μελάνης καὶ διὰ τῆς αὐτῆς χειρός : «+ τέλος ὧδε (sic) τῶν θείων ὕμνων.»

8) «Λυγροῦ Μυλωνᾶ πεντηκοντὰς ἰάμβων».

Ἀρχή : «Λειμὼν θεαυγὴς τερπνοσυνθέτων ὕμνων............».

Ἐν τῷ φ. 159 6 δι' ἐρυθρᾶς μελάνης καὶ τῆς ἰδίας χειρός : «+ τέλος ὧδε (sic) πέφυκε στίχων ἰάμβων.»

9) «Θεοδούλου μοναχοῦ. Διήγησις περὶ τῶν ὕμνων πῶς θεόθεν δεδώρηνται καὶ ὅτι χρὴ τοὺς αἱρομένους λέγειν αὐτούς, τηρεῖν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν παθῶν. Εἶτα καὶ μαρτυρίαι ἀπὸ τῶν ἁγίων διδασκάλων περὶ τῆς πρὸς Θεὸν αἰνέσεως καὶ περὶ τῆς αὐτῶν εὐχαριστίας, καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας».

Ἀρχή : «Δέον ἡμῖν ἅπερ ἠκούσαμεν καὶ τῇ πείρᾳ ἐγνώκαμεν ἐν τοῖς δὲ τοῖς ὕμνοις», ἄνευ τέλους, ληγούσης εἰς τὰς λέξεις εἰς ἃς καὶ τὸ χειρόγραφον.

(27) ΑΡΙΘΜ. 31.

Ὀνομασία

Χειρόγραφον ἀνάμικτον

Ἐποχή

ΙΖ΄. αἰῶνος.

Χαρακτηρισμοί

Χάρτης 0,15Χ0,11. φ. 320. Στίχοι σελίδων 18—14. Διατήρησις ἐν οὐχὶ καλῇ καταστάσει. Πλεῖστα μέρη τοῦ κειμένου λίαν δυσανάγνωστα, ἐξαλειφθέντων τῶν γραμμάτων εἴτε ἐκ τῆς χρήσεως, εἴτε ἐκ τῆς ὑγρασίας.

Περιεχόμενον

Περιέχει κανόνας ᾠδὰς καὶ διαφόρους ἀκολουθίας.

(28) ΑΡΙΘΜ. 32.

Ὀνομασία

Λόγοι Πανηγυρικοὶ

Ἐποχή

ΙΣΤ΄. αἰῶνος (1561)

Χαρακτηρισμοί

Χάρτ. 0,32Χ0,22. φ. μονόστηλα· 356 καὶ δίστηλα 157. Στίχοι σελίδων μονόστ. 26, δίστηλ. 28. Διατήρησις σχεδὸν καλή. Στάχωσις νεωτέρα, ἀλλὰ τὸ πῶμα διετηρήθη τὸ παλαιόν, ὅπερ περιεβλήθη δι' ὑφάσματος. Γραφὴ στρογγυλόγραμμος. Χεὶρ ἐπιμελής.

Διήρηται εἰς ὀκτάδια ἑξήκοντα τέσσαρα ἀπὸ τοῦ α—ξδ΄. ἠριθμη-

μένα ἄνωθεν, ὧν τὰ μὲν α καὶ ν ἑνδεκάφυλλα, τὰ δὲ μδ καὶ ξ ἐννεάφυλλα, τὰ νϐ', νζ' καὶ νη' ἑπτάφυλλα καὶ τὰ ξγ' καὶ ξδ' ἑξάφυλλα. Τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ α'—μδ' ὀκτάδια μονόστηλα καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ με'—ξδ' δίστηλα.

Περιεχόμενον

1) «τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Χρυσοστόμου ἀρχιεπισκόπου Κων)πόλεως, λόγος εἰς τὸν Τελώνην καὶ Φαρισαῖον.

Ἀρχή : «Ἄνθρωποι δύο ἀνέϐησαν εἰς τὸ ἱερόν......».

2) Τοῦ αὐτοῦ : «Λόγος εἰς τὸν ἄσωτον υἱόν».

Ἀρχή : «Ἀεὶ μὲν τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν».

3) «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, λόγος περὶ τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων, ὅπως αἱ ὑπὲρ αὐτῶν γινόμεναι λειτουργίαι καὶ εὐποιΐαι τούτοις ἐνίνησιν».

Ἀρχή : «Τὰ τῶν ϐρωμάτων ἡδέα καὶ τίμια........».

4) «Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἐφραίμ, λόγος περὶ τοῦ ἀντιχρίστου καὶ περὶ τῆς συντελείας ὅλου τοῦ κόσμου».

Ἀρχή : «Πῶς ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος καὶ ἁμαρτωλὸς Ἐφραίμ......».

5) «Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ὁμιλία εἰς τό, Πάντες παραιτησόμεθα τῷ ϐήματι τοῦ Χριστοῦ καὶ ἕκαστος ἡμῶν περὶ αὐτὸ λόγον δώσει».

Ἀρχή : «Μεγάλα τινα......».

6) Τοῦ αὐτοῦ : «Λόγος εἰς τὴν δευτέραν τοῦ Κυρίου παρουσίαν».

Ἀρχή : «Τῆς περικοπῆς ταύτης τῆς ἡδίστης......».

7) «Βασιλείου τοῦ Μ. λόγος εἰς τό, Πρόσεχε σεαυτῷ.»

Ἀρχή : «Τοῦ λόγου τὴν χρῆσιν δέδωκεν ἡμῖν ὁ κτίσας ἡμᾶς Θεός...».

8) «Τῇ Δ'. τῆς Τυροφάγου. Τοῦ αὐτοῦ περὶ νηστείας λόγος ϐ'.».

Ἀρχή : «Παρακαλεῖτε, φησίν, οἱ ἱερεῖς τὸν λαὸν λαλήσατε εἰς τὰ ὦτα . Ἱερουσαλήμ».

9) «Ἀναστασίου τοῦ ὄρου (sic) Σινᾶ, λόγος εἰς τὴν παρείσβασιν τῶν νηστειῶν».

Ἀρχή : «Πρέπουσαι τῆς τῶν νηστειῶν ἀρχῆς....».

10) «Τῇ Παρασκευῇ τῆς Τυροφάγου, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, λόγος περὶ νηστείας».

Ἀρχή : «Σαλπίσατέ, φησιν, ἐν νεομηνίᾳ».

11) «Τῷ Σαββάτῳ τῆς Τυροφάγου. Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου, λόγος εἰς πατέρας τελειωθέντας......».

Ἀρχή : «Τὴν καρδίαν μου ἀλγῶ, συμπαθεῖτε ἀδελφοί......»

Ὁ λόγος οὗτος παραπέμπεται εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ Ἐφραίμ.

12) «Ἰωάννου Χρυσοστόμου, ὁμιλία εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἁγ. Τεσσαρακοστῆς καὶ εἰς τὴν ἐξορίαν τοῦ Ἀδὰμ καὶ περὶ πονηρῶν γυναικῶν»

Ἀρχή : «Πρόκειται ἡμῖν ἀδελφοὶ πνευματικὴ τράπεζα».

13) «Γρηγορίου Νύσσης, λόγος εἰς τὴν παρείσβασιν τῶν νηστειῶν».

Ἀρχή : «Σύνθετον ζῶον ὁ ἄνθρωπος».

14) «Τοῦ αὐτοῦ, ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγ. Μεγαλομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ Θεόδωρον».

Ἀρχή : «Ὑμεῖς ὁ τοῦ Χριστοῦ λαός, ἡ ἁγία ποίμνη......».

15) «Νεκταρίου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, διήγησις δι' ἣν αἰτίαν τῷ πρώτῳ Σαββάτῳ τῶν ἁγίων νηστειῶν ἑορτάζομεν τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου».

Ἀρχή : «Ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου, Κύριε......»

16) «Ὑπόμνημα εἰς τὴν ἐπωνυμίαν τῆς ἀχράντου καὶ προσκυνητῆς εἰκόνος, τῆς παναμώμου ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς Ρωμαίας, συγγραφεὶς παρὰ τοῦ κυροῦ συμεὼν καὶ λογοθέτου καὶ μεταφραστοῦ».

Ἀρχή: «Καὶ πάντα μὲν ὁ χρόνος, ὅσα ὑπὸ χρόνον καὶ κατὰ γενεάν».

17) «Διήγησις διαλαμβάνουσα περὶ τῆς τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων ἀναστηλώσεως καὶ ὅπως ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος συγχωρήσεως ἔτυχε. Καὶ δι' ἣν αἰτίαν παρέλαβε τὴν ἑορτὴν τῆς Ὀρθοδοξίας τελεῖν κατὰ τὴν πρώτην Κυριακὴν τῶν ἁγίων νηστειῶν ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ μεγάλη Ἐκκλησία καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησίαι».

Ἀρχή : «Κἂν ἁπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ».

18) «Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κων)πόλεως Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὸν Τίμιον Σταυρὸν καὶ ὡς δι' αὐτοῦ ἔσωσεν ἡμᾶς ὁ Χριστὸς καὶ δεῖ ἐν αὐτῷ καυχᾶσθαι καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ ὅπως ἐφίεται τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας».

Ἀρχή : «Τοῦτό ἐστιν, ἀδελφοί, τὸ σημεῖον......»

19) «Ἰωσὴφ Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, λόγος εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ».

Ἀρχή : «Σταυροῦ πρόκειται σήμερον ἑορτή».

20) «Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου ἡγουμένου τοῦ στουδίου, λόγος εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ».

Ἀρχή : «Ἀγαλλιάσεως καὶ εὐφροσύνης ἡμέρα......».

21) «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, λόγος εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ.»

Ἀρχή : «Ἧκεν ἡμῖν ἐνιαύσιος ἡμέρα ἡ πανσέβαστος......».

22) «Παντολέοντος διακόνου τῆς τοῦ Θεοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, λόγος εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ».

Ἀρχή : «Πάλιν ὑψοῦται Σταυρός, πάλιν ἡ κτίσις ἀγάλλεται....»

23) «Διήγησις ὠφέλιμος ἐκ παλαιᾶς ἱστορίας συλλεγεῖσα καὶ ἀνάμνησιν δηλοῦσα τοῦ παραδόξως γενομένου θαύματος ἡνίκα Πέρσαι καὶ βάρβαροι τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων πολέμῳ περικύκλωσαν, οἳ καὶ ἀπώλοντο θείας δίκης πειραθέντες, ἡ δὲ πόλις ἀσινὴς συντηρηθεῖσα πρεσβείας τῆς Θεοτόκου, ἐτησίως ἔκτοτε ἄδει εὐχαριστήριον, Ἀκάθιστον τὴν ἡμέραν κατονομάζουσα».

Ἀρχή : «Ἐν τοῖς χρόνοις Ἡρακλείου τοῦ τῶν Ρωμαίων βασιλέως».

24) «Ἀνδρέου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου, λόγος εἰς τὸν τετραήμερον Λάζαρον».

Ἀρχή : «Λάζαρος τὸν παρόντα συγκεκρότητε σύλλογον».

25) «Τοῦ αὐτοῦ, λόγος εἰς τὰ Βαΐα».

Ἀρχή : «Χθὲς ἡμᾶς μετὰ τοῦ Δεσπότου Λάζαρος εἱστιάσατο...».

26) «Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, λόγος εἰς τὴν ἁγίαν ἑορτὴν τῶν Βαΐων».

Ἀρχή : «Βασιλικὴν σήμερον οἱ πιστοὶ ἐπιδημίαν ἑορτάζοντες...».

27) «Ἰωάννου ταπεινοῦ μοναχοῦ καὶ πρεσβυτέρου τοῦ Δαμασκηνοῦ, λόγος εἰς τὴν ξηρανθεῖσαν συκῆν καὶ εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ ἀμπελῶνος».

Ἀρχή : «Κινεῖ με πρὸς τὸ λέγειν ὁ ἐν ὑπόστατος τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς λόγος».

28) «Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος περὶ ἐλεημοσύνης καὶ εἰς τὰς δέκα παρθένους».

Ἀρχή : «Ὅταν τὸ εὐδαπάνητον τῆς ζωῆς ἐννοήσω... ».

29) «Τοῦ αὐτοῦ, ὁμιλία εἰς τὸν Φαρισαῖον καὶ εἰς τὴν Πόρνην».

Ἀρχή : «Ἅπας μὲν καιρὸς παντὶ βουλομένῳ...».

30) Τοῦ αὐτοῦ, λόγος εἰς τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα καὶ εἰς τὴν παράδοσιν τῶν μυστηρίων καὶ περὶ τοῦ μὴ μνησικακεῖν.»

Ἀρχή : «Ὀλίγα ἀνάγκη σήμερον πρὸς τὴν ἡμετέραν ἀγάπην εἰπεῖν».

31) «Γρηγορίου, ἐπισκόπου Νικομηδείας λόγος εἰς τὴν Θεοτόκον καὶ εἰς τὸ σωτήριον πάθος καὶ τὴν θεόσωμον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Ἀρχή : «Πρὸς ὑψηλοτάτην ἡμῖν ἀναδραμὼν ὁ λόγος...».

32) «Ἰωάννου μοναχοῦ καὶ πρεσβυτέρου τοῦ Δαμασκηνοῦ λόγος εἰς τὸ ἅγιον Σάββατον.»

Ἀρχή : «Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ Κυρίου......».

33) «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, λόγος εἰς τὸ ἅγιον Σάββατον καὶ εἰς τὴν τριήμερον τοῦ Κυρίου ἁγίαν Ἀνάστασιν».

Ἀρχή : «Ἐπαινετὸς καὶ οὗτός ἐστι τῆς Ἐκκλησίας ὁ νόμος...».

34) «Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, εἰς τὴν θεόσωμον ταφὴν τοῦ Κυρίου καὶ εἰς τὸν ἀπὸ Ἀριμαθείας Ἰωσήφ».

Ἀρχή : «Τί τοῦτο σήμερον σιγὴ πολλὴ ἐν τῇ γῇ...».

35) «Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, λόγος εἰς τὴν τριήμερον τοῦ Κυρίου Ἀνάστασιν».

Ἀρχή : «Εἴ τις Πατριαρχῶν εὐλογία Θείῳ πνευματικῆς νομοθεσίας......».

36) «Ἰ. Χρυσοστόμου, λόγος εἰς τὴν νεαν Κυριακὴν καὶ εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον Θωμᾶν».

Ἀρχή : «Ἰδοὺ πάλιν ἑορτή, ἰδοὺ πάλιν σωτηρία ψυχῶν».

37) «Τοῦ αὐτοῦ, λόγος εἰς τὴν Καινὴν Κυριακὴν καὶ εἰς τὸν ἅγιον καὶ πανεύφημον ἀπόστολον Θωμᾶν».

Ἀρχή : «Ἥκω τὸ περιλειφθὲν ὄφλημα καταβαλεῖν...»

38) «Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης, λόγος περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ

Κυρίου. Ὅτι κατὰ μηδὲν ἀλλήλοις ἐναντιωθέντες οἱ Εὐαγγελισταὶ διαφόρως τὰ συμβεβηκότα περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἐμμανουὴλ ἱστόρησαν καὶ περὶ τῶν Μυροφόρων».

Ἀρχή : «Πάντες μὲν ἀγαπητοί, ὡς εἰπεῖν ἀποδέχονται......».

39) «Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος εἰς τὸν Παράλυτον καὶ εἰς τὸ μὴ κρίνεται (sic) κατ' ὄψιν».

Ἀρχή : «Ὥσπερ ἡ φαεσφόρος σελήνη τὰ τῆς νυκτὸς λευκαίνουσα τάτε κατὰ γῆν......».

40) Τῇ Κυριακῇ τοῦ Παραλύτου, εἰς τὸ μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ Ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ κτλ.

Ἀρχή : «Δεινὸν ἡ ἁμαρτία, δεινὸν καὶ ψυχῆς λύμη».

41) «Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος εἰς τὴν Σαμαρείτιδα, καὶ τί ἑρμηνεύεται ὁ Μεσσίας».

Ἀρχή : «Σήμερον ἡμῶν ὁ Χριστὸς τοὺς ἄθλους τῆς Σαμαρείτιδος ἀνεκήρυξε...».

42) «Ἀθανασίου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας εἰς ἐκ γενετῆς Τυφλόν».

Ἀρχή : «Πολυσπούδαστον πᾶσιν ἀνθρώποις τὸ τῶν γονέων γλύκασμα......».

43) «Λεοντίου πρεσβυτέρου Κωνσταντινουπόλεως, λόγος εἰς τὸν ἐκ γενετῆς τυφλόν».

«Τοῖς φιλοῦσι τὸν Κύριον ἑορτῆς οὐ λείπει καιρός......».

44) «Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος εἰς τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Ἀρχή : «Εὐλογητὸς ὁ Θεός, εὔκαιρον σήμερον ἅπαντες ἡμᾶς...».

45) «Τοῦ αὐτοῦ λόγος εἰς τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Ἀρχή : «Ἐπειδὴ χάριτι Θεοῦ τὸν λόγον τὸν περὶ τοῦ Πάθους τοῦ Κυρίου...».

46) «Βασιλείου ἐπισκόπου Ἰσαυρίας πόλεως Σελευκείας, λόγος εἰς τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου».

Ἀρχή : «Ἡ μὲν τῆς ἀναστάσεως μνήμη τὰ κατὰ θάνατον τοῖς ἀνθρώποις χαρίζεται νικητήρια......».

47) «Ἐπιφανίου ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, λόγος εἰς τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου».

Ἀρχή : «Εὐλογητὸς ὁ Θεός, κόσμος σώματος ἐπικειμένη τῷ σώματι κεφαλῇ......».

48) «Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος εἰς τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου».

Ἀρχή : «Φαιδρὰ μὲν πᾶσα ἑορτὴ τῆς τοῦ Κυρίου οἰκονομίας...».

49) «Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, λόγος εἰς τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου».

Ἀρχή : «Ἐπειδὴ χάριτι τοῦ Θεοῦ τὸν λόγον τὸν περὶ τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου.....».

Ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, ὑπὸ τὰ κράσπεδα τῆς σελίδος διὰ χειρὸς νεωτέρας :

«+ ὁ λόγος οὗτος νάθος ἐστὶν ἀνδρός τινος ἀμαθοῦς καὶ ψευδῶς τῷ τοῦ Κυρίλλου σεμνύνετο ὀνόματι........».

(Συνεχίζεται)

Ο ΑΘΗΝΩΝ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Τῇ 26ῃ Ἰουλίου ἀπεβίωσεν ἐν τῇ κλινικῇ «Σεραφείμ» τῆς Στοκχόλμης, ἔνθα ὑπέστη σοβαρὰν ἐγχείρισιν τοῦ ἐγκεφάλου ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Δωρόθεος. Ἡ θλιβερὰ εἴδησις διαδοθεῖσα ταχέως ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ Βορρᾶ, ἐσκόρπισε βαθυτάτην συγκίνησιν καὶ ὀδύνην τόσον εἰς τὸν γλαυκὸν τῆς Ἑλλάδος οὐρανὸν ὑπὸ τὸν ὁποῖον θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως καθ' ὅλην τὴν ζωὴν Αὐτοῦ διηκόνησεν ὁ ἀοίδιμος ὅσον καὶ εἰς τὰς λοιπὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας. Ἱεράρχης πνευματικὸς καὶ καλλιεργημένος, ἐνδιέτριψεν ἰδιαιτέρως εἰς τὴν μελέτην καὶ συγγραφὴν περισπουδάστων ἄρθρων καὶ ἐμβριθῶν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν εἰσηγήσεων ἐπὶ Νομοκανονικῆς φύσεως θεμάτων, διακριθεὶς ἐπὶ εὐρυμαθείᾳ, σαφηνείᾳ καὶ ὀξείᾳ ἀντιλήψει. Κατανοῶν πλήρως τὰς μορφωτικὰς ἀνάγκας καὶ τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα τοῦ Ἐνοριακοῦ Κλήρου, εἰργάσθη μετὰ ζήλου πολλοῦ ὥς τε Πρόεδρος τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. καὶ ὡς Ἀρχιεπίσκοπος διὰ τὴν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἐξυγίανσιν τῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, τὸν ὁποῖον σήμερον περισσότερον παρὰ ποτὲ ἡ κοινωνία θέλει νὰ βλέπῃ ὡς φῶς ἐπὶ τὴν λυχνίαν καὶ ὡς παράδειγμα πρὸς μίμησιν. Διαπνεόμενος δὲ ἀπὸ τὸν ἀσίγητον πόθον νὰ συμβάλῃ δι' ὅλων αὐτοῦ τῶν δυνάμεων εἰς τὴν ἠθικοθρησκευτικὴν καὶ πνευματικὴν ἐξύψωσιν τῆς Ὀρθοδόξου Κοινωνίας, ἐχάραξεν ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν Θρόνον μίαν νέαν γραμμήν, ἡ ὁποία ἐν τῇ πρωτοτυπίᾳ αὐτῆς ἐνεῖχε καλὴν θέλησιν καὶ εἰλικρίνειαν. Ἀλλ' ὁ Ἀρχιεπισκοπικὸς δόλιχος ὑπῆρξε τοσοῦτον βραχύς, τὰς δὲ εὐγενεῖς ἐπιδιώξεις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Δωροθέου ἀνέκοψεν, ὡς πέλεκυς, ἡ πεσοῦσα βαρεῖα ἀσθένεια. Τὴν ἐδέχθη ὡς ἀγωνιστὴς ἐπὶ τοῦ στίβου, ὡς ψυχὴ πιστεύουσα, ὡς γνήσιος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, μὴ ἔχων μένουσαν Πόλιν, ἀλλὰ δεχόμενος ἠρέμα τὸ θεῖον θέλημα. Διὰ τοῦτο ἀνεχώρησεν εἰς Στοκχόλμην ἐμπεπιστευμένος εἰς τὴν Θείαν Πρόνοιαν προητοιμασμένος διὰ τὸ αἰώνιον ταξείδιον.

Ἡ διάβασίς του ἀπὸ τὴν ζωὴν ὑπῆρξε φωτεινή. Ἡ διακονία του ἀξιομίμητος. Ἡ προσωπικότης του ἀλησμόνητος.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ὁ μεταστὰς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, κατὰ κόσμον Ἰωάννης Κοταρᾶς, ἐγεννήθη τῷ 1888 ἐν Ὕδρᾳ. Τὰς ἀνωτέρας σπουδὰς ἐποιήσατο ἐν Ἀθήναις, ἀποφοιτήσας τῆς τε Θεολογικῆς καὶ τῆς Νομ. Σχολῆς, συνεπλήρωσε δὲ ταύτας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Λειψίας. Ἐργασθεὶς ἐν τῇ Ἱ. Συνόδῳ Ἀθηνῶν, ἀνέδειξεν ἑαυτὸν ὡς ἕνα τῶν νεωτέρων Κληρικῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον δράσῃ διὰ τὴν δημιουργίαν Ἱερατικοῦ Συνδέσμου ἁπάσης τῆς Χώρας μὲ πνοὴν ἀνωτέρας ζωῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ Κοινωνίᾳ.

Τῷ 1922 ἐξελέγη Μητροπολίτης Κυθήρων, τῷ δὲ 1934 Μητροπολίτης Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος καὶ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1956 Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν.

Ἀπὸ τοῦ Θρόνου τούτου, ὡς πρῶτον μέλημα ἔθετο τὴν μόρφωσιν τοῦ Ἱ. Κλήρου, τὴν ἐπαρκῆ μισθοδοσίαν αὐτοῦ, τὴν τόνωσιν τοῦ κηρύγματος διὰ τοῦ καταρτισμοῦ ἱκανῶν Ἱεροκηρύκων καὶ τὴν ἀνάδειξιν τῆς Ἐκκλησίας ὡς παράγοντος κοινωνικοῦ. Ἀνταποδίδων δ' ἐπίσκεψιν τοῦ Σέρβου Πατριάρχου κ. Βικεντίου, μετέβη εἰς Βελιγράδιον, ἔνθα ἔσχε καὶ σπουδαίας συνομιλίας ἐπὶ θρησκευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων εὐρυτέρας ἀκτῖνος.

«Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ μεταστάντος, ἡ Ἐκκλησία χάνει, εἶπεν ὁ κ. Πρωθυπουργός, τὸν σεμνόν, τὸν σώφρονα καὶ δραστήριον Ἱεράρχην. Ἂν καὶ σύντομος ἡ διέλευσις αὐτοῦ ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν Θρόνον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅμως θὰ παραμείνῃ πρότυπον κοινωνικῆς δράσεως εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς».

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΗΔΕΙΑΝ.

Ὁ ἀείμνηστος, πάσχων ἀπὸ ἐτῶν, ἐκ χρονίας φλεβίτιδος, εἶχεν εἰσέλθῃ εἰς τὸν «Εὐαγγελισμόν», λόγῳ ἐνοχλημάτων καταθλιπτικῶν περὶ τὴν κοιλιακὴν χώραν, ἅτινα ὀλίγον ἀργότερον ἐνεφανίσθησαν καὶ εἰς τὸν ἐγκέφαλον. Καὶ τότε, κατόπιν Ἰατρικοῦ Συμβουλίου, ἀπεφασίσθη ὅπως μεταφερθῇ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Σουηδίας, ἔνθα, τῇ 8ῃ ἰδίου, ὑπέστη

εἰς τὴν κεφαλὴν χειρουργικὴν ἐπέμβασιν. Ἡ ἐγχείρισις ἐπέτυχεν. Ὁ ἀσθενὴς ἐπαρουσίασε σαφῆ βελτίωσιν, ἤρχισε νὰ λαμβάνῃ τροφὴν καὶ νὰ συνδιαλέγηται μετὰ τῶν περὶ αὐτόν. Ἀλλ' αἰφνιδίως ἡ κατάστασις ἐπεδεινώθη. Καὶ ὁ θάνατος ἐπῆλθε, συνεπείᾳ ἐντόνου καρδιακῆς κρίσεως, ἥτις ἤρχισε δύο νύκτας πρὸ τοῦ μοιραίου. Τοῦτο προαισθανθεὶς ὁ ἀείμνηστος ἐζήτησε νὰ τελεσθῇ Εὐχέλαιον καὶ μετέλαβε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Ὁ θάνατος ἐπῆλθε τῇ 12,42 τῆς 26ης Ἰουλίου, μεταδοθεὶς ραδιοφωνικῶς ἀπὸ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Στοκχόλμης. Ἅμα τῇ ἀναγγελίᾳ τοῦ θανάτου, ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος κ. Κ. Καραμανλῆς, ὁ Ὑπουργὸς τῶν Θρησκευμάτων κ. Ἀ. Γεροκωστόπουλος καὶ οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν διαφόρων Πολιτικῶν Κομμάτων, προέβησαν εἰς δηλώσεις, ἐξαίροντες τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἐκλιπόντος Ἱεράρχου καὶ ἐκφράζοντες τὴν βαθεῖαν λύπην αὐτῶν καὶ τῆς Χώρας. Ὁ Τύπος ἀφιέρωσεν ἐμβριθῆ ἄρθρα, καὶ πολλὰ ψηφίσματα συμπαθείας ἐδημοσιεύθησαν ἐν αὐτῷ. Ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνελθοῦσα ἐκτάκτως, τῇ 27ῃ τοῦ ἰδίου, παρισταμένου τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Γεροκωστοπούλου, ἀνέθηκε καθήκοντα Τοποτηρητοῦ τοῦ χηρεύοντος Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου τῷ πρώτῳ τῇ τάξει Συνοδικῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Αἰτωλοακαρνανίας κ. Ἱεροθέῳ, ἀνήγγειλε τηλεγραφικῶς τὸν ἐπισυμβάντα θάνατον εἰς τοὺς Πατριάρχας καὶ τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἔψαλε τρισάγιον ἐν τῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ ἀπεφάσισε τὰ τῆς κηδείας, ὁρισθείσης διὰ τὸ Σάββατον, 3ην Αὐγούστου.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης πληροφορηθεῖσα διὰ τηλεγραφήματος τοῦ Τοποτηρητοῦ τὸν θάνατον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Δωροθέου, ἐτέλεσε τῇ πρωΐᾳ τῆς 28ης Ἰουλίου ἐν τῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου τρισάγιον, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν παρευρεθέντων Μητροπολιτῶν καὶ τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου. Ἐν δὲ τῇ Συνοδικῇ Συνεδρίᾳ τῆς 30ῆς Ἰουλίου ἀναγγείλασα τὴν θλιβερὰν εἴδησιν, διεζωγράφισε τὴν προσωπικότητα τοῦ ἐκλιπόντος Ἱεράρχου, ὑπετύπωσε δι' ἁδρῶν γραμμῶν τὸ καθόλου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἔργον αὐτοῦ καὶ ἐγερθεῖσα μετὰ τῶν Σεβ. Ἁγίων Συνοδικῶν, ηὐχήθη ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας ψυχῆς αὐτοῦ. Ἀκολούθως ἀπεφασίσθη ὅπως τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἐκπροσωπήσῃ κατὰ τὴν κηδείαν ὁ Σεβ. Μητροπολτης Βερροίας καὶ Ναούσσης κ. Ἀλέξανδρος.

Ὁ νεκρὸς ἐξετέθη εἰς λαϊκὸν προσκύνημα ἐν τῷ Ἱ. Ρωσσικῷ Ναῷ Στοκχόλμης, ἔνθα ὑπάρχουν πολλοὶ Ὀρθόδοξοι, Ὁμογενεῖς, Ρῶσσοι, Οὐκρανοί, Λιθουανοὶ κτλ.

Τῇ δὲ 1η Αὐγούστου μετεφέρθη δι' ἐπὶ τούτου ἀεροπλάνου εἰς Ἀθήνας.

Εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τὸν νεκρὸν ὑπεδέχθησαν ὁ Τοποτηρητὴς Σεβ. Μητροπολίτης Αἰτωλοακαρνανίας κ. Ἱερόθεος, οἱ ἐπὶ τῇ συγκλήσει τῆς Ἱεραρχίας συνελθόντες Σεβ. Μητροπολῖται, ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Θέμελης, Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ οἱ δύο Διάκονοι τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ, φέροντες ἅπασαν τὴν διακονικὴν αὐτῶν ἐνδυμασίαν καὶ κρατοῦντες δικηροτρίκηρα, ὁ Ὑπουργὸς Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας κ. Γεροκωστόπουλος, οἱ βοηθοὶ τοῦ μεταστάντος Ἐπίσκοποι, οἱ Δήμαρχοι Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, ἐκπρόσωποι τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, καὶ οἱ συγγενεῖς τοῦ ἀειμνήστου, καὶ πλῆθος κόσμου. Τὰς τιμὰς ἀπένειμε τμῆμα σμηνιτῶν τῆς ἀεροπορίας.

Ἡ σορὸς τοποθετηθεῖσα ἐπὶ νεκροφόρου μετεκομίσθη ἐν πομπῇ εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναόν, ἔνθα ἐτέθη εἰς λαϊκὸν προσκύνημα, ἀφοῦ προηγουμένως ὑπὸ τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ ἐψάλη τρισάγιον.

Ἐνῷ δὲ παρὰ τὸν νεκρὸν ἵστατο τιμητικὴ ἐξ Ἀρχιμανδριτῶν καὶ Πρεσβυτέρων φρουρὰ καὶ Διάκονοι ἀνεγίνωσκον ἐκ τοῦ Ψαλτηρίου καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ Πρωθυπουργός, ὁ Ὑπουργὸς Προεδρείας Κυβερνήσεως καὶ μέγα πλῆθος προσῆλθε καὶ προσεκύνησε τὴν σορὸν τοῦ σεπτοῦ Πρωθιεράρχου του.

Ἡ κηδεία ἐγένετο τὴν 3ην τ.μ. καὶ ὥραν 10ην π.μ., ἐκ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῶν Ἀθηνῶν, προεξάρχοντος τοῦ Τοποτηρητοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Αἰτωλοακαρνανίας μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Ἱεραρχίας. Παρέστησαν : Η Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς μετὰ τοῦ Διαδόχου, ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Κ. Καραμανλῆς, τὰ μέλη τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Βερροίας κ. Ἀλέξανδρος ἐκπροσωπεύων τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Χριστοφόρος, ἐκπρόσωποι τῶν λοιπῶν Ὀρθοδόξων Πατριαρχείων καὶ Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, οἱ ἐν Ἀθήναις Ἀρχηγοὶ τῶν ξένων Κρατῶν καὶ Δογμάτων, οἱ μᾶλλον ἐπίσημοι ἐκ τοῦ Πολιτικοῦ, Ἐκπαιδευτικοῦ, Δικαστικοῦ, Δημοτικοῦ καὶ Κοινωνικοῦ κόσμου, οἱ οἰκεῖοι τοῦ ἀοιδίμου καὶ μέγα πλῆθος πιστῶν.

Τὸν ἐπικήδειον λόγον ἐξεφώνησεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαντινείας κ. Γερμανός, ὅστις ἀνέλυσε καὶ ἐξῆρε τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἀποιχομένου Πρωθιεράρχου.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας, ὁ νεκρὸς ἐτοποθετήθη ἐπὶ κυλλίβαντος πυροβόλου καὶ ἡ σχηματισθεῖσα μεγαλοπρεπὴς πομπὴ κατηυθύνθη πρὸς τὸ Α΄ Νεκροταφεῖον τῶν Ἀθηνῶν, ἔνθα ὁ νεκρὸς ἐτάφη πλησίον τῶν ἀειμνήστων προκατόχων αὐτοῦ.

Κατωτέρω καταχωρίζονται τὰ ἀνταλλαγέντα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀοιδίμου Ἀθηνῶν τηλεγραφήματα :

Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην
Κύριον Ἀθηναγόραν.

Ἀθῆναι, 28-7-1957.

Φανάριον

Μετὰ λύπης ἀγγέλλομεν Ὑμῖν ὅτι ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀρχιεπίσκοπος κυρὸς Δωρόθεος μετέστη πρὸς Κύριον τὰς μεταμεσημβρινὰς ὥρας τῆς 26ης Ἰουλίου ἐν Στοκχόλμῃ. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος στερηθεῖσα τοῦ πεπνυμένου Πρωθιεράρχου αὐτῆς δέεται Κυρίου ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς Αὐτοῦ ἐν Σκηναῖς Ἁγίων. Ἡ κηδεία τελεσθήσεται Σάββατον, τῇ 3ῃ Αὐγούστου, ὥρα 10ῃ πρὸ μεσημβρίας.

Τοποτηρητὴς Αἰτωλοακαρνανίας
ΙΕΡΟΘΕΟΣ.

*
* *

Μητροπολίτην Αἰτωλοακαρνανίας Ἱερόθεον, Τοποτηρητήν.

Ἀθῆναι.

Θλίψει βαθυτάτῃ ἐπληροφορήθημεν τὴν τελευτὴν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κυροῦ Δωροθέου, ἐκλεκτῆς φυσιογνωμίας. Μετέχοντες πένθους τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῇ προώρῳ στερήσει τοῦ Πρωθιεράρχου Αὐτῆς ἐδεήθημεν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας ψυχῆς Αὐτοῦ, εὐχόμενοι ὅπως ὁ Κύριος παραμυθήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος τῇ ταχείᾳ ἀναδείξει ἀξίου διαδόχου τοῦ κοιμηθέντος. Τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ ἡμᾶς θέλει ἐκπροσωπήσῃ τὴν κηδείαν ὁ Μητροπολίτης Βεροίας καὶ Ναούσσης κ. Ἀλέξανδρος.

30-7-1957.

Πατριάρχης ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

ΕΚΛΟΓΗ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ

Εἰς πλήρωσιν τοῦ διὰ τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Δωροθέου κενωθέντος Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου, συμφώνως τῷ Καταστατικῷ Χάρτῃ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ συνῳδὰ τῷ ἐκδοθέντι Βασιλικῷ Διατάγματι, τῇ 7η Αὐγούστου συνῆλθεν ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Τοποτηρητοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Αἰτωλοακαρνανίας κ. Ἱεροθέου ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν, παρόντος καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας κ. Ἀχιλλέως Γεροκωστοπούλου, πρὸς ἐκλογὴν τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν.

Διαπιστωθείσης ἀπαρτίας, ἐκ τῆς παρουσίας 58 Μητροπολιτῶν, ὁ Σεβ. Τοποτηρητής, περιβεβλημένος ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμόφορον, ἐτέλεσε τὴν εἰθισμένην ἱεροτελεστίαν καὶ οὕτως ἤρχισεν ἡ ψηφοφορία, διαρκέσασα μέχρι τῆς 11 καὶ 30′ π.μ. Γενομένης διαλογῆς τῶν ψήφων ἔλαβον ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Θεόκλητος 31 ψήφους, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος 14, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαντινείας κ. Γερμανὸς 2 καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φλωρίνης κ. Βασίλειος μίαν. Οὕτως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Θεόκλητος, ἐπιτυχὼν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν, ἐξελέγη Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

Τὸ γεγονὸς ἐχαιρετίσθη παρὰ τοῦ πλήθους ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Μητροπόλεως δι' ἐνθουσιωδῶν ἐκδηλώσεων καὶ διὰ χαρμοσύνων κωδωνοκρουσιῶν ἐξηγγέλθη εἰς ὅλην τὴν πόλιν. Ἀμέσως ἀνεγνώσθη καὶ ὑπεγράφη τὸ ὑπόμνημα ἐκλογῆς καὶ ἐτελέσθη τὸ μήνυμα καὶ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισήμων.

Τὴν ἐπαύριον 8ην ἀ. μ., τὸν Μακαριώτατον ἐπεσκέφθησαν καὶ συνεχάρησαν ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Καραμανλῆς καὶ ὁ Ὑπουργὸς Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας.

Τῇ 10η ἰδίου, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Θρησκευμάτων καὶ Παιδείας, τῶν Σεβ. Αἰτωλοακαρνανίας κ. Ἱεροθέου, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἰωακείμ, Δράμας κ. Γεωργίου, Σύρου κ. Φιλαρέτου, Φλωρίνης κ. Βασιλείου, Μαντινείας κ. Γερμανοῦ, Θεσσα-

῾Ο νέος ᾿Αρχιεπίσκοπος ᾿Αθηνῶν καὶ πάσης ῾Ελλάδος

κ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

λονίκης κ. Παντελεήμονος, Κασσανδρείας κ. Καλλινίκου, τοῦ Γ. Διευθυντοῦ Θρησκευμάτων κ. Β. Ἰωαννίδου, τοῦ Βασιλικοῦ Ἐπιτρόπου κ. Ἰ. Καρμίρη καὶ τοῦ Α΄. Γραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου κ. Χρυσοστόμου, μετέβη ἀεροπορικῶς εἰς Κέρκυραν, ἵνα δώσῃ πρὸ τοῦ Βασιλέως τὴν «διαβεβαίωσιν».

Καταλύσας εἰς τὸ μέγαρον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κερκύρας, τὴν 10ην π.μ., προσεκύνησε τὸ Ἱ. Λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος καὶ ἐκεῖθεν δι' αὐτοκινήτου τῆς αὐλῆς μετέβη εἰς τὰ θερινὰ ἀνάκτορα Μὸν Ρεπώ, πρὸ τῶν ὁποίων λόχος πεζικοῦ ἀπέδωκε τὰς τιμάς. Ἡ τελετὴ τῆς «διαβεβαιώσεως» ἐγένετο παρουσίᾳ τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας καὶ τῆς Αὐλῆς. Ἐν συνεχείᾳ παρετέθη πρόγευμα, μεθ' ὃ πάντες ἐπανῆλθον εἰς Ἀθήνας.

Η ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ

Ἐγένετο τὴν 11ην Αὐγούστου καὶ ὥραν 11ην πρωϊνήν, ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ. Παρέστησαν τὰ Μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες ἐν Ἀθήναις Ἱεράρχαι τῆς Ἑλλάδος, Ἀρχηγοὶ ἄλλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὁ Μ. Αὐλάρχης κ. Λεβίδης ἀντιπροσωπεύσας τὸν Ἄνακτα, ὁ Ὑπουργὸς Προεδρείας κ. Κ. Τσᾶτσος, ἀπὸ μέρους τοῦ Πρωθυπουργοῦ, Ὑπουργοί, αἱ Στρατιωτικαί, Πολιτικαί, Δημοτικαὶ καὶ Ἐκκλησιαστικαὶ Ἀρχαί, καὶ πλῆθος λαοῦ.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας ὁ Α΄. Γραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ἀνέγνωσε τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα τῆς καταστάσεως τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου, καὶ ἐγκύκλιον τῆς Ἱ. Συνόδου, ἀναγγέλλουσαν τῷ Ἱ. Κλήρῳ καὶ τῷ Λαῷ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου καὶ ὁρίζουσαν τὴν μνημόνευσιν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν ταῖς Ἱ. Ἀκολουθίαις.

Ἐν τέλει ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐξεφώνησε τὸν ἐνθρονιστήριον αὐτοῦ λόγον, ἐν ᾧ ἀνέπτυξε τὸ πρόγραμμά του καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν συνεργασίαν πάντων πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ Ἁγίου θελήματος Αὐτοῦ. Τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας τοῦ Μακαριωτάτου, τὸ πυκνότατον ἐκκλησίασμα ἐκάλυψε διὰ τῶν λέξεων : «Ἄξιος, ἄξιος». Ἐν συνεχείᾳ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κατηυθύνθη εἰς τὸ Ἀρχιεπισκοπικὸν μέγαρον, ἔνθα ἐδέχθη καὶ αὖθις τὰ συγχαρητήρια τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐπισήμων.

Ο ΝΕΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ὁ διὰ τῆς ψήφου τῆς Ἱεραρχίας ἀναδειχθεὶς ὡς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Πατρῶν Θεόκλητος, εἶναι γνωστὸς διὰ τὴν σεμνότητα καὶ εὐπρέπειάν του, διὰ τὴν εὔορκον καὶ ἀθόρυβον ἐπιτέλεσιν πάντοτε τῶν καθηκόντων του, διὰ τὴν ἱκανότητά του νὰ ἐκλέγῃ ἐπιλέκτους συνεργάτας, διὰ τὸ ἀνεξάρτητον καὶ ἀδέσμευτον καὶ φιλελεύθερον καὶ συντηρητικὸν ἅμα πνεῦμά του, διὰ τὴν ἁγνότητα καὶ εἰλικρίνειαν τῶν προσπαθειῶν του καὶ ἐπιδιώξεων. Ἡ ἐκλογή του ἐχαιρετίσθη πανταχόθεν μὲ ἀνακούφισιν καὶ χαράν. Ἐκάλυψε τὸ κενὸν ὅπερ ἀφῆκεν ἀδόκητος θάνατος τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Δωροθέου. Καὶ νέαι ἐλπίδες καὶ προσδοκίαι ἤρχισαν νὰ διαγράφωνται εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν ὁρίζοντα τῆς Ἑλλάδος. Νοῦς θετικὸς καὶ καθαρός, βούλησις σταθερὰ καὶ πρακτική, δραστηριότης ἀκοίμητος, καὶ ζῆλος ἔνθεος χαρακτηρίζουν τὴν μέχρι τοῦδε ἐκκλησιαστικήν του διακονίαν, θὰ ἀποβοῦν πολλῷ δημιουργικώτερα καὶ ἀποδοτικώτερα εἰς τὴν διανοιγομένην ἐνώπιόν του νέαν καὶ μεγάλην πνευματικὴν εὐθύνην καὶ δικαιοδοσίαν.

Γνωρίζει ὅτι ὁ Κλῆρος εἶναι τὸ μοναδικὸν καὶ πολύτιμον κεφάλαιον τῆς Ἐκκλησίας, τὸν ἀγαπᾷ, καὶ θὰ ἐνδιαφερθῇ δι' αὐτόν. Θὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ εὕρῃ τὸν ἀληθινόν του δρόμον, τὸν δρόμον ὁ ὁποῖος ὁδηγεῖ εἰς τὰς ψυχάς. Ξεύρει ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔστειλεν εἰς τὸν κόσμον ἀγγέλους, ἀλλὰ ἀνθρώπους. Ξεύρει ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι καμωμένος διὰ νὰ τοποθετηθῇ εἰς τὰς ἀνθρωπίνας καρδίας, εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, τοιοῦτον οἷος εἶναι. Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Χριστοῦ, οἱ Ἱερεῖς, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. δύνανται καὶ ὀφείλουν νὰ φέρουν τὸν ἀληθινὸν καρπόν, πρὸς δόξαν Του. Δὲν πρέπει νὰ κατηγορῶμεν, οὔτε καὶ νὰ στενάζωμεν. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος εἶναι τῆς αὐτῆς κοινότητος, μοιράζεται τὰ σφάλματα καὶ τὴν δυστυχίαν. Καὶ ζητεῖ πάντοτε νὰ βοηθήσῃ καὶ νὰ διορθώσῃ. Θὰ τοὺς συνδέσῃ μὲ τὸν Χριστόν, καὶ θὰ γίνουν παντοδύναμοι. Εἴμεθα ἡ νύκτα, Ἐκεῖνος εἶναι ἡ ἡμέρα. Δὲν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν τίποτε, μ' Ἐκεῖνον δυνάμεθα νὰ κάμωμεν τὸ πᾶν. Τὴν πίστιν αὐτὴν ὅσον ὀλίγοι τὴν ἔχει ἐνσαρκωμένην ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἐγεννήθη εἰς Δημητσάναν τῷ 1890. Τὰ ἐγκύκλια μαθήματα διήκουσεν ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι. Ἐσπούδασεν ἀκολούθως εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀ-

θηνῶν, καὶ ἀνηγορεύθη ἀριστοῦχος διδάκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἐχειροτονήθη διάκονος καὶ πρεσβύτερος τὸ 1923, διωρίσθη Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τὸ 1924 ἐχειροτονήθη Ἐπίσκοπος Σταυρουπόλεως, διορισθεὶς βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου. Τὸν Μάρτιον 1931 ἐξελέγη Μητροπολίτης Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας, καὶ τὸν Νοέμβριον 1944 Μητροπολίτης Πατρῶν.

Η ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης, καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὲ ἀδελφὲ ἡμῶν καὶ συλλειτουργὲ κύριε Ἀθηναγόρα, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐπὶ τοῦ ἀκρογωνιαίου λίθου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τοῦ ἀσπίλου καὶ τιμίου Αὐτοῦ αἵματος θεμελιωθεῖσα καὶ ἱδρυθεῖσα ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, κατανικῶσα τὴν ἀένναον πορείαν τῶν αἰώνων καὶ ἐνιαυτῶν, ἔστηκεν ἑδραία καὶ νικηφόρος πνευματικὴ δύναμις ἐν τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασι, τοῖς μεταβαλλομένοις καὶ ἀκαταπαύστως ἀπὸ τῆς ἀκμῆς εἰς τὴν παρακμὴν καὶ τὴν δύσιν ὁδηγουμένοις.

Θεὸς γὰρ ὁ παντοδύναμος τῆς Ἐκκλησίας Δομήτωρ, Χριστὸς Κύριος ὁ θεμέλιος τῆς Ἐκκλησίας, Πνεῦμα τὸ Πανάγιον τὸ συγκροτοῦν τῆς Ἐκκλησίας τὸν θεσμόν. Διὸ καὶ πύλαι Ἅδου οὐ κατίσχυσαν μέχρι τοῦ νῦν καὶ οὐδέποτε τῆς Ἐκκλησίας κατισχύσουσι, κατὰ τὴν ἀψευδῆ τοῦ Κυρίου ἐπαγγελίαν, ὅστις, κατὰ τὸ θεόπνευστον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου λόγον, «ἔδωκε τοὺς μὲν Ἀποστόλους, τοὺς δὲ Ποιμένας καὶ Διδασκάλους, πρὸς καταρτισμὸν τῶν Ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. δ', 11—12).

Τῆς ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην Μιᾶς τοῦ Χριστοῦ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τίμιον μέλος ἀποτελοῦσα καὶ ἡ Ἁγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, προκαθήμενον αὐτῆς, βουλῇ τοῦ Θεοῦ, ἐκτήσατο ἀπὸ τῶν ἀρχῶν περίπου τοῦ παρελθόντος ἐνιαυτοῦ τὸν ἀπὸ Λαρίσσης Δωρόθεον, μεταστάντα εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς μετὰ δέκα καὶ ἓξ μόνον μηνῶν Ἀρχιεπισκοπικὸν βίον, τοῦ Κυρίου τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου οὑτωσὶ τὰ κατὰ τὸν ἀοίδιμον τοῦτον Πρωθιεράρχην οἰκονομήσαντος.

Χηρεύσαντος οὖν τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ τῶν Ἀθηνῶν Θρόνου, διὰ τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Δωροθέου, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συνελθοῦσα τῇ 7ῃ Αὐγούστου τοῦ τρέχοντος ἔτους τούτου, κατὰ τὰ παρ' ἡμῖν κρατοῦντα ἐκκλησιαστικὰ θέσμια, ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ἱερῷ Ναῷ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τὸν φωτισμὸν τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἐπικαλεσαμένη, ἐξελέξατο ἡμᾶς, ἀπείρῳ τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν προνοίᾳ, Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ Πρόεδρον αὐτῆς, τελεσθεισῶν, ἐν συνεχείᾳ τῆς ἐκλογῆς ἡμῶν, ἁπασῶν τῶν κανονικῶν καὶ νομίμων διατυπώσεων.

Εὐχαριστοῦντες τῇ Παναγίᾳ καὶ Προσκυνητῇ Τριάδι, τῇ εὐδοκησάσῃ, ἵνα ἀνέλθωμεν ἐπὶ τὸν περίπυστον καὶ Ἀποστολικὸν τῶν κλεινῶν Ἀθηνῶν Θρόνον ἀπὸ τὸν ὁμοίως Ἀποστολικὸν Θρόνον τῶν Πατρῶν, καὶ τὸ εὐλογητὸν Αὐτῆς ἀνὰ τοὺς αἰῶνας δοξάζοντες ὄνομα, κοινωνίαν κανονικὴν ἐπιποθοῦμεν ποιήσαθαι διὰ τοῦδε τοῦ εἰρηνικοῦ ἡμῶν Γράμματος, εἰς τὸ γνωρίσαι τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι καὶ τῇ περὶ Αὐτὴν Ἱερᾷ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν Συνόδῳ, τὴν ἐκλογὴν ἡμῶν, ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν ἡμῶν ἐπὶ τὴν κληρωθεῖσαν ἡμῖν ἄνωθεν Ἐπαρχίαν.

Προαγόμεθα πρὸς τούτοις διαβεβαιώσασθαι τὴν Ὑμετέραν ἀγάπην, τὴν ἣν παρελάβομεν Ὀρθόδοξον Πίστιν καὶ Παράδοσιν ἀκεραίαν καὶ ἀλώβητον διατηρῆσαι, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἑτοίμους εἶναι εἰς ἀγῶνας ἐλθεῖν πρὸς τὸ ὑπερασπίσασθαι αὐτῆς, καὶ ἀνύστακτον μέριμναν καταβάλλειν εἰς τὸ διατηρῆσαι τὴν ἑνότητα αὐτῆς καὶ τὸν σύνδεσμον τῆς ἀγάπης, ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης, μετὰ πασῶν τῶν Ὁμοδόξων Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, καλῶς εἰδότες, ὅτι ἐν τῇ ἀγάπῃ, τῇ ἑνότητι καὶ τῇ ἀδελφικῇ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν συνεργασίᾳ ἔνεστι δύναμις, δι' ἧς πᾶσα ἐπιβουλὴ ἡττᾶται τῶν τε ἀοράτων καὶ τῶν ὁρατῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐχθρῶν.

Καὶ ἄλλοτε, καὶ δὴ καὶ σήμερον, πολλοὶ οἱ τῆς Ἐκκλησίας ἐπίβουλοι, εἰ καὶ μάταιος αὐτῶν ὁ ἀνίερος ἀγών. Διὸ καθίσταται, εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε, ἀναγκαία ἡ φιλάδελφος συνεργασία τῶν Προκαθημένων αὐτῆς καὶ ἀδιάλειπτος ἡ πρὸς ἀλλήλους κοινωνία, καθ' ὅσον καὶ τὰ τοῦ κόσμου πράγματα πολλοὺς ἐγκρύπτουσι τοὺς κινδύνους καὶ πολλὰς γεννῶσι τὰς ἀνησυχίας. Ἔξεστι δὲ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀρθῆναι εἰς τὸ ὕψος τῶν δυσμενῶν τούτων περιστάσεων, καὶ ὑψῶσαι τὴν φωνὴν αὐτῆς, εἰς τὸ παύσασθαι τὸν σάλον καὶ τὴν συνοχὴν τῶν ἐθνῶν, ἐπικρατῆσαι δὲ τὴν εἰρήνην καὶ

τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπομένως τὴν ἐπὶ γῆς δυνατὴν εὐτυχίαν καὶ εὐημερίαν.

Τοιαύταις διαβεβαιώσεσι συνιστῶντες ἡμᾶς αὐτοὺς τῇ Ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ, καὶ ταῖς προσευχαῖς Αὐτῆς ὑπὲρ εὐοδώσεως τοῦ ἀνατεθέντος ἡμῖν ἐπιμόχθου ἔργου ἑαυτοὺς ἀνατιθέντες, ἀδελφικῶς Αὐτὴν ἐν Χριστῷ καὶ αὖθις ἀσπαζόμεθα καὶ διατελοῦμεν,

Ἀθήνησι, 16 Αὐγούστου 1957.

Τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
καὶ ὅλως πρόθυμος.
† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ.

*
* *

Ἀριθμ. Πρωτ. 1843.

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Θεόκλητε, Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἐκ τῶν ἀπὸ ις´ τοῦ παρελθόντος μηνὸς Αὐγούστου χρονολογουμένων, ἔναγχος δὲ ληφθέντων, ὑπ' ἀριθμὸν 2078 Εἰρηνικῶν Γραμμάτων τῆς Ὑμετέρας λίαν ἡμῖν ἀγαπητῆς Μακαριότητος, ἅπερ ἡδέως ἰδίᾳ τε ἡμεῖς καὶ ἐν συνεδρίᾳ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἀνέγνωμεν, ἀγαλλομένῃ καρδίᾳ ἐπληροφορήθημεν ὅτι εἰς τὸν τοῦ κλεινοῦ ἄστεος περίπυστον θρόνον, χηρεύσαντα διὰ τῆς ἀδοκήτου πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου κυροῦ Δωροθέου, ὁ τὰ πάντα πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας οἰκονομῶν Οὐράνιος αὐτῆς Δομήτωρ καὶ Κυβερνήτης Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ψήφοις κανονικαῖς τῆς σεβασμίας Ἱεραρχίας, ἐκάλεσε τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα, στιβαραῖς χερσὶ καὶ πολιᾷ συνέσει τοὺς οἴακας τῆς αὐτόθι ἱερᾶς νηὸς ἐγχειρισάμενος. Ἔδει γὰρ τὴν καθ' Ἑλλάδα ἀδελφὴν Ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν ἀξίου τῶν καιρῶν καὶ τῶν περιστάσεων καὶ ταῖς πολλαπλαῖς αὐτῆς ἀνάγκαις πλήρως δυναμένου ἀνταποκρίνεσθαι Προκαθημένου τυχεῖν, ἵνα ὑπὸ τούτου κεδνῶς καὶ χριστομιμήτως διιθυνομένη, ἀσκῇ τὴν σωτηριώδη αὐτῆς παρὰ τῷ χριστωνύμῳ αὐτόθι πληρώματι ἐνέργειαν.

Ἥσθημεν δ' ὅλως ἰδιαιτέρως δεξάμενοι τὴν διὰ τῶν Γραμμάτων

τούτων ὑπὸ τῆς Ὑμετέρας σεβασμιοποθήτου Μακαριότητος διδομένην ἀγαθὴν διαβεβαίωσιν ὅτι ἀκεραίαν μὲν καὶ ἀλώβητον διατηρήσει ἀεὶ τὴν ἣν παρελάβομεν καὶ κατέχομεν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ παράδοσιν, ἀγρύπνως δὲ καὶ ἀνυστάκτως πάντοτε μέλλει μεριμνᾶν πρὸς τὸ διατηρῆσαι τὴν ἑνότητα καὶ τὸν σύνδεσμον τῆς ἀγάπης ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης μετὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ πασῶν τῶν ὁμοδόξων Ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, προθύμως μετ' αὐτῶν συνεργαζομένη καὶ συντρέχουσα εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν συγχρόνων μεγάλων καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν προβλημάτων, κατάπαυσιν τοῦ σάλου καὶ τῆς συνοχῆς τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

Συγχαίροντες τοίνυν διὰ τῶνδε τῶν ἀδελφικῶν ἡμῶν Γραμμάτων τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι ἐπὶ τοῖς, θείᾳ γε βουλῇ καὶ εὐδοκίᾳ, περὶ Αὐτὴν γενομένοις τούτοις, καὶ τῆς πρὸς Αὐτὴν ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας καὶ ἐπαφῆς ἀσμένως ἀπὸ τοῦδε καταρχόμενοι, διαβεβαιούμεθα ἀμοιβαίως Αὐτὴν ὅτι, περὶ πολλοῦ ποιούμενοι τῆς μετὰ τῆς θυγατρὸς Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἑκάστοτε Προκαθημένου αὐτῆς συνεργασίας ἐπί τε τῶν ἰδίων ἡμῶν καὶ τῶν γενικωτέρας φύσεως ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ προβλημάτων, πᾶσαν πάντοτε καὶ ἐφεξῆς μέλλομεν καὶ ἡμεῖς καταβάλλειν μέριμναν καὶ σπουδὴν εἰς τὸ αὐξῆσαι καὶ κρατῦναι τοὺς ἤδη ὑφισταμένους στενοὺς δεσμοὺς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς τιμῆς μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Εὐχόμενοι δ' ὁλοψύχως ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοὺς Ἁγίους Αὐτοῦ μαθητὰς καὶ Ἀποστόλους, πρὸς τὸ κήρυγμα πορευομένους, χάριτος ἐμπλήσας καὶ δυνάμεως πολλῆς, ἐνισχύῃ καὶ κρατύνῃ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα πρὸς τὸ ἀγαγεῖν εἰς πέρας τὸ παρ' Αὐτοῦ ἀνατεθὲν Αὐτῇ ὑψηλὸν καὶ πολυεύθυνον ἐν τῷ ἱερῷ ἀμπελῶνι ἔργον, κατασπαζόμεθα Αὐτὴν καὶ αὖθις ἐν φιλήματι ἁγίῳ καὶ διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς καὶ ἐξιδιασμένης τιμῆς.

αϠνζ' Σεπτεμβρίου ιη'.
Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΟΥΛΙΟΥ — ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ — ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1957.

Ἀνακαινισμὸς Ἱ. Ναῶν.

Τῇ Δευτέρᾳ, 22ᾳ Ἰουλίου, προσῆλθον εἰς τὰ Πατριαρχεῖα οἱ Θεοφιλ. Ἀρχιερατικῶς καὶ οἱ Ὁσιώτατοι Ἱερατικῶς Προϊστάμενοι καὶ οἱ Πρόεδροι τῶν Κοινοτήτων τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης ἀναφερθεὶς εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἀνακαινισμοῦ τῶν Ἱ. Ναῶν, ἀφοῦ διὰ μακρῶν ἀνέπτυξε τὸ συνεχὲς ἐνδιαφέρον τῆς σεβαστῆς ἡμῶν Κυβερνήσεως διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν καὶ ἀνιστόρησιν τῶν Ἱ. Ναῶν, ὡμίλησε περὶ τοῦ συντελουμένου ἔργου ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνοικοδομήσεως τῶν Ἱ. Ναῶν καὶ συνέστησεν εἰς τὰς Ἐντίμους Ἐπιτροπάς, ὅπως :

1) Βοηθήσωσι καὶ παράσχωσι τὴν συναντίληψίν των διὰ τὴν ταχεῖαν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἀνακαινισμοῦ τῶν Ἱ. Ναῶν.

2) Προθύμως ἀνταποκρίνωνται εἰς τὰς ὑποδείξεις τῆς Ἐπιτροπῆς ἀνοικοδομήσεως τῶν Ἱ. Ναῶν πραγματοποιοῦντες ἑκάστοτε τὰς διαβιβαζομένας αὐταῖς εἰσηγήσεις καὶ ἀποφάσεις.

3) Ἀποφεύγωσι τὴν ἐν τοῖς Ἱ. Ναοῖς τοποθέτησιν ἀναθημάτων καὶ ἄλλων, τὰ ὁποῖα θὰ μειώσωσι αἰσθητικῶς τὴν ἐσωτερικὴν ἁρμονίαν τῶν Ἱ. Ναῶν καὶ μεριμνήσωσι διὰ τὴν πλήρη καταγραφὴν τῶν ἀπολεσθέντων Ἱ. Σκευῶν, ἀμφίων, πολυελαίων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων καὶ τὴν ὑποβολὴν τῶν σχετικῶν καταλόγων, βάσει τῶν ὁποίων θὰ ἐνεργηθῶσιν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνοικοδομήσεως τῶν Ἱ. Ναῶν ἡ προμήθεια καὶ ἡ ἐξασφάλισίς των καὶ

5) Διὰ πᾶσαν ὑπόθεσιν ἀφορῶσαν τὴν Κοινότητα ἐπιζητοῦν τὴν συναντίληψιν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Οἱ ἐν τῇ συνεδρίᾳ παρευρεθέντες ηὐχαρίστησαν τὸν Πατριάρχην διὰ τὸ ἀμείωτον Αὐτοῦ ἐνδιαφέρον καὶ ἐδήλωσαν ὅτι προθύμως θὰ ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὰς Πατριαρχικὰς ὑποδείξεις καὶ συστάσεις.

Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια.

Ἐπὶ τῇ Ἐθνικῇ Ἑορτῇ τῆς Γαλλίας, τῇ 14ῃ Ἰουλίου, ὁ Πανοσ. Μ. Πρωτοσύγκελλος σεπτῇ ἐντολῇ μεταβὰς εἰς τὸ ἐνταῦθα Γ. Προξενεῖον τῆς Γαλλίας, παρέστη εἰς τὴν γενομένην τελετὴν καὶ διεβίβασεν εἰς τὸν Ἐξοχ. Πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας καὶ εἰς τὸν Γ. Πρόξενον τὰς Πατριαρχικὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς καὶ προσρήσεις.

Ὁ κ. Πρεσβευτὴς ηὐχαρίστησε διὰ τὴν Πατριαρχικὴν ταύτην ἐκδήλωσιν καὶ παρεκάλεσεν, ὅπως ὑποβληθῶσι τῷ Πατριάρχῃ τὰ σεβάσματά του καὶ αἱ εὐγνώμονες προσρήσεις του.

Πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος.

Σεπτῇ ἐντολῇ, τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν Πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος ἐν Ἀγκύρᾳ κ. Γεώργιον Πεσματζόγλου ἀπεπεσκέφθη ἐν τῷ ἐνταῦθα Γενικῷ Προξενείῳ, τῇ 18η Ἰουλίου ὁ Πανοσ. Μ. Πρωτοσύγκελλος διαβιβάσας αὐτῷ τὰς Πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

Ἡ Α. Ἐξοχότης ηὐχαρίστησε διὰ τὴν Πατριαρχικὴν ταύτην ἐκδήλωσιν καὶ παρεκάλεσεν, ὅπως ὑποβληθῶσι τῷ Πατριάρχῃ τὰ ἑαυτῆς σεβάσματα.

Ἡ Γκόγια εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ὅμιλος ἐκ δώδεκα Μελῶν τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Νεολαίας ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Δ)ίδος Αἰκατερίνης Βαλώνη, ἀφίκετο τῇ 3η Ἰουλίου, ἀεροπορικῶς, μέσῳ Ἀθηνῶν εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν ἵνα ἐπισκεφθῶσι τὴν Χώραν ἡμῶν, προσκυνήσωσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ὑποβάλωσι τὰ σέβη αὐτῶν εἰς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα. Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τὸν ὡς ἄνω ὅμιλον ὑπεδέχθη ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὁ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιάκονος ὁδηγήσας αὐτοὺς εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον Πέρα Παλὰς ἔνθα καὶ κατέλυσαν.

Τῇ ἑπομένῃ, ὁ ὡς ἄνω ὅμιλος προσελθεὶς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἐγένετο δεκτὸς παρὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Ὁ Ὅμιλος κατὰ τὴν ἐνταῦθα παραμονὴν αὐτοῦ ἐπεσκέφθη τὰ ἱερὰ προσκυνήματα, τὴν Ι. Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης καὶ τὰ ἀξιοθέατα τῆς Πόλεως ἡμῶν.

Οἱ ὡς ἄνω προσκυνηταὶ ἀνεχώρησαν τὴν ἑσπέραν τοῦ Σαββάτου 6ης Ἰουλίου, ἀεροπορικῶς εἰς Ἀθήνας.

Ἡ τελετὴ τῆς Ἰνδίκτου ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ.

Ἐγένετο ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ, κατὰ τὴν ἀνέκαθεν καθιερωμένην ἀρχαιοπρεπῆ τάξιν, τῇ 1η Σεπτεμβρίου, ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου Ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους καὶ τῆς ΙΑ' Ἰνδικτιῶνος. Κατ' αὐτὴν ἐψάλη καὶ ἡ Ι. Ἀκολουθία τῆς Παμμακαρίστου, ἧς ἡ θαυματουργὸς Εἰκὼν ἀποθησαύρισται ἐν αὐτῷ. Κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν ἐχοροστάτησεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης, κατὰ δὲ τὴν Θ. Λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς, μετὰ τοῦ Πατριάρχου συνεχοροστάτησαν ἅπαντες οἱ Σεβ. Ἅγιοι Συνοδικοὶ καὶ οἱ ἐνδημοῦντες Μητροπολῖται, ἤτοι : Χαλκηδόνος, Δέρκων, Πριγκηποννήσων, Θεοδωρουπόλεως, Αἴνου, Προικοννήσου, Περγάμου, Χαλδίας, Νεοκαισαρείας, Λαοδικείας, Σάρδεων, Ἰκονίου, Ροδοπόλεως καὶ Φιλαδελφείας.

Ἐλειτούργησεν ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Παγκράτιος Ἰβηρίτης, Ἡγούμενος τῶν Πατριαρχικῶν καὶ Σταυροπηγιακῶν Ι. Μονῶν Βλατάδων καὶ Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας ἐν Θεσσαλονίκῃ, μετὰ τοῦ Πανοσ. Διακόνου τῆς Σειρᾶς, ἔψαλον δὲ οἱ Πατριαρχικοὶ Χοροί.

Παρέστησαν συμπροσευχόμενοι : Οἱ Ἐντιμ. κ.κ. Ἄγις Καψαμπέλης, Γεν. Πρόξενος, ἐνταῦθα, μετὰ τῆς σεβαστῆς μητρὸς αὐτοῦ, Εὐστάθιος Λαγάκος καὶ Ἀλέξανδρος Χὰρτ Σοῦτσος, Πρόξενοι, οἱ Ἐντιμολ. Ἄρχοντες Ὀφφικιάλοι τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κ.κ. Βλαδίμηρος Μιρμίρογλου, Μέγας Ρήτωρ, Ἀχιλλεὺς Μόσχος, Μ. Χαρτοφύλαξ, Γεώργιος Χόλλεμπαχ, Μ. Ρεφερενδάριος καὶ Βασίλειος Αἰμιλτάδης, Ἄρχων Μυρεψός, ὁ κ. Χρῆστος Ἰωαννίδης, Νομαρχιακὸς Σύμβουλος μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ, Ἀντιπροσωπεῖαι τῶν

Ἐφοριῶν τῶν Μειζόνων Ἱδρυμάτων, τῶν Φιλοπτώχων Ἀδελφοτήτων καὶ τῶν Μορφωτικῶν Συνδέσμων καὶ πυκνὸν πλῆθος προσκυνητῶν ἐξ ὅλων τῶν σημείων τῆς πόλεως καὶ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, προσελθόντες, ἵνα συνεορτάσωσι μετὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τὴν ἔναρξιν τοῦ νέου ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητος Κυρίου, καὶ λάβωσι τὴν ἁγιαστικὴν χάριν τῆς Παμμακαρίστου Θεοτόκου, ἥτις εἶχε τοποθετηθῆ ἐν μέσῳ τοῦ Σωλέα καὶ ἔναντι τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, ἄνθεσι κεκοσμημένη.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θ. Λειτουργίας, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Πατριάρχης, περιβληθεὶς ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμοφόριον, καὶ περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν Πανοσ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου, Μ. Ἐκκλησιάρχου, Μ. Ἀρχιδιακόνου, Δευτερεύοντος, Χρυσ. Κωνσταντινίδου καὶ Διακόνου τῆς Σειρᾶς, ἐτέλεσε τὴν εἰδικὴν Ἱ. Ἀκολουθίαν τῆς Ἰνδίκτου.

Οἱ Διάκονοι ἐδεήθησαν πρὸς τὸν Κύριον :

«Ὑπὲρ τῶν χειμαζομένων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, τοῦ φωτισμοῦ καὶ ἀγαθῶν ἐπινεύσεων τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητος Κυρίου, ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ τῆς κατὰ Θεοῦ εὐημερίας».

Δρ. Φαχρεττὶν Κερὶμ Γκιοκάϋ.

Ὁ Ἐξοχ. Νομάρχης καὶ Βοηθὸς Δήμαρχος τῆς Πόλεως ἡμῶν Δρ κ. Φαχρεττὶν Κερὶμ Γκιοκάϋ, ἀναχωρῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐπὶ ἀδείᾳ τριμήνῳ τὴν 5ην Ἰουλίου, Παρασκευήν, ἀτμοπλοϊκῶς, τὴν προτεραίαν ἐπεκοινώνησε τηλεφωνικῶς μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὅτι ἐπεθύμει νὰ ἐπισκεφθῇ Αὐτήν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη, λόγῳ τῆς ἐλεύσεως τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως τοῦ Ἰράκ, καὶ ἀπεχαιρέτησεν Αὐτήν.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος προέπεμψαν τὸν Δρα Γκιοκάϋ ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ὁ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος μετὰ τοῦ Ἄρχοντος Μ. Ρήτορος κ. Βλ. Μιρμίρογλου.

Ὁ κ. Νομάρχης λίαν συγκεκινημένος διὰ τὴν Πατριαρχικὴν ταύτην ἐκδήλωσιν παρεκάλεσεν, ὅπως ὑποβληθῶσι τῷ Πατριάρχῃ τὰ σέβη καὶ αἱ προσρήσεις του.

Ἐξοχ. Ἀναπληρωτὴς Νομάρχης.

Σεπτῇ ἐντολῇ, τὸν Ἐξοχ. Ἀναπληρωτὴν Νομάρχην καὶ Δήμαρχον τῆς Πόλεως ἡμῶν κ. Κεμὰλ Χαδιμλῆ ἐπεσκέφθησαν τῇ Τετάρτῃ, 31ῃ Ἰουλ., ὁ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος μετὰ τοῦ Ἐντιμολ. Ἄρχοντος Μ. Ρήτορος κ. Βλαδιμήρου Μιρμίρογλου, διαβιβάσαντες αὐτῷ τὰς Πατριαρχικὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς καὶ προσρήσεις καὶ εὐχηθέντες ἐπιτυχίαν εἰς τὰ ἀνατεθέντα αὐτῷ ὑψηλὰ καθήκοντα.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος παρεκάλεσε τὸν κ. Χαδιμλῆ, ὅπως διαβιβάσῃ τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ τὰς εὐχαριστίας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εἰς τὸν Ἐξοχ. Πρωθυπουργὸν τῆς Χώρας ἡμῶν κ. Ἀδνὰν Μεντερὲς διὰ τὸ ἐπιτελούμενον ἀνακαινιστικὸν ἔργον τῶν Ἱ. Ναῶν.

Ὁ κ. Νομαρχεύων ηὐχαρίστησε θερμῶς διὰ τὴν Πατριαρχικὴν ταύτην ἐκδήλωσιν καὶ παρεκάλεσεν ὅπως ὑποβληθῶσι τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, τῷ Πατριάρχῃ τὰ σεβάσματα καὶ αἱ εὐχαριστίαι του, προσεπιδηλώσας ὅτι εὐχαρίστως θὰ διαβιβάσῃ τοὺς Πατριαρχικοὺς χαιρετισμοὺς πρὸς τὸν Ἐξοχ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως.

Πνευματικὴ Διακονία.

Ἐλειτούργησαν καὶ ἐφέτος τὰ δύο Ἱδρύματα αὐτῆς, ἤτοι ἡ Παιδούπολις Χριστοῦ Πρώτης, τὴν 12 Ἰουν., ἡμέραν Τετάρτην, καὶ ἡ Θερινὴ Ἐξοχὴ Ἐργαζομένου Κοριτσιοῦ Χριστοῦ Πριγκήπου, τῇ 15ῃ ἰδίου, ἡμέραν Σάββατον, μὲ ἁγιασμὸν καὶ παρουσίᾳ τῶν Σ. Συμβουλίων αὐτῶν, τοῦ Προσωπικοῦ καὶ τῶν τροφίμων αὐτῶν.

Τῇ 16ῃ, Κυριακῇ, ἐτελέσθη ἡ Θ. Λειτουργία ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Μονῆς Πριγκήπου, ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Χρυσοστόμου Ἱεροσπουδαστοῦ Χάλκης.

Παρέστησαν μέλη τοῦ Σ. Συμβουλίου, τὸ Προσωπικόν, αἱ νεάνιδες τῆς πρώτης ἀποστολῆς, ἡ Δὶς Φαίδρα Νεφτιτζῆ, Διευθύντρια τοῦ Ζαππείου μετὰ μαθητριῶν αὐτοῦ καὶ φοιτητριῶν τοῦ Πανεπιστημίου Σταμπούλ, τὰ παιδιὰ τοῦ Ὀρφανοτροφείου καὶ πυκνὸν ἐκκλησίασμα.

Ἀργότερον ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων κ. Δωρόθεος ἀνελθών, συνοδείᾳ τοῦ Πανοσ. Ἀρχιδιακόνου αὐτοῦ κ. Καλλινίκου, ηὐλόγησε τὴν τράπεζαν καὶ ὡμίλησε διὰ τὴν ἀξίαν, τὴν ὁποίαν προσλαμβάνει κατ' ἔτος καὶ εὐρυτέραν τὸ Ἵδρυμα.

Μητροπολίτης Λαοδικείας.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Μάξιμος, τυχὼν τῆς νενομισμένης κανονικῆς ἀδείας ἀνεχώρησε τῇ 22α Σεπτεμβρίου ἀεροπορικῶς εἰς Ἀθήνας πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν συγγενῶν αὐτοῦ.

Τῇ Α. Σεβασμιότητι ἀνετέθη ὅπως ἐπιδώσῃ τῷ Μακ. Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτῳ τὸ ἀπαντητικὸν εἰς τὴν Εἰρηνικὴν τῆς Α. Μακαριότητος Σεπτὸν Πατριαρχικὸν Γράμμα.

Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Μελίτων, ᾐτήσατο καὶ ἔλαβε τὴν νενομισμένην κανονικὴν ἄδειαν, πρὸς μετάβασιν εἰς τὴν Ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἵνα προστῇ, ἐπὶ τῇ Ἑορτῇ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῆς ἐτησίας πανηγύρεως τοῦ ἐν Ἴμβρῳ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ.

Τὴν Α. Σεβασμιότητα ἀναχωρήσασαν ἀτμοπλοϊκῶς τῇ 9ῃ Αὐγούστου, προέπεμψεν ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Πανοσ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Αἰμιλιανός.

Μητροπολίτης Ροδοπόλεως

Συμπληρώσας τὸν κύκλον τῶν μελετῶν αὐτοῦ, ἐν Ὀξφόρδῃ, Ἀγγλίας, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ροδοπόλεως κ. Ἱερώνυμος, ἐπανῆλθεν ἐνταῦθα τῇ 4ῃ Αὐγούστου ἀτμοπλοϊκῶς.

Ἐπισκεφθεὶς ἅμα τῇ ἀφίξει τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὑπέβαλε τὰ ἑαυτοῦ σέβη καὶ ἐξέθηκε δι' ὀλίγων τὰ τῶν σπουδῶν αὐτοῦ.

Ὁ Πατριάρχης ἐδέχθη αὐτὸν μετὰ μεγάλης χαρᾶς καὶ ἐγκαρδιότητος, ἤκουσε μετ' ἐνδιαφέροντος τὰ ἐπιτελεσθέντα καὶ συνεχάρη τὴν Α. Σ. θερμῶς.

Ἐπίσκοπος Τροπαίου.

Ὁ ἐκ τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς Θεοφ. Ἐπίσκοπος Τροπαίου κ. Πολύευκτος, ἐκ τῆς Πόλεως ἡμῶν ὁρμώμενος, ἀπόφοιτος τῆς Ἱερᾶς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, ἀφίκετο ἐνταῦθα περὶ τὰ μέσα Ἰουνίου ἵνα ὑποβάλῃ τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς εἰς Ἐπίσκοπον προαγωγῆς αὐτοῦ, τὰ σεβάσματα καὶ τὴν ἀφοσίωσιν αὐτοῦ τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐπισκεφθῇ τοὺς οἰκείους αὐτοῦ.

Ἡ Α. Θεοφιλία παραμείνασα ἐνταῦθα ἐπὶ δίμηνον, ἐτέλεσεν εἰς πολλοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τὴν Θείαν Λειτουργίαν, κηρύττουσα τὸν Θεῖον Λόγον καὶ διατρανοῦσα τὴν ἀφοσίωσιν αὐτῆς καὶ τοῦ ἐν Ἀμερικῇ ποιμνίου αὐτῆς, τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ.

Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Τροπαίου ἀναχωρήσας τῇ 14ῃ Αὐγούστου, προεπέμφθη ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Γεωργίου.

Χειροτονία Ἱερέων.

Αἰτήσει τῶν ἐκ τῶν ἐφετεινῶν ἀποφοίτων τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης Γεωργίου Δημοπούλου καὶ Γεωργίου Παπα-ωάννου, ἐνεκρίθη ἡ εἰς Διάκονον καὶ Πρεσβύτερον χειροτονία αὐτῶν.

Ἀρχιμανδρίτης Παγκράτιος Ἰβηρίτης.

Τυχὼν κανονικῆς ἀδείας, ἀφίκετο σιδηροδρομικῶς εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν, τὴν 23ην Αὐγ., ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Παγκράτιος Ἰβηρίτης, Ἡγούμενος τῶν Σταυροπηγιακῶν καὶ Πατριαρχικῶν Ἱ. Μονῶν Βλατάδων, Θεσσαλονίκης καὶ Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, Χαλκιδικῆς, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Βαρτὰν Δερζακαριάν, διὰ ὑποθέσεις τῶν ὡς ἄνω Ἱ. Ἱδρυμάτων.

Ἐν τῷ Σταθμῷ Σιρκετζῆ ὑπεδέχθη αὐτὸν ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Πανοσ. Μ. Ἀρχιδιάκονος.

Ἡ Α. Πανοσιολογιότης, παρασχοῦσα τῇ Ἐκκλησίᾳ πληροφορίας περὶ τῶν ἐκκρεμῶν ὑποθέσεων τῶν δύο Ἱ. Μονῶν, ὧν προΐσταται καὶ λαβοῦσα ὡρισμένας ὁδηγίας, ἀνεχώρησε σιδηροδρομικῶς ἐπιστρέφουσα εἰς Θεσσαλονίκην, τῇ 20ῇ Σεπτεμβρίου.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς.

Ἀπόκτησις Γηροκομείου.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Μιχαὴλ ὑπέβαλεν ὅτι ὁ Ἱερατικὸς Σύνδεσμος τῆς Α′ Ἐπισκοπικῆς περιφερείας ἠγόρασεν ἀντὶ 125 χιλιάδων δολλαρίων κτίριον κατάλληλον ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς στέγασιν τοῦ Γηροκομείου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ὅτι ἐλήφθη ἤδη ἡ ἀναγκαιοῦσα πρὸς ἔναρξιν τῆς λειτουργίας αὐτοῦ ἄδεια.

Ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει Συνοδικῶς τῆς Ἐκθέσεως ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐξῆρε τὴν σημασίαν καὶ ἀναγκαιότητα τοῦ εὐαγοῦς τούτου Ἱδρύματος εὐγηρίας, διὰ σεπτοῦ δὲ Πατριαρχικοῦ Γράμματος διεβιβάσθη ὁ ἔπαινος καὶ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῷ χαρμοσύνῳ τούτῳ γεγονότι.

Δέκατον Πανηπειρωτικὸν Συνέδριον

Ἡ Ὀργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Δεκάτου Πανηπειρωτικοῦ Συνεδρίου διὰ γράμματος αὐτῆς ἀνήγγειλε τὴν σύγκλησιν ἐν Σικάγῳ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ 18ης μέχρι τῆς 22ας Ἰουλίου ἐ. ἔ., τοῦ Δεκάτου Πανηπειρωτικοῦ Συνεδρίου, ἐφ' ᾧ καὶ ἐξητήσατο τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος διεβιβάσθησαν αἱ ὑπὲρ εὐοδώσεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ ὡς ἄνω Συνεδρίου εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἐν Βαλτιμόρῃ Ὀρθόδοξος Κοινότης.

Ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις κατὰ τὸν προσεχῆ Νοέμβριον τοῦ νεοδμήτου Ναοῦ τῆς Κοινότητος, εὐλαβεῖ αἰτήσει τῆς Ἐντίμου Ἐπιτροπῆς, ἐπεδαψιλεύθησαν αἱ εὐχαὶ καὶ αἱ εὐλογίαι τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἐν Ἀστορίᾳ Νέας Ὑόρκης Ὀρθόδοξος Κοινότης.

Διὰ γράμματος αὐτῆς, ἡ ὡς ἄνω Κοινότης ὑπέβαλεν ὅτι ἐφέτος συνεπληρώθη τριακονταετία ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς καὶ ὅτι ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους μέλλει ἵνα λειτουργήσῃ ἐν ἐπὶ τούτῳ ἱδρυθέντι κτιρίῳ ὀκτατάξιον Ἑλληνο - Ἀμερικανικὸν Σχολεῖον.

Διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος διεβιβάσθησαν αἱ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐπί τε τῷ ἑορτασμῷ καὶ τῷ νέῳ δείγματι τῆς προόδου αὐτῆς.

Στ'. Συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Νεολαίας.

Ἡ διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ τῆς Ὀρθοδόξου Νεολαίας τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς διὰ γράμματος ἐξητήσατο καὶ ἔλαβε τὰς σεπτὰς Πατριαρχικὰς εὐχὰς ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἀπὸ 24—30 Αὐγούστου τοῦ Στ' Ἐθνικοῦ Συνεδρίου.

Ἡ ἐν Σαβάννᾳ Γεωργίας Ὀρθόδοξος Κοινότης.

Ἡ ἐν Σαβάννᾳ Γεωργίας, Ὀρθόδοξος Κοινότης τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου ὑπέβαλεν ὅτι τῇ Κυριακῇ 1ῃ Σεπτεμβρίου ἑορτάζει τὴν πεντηκονταετηρίδα τῆς Κοινότητος, καὶ ἐξητήσατο τὴν εὐλογίαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐπὶ τὰ Μέλη αὐτῆς, αἵτινες ἐπεδαψιλεύθησαν διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος.

Ἡ ἐν Πρόβιντενς Ὀρθόδοξος Κοινότης τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τῆς πεντηκονταετηρίδος ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Κοινότητος, εὐλαβεῖ αὐτῆς αἰτήσει, διεβιβάσθησαν διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος, αἱ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπίσκοπος Ἀβύδου Εἰρηναῖος.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Μιχαὴλ διὰ γράμματος αὐτοῦ ἀνεκοινώσατο τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅτι ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀβύδου κ. Εἰρηναῖος, ὑπέβαλε παραίτησιν ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ι' Ἐπισκοπικῇ Περιφερείᾳ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς καθηκόντων αὐτοῦ διὰ λόγους ὑγείας.

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρας τυχὼν κανονικῆς ἀδείας τῆς Ἐκκλησίας ἀνεχώρησεν εἰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, ἐκεῖθεν δὲ συνῳδὰ τῇ δοθείσῃ αὐτῷ Συνοδικῶς ἐντολῇ μετέβη ἀεροπορικῶς εἰς Τόκιον Ἰαπωνίας, ἔνθα ἀφίκετο τῇ 21ῃ παρελθόντος Ἰουλίου, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῶν τιμῶν ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ Ρώσσου Ἀρχιεπισκόπου Εἰρηναίου καὶ ἀντιπροσωπειῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἰαπωνικῆς Κοινότητος καὶ τῶν εἰς τὰ ἐνόπλους Ἀμερικανικὰς ἐν Ἄπω Ἀνατολῇ δυνάμεις ὑπηρετούντων Ἑλληνορθοδόξων. Χοροστατήσας κατὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ ψαλεῖσαν δοξολογίαν ἐν τῷ Ὀρθοδόξῳ Καθεδρικῷ Ναῷ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὡμίλησε πρὸς τὸ Ἐκκλησίασμα διαβιβάσας τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας καὶ διαβεβαιώσας αὐτὸ περὶ τοῦ ζωηροῦ ὑπὲρ τοῦ Ὀρθοδόξου ἐν Ἄπω Ἀνατολῇ πληρώματος ἐνδιαφέροντος αὐτῆς. Ἡ Α. Σεβασμιότης ἐπεσκέφθη ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοὺς ἐν Ἰαπωνίᾳ στρατιωτικοὺς καταυλισμοὺς καὶ τὰς ναυτικὰς βάσεις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, πληροφορηθεὶς περὶ τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν ὑπηρετούντων ἐν αὐτοῖς Ὀρθοδόξων καὶ ἐνδιαφερθεὶς διὰ τὴν θεραπείαν αὐτῶν.

Ἐκ Τόκιο, ἡ Α. Σεβασμιότης τὸ Σάββατον, 27ην Ἰουλίου, μετέβη εἰς Σεούλ, Κορέας, γενομένη δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Προϊσταμένου τῆς Κοινότητος Κορεάτου Ἱερέως κ. Μοὺν καὶ τῶν μελῶν αὐτῆς. Ἐπισκεφθεῖσα δὲ τὸν Ἐξοχ. Πρόεδρον τῆς Νοτίου Κορέας κ. Σήγκμαν Ρῆ, διεβίβασεν αὐτῷ τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰς εὐχαριστίας Αὐτῆς διὰ τὸ ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδόξου ἐν Σεοὺλ Κοινότητος ἐκδηλούμενον ζωηρὰν ἐνδιαφέρον τῆς Νοτιοκορεατικῆς Κυβερνήσεως.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς εἰς Ἄπω Ἀνατολὴν περιοδείας αὐτῆς ἡ Α. Σεβασμιότης ἐπέστρεψεν ἀεροπορικῶς εἰς Ἀμερικὴν καὶ ἐκεῖθεν ἀνεχώρησεν ἀτμοπλοϊκῶς δι' Εὐρώπην.

Τὰ τῆς ὡς ἄνω ἀποστολῆς αὐτῆς, ἡ Α. Σεβασμιότης ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ δι' ἐκθέσεων αὐτῆς, αἵτινες ἀνεγνώσθησαν ἐπὶ Συνόδου.

Διὰ σεπτῶν Πατριαρχικῶν Γραμμάτων ἐξεφράσθη τῇ Α. Σεβασμιότητι ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ἐπιτυχεῖ ἐκπληρώσει τῆς ἀποστολῆς ταύτης.

Ἐπίσκοπος Θερμῶν.

Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Θερμῶν κ. Χρυσόστομος δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ ὑπέβαλεν ὅτι διὰ σημαντικῆς χρηματικῆς ἐνισχύσεως καὶ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας τῆς Αὐστρίας, ἐπερατώθη τὸ ἔργον τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ περικαλλοῦς ἐν Βιέννῃ Ἱ. Ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὅστις ἀποτελεῖ θρησκευτικὸν μνημεῖον τῆς πόλεως. Ὁ Ἐξοχώτατος Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας Δρ. Δρίμμελ ἐπισκεφθεὶς αὐτὸν αὐτοπροσώπως, ἐξέφρασε τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ ἱκανοποίησιν διὰ τὸ γενόμενον ἔργον.

Διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος ἐξεφράσθη τῇ Α. Θεοφιλίᾳ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ γενομένῃ ἀνακαινίσει.

Ἐξαρχία τῶν Εὐρώπῃ Ρωσσικῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Εἰς τὸν ἐν Παρισίοις Ἱ. Ρωσσικὸν Καθεδρικὸν Ναὸν ἐγένετο τὴν 16ην Ἰουνίου μετὰ πολλῆς μεγαλοπρεπείας ὁ ἑορτασμὸς τοῦ εὐσήμου γεγονότος τῆς συμπληρώσεως πεντηκονταετίας ἀπὸ τῆς εἰς τὸ Ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα ἀναδείξεως τοῦ γεραροῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Βλαδιμήρου, Ἐξάρχου τῶν ἐν Εὐρώπῃ Ὀρθοδόξων Ρωσσικῶν Ἐκκλησιῶν ὑπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Κατόπιν σεπτῆς ἐντολῆς, ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ρηγίου κ. Μελέτιος ἀντεπροσώπευσε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Μεγάλης οτῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας εἰς τὸν ἑορτασμὸν τοῦτον, ἐπὶ πλέον δὲ Ἀντιπροσωπεῖαι ἐξ ὅλων τῶν Ἐνοριῶν τῆς Ἐξαρχίας καὶ ἐκ τῆς Ἀμερικῆς, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον Ἁγίου Φραγκίσκου κ. Ἰωάννην, ἦλθον εἰς Παρισίους, διὰ νὰ συμμετάσχουν εἰς τὸν πανηγυρισμὸν καὶ νὰ ἐκδηλώσουν διὰ συγκινητικῶν χειρονομιῶν τὸν βαθύτατον σεβασμόν, τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὴν ἀφοσίωσίν των πρὸς τὸν γηραιὸν πρεσβύτην καὶ ἀκαταπόνητον Ἱεράρχην τοῦ ἀμπελῶνος Χριστοῦ.

Τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς, 16ης Ἰουνίου, ἐγένετο πανηγυρικὴ Θ. Λειτουργία, ἐν μέσῳ πυκνοῦ ἐκκλησιάσματος, προεξάρχοντος τοῦ ἰδίου Σεβασμ. Μητροπολίτου κ. Βλαδιμήρου, μὲ καταφανῆ συγκίνησιν καὶ ἄκραν ταπείνωσιν, ἔλαβον δὲ μέρος οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Ρηγίου κ. Μελέτιος, Ἁγίου Φραγκίσκου κ. Ἰωάννης, Κατάνης κ. Κασσιανός, Μεσσήνης κ. Σύλ-

βεστρος, Καμπανίας κ. Μεθόδιος καὶ Συρακουσσῶν κ. Γεώργιος, πολλοὶ Ἀρχιμανδρῖται, Πρωτοπρεσβύτεροι, Ἱερεῖς, Διάκονοι καὶ Ὑποδιάκονοι. Τὰς ἐν Γαλλίᾳ Διαμαρτυρομένας Ἐκκλησίας ἀντεπροσώπευσεν ὁ Αἰδεσ. Πάστωρ Βέτσφαλ καὶ τὴν Ἀγγλικανικὴν ὁ Ἱερώτατος κ. Μπράντρεφ.

Ὁ Ναὸς ἦτο ἐστολισμένος μὲ ὡραιότατα λευκὰ ἄνθη, θαυμασία δὲ Χορῳδία ἐπλαισίωνε τὴν ὅλην σεμνὴν καὶ μυστικοπαθῆ Θ. Ἱεροτελεστίαν.

Μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ρηγίου ἀνέγνωσε πρῶτον τὸ πρὸς τὴν Α. Ἱερότητα γράμμα τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, δι' οὗ ἐγνωρίζετο αὐτῇ ὅτι, κατόπιν Συνοδικῆς ἀποφάσεως, ἐδόθη αὐτῇ τὸ προνόμιον νὰ φέρῃ εἰς τὸ ἑξῆς καὶ δεύτερον ἐγκόλπιον εἰς τὰς ἱερὰς τελετάς, συγχρόνως δ' ἐξεφράζετο αὐτῇ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ ἐγκάρδια συγχαρητήρια ἐπὶ τῷ εὐσήμῳ τούτῳ γεγονότι, καὶ εἶτα τὸ πρὸς τὸν ἴδιον τὸν Ρηγίου Πατριαρχικὸν Γράμμα, δι' οὗ τῷ ἀνετέθη ἡ τιμητικὴ τῆς ἐκπροσωπήσεως ἀποστολή, καὶ εἰς ἀγαθὴν ἀνάμνησιν προσέφερεν αὐτῷ ὡραίαν γαλλικὴν ἔκδοσιν τῶν Ἱ. Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Ἐπηκολούθησε πανηγυρικὴ Δοξολογία, εἰς τὸ πέρας τῆς ὁποίας ἡ Α. Σ. ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια τῶν παρευρισκομένων Κληρικῶν, ἐπισήμων προσώπων καὶ τοῦ πλήθους τῶν πιστῶν, ἐκδηλωσάντων διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν τὴν βαθεῖαν ἀγάπην των πρὸς τὴν ἱερὰν καὶ ἁγίαν μορφὴν τοῦ ἑορτάζοντος γεραροῦ καὶ πολιοῦ Ἱεράρχου.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ῥόδου.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ῥόδου κ. Σπυρίδων, δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ περὶ τῆς λειτουργίας κατὰ τὸ διαρρεῦσαν Σχολικὸν ἔτος 1956—1957, τῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ ἀνωτέρων, μέσων καὶ κατωτέρων Κατηχητικῶν Σχολείων.

Ἡ Α. Σεβασμιότης ἐξαίρουσα τὴν συμβολὴν εἰς τὸ μεγίστης σημασίας ἔργον τοῦτο τῆς ἐν Χριστῷ διαπαιδαγωγήσεως τῆς παιδικῆς καὶ νεανικῆς ἡλικίας τῶν Καθηγητῶν, τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ὀρφανοτροφείου Θηλέων καὶ τῶν φοιτητριῶν τῆς ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας, ἐπαινεῖ τὸν ἱερὸν ζῆλον μεθ' οὗ ἐξετέλεσαν τοῦτο καὶ τονίζει τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν ἐπὶ τῶν μαθητῶν.

Τῇ Α. Σεβασμιότητι διεβιβάσθησαν διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος τὰ συγχαρητήρια τῆς Ἐκκλησίας.

Ἱερὰ Μητρόπολις Καρπάθου καὶ Κάσου.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καρπάθου καὶ Κάσου κ. Ἀπόστολος δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ ὑπέβαλε περὶ τῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ πεπραγμένων καὶ τῆς εὐεργετικῆς δράσεως τοῦ ἐκ Καρπάθου καταγομένου κ. Νικολάου Νικολάου.

Τῇ Αὐτοῦ Σεβασμιότητι, ἐξεφράσθησαν τὰ συγχαρητήρια καὶ αἱ εὐχαριστίαι τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ ποιμαντορικῇ αὐτῆς μερίμνῃ, διεβιβάσθη δὲ δι' αὐτῆς τῷ εἰρημένῳ εὐεργέτῃ σεπτὸν Πατριαρχικὸν Γράμμα εὐαρεσκείας.

— Εἰσηγήσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καρπάθου καὶ Κάσου κ. Ἀποστόλου, ἐνεκρίθη ἡ εἰς Διάκονον χειροτονία τοῦ ἐκ Ῥόδου ὁρμωμένου Παναγιώτου Κανάρη, προοριζομένου διὰ τὴν ἐνορίαν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ἀρβανιτοχωρίου Κάσου.

Ἱερὰ Μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατίστης.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἰάκωβος, συνεχίζων ὡς ἀκάματος καὶ ὀτρηρὸς Ποιμενάρχης τὸ ἠθικοκοινωνικὸν ἐν τῇ Θεοσώστῳ αὐτοῦ Ἐπαρχίᾳ ἔργον, ἐγκατέστησε μερίμνῃ καὶ συνεργασίᾳ τοῦ Ἑλβετικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ἐν τοῖς νεοδμήτοις κτιρίοις τῆς Ἱ. Μονῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πρεβαντόριον πρὸς θεραπείαν καὶ περίθαλψιν τῶν ὑπὸ ἀδενοπαθείας μαστιζομένων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παιδίων τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας.

Τῇ Α. Σεβασμιότητι, ἥτις δι᾿ ἐκθέσεως ὑπέβαλε τὰ ἀνωτέρω τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος ἐξεφράσθη ἡ πολλὴ εὐαρέσκεια καὶ τὰ συγχαρητήρια τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἅγιον Ὄρος.

Ἐγκριθείσης Συνοδικῶς τῆς γενομένης ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Ζωγράφου διοικητικῆς μεταβολῆς διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ ἀποχωρήσαντος Προϊσταμένου Καλλιστράτου, διὰ τοῦ Ἱεροδιακόνου Ἀνατολίου, ἐγένετο τῇ Ἱ. Μονῇ τὸ νενομισμένον σεπτὸν Πατριαρχ. ἀποκαταστατήριον Γράμμα διαβιβασθὲν διὰ τῆς Ἱ. Κοινότητος.

Ἀθωνιὰς Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή.

Δι᾿ ἐκθέσεως αὐτοῦ ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Μηλιτουπόλεως κ. Ναθαναήλ, Σχολάρχης τῆς Ἀθωνιάδος, ὑπέβαλε πληροφορίας περὶ τῶν πεπραγμένων ἐν τῇ Σχολῇ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἀναλύσας τὰ ἐπιτευχθέντα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προγράμματος ἀποτελέσματα καὶ τὴν ἐπίδοσιν τῶν μαθητῶν.

Διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος διεβιβάσθησαν τῇ Αὐτοῦ Θεοφιλίᾳ αἱ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς ἐπὶ τὰ κρείττω προαγωγῆς τῆς Σχολῆς.

Χειροτονίαι.

Αἰτήσει τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ξενοφῶντος, διαβιβασθείσῃ κατὰ τὴν τάξιν διὰ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος, ἐνεκρίθη ἡ εἰς Πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ ἐκ τῆς Ἱ. Σκήτης αὐτῆς Διακόνου Κωνσταντίνου.

* * *

Παρεσχέθη ἄδεια πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους τοῖς :

Σεβασμιωτάτοις Ἀρχιεπισκόποις Σεβαστείας κ. Ἀθηναγόρᾳ καὶ Νεαπόλεως κ. Ἀρτεμίῳ.

Τῷ κ. Γουῶρρεν Μπλάκ, Καθηγητῇ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μίτσιγκαν.

Τῷ Διακόνῳ κ. Νικολάῳ Σιδηρᾷ, καὶ τοῖς κ.κ. Νικηφόρῳ αὶ Ἀδαμαντίῳ Κυκκώτῃ.

Τῷ Φοιτητῇ Θεολογίας κ. Ἀνδρέᾳ Πουλακίδᾳ.

Τοῖς Ρωμαιοκαθολικοῖς Ἱερεῦσι κ. κ. Στεφάνῳ Φέντεν καὶ Ἐδουάρδῳ Ζωνὼ καὶ Γεωργίῳ Φεντόριβ.

Τῷ κ. Ἰωάννῃ Χουρτίζ.

Τῷ κ. Νικολάῳ Βιντιάδῃ.

Τῷ κ. Καρόλῳ Μπίντγουελλ.

Ἡ ἐν Πάτμῳ Ἱερὰ Β. Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Αἰτήσει τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς Ἱ. Μονῆς, ἐνεκρίθη ἡ εἰς Διάκονον καὶ Πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ Ἐμμανουὴλ Θ. Γρύλλη, ἀποφοίτου τῆς Πατμιάδος Ἱερατικῆς Σχολῆς.

— Ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Μάξιμος

Δασκαλάκης, δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ ὑπέβαλε πληροφορίας περί τε τῆς καθόλου λειτουργίας τῆς Σχολῆς καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος πεπραγμένων αὐτῆς, ἤτοι περὶ τοῦ σχολικοῦ κτιρίου, τῶν διδασκομένων μαθημάτων καὶ τῶν ἐποπτικῶν καὶ ἑτέρων μέσων διδασκαλίας, τοῦ διδάσκοντος προσωπικοῦ, τῶν μαθητῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἐφέτος ἀνῆλθεν εἰς 199, ἀπεφοίτησαν δὲ 21, καὶ περὶ τῶν ἀναγκῶν καὶ προβλημάτων τῆς Σχολῆς.

Ἡ ἔκθεσις αὕτη ἀναγνωσθεῖσα Συνοδικῶς παρεπέμφθη εἰς τὴν προσήκουσαν μελέτην.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Τῇ 2ᾳ Ἰουλίου, ἀφίκετο ἐξ Ἱεροσολύμων ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως κ. Ἀρτέμιος. Τὴν Α. Σεβασμιότητα ὑπεδέχθη ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὁ ἐνταῦθα Ἔξαρχος τοῦ Παναγίου Τάφου Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ἰωάννης, ὅστις ὡδήγησεν αὐτὸν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, γενομένην δεκτὴν ἀπὸ μέρους τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐκόμισε γράμμα τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Βενεδίκτου, παρασχὼν ἅμα πληροφορίας περὶ τῆς Ἁγιοταφικῆς Ἀδελφότητος.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΜΟΣΧΑΣ

Ὁ Μακ. Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας κ. Ἀλέξιος, διὰ γράμματος Αὐτοῦ, γνωρίζων τὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν ὅπως ἑορτασθῇ πανηγυρικῶς ἡ συμπληρουμένη ἐφέτος τεσσαρακονταετία ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως ἐν ἔτει 1917 τοῦ Πατριαρχικοῦ Θεσμοῦ, προσεκάλεσε τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα, ἵνα ἀγαθυνθῇ νὰ συμμετάσχῃ μετὰ τῶν λοιπῶν Πατριαρχῶν εἰς τὸν ὡς ἄνω ἑορτασμόν.

Τοῦ γράμματος τούτου ἀναγνωσθέντος Συνοδικῶς, ἐνεκρίθη ὅπως τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀντιπροσωπευθῇ εἰς τὸν ἐν λόγῳ ἑορτασμόν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΩΝ

Ὁ Σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος τῶν ἐν Ἑλβετίᾳ Παλαιοκαθολικῶν Δρ. Οὒρς Κιοῦρι, διὰ γράμματος αὐτοῦ ἀνεκοινώσατο ὅτι αἱ τὴν ἕνωσιν τῆς Οὐτρέχτης ἀποτελοῦσαι Ἐκκλησίαι τῶν Παλαιοκαθολικῶν συγκαλοῦσιν ἐφέτος ἐν Ραϊνφέλντεν ἀπὸ 19ης μέχρι 23ης μηνὸς Σεπτεμβρίου, τὸ ιζ´ Διεθνὲς Συνέδριον αὐτῶν καὶ ἀπηύθυνε πρόσκλησιν πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, ὅπως ἀποστείλῃ ἐκπρόσωπον αὐτῆς εἰς τὸ Συνέδριον, ἐν τῷ ὁποίῳ κατὰ τὴν κρατοῦσαν συνήθειαν πρόκειται νὰ συζητηθῶσι οὐ μόνον ἐνδοεκκλησιαστικὰ ζητήματα, ἀλλὰ καὶ γενικώτερα ἀφορῶντα εἰς τὰς μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν σχέσεις.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐξεπροσώπησεν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Θερμῶν κ. Χρυσόστομος, ὅστις διεβίβασε τὸν φιλικὸν χαιρετισμὸν καὶ τὰς ὑπὲρ εὐοδώσεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου εὐχὰς τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ

Ἡ ἐν Φιλλανδίᾳ, ἀπὸ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, κανονικῷ δικαιώματι, ὀργανωθεῖσα ἐν ἔτει 1923 ἡμιαυτόνομος Ἐκκλησία, κατὰ τὰς διαρρευσάσας τρεῖς δεκαετηρίδας ἀντιμετώπισε πολλὰ προβλήματα ὡς καὶ ὡρισμένας περιπετείας τοῦ τελευταίου πολέμου. Ἐνῷ μετὰ πολλοὺς κόπους καὶ μόχθους ἡ Ἐκκλησία Φιλλανδίας κατώρθωσε νὰ ὀργανώσῃ τὰς Κοινότητας καὶ νὰ λάβῃ πρόνοιαν περὶ τῶν ἠθικοθρησκευτικῶν καὶ πνευματικῶν προβλημάτων τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, τελευταίως, λόγῳ τῆς ἀποσπάσεως σημαντικῆς περιοχῆς, ἔνθα κατῴκουν Ὀρθόδοξοι, εὑρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὀργανώσῃ ἐκκλησιαστικῶς μέγαν ἀριθμὸν προσφύγων καὶ νὰ ἀνοικοδομήσῃ νέους Ναούς. Ἐκ τῆς ἀποσπάσεως ταύτης καὶ αἱ δύο ἱστορικαὶ Μοναὶ Βαλάμο καὶ Κονεβίτσα, ὑπήχθησαν ὑπὸ τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας.

Παρὰ ταῦτα, ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Γερμανός, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ εὐλαβοῦς κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς αὐτοῦ Ὀρθοδόξου Φιλλανδικοῦ λαοῦ, ἐπέτυχεν, ἐντὸς μικροῦ σχετικῶς διαστήματος, νὰ πληρώσῃ τὰ δημιουργηθέντα κενὰ εἰς Ἱ. Ναούς, Σχολεῖα καὶ διάφορα κοινοτικὰ καὶ πνευματικὰ ἱδρύματα καὶ νὰ ἐμφανίσῃ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ τελείως ἀναδιωργανωμένην.

Ὡσαύτως τὸ θέμα τοῦ κανονικοῦ καθεστῶτος τῆς Ἐκκλησίας Φιλλανδίας, ἀνακινηθὲν κατὰ τὸ 1945 καὶ ἀργότερον ὑπὸ τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας, ἐξ ἧς πρὸ τῆς πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας ἐξήρτᾶτο ἡ ὁμώνυμος Ἀρχιεπισκοπή, ἐδημιούργησε πολλὰς σκέψεις καὶ συζητήσεις εἰς ἐπὶ τούτῳ συγκληθείσας Κληρικολαϊκὰς Συνελεύσεις. Οὕτω εὐρεῖα συζήτησις διεξήχθη ἐν τῇ συνελθούσῃ κατ' Αὔγουστον τοῦ 1955 Συνελεύσει, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Γερμανός, ὑπεραμυνόμενος τοῦ κανονικοῦ καθεστῶτος ἐπὶ τῇ βάσει ἐπιχειρημάτων, διαλαμβανομένων ἐν τῷ ἀποσταλέντι ἀπὸ 19ης Μαΐου 1954 Σεπτῷ Πατριαρχικῷ Γράμματι. Κατὰ τὸ γράμμα τοῦτο τὸ κανονικὸν καθεστὼς τῆς ἐν Φιλλανδίᾳ Ἐκκλησίας, στηρίζεται εἰς τρεῖς λόγους :

α) τὴν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας μορφωθεῖσαν καὶ διὰ τοῦ ΚΗ΄. Κανόνος τῆς Ἁγίας Δ΄. ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου κωδικοποιηθεῖσαν ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν, καθ' ἣν αἱ ὑπερόριαι ἐκκλησιαστικαὶ περιφέρειαι ὑπάγονται ὑπὸ τὴν κανονικὴν δικαιοδοσίαν τῆς κατὰ Κωνσταντινούπολιν Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας

β) τὴν ἔκτοτε κρατήσασαν μακραίωνα πρᾶξιν, καὶ

γ) τὴν κωδικοποίησιν τοῦ καθεστῶτος τούτου ἐν ταῖς ἀπὸ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, κατὰ τὴν περίοδον ἐν ᾗ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι δὲν συνεκαλοῦντο, ἐκδοθείσαις κανονικαῖς Πράξεσιν.

Ἡ Συνέλευσις, ἀποδεχθεῖσα ὁμο-

φώνως τὰ ὡς ἄνω ἐπιχειρήματα, ἐξεδήλωσεν ἐπισήμως τὴν προσήλωσιν αὐτῆς πρὸς τὸ Πατριαρχικὸν καθεστώς, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ νὰ παραμείνῃ ὁ Ὀρθόδοξος Φιλλανδικὸς λαός. Ἡ ἀπόφασις αὕτη, οὖσα φυσικὴ καὶ ἀβίαστος, ἔσχεν εὐρύτερον ἀντίκτυπον ἐν τῷ ὀρθοδόξῳ κόσμῳ.

Εἶναι δὲ εὐτυχὴς συγκυρία, ὅτι ἐλήφθη τελευταίως εὐνοϊκὴ ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἀπόφασις καὶ ἀπὸ μέρους τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, τὸ ὁποῖον ἦρεν ἐντελῶς τὴν ἀσκουμένην ἀπὸ ἐτῶν πίεσιν καὶ ἀνεγνώρισε τὸ Πατριαρχικὸν καθεστώς. Ἡ σχετικὴ ἀπόφασις ἐλήφθη ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξίου κατὰ τὴν συνεδρίαν τοῦ παρελθόντος Ἀπριλίου, ὁρισθέντος ὅπως :

α) παραμερισθῶσιν ἅπασαι αἱ διαφοραὶ καὶ αἱ κανονικαὶ παρεξηγήσεις μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Φιλλανδίας καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας.

β) ἀναγνωρισθῇ τὸ καθεστὼς τῆς αὐτονόμου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Φιλλανδίας, ἐν σχέσει πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως.

γ) πρὸς πιστοποίησιν τούτου, ἀνάγκη ἀποκαταστάσεως τῆς κανονικῆς κοινωνίας τῆς προσευχῆς μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

δ) ἀναγνωρισθῇ ἡ θέσις τῆς Μονῆς Βαλάμο (συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἀνηκούσης εἰς αὐτὴν ἀρχαίας Μονῆς Κονεβίτσα), ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς αὐτονόμου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Φιλλανδίας, οὐ μόνον ἀπὸ ἀπόψεως διοικητικῆς, ἀλλ' ὡσαύτως ἀπὸ ἀπόψεως κανονικῆς σχέσεως προσευχῆς. Γίνωνται δεκτοὶ οἱ Μοναχοὶ τῆς Μονῆς Βαλάμο εἰς τὰς Μονὰς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας, ὅσοι βεβαίως ἐπιθυμοῦσι νὰ συνεχίσωσι τὴν ζωὴν τῆς πνευματικῆς ἁμίλλης ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἑνώσει.

ε) προσκληθῇ προσεχῶς μία ἀντιπροσωπεία τῆς Ὀρθοδόξου Φιλλανδικῆς Ἐκκλησίας εἰς Μόσχαν πρὸς κοινωνίαν ἐπὶ ἀμοιβαίᾳ ἀδελφικῇ προσευχῇ, καὶ

στ) ἀνατεθῇ τῷ Μητροπ. Κτρουτίτσης καὶ Κολόμνης κ. Νικολάῳ, μέλει τῆς Ἱ. Συνόδου, ὅπως διαβιβάσῃ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας εἰς τὴν Ὀρθόδοξον ἐν Φιλλανδίᾳ Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον αὐτῆς Γερμανόν, ἄνωθεν ἠλειμμένον, ὡς καὶ τὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων χαρᾶς καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης διὰ τὰς ληφθείσας ὡς ἄνω ἀποφάσεις.

Τὰς ὡς ἄνω πληροφορίας ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Φιλλανδίας κ. Γερμανός, δηλώσας ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἐγένετο δεκτὴ ἐν Φιλλανδίᾳ μετ' αἰσθημάτων ἱκανοποιήσεως.

Ἐξ ἀποφάσεως Συνοδικῆς, διὰ Σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος, ἐξεφράσθη τῇ Α. Σεβασμιότητι, ἡ χαρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ πλήρει πάντοθεν διασφαλίσει τοῦ κανονικοῦ καθεστῶτος τῆς ἐν Φιλλανδίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἀποστολὴ Καθηγητοῦ εἰς Φιλλανδίαν.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Φιλλανδίας κ. Γερμανός, διὰ γράμματος αὐτοῦ διεβίβασε τῇ Ἐκκλησίᾳ αἴτημα τοῦ ἐν Φιλλανδίᾳ Συνδέσμου Ὀρθοδόξων Φοιτητῶν, ὅπως ἀποσταλῇ ἐντεῦθεν εἷς ἐκ τῶν Καθηγητῶν τῆς Ἱερᾶς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, ἵνα κατὰ τὴν Οἰκουμενικὴν συγκέντρωσιν τῶν φοιτητῶν περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Αὐγούστου δῷ δύο διαλέξεις ἐπὶ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος τῆς Ἐκκλησίας.

Οὕτως ἀπεφασίσθη Συνοδικῶς ὅπως ἀποσταλῇ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁ ἐκ τῶν Θεολόγων Καθηγητῶν τῆς Ἱερᾶς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Βασίλειος Ἀναγνωστόπουλος, ὅστις καὶ ἀνεχώρησεν ἀεροπορικῶς εἰς Φιλλανδίαν τῇ 25ῃ Αὐγούστου 1957.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ Μπέρκλεϋ Νιοὺ Χαΐβεν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἔλαβε χώραν τὸ Συνέδριον τῆς Ἐπιτροπῆς Μελετῶν τοῦ Π. Σ. Ἐκκλησιῶν ἀπὸ 15—25 Ἰουλίου. Ἀπὸ 28—30 ἰδίου συνεδρίασεν ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ αὐτοῦ εἰς τὸ Σήμπα Χάουζ Ν. Ὑόρκης. Καὶ ἀπὸ τὰς 30 Ἰουλίου—7 Αὐγούστου, ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ πάλιν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ Μπέρκλεϋ.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ τῶν Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς, ἑνὸς τῶν 6 Προέδρων, τοῦ Μητροπολίτου Μελίτης κ. Ἰακώβου, Ἀντιπροσώπου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν Γενεύῃ καὶ τοῦ Αἰδεσ. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Γεωργίου Φλωρόβσκυ, καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βοστώνης.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Μιχαὴλ ἀντεπροσώπευσε καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἅτε τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς καθηγητῶν κ. κ. Βασιλείου Ἰωαννίδου καὶ Παν. Μπρατσιώτου κληθέντων ἐκ Παρισίων, ἵνα ἐπιστρέψωσι, λόγῳ τοῦ ἐπισυμβάντος θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Δωροθέου.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μελίτης ἀντεπροσώπευσεν ἐπίσης καὶ τὰ ἕτερα τρία Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς, ἤτοι : Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων.

Αἱ ἐργασίαι τῶν Ἐπιτροπῶν Μελετῶν Ἐκτελεστικῆς καὶ Κεντρικῆς διεξήχθησαν κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικόν, ἐν ἀτμοσφαίρᾳ βαθείας κατανοήσεως τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ κόσμου ὁλοκλήρου.

Μεταξὺ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς περιελαμβάνοντο μεταξὺ ἄλλων :

α) τὸ κύριον θέμα : ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς παροχὴν μαρτυρίας καὶ διακονίας.

β) ἡ ἐξέτασις περὶ ἑνώσεως τοῦ Π. Σ. Ἐκκλησιῶν μετὰ τοῦ Διεθνοῦς Συμβουλίου Ἱεραποστολῆς, καὶ

γ) ἡ ἐξέτασις τοῦ τόπου συγκλήσεως τῆς Γ΄. Γενικῆς Συνελεύσεως.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπὶ τῶν συζητηθέντων ζητημάτων, προέβαλε τὴν ἄποψιν αὐτῆς, πλαισιουμένην ἀπὸ τὸ οἰκουμενικὸν κῦρος τῆς μιᾶς καὶ ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας. Ὑπεστήριξε τὴν ἄποψιν αὐτῆς δι' ἐπιχειρημάτων ἀπορρεόντων ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν Δογματικὴν διδασκαλίαν τῶν Ἁγίων ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ τὴν ἀνόθευτον ἑρμηνείαν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν Ἀποστολικῶν Παραδόσεων.

Διάφοροι ὁμιληταὶ ἀνέπτυξαν τὸ κύριον θέμα, τονίσαντες τὴν σχέσιν τῆς θεωρίας καὶ πράξεως, ἢ τῆς πίστεως καὶ τῶν ἔργων, ἐν τῇ ἐκδηλώσει τῆς δραστηριότητος τῶν Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν.

Τὸ θέμα τῆς ἑνώσεως τοῦ Π. Σ. Ἐκκλησιῶν μετὰ τοῦ Διεθνοῦς Συμβουλίου Ἱεραποστολῆς ἤγειρε πολ-

λὰς συζητήσεις. Ἐπ' αὐτοῦ οἱ Ὀρθόδοξοι Ἀντιπρόσωποι, συμφώνως ταῖς δοθείσαις ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὁδηγίαις, ἀνέπτυξαν τοὺς λόγους κατὰ τῆς ἑνώσεως.

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου δὲν ἐλήφθησαν ἀποφάσεις, γενομένου ἀποδεκτοῦ, ὅπως κοινοποιηθῶσι ταῖς Ἐκκλησίαις τὰ νεώτερα στοιχεῖα. Ὡς πρὸς τὸν τόπον τῆς Γ΄. Γενικῆς Συνελεύσεως ἀπεφασίσθη ὅπως αὕτη συνέλθῃ ἐν τῇ Πρωτευούσῃ τῆς Κεϋλάνης Παραδινίᾳ.

Τὸ προσεχὲς Συνέδριον τῆς Κεντρικῆς καὶ Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπερ προὔκειτο νὰ συνέλθῃ τῷ 1958 ἐν Ρόδῳ, ἀνεβλήθη διὰ τὸ 1959.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ἐξέδωκε δήλωσιν περιστολῆς τῶν ἀτομικῶν δοκιμῶν, συνιστῶσα ὅπως αἱ ἐπὶ μέρους Κυβερνήσεις μόναι ἢ ὅλαι ὁμοῦ ἀναβάλουν τὰς δοκιμὰς δι' ὡρισμένον χρόνον.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν ὡς ἄνω συνεδριῶν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Μιχαήλ, πρὸ τῆς ὑποβληθησομένης ἀναλυτικωτέρας ἐπὶ πάντων τῶν θιγέντων θεμάτων ἐκθέσεως, παρέσχε τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ γράμματος αὐτοῦ πληροφορίας περὶ τῶν ἐνδιαφερόντων τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν γενικωτέρων ζητημάτων περὶ ὧν ὡμιλήσαμεν, ἤτοι τῆς ὑπὸ μελέτην ἑνώσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου μετὰ τοῦ Διεθνοῦς Συμβουλίου Ἱεραποστολῆς, τοῦ ἄρθρου βάσις, καὶ τῆς Συγκλήσεως τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐν Ρόδῳ.

Ὡσαύτως ἡ Α. Σεβασμιότης ἀνέφερεν ὅτι πρὸς τὰ μέλη τοῦ Προεδρείου, τῶν Ἐπιτροπῶν καὶ τῆς Γραμματείας, παρετέθη τέϊον ὑπὸ τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῆς ἐν Νιοῦ Χαῖβεν Κοινότητος τῆς Ἁγίας Βαρβάρας, ἡ δὲ Ἀρχιεπισκοπὴ παρέθεσεν ἀπὸ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου γεῦμα εἰς τὰ Μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοὺς ἀνωτέρους ὑπαλλήλους τῆς Γραμματείας.

Ἐν ἀναμονῇ τῆς εὐρυτέρας ἐκθέσεως, ἐνεκρίθη Συνοδικῶς ὅπως διὰ Σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος ἐκφρασθῇ τῇ Α. Σεβασμιότητι ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τῆς ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτῆς Ὀρθοδόξου Ἀντιπροσωπείας ἐκπροσώπησιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

(†) ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΑΝΘΙΜΟΣ ΧΡΥΣΑΦΟΠΟΥΛΟΣ

Ὅλως αἰφνιδίως ἀσθενήσας τῇ 7ῃ Σεπτεμβρίου, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, ἐν τῷ Νοσοκομείῳ Βαλουκλῆ, ὁ Πρεσβύτερος Ἄνθιμος Χρυσαφόπουλος, Ἱ. Προϊστάμενος τῆς Κοινότητος Ἐγρῆ καποῦ.

Ὁ ἀείμνηστος, γεννηθεὶς ἐν τῇ Νήσῳ Χάλκῃ, ἐχειροτονήθη εἰς Διάκονον τῇ 4ῃ καὶ εἰς Πρεσβύτερον τῇ 5ῃ Ἀπριλίου 1947 ὑπὸ τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Παμφίλου κ. Γερασίμου, ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ.

Ὑπηρέτησεν ὡς Ἐφημέριος ἐν αὐτῇ καὶ ὡς Ἱ. Προϊστάμενος εἰς τὰς Κοινότητας Ἓξ Μαρμάρων, Βλαχερνῶν, Ξυλοπόρτης καὶ Ἐγρῆ καποῦ, διατελέσας ἅμα καὶ Ἱεροεπιστάτης τοῦ Πατριαρχικοῦ Νεκροταφείου Ἐγρῆ καποῦ.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἅμα τῇ ἐξαγγελίᾳ τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ ἀειμνήστου, ἐνετείλατο τῷ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλῳ, ὅπως μεριμνήσῃ τὰ τῆς κηδείας του καὶ παραστῇ κατ' αὐτήν, τελεσθεῖσαν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Θ. Μεταμορφώσεως Σισλῆ, τῇ 9ῃ Σεπτεμβρίου, προεξάρχοντος τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ἀργυρουπόλεως κ. Καλλινίκου, ἐν συμμετοχῇ πολλῶν Ἱερέων τῆς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἡ ταφὴ ἐγένετο ἐν τῷ Νεκροταφείῳ Σισλῆ εἰς τὸ τμῆμα τῶν Ἱερέων.

ΑΥΡΗΛΙΟΣ ΣΠΑΘΑΡΗΣ

Τῇ 26ῃ τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἀπεβίωσεν εἰς Ἀθήνας, ἔνθα ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἶχεν ἐγκατασταθῆ, ὁ συμπολίτης ἡμῶν διακεκριμένος νομομαθὴς Αὐρήλιος Σπαθάρης.

Γόνος φαναριωτικῆς οἰκογενείας, υἱὸς τοῦ καθηγητοῦ τῶν Φυσικομαθηματικῶν τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς Ἀνδρέου Σπαθάρη, ἔτυχεν ὁ ἀείμνηστος λιπαρᾶς νομικῆς μορφώσεως εἰς Ἀθήνας καὶ Γαλλίαν, ἀσκήσας ἐνταῦθα ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν εὐδοκίμως, τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα.

Ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας ἀνεμίχθη εἰς τὰ Κοινοτικὰ ζητήματα τῆς Ὁμογενείας, ἐκλεγεὶς ἐπανειλημμένως ἀντιπρόσωπος Κοινοτήτων εἰς Πατριαρχικὰς ἐκλογάς. Διετέλεσε πλειστάκις μέλος τοῦ Ε. Κ. Συμβουλίου. Χρησιμοποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Φωτίου, παρέσχε τὴν νομικὴν αὐτοῦ συμβολὴν καὶ δραστηριότητα, συντελέσας ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν ἐξασφάλισιν δύο χρησίμων κληροδοτημάτων τοῦ Λαμπαδαριδείου καὶ τοῦ Χριστοφορείου, διὰ τὰ ὁποῖα τῷ ἐξεφράσθη ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας.

Φύσει εὐφυής, πνευματικῶς καλλιεργημένος, μὲ βαθυτάτην πεῖραν, ἦτο εἰς θέσιν νὰ δώσῃ πάντοτε γνώμην εἰς ζητήματα ὄχι μόνον νομικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκκλησιαστικῆς καὶ κανονικῆς φύσεως.

Φιλόπονος καὶ ἐρευνητής, ἀντιμετώπισε κατὰ τὰς τελευταίας του ἡμέρας τὸν θάνατον καθήμενος εἰς τὸ Γραφεῖον αὐτοῦ καὶ συντάσσων τὸ κύκνειον ᾆσμα του, μελέτην περὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Τοῦ ἀειμνήστου Αὐρηλίου Σπαθάρη εἴη αἰωνία ἡ μνήμη.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

† Μητροπολίτου Μεσσηνίας Χρυσοστόμου : Ὁ Σπυρίδων Ἀλεξανδράκης καὶ τὰ Ἀλεξανδράκεια Κληροδοτήματα.

Τὸ Ἵδρυμα Ἀλεξανδράκεια Κληροδοτήματα λειτουργεῖ ἐν Καλάμαις, συνέστη δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1870 ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου μεγαλεμπόρου Σπυρίδωνος Ἀλεξανδράκη, καταλιπόντος τὴν μεγάλην περιουσίαν του πρὸς ἵδρυσιν πτωχογηροκομείου, παροχὴν ὑποτροφιῶν εἰς ἀριστεύοντας καὶ χρηστοὺς νέους, καὶ πρὸς κατασκευὴν καὶ συντήρησιν τοῦ ἐν Καλάμαις ὑδραγωγείου, ὡς καὶ ἵδρυσιν σχολείου εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα Κάμπος — Ἀβίας. Σήμερον περιθάλπονται ἐν αὐτῷ 72 γέροντες, συνεχίζεται δὲ καὶ ἡ παροχὴ ὑποτροφιῶν διὰ γυμνασιακὰς καὶ πανεπιστημιακὰς σπουδάς. Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν τὸ 1953 ἀπένειμεν εἰς τὸ ἵδρυμα ἀργυροῦν μετάλλιον διὰ τὴν μακροχρόνιον καὶ εὐδόκιμον εὐεργετικήν του δρᾶσιν, καὶ παρέδωκεν αὐτὸ εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομον.

Εἰς τὸ ἐκδοθὲν θαυμάσιον ἔργον γίνεται ἱστορικὴ ἀναδρομὴ καὶ ἔρευνα περὶ τὰ Ἀλεξανδράκεια Κληροδοτήματα, ὡς ὑποχρέωσις ἐπιτακτικὴ καὶ ὡς ἐπιβεβλημένον καθῆκον. Ὑποχρέωσις ἔναντι ὅλων τῶν εὐγενῶν καὶ ἐξαιρέτων μορφῶν, αἵτινες ἔχουσαι ὡς πρύτανιν τὸν Σπυρίδωνα Ἀλεξανδράκην, ἠνάλωσαν τὸν πλοῦτον αὐτῶν, γενόμενοι οἰκονόμοι ἀγαθοὶ καὶ λίαν εὐάρεστοι παρὰ Κυρίῳ καὶ ἀνθρώποις. Ὁ συγγραφεὺς φλέγεται καὶ ἀπὸ τὸν πόθον, ὅπως προωθήσῃ καὶ προαγάγῃ ἔτι μᾶλλον τὸ ἐν λόγῳ ἵδρυμα, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἀπετέλεσε, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν ἀφετηρίαν τῆς συγγραφῆς. Εἶναι γνωσταὶ αἱ περικοσμοῦσαι τὸν Μητροπολίτην Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομον ἀρεταὶ τοῦ ἐνθέου ζήλου, τῆς ἀκαταβλήτου δραστηριότητος καὶ εὐγενείας. Καὶ ἀρέσκεται ἀπὸ τοὺς θεωρητικοὺς λόγους καὶ τὰς συγγραφὰς νὰ ὁδηγῇ τοὺς Χριστιανοὺς εἰς τὴν ἐμπράγματος ἐφαρμογὴν τοῦ ὑψηλοῦ Εὐαγγελικοῦ πνεύματος, ἐκδηλουμένη εἰς ἔργα ἀγάπης καὶ εὐποιΐας. Ἐκ τούτου προῆλθεν εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως ἀνασύρῃ ἐκ τοῦ βάθους καὶ ἐξάρῃ κατ' ἀξίαν μίαν ὑπέροχον μορφὴν καὶ ἓν βαθύτατα ἀνθρώπινον ἔργον : Τὸν Σπυρίδωνα Ἀλεξανδράκην καὶ τὰ Ἀλεξανδράκεια Κληροδοτήματα, ὧν τυγχάνει ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότης διαχειριστὴς ἐπὶ μίαν δωδεκαετίαν. Μοχθεῖ δὲ Αὐτή, ὅπως τὸ ἔργον, ἀξιοποιούμενον περαιτέρω, ἀποβῇ ἐν Ἑλλάδι ἓν ἐκ τῶν λαμπροτέρων αὐτῆς Καθιδρυμάτων.

† Μητροπολίτου Κασσανδρείας Καλλινίκου : Διατριβαί.

Διὰ τῶν Διατριβῶν τούτων ὁ Συγγραφεὺς ἀποβλέπει εἰς πολλαπλῆν ὠφέλειαν τῶν ἀναγνωστῶν μεταξὺ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, καὶ παντὸς ἐπιθυμοῦντος νὰ μορφωθῇ ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἐγκυκλοπαιδικῶς. Ὁ προσεκτικὸς ἀναγνώστης θὰ εὕρῃ εἰς αὐτὰς καὶ θέματα σύγχρονα σπουδαῖα, ἀπασχολοῦντα κατὰ τοὺς χρόνους ἡμῶν τὴν μορφωμένην Εὐρωπαϊκὴν σκέψιν καὶ κοινωνίαν, μεγαλα προβλήματα, συνταράσσοντα τὴν ἐποχήν μας, ἀλλὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰς πραγματείας, αἵτινες διαφωτίζουσι προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότης, ἐξ ἰδιοσυγκρασίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ μελέτης, ἀγαπᾷ τὸν ὑγιῆ εὐρωπαϊκὸν πολιτισμόν, καὶ νοιώθει τὴν ἀξίαν αὐτοῦ, καὶ φρονεῖ ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποφύγωμεν τὴν ἐπιρροὴν καὶ ἐπίδρασιν αὐτοῦ, διότι ἰσχύει ἡ ἀλληλεπίδρασις καὶ ἀλληλοεξάρτησις τῶν διαφόρων πολιτισμῶν. Στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ, τοῦ τε πνευματικοῦ καὶ τοῦ ὑλικοῦ, μεταφυτεύονται καὶ μεταδίδονται, εἴτε τὸ θέλομεν, εἴτε δὲν τὸ θέλομεν, εἴτε δὲν τὸ ἐπιθυμοῦμεν. Καὶ ὁ Εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς ἔχει τὰ σπέρματά του ἀπὸ τὸν ἡμέτερον ἀρχαῖον πλοιτισμόν, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀκατανόητος ὁ φόβος ἡμῶν διὰ τὸν εὐρωπαϊσμόν. Μόνον θρησκευτικῶς κυρίως διαφέρομεν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, καὶ τοῦτο εἶναι ἡ ὁροθετικὴ γραμμὴ τοῦ χωρισμοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ θρησκεία καὶ ἡ Ὀρθοδοξία ἡμῶν πρέπει νὰ μείνῃ ἐκτὸς τῆς συζητήσεως, ἐπειδὴ εἶναι καὶ πρέπει νὰ μείνῃ ἡ ἀναλλοίωτος γραμμή, ἥτις θὰ χωρίζῃ πάντοτε μέχρις ὅτου καταντήσωμεν πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως. Ποία χώρα μπορεῖ νὰ μὴ ἐκμεταλλευθῇ καὶ χρησιμοποιήσῃ τὰς νεωτέρας ἐφευρέσεις καὶ τελειοποιήσεις, δημιουργήματα τοῦ θαυμαστοῦ εὐρωπαϊκοῦ πνεύματος καὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς φιλοπονίας, τοῦ ἀτμοῦ καὶ τῆς ἀτμοπλοΐας, τοῦ σιδηροδρόμου, τοῦ τηλεσκοπίου, τοῦ τηλεφώνου, τοῦ τηλεγράφου, τοῦ ἀσυρμάτου, τῆς τηλεοράσεως, τοῦ ἀεροπλάνου κ.λ.π. Αἱ ἐπιστημονικαὶ καὶ τεχνικαὶ μέθοδοι τῶν Εὐρωπαίων ἐπιστημόνων γίνονται κτῆμα καὶ ἡμῶν, καὶ ἄλλων λαῶν, πέραν τῆς Ἠπείρου μας. Ἐπὶ πολλὰς δεκαετηρίδας ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη θὰ μᾶς εἶναι διδάσκαλος καὶ ὁδηγός μας εἰς πάντας τοὺς κλάδους τοῦ ἐπιστητοῦ, καὶ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ ἐν τῇ τέχνῃ καὶ ἐν τῇ οἰκονομίᾳ καὶ τῇ τεχνικῇ' πλὴν τῆς θρησκείας. Αὐτὴ ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη σήμερον μᾶς δεικνύει πῶς νὰ ἐννοῶμεν καὶ νὰ βιῶμεν τὸ πνεῦμα καὶ τὰς ἰδέας τῶν μεγάλων ἀρχαίων καὶ μεσαιωνικῶν συγγραφέων ἡμας, πῶς δὲ νὰ ἐρευνῶμεν ἐν ταῖς σχετικαῖς ἐπιστήμαις. Καὶ εἰς τὴν Φιλοσοφίαν καὶ εἰς τὴν Ποίησιν καὶ εἰς τὴν Μουσικήν, ἡ Εὐρώπη ἔχει νὰ μᾶς δώσῃ τόσα. Ἀλλὰ καὶ ὁ ὑλικὸς πολιτισμός, ἀπὸ τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς γεωργίας, μέχρι τῆς κατασκευῆς τῶν λιμένων ἑκάστης χώρας καὶ τοῦ τελείου ὁδικοῦ δι-

κτύου, θὰ προοδεύσῃ ἀκολουθῶν τὰς εὐρωπαϊκὰς ἰδέας, τὰς τελειοποιήσεις καὶ τὰ διδάγματα τῆς εὐρωπαϊκῆς πείρας, προσαρμόζων αὐτὰ εἰς τὰς ποικίλας σχέσεις αὐτῶν.

Αἱ διατριβαὶ εἶναι ποικίλης φύσεως. Τὰ ὡς ἄνω παραλαμβάνομεν μόνον ἀπὸ τὴν τελευταίαν ἐν τῷ Συγγράμματι Διατριβήν, ὡς δεῖγμα τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ.

† Ἀρχιμανδρίτου Ἱερωνύμου Ἰ. Κοτσώνη: Ἡ κανονικὴ ἄποψις περὶ τῆς ἐπικοινωνίας μετὰ τῶν Ἑτεροδόξων.

Ἡ μετὰ τῶν ἑτεροδόξων ἐπικοινωνία ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ἓν ἐκ τῶν σοβαρῶν τῆς Ἐκκλησίας προβλημάτων. Σήμερον δὲ εὑρίσκεται εἰς τὸ προσκήνιον τοῦ γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος. Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχεν εἰσέτι τὸ θέμα ἐρευνηθῆ λεπτομερῶς ἀπὸ τῆς Ὀρθοδόξου ἀπόψεως, ἐπεκράτησε ποιά τις ἀβεβαιότης, ὡς πρὸς τὴν ἐν τῇ πράξει ἀκολουθητέαν κατεύθυνσιν. Ἀπητήθη ἡ ἐγγυτέρα αὐτοῦ μελέτη, ὥστε νὰ διακριβωθῇ, ἐὰν καὶ μέχρι ποίου σημείου εἶναι αὕτη δυνατή, ἐὰν τυχὸν ὑπάρχουν λόγοι οἱ ὁποῖοι τὴν ἀπαγορεύουν, ἢ ὅροι ὑπὸ τοὺς ὁποίους αὕτη τυχὸν ἐπιτρέπεται, εἰς ποῖον ἀνήκει ἑκάστοτε ἡ ἁρμοδιότης ὅπως ἀποφασίζῃ περὶ αὐτῆς.

Ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν ἐκδοθεῖσαν λαμπρὰν αὐτοῦ μονογραφίαν κατέβαλε πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν πρὸς ἀρτιωτέραν κατὰ τὸ δυνατὸν ἔρευναν τοῦ προβλήματος καὶ ἀπάντησιν ἐρειδομένην ἐπὶ τῶν ἱερῶν Κανόνων, τῶν Διατάξεων καὶ τῆς ἱερᾶς Παραδόσεως. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, ὁ γράψας ἐκφράζει εὐγνωμοσύνην τὸ μὲν πρὸς τὴν ἱερὰν μνήμην τοῦ ἀειμνήστου Ἰωάννου Γενναδίου, διότι εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθεῖσαν ἐν Ἀθήναις καὶ φέρουσαν τὸ ὄνομά του Βιβλιοθήκην ἔχει ἀποθησαυρίσῃ πλούσιον σχετικὸν ὑλικόν, τὸ δὲ πρὸς τὴν Διεύθυνσιν αὐτῆς, ὡς καὶ πρὸς ἅπαν τὸ προσωπιγὸν αὐτῆς, διὰ τὴν πρόθυμον καὶ πολλαπλῆ σχετικὴν διευκόλυνσιν. Ἡ προσπάθεια νὰ γραφῇ τοιαύτη ἐμπεριστατωμένη μελέτη ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος εἶνε ἡ πρώτη ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Ἐπειδὴ τεραστία εἶναι ἡ ἔκτασις τοῦ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὑπάρχοντος καὶ εἰς ποικίλα περιοδικὰ ἐγκατεσπαρμένου ὑλικοῦ, ὁ γράψας δηλοῖ ὅτι εὐγνωμόνως θὰ δεχθῇ πᾶσαν σχετικὴν πληροφορίαν καὶ ὑπόδειξιν, ἡ ὁποία θὰ συντελέσῃ, ὥστε νὰ καταστῇ δυνατόν, ἵνα ἐν καιρῷ ἐρευνηθῶσιν ἐξαντλητικῶς πᾶσαι αἱ πλευραὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου θέματος.

Εἶναι λίαν ἀξιόλογος ἡ πνευματικὴ γονιμότης καὶ βαθύτης τοῦ Συγγραφέως. Ἀκαταπόνητα εἰργάσθη, καὶ ἤντλησε τὸ ὑλικόν του ἀπὸ πληθὺν συγγραφῶν, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὴν παρατιθεμένην ἐν τέλει τοῦ ἔργου του πλουσίαν

βιβλιογραφίαν, καταστῆσας αὐτὸ ἄρτιον καὶ ἀντικειμενικόν, πολύτιμον ἀνάγνωσμα, καὶ βοήθημα σπουδαῖον καὶ τὰ μάλιστα ἐπίκαιρον διὰ πάντα θεολόγον καὶ πνευματικὸν ἄνθρωπον, ἰδιαιτέρως δὲ διὰ τὸν ἐνδιαφερόμενον περὶ τῆς στάσεως τῆς τηρηθείσης ἀνέκαθεν ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔναντι τῶν Ἑτεροδόξων.

Τοῦ αὐτοῦ : Προβλήματα τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Οἰκονομίας».

Οἱ ἱεροὶ Κανόνες ἀποτελοῦν ἔκφρασιν τοῦ ἐπιεικοῦς καὶ φιλανθρώπου πνεύματος, τὸ ὁποῖον ἀπεπειρῶντο νὰ νοθεύσουν οἱ ὑπεραυστηροί, οἱ ὁποῖοι ἐξ ἄλλων, ἐξωχριστιανικῶν ἐπιδράσεων ἐμπνεόμενοι, κατέληγον κατὰ κανόνα νὰ γίνουν αἱρετικοί. Εἰς τὴν ὑπερβολικήν των αὐστηρότητα ὡδηγοῦντο συνήθως ἢ ὑπὸ τῆς φαρισαϊκῆς ἀκαμψίας τῶν ἰουδαϊζόντων Χριστιανῶν, ἢ ὑπὸ τῆς ἀποστροφῆς πρὸς πᾶν ὑλικὸν καὶ γήϊνον, ἀποστροφῆς ἡ ὁποία εἶναι χαρακτηριστικὴ τῶν εἰδωλολατρικῶν ἐκείνων θρησκειῶν, αἱ ὁποῖαι ἐδίδασκον ὅτι ἡ ὕλη εἶναι τοῦ Θεοῦ Κακοῦ, καὶ συνεπῶς καθ' ἑαυτήν τι τὸ κακόν. Οἱαδήποτε δὲ καὶ ἂν ἦσαν τὰ ἐλατήρια ἀπὸ τῶν ὁποίων οὗτοι ἀφωρμῶντο γεγονὸς πάντως ἦτο ὅτι ἐλησμόνουν τὴν ἀποστολικὴν ἐκείνην διαβεβαίωσιν : «οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας» (Ἑβρ. δ', 15). Τόση δέον νὰ εἶναι ἡ στοργὴ τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τῶν πιπτόντων, ὥστε, ὡς ἔκπαλαι ἐδίδασκεν αὕτη, ὁσονδήποτε μεγάλη καὶ ἂν εἶναι ἡ πτῶσις τοῦ ἁμαρτήσαντος, καὶ πάλιν πρέπει νὰ ἐπιδειχθῇ φιλανθρωπία καὶ συμπάθεια. «Δεῖ γὰρ μᾶλλον τῷ ὀλισθαίνοντι ἐπιδοῦναι δεξιάν, ὅπως μὴ τελείως ἀπόληται». Τοῦτο δέ, διότι διὰ παντὸς τρόπου «τὸ τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας πνευματικὸν ἰατρεῖον προσάγειν ὀφείλει θεραπείαν ἰατροῦ κατάλληλον τῷ νοσοῦντι ἑκάστῳ.». Ἡ ἐπίδειξις ὅμως συμπαθείας ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τῶν πιπτόντων καὶ πλανωμένων, δὲν θὰ πρέπῃ νὰ νομισθῇ ὅτι κατέληγεν εἰς σύγχυσιν καὶ ἀναρχίαν. Τοὐναντίον ἡ Ἐκκλησία κατώρθωσε νὰ συνδυάσῃ τὴν τάξιν καὶ τὴν σταθερότητα μετὰ τῆς συμπαθείας καὶ ἐπιεικείας. Ἡ φιλάνθρωπος καὶ θεόσδοτος αὕτη διάθεσις τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία ἔχει ἀποτυπωθῇ εἰς τοὺς Κανόνας της, ἀποτελεῖ τὸ στοιχεῖον ἐκεῖνο τῆς ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καθοδηγουμένης ἐσωτερικῆς ζωῆς, τὸ ὁποῖον τὴν προεφύλαξεν ὄχι μόνον ἀπὸ τῆς παρεκκλίσεως εἰς τὰς ὀλεθρίας ἀτραποὺς τῆς αἱρετικῆς κακοδοξίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἐκ νέου ὑποδουλώσεως τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ ἄλλον τρόπον τινὰ ἰουδαϊκὸν νόμον. Τὸ στοιχεῖον τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καὶ σήμερον ἐπιτρέπει εἰς ἡμᾶς, τοὺς μετὰ εἴκοσιν αἰῶνας ἀπὸ τῆς Ἐνανθρωπήσεως

τῆς Θείας Χάριτος ζῶντας, νὰ αἰσθανώμεθα ὅτι διαπλέομεν τὸ πέλαγος τῆς παρούσης ζωῆς, ἐνισχυόμενοι «τῇ ἐλευθερίᾳ ᾗ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε» (Γαλ. ε΄, 1) καὶ ὅτι «οὐκ ἐσμεν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν». (Ρωμ. Ϛ΄, 14). Διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας, ὅπως καὶ διὰ τῆς ἀκριβοῦς τηρήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμίων καὶ τῶν ἱερῶν Κανόνων, ἐπιχειρεῖται νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ τελικὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κυρίου σκοπός, ὁ Ὁποῖος θέλει πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α΄ Τιμ. 6΄, 4).

Εἰς τὴν ἔξοχον ἐπιστημονικήν του ταύτην μελέτην ὁ συγγραφεύς 1) διακριβώνει τὰ κατὰ τὸν ὁρισμὸν τῆς «ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας» προβλήματα. 2) Ἀσχολεῖται εἰς τὰ περὶ τοῦ σκοποῦ εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ ἡ «ἐκκλησιαστικὴ οἰκονομία». 3) Καθορίζει ποῖαι εἶνε αἱ προϋποθέσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας εἶναι δυνατὸν νὰ λειτουργήσῃ ἡ «ἐκκλησιαστικὴ οἰκονομία.» 4) Ἐρευνᾷ τὰ ζητήματα ἁρμοδιότητος, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐφαρμογήν της. 5) Τὴν διακρίνει ἀπὸ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν ἐνεργειῶν αἱ ὁποῖαι, χωρὶς νὰ εἶναι, δυνατὸν νὰ ἔχουν τὴν μορφὴν τῆς «ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας.» Καὶ τέλος, 6) Παραθέτει περιπτώσεις τινὰς ἐκ τῶν σήμερον «κατ' οἰκονομίαν» ἰσχυόντων.

Ἐν συμπεράσματι δὲ δύναται νὰ λεχθῇ, κατὰ τὸν συγγραφέα, ἡ «ἐκἐκκλησιαστικὴ οἰκονομία ἀποτελεῖ ἔκφρασιν τοῦ πνεύματος τῆς ἀδεσμεύτου χριστιανικῆς ἐλευθερίας, δὲν δύναται δὲ ἑπομένως αὕτη νὰ ἐξαντληθῇ εἴς τινας ἐκ προτέρου διαγεγραμμένας περιπτώσεις, διότι οὕτω θὰ κατήντα οἰκτρά τις περιπτωσιολογία, ἐστερημένη πάσης πνευματικῆς ἰκμάδος καὶ ἀνίκανος νὰ ἀντισταθμίζῃ τὴν προσήλωσιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὴν πᾶσιν «ἀκρίβειαν.» Διότι τὸ ἰδιάζον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔγκειται κυρίως ἐν τούτῳ : εἰς τὴν σταθερὰν καὶ ἀμετακίνητον προσήλωσιν αὐτῆς εἰς τοὺς πνευματικοὺς θησαυροὺς τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, καὶ ταὐτοχρόνως εἰς τὴν μέσῳ τῆς «οἰκονομίας» ἐπιτυγχανομένην εὐκινησίαν της. Διὰ ταύτης, κατὰ μέγα μέρος, κατορθώνει ἡ Ὀρθοδοξία νὰ ἀντιμετωπίζῃ τὰς συνεχῶς μεταβαλλομένας μορφὰς τῆς ζωῆς, χωρὶς νὰ θυσιάζῃ ἰῶτα ἓν ἢ μίαν κεραίαν ἐκ τῆς αἰωνίας καὶ ἀναλλοιώτου διδασκαλίας της, παραμένουσα οὕτω ἐσαεὶ «στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας (Α΄ Τιμ. γ΄, 15).

Γλυκυτάτη μελέτη καὶ ἀριστουργηματικὴ συγγραφή, ζυμωμένη μὲ φῶς πνευματικόν, μὲ θερμότητα ψυχικήν, καὶ μὲ μέλι καρδίας, διαφανὴς καὶ ἀπέρριτος. Καὶ τὸ θέμα, τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρον, λεπτὸν καὶ ὡραῖον. Γλυκεῖα καὶ διεισδυτικὴ πίπτει εἰς τὰ αὐχμηρὰ ὦτά μας ἀπὸ τοὺς Κανόνας τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὡς βροχή, ἡ φωνή : «Ἤρεσε τῇ Ἁγίᾳ Συνόδῳ, «Ἤρεσε τῇ Ἐκκλησίᾳ.»

Ἀποστόλου Δ. Μέξη : Ἡ ἐν Χάλκῃ Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολή. Ἱστορικὰ Σημειώματα. ΙΙΙ Ἐπετηρίς.

Ὕστερα ἀπὸ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Δευτέρου μέρους τῆς πολυκυμάντου ἱστορίας τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἦλθεν ἤδη εἰς τὸ φῶς καὶ τρίτον μέρος, εἰς ὁλοκλήρωσιν. Περιλαμβάνει τοῦτο ἱκανὰ στοιχεῖα ἀνέκδοτα, σχετιζόμενα πρὸς τὰ ἑκατὸν ἔτη βίον τῆς Σχολῆς, καὶ ἐσημειώθησαν πρόοδοι ἄξιαι ὀφειλετικῆς ἀναγραφῆς, ἵνα διαφωτισθῇ τὸ Ὀρθόδοξον πλήρωμα περὶ τῶν προόδων τῆς Σχολῆς, καὶ ἐνημερωθοῦν οἱ ἀνὰ τὸν Ὀρθόδοξον κόσμον ἐγκατεσπαρμένοι ἀπόφοιτοι τοῦ παλαιφάτου φυτωρίου τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας. Ἡ ἐπ' ὀνόματι τῆς Σχλοῆς ἀπόκτησις τίτλου ἰδιοκτησίας διὰ τὴν περιοχὴν αὐτῆς καὶ ἑτέρου διὰ τὸ νεκροταφεῖον αὐτῆς, ὑπῆρξε τὸ ἐπιστέγασμα ἐντατικῶν προσπαθειῶν καὶ πολυμόχθων διαφωτίσεων τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ὁσημέραι συμπληρούμενος διόρθοδοξος χαρακτὴρ τῆς Σχολῆς, ἡ διεύρυνσις τοῦ σχολικοῦ προγράμματος, ὁ πλουτισμὸς τῶν μαθημάτων πρὸς ἐπιστημονικὴν ἀρτίωσιν τῶν νέων Λευϊτῶν τῆς χάριτος πραγματοποιεῖ τὴν ἀνατολὴν τῆς ἡμέρας, ἣν «πρὸ πολλοῦ ὤδινεν ἡ Ἐκκλησία καὶ ἀπετέλει τὴν προσδοκίαν ἅπαντος τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος τῶν Ὀρθοδόξων», κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ πρώτου Σχολάρχου καὶ σοφοῦ Διδασκάλου Σταυρουπόλεως Κωνσταντίνου Τυπάλδου, τοῦ ὁποίου ἡ ἱερὰ ψυχὴ καθηδύνεται, διότι ἔλαβε σάρκα καὶ ὀστᾶ εἷς ἐκ τῶν ὡραιοτέρων ὁραματισμῶν του.

Μὲ τὰ ὡς ἄνω ἀνοίγει τὸ ὡραῖον βιβλίον του ὁ Ἐλλογιμώτατος Καθηγητὴς κ. Ἀπόστολος Δ. Μέξης, ἀγαπήσας τὸ ἔργον τῆς ἐξιστορήσεως τῆς Σχολῆς, καὶ πολλὰ μοχθήσας δι' αὐτὸ καὶ πληρώσας ἀξίως τὸ ὑπάρξαν κενόν.

Εἶναι πολυτιμότατα ὅσα ἀναφέρει διὰ τὴν ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ κτηματικὴν ἰδιοκτησίαν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἱδρυθείσης Θεολογικῆς Σχολῆς, διὰ τὸ Πατριαρχικὸν Σιγίλλιον περὶ τῶν ὁρίων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίας Τριάδος, καὶ δι' ἄλλας μαρτυρίας περὶ τῆς κυριότητος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐπὶ τῆς περιοχῆς αὐτῆς, διὰ τὰς διαφόρους ὀνομασίας τῆς Μονῆς, καὶ διὰ τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημά της, διὰ τὸν Διορθόδοξον χαρακτῆρά της, καὶ διὰ διάφορα πεπραγμένα ἐν τῇ Σχολῇ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

Ὁ κ. Ἀπόστολος Μέξης ἐμφανίζεται δόκιμος ἐρευνητὴς τῆς Ἱστορίας τῆς τόσον προσφιλοῦς Ἱερᾶς ἡμῶν Θεολογικῆς Σχολῆς. Ἐκτιμᾶται τὰ μάλιστα ὁ ζῆλος καὶ ἡ ἀγάπη του πρὸς αὐτήν, ὡς καὶ ἡ ἀντικειμενικότης τῆς ἐρεύνης τῶν γεγονότων. Πάντες οἱ ἀπόφοιτοι τῆς Σχολῆς θὰ αἰσθάνωνται εὐγνωμοσύνην πρὸς αὐτόν.

† ὁ Π. Δ.

Σύγχρονος ἐπαφὴ Ὀρθοδόξου καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἐπισκόπου Ἀθηναγόρου Κοκκινάκη καὶ Καρδιναλίου Φραγκίσκου Μακιντάϊαρ, Ἅγιος Φραγκίσκος, Καλιφόρνια, 1957, σελ. 63.

Μετ' ἐπιμελείας ἐξεδόθη εἰς ἓν τεῦχος Ἀγγλιστὶ καὶ Ἑλληνιστὶ ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἐλαίας κ. Ἀθηναγόρου μετὰ τοῦ Σεβασμ. Καρδιναλίου κ. Φραγκίσκου Μακιντάϊαρ, Ἀρχιεπισκόπου Λὸς Ἄντζελες, ἐπὶ τῇ ἐννεακοσιοστῇ ἐπετείῳ ἀπὸ τοῦ Σχίσματος (1054—1954), περιλαμβάνουσα δύο ἐπιστολὰς τοῦ Ὀρθοδόξου Ἐπισκόπου καὶ τρεῖς τοιαύτας τοῦ Καθολικοῦ Ἱεράρχου.

Τὴν πρωτοβουλίαν πρὸς ἐπικοινωνίαν ἀνέλαβεν ὁ Ἐπίσκοπος Ἐλαίας, ὅστις καὶ ἀρχίζει τὴν ἀλληλογραφίαν διὰ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Καρδινάλιον ὑπὸ ἡμερομ. 16 Ἰουνίου 1954. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην προτάσσονται σκέψεις τινὲς ἐξ ἑνὸς ἄρθρου, δημοσιευθέντος ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἐπετείῳ εἰς τὸν «Ἀπόστολον Ἀνδρέαν» (ἀρ. 135) τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Εἰς τὸ ἄρθρον ἐκεῖνο ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης καλεῖται «νὰ ἡγηθῇ μιᾶς συμφιλιώσεως καὶ συνεργασίας ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ καὶ κοινωνικοῦ πεδίου δράσεως τῶν Ἐκκλησιῶν», ἥτις καὶ θὰ ὁδηγήσῃ τὸν Χριστιανικὸν Κόσμον εἰς «τὴν Μίαν Ἐκκλησίαν». Ἡ ἰδία ἀρχὴ τῆς συνεργασίας τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν πνεύματι ἀγάπης εἰς τὸν πρακτικὸν τομέα συνιστᾷ τὴν κυρίαν πρότασιν, πέριξ τῆς ὁποίας στρέφονται αἱ σκέψεις τοῦ Ἁγίου Ἐλαίας. Ὁ Ἐπιστέλλων μ. ἄ. λέγει ὅτι ὁ Προσηλυτισμὸς καὶ τὸ Οὐνιτικὸν Κίνημα οὐδὲν τὸ οὐσιῶδες ἀπέδωκαν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν (σ. 37). Ἐν τέλει δὲ προτείνει ὅπως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης καλέσῃ πάντας τοὺς Χριστιανοὺς εἰς κοινὴν σύσκεψιν α΄) διὰ τὴν μελέτην τῶν μεθόδων καὶ τῶν τρόπων τῆς ἀπὸ κοινοῦ καταπολεμήσεως τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς ἀπὸ κοινοῦ προστασίας τῆς εἰρήνης καὶ τῶν Χριστιανικῶν ἀξιῶν, β΄) διὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν τρόπων ἀμύνης κατὰ τοῦ Κομμουνισμοῦ, καὶ γ΄) διὰ τὴν δημιουργίαν κύκλων μελέτης Θεολογικῶν θεμάτων.

Ἡ δευτέρα κατὰ σειρὰν ἐπιστολὴ εἶναι τοῦ Καρδιναλίου Φρ. Μακιντάϊαρ, ὑπὸ ἡμερομ. 24 Ἰουνίου 1954, ἀγγέλλουσα τὴν λῆψιν τοῦ ὡς ἄνω γράμματος καὶ τὴν παραπομπὴν αὐτοῦ πρὸς μελέτην καὶ εἰσήγησιν εἰς εἰδικὴν Ἐπιτροπὴν Καθολικῶν Θεολόγων.

Ἡ τρίτη ἐπιστολή, πάλιν τοῦ Καρδιναλίου, ὑπὸ ἡμερομ. 9 Ἰουλίου 1954, ἐκθέτει τὰς ἀπόψεις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὅσων γράφει ὁ Ἐπίσκοπος Ἐλαίας. Ὁ Καρδινάλιος καλεῖ τὸ Σχίσμα, «Σχίσμα τῆς Ἀνατολῆς», καὶ χαιρετίζει ἐν τοῖς Ὀρθοδόξοις ἀδελφοῖς τὴν ἐμμονὴν εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Πίστιν, ἣν

ἐξεδήλωσαν ἐν μέσῳ μεγίστων δυσκολιῶν» (σ. 42). Τὴν Ὀρθοδοξίαν θεωρεῖ ἀπέχουσαν ἀπὸ τὰς Προτεσταντικὰς Ὁμάδας, «διότι — αὕτη — διατηρεῖ περιεχόμενόν τι τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς Μυστηριακῆς ζωῆς, ὅπερ αἱ Προτεσταντικαὶ ὁμάδες ἀπέρριψαν» (σ. 44). Ἐκθέτει τὰ μέσα (Παπικὰς Ἐγκυκλίους πρὸς τοὺς Ἀνατολικούς, τὴν Οὐνίαν, τὰς προσευχὰς πρὸς ἕνωσιν, τὰς Ἀνατολικὰς Λειτουργίας ἐν Ρώμῃ κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφανείων καὶ τὸν ἐν Ρώμῃ ἀπὸ τοῦ 1862 ὑφιστάμενον κλάδον ὑπηρεσίας «Ἱερὰ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία»), ἅτινα ἐχρησιμοποίει καὶ ἐξακολουθεῖ χρησιμοποιοῦσα ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία πρὸς ἕνωσιν τῶν Ὀρθοδόξων ἐν τῇ Καθολικῇ πίστει καὶ ὁμιλεῖ περὶ τῆς θέσεως τοῦ Πάπα ἐν τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ πρὸς καθορισμὸν τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων. Ἀπαντῶν εἰς τὰς προτάσεις τοῦ Ἐπισκόπου Ἐλαίας παραμερίζει διὰ τῆς σιωπῆς τὴν ἀνάγκην τῆς προσκλήσεως ὑπὸ τῆς Ρώμης συσκέψεων πάντων τῶν Χριστιανῶν καὶ λέγει ὅτι ἡ Καθολικὴ ἐν Ἀμερικῇ Ἐκκλησία συνεργάζεται εἰς ζητήματα κοινωνικὰ καὶ οἰκονομικὰ μετὰ τῶν Προτεσταντῶν καὶ Ὀρθοδόξων ἀδελφῶν, ὅτι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία ἀντιτάσσεται πρὸς τὸν Κομμουνισμὸν καὶ ὅτι συγκαλεῖ ἐν Ἀμερικῇ κύκλους μελέτης Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Ὀρθοδόξων Θεολόγων, ὑπὸ Ὀρθοδόξους ἐννοῶν τοὺς Καθολικοὺς τοῦ Ἀνατολικοῦ Ρυθμοῦ. Εἰς ὅλα τὰ ἐκτεθέντα ἀνευρίσκει διάθεσιν ἁγνὴν ἐκ μέρους τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς σχέσεις της πρὸς τοὺς Ὀρθοδόξους.

Ἡ τετάρτη ἐπιστολὴ εἶναι ἡ ἀπαντητικὴ τοῦ Ἐπισκόπου Ἐλαίας, ὑπὸ ἡμερομ. 25 Νοεμβρίου 1954, πρὸς τὸν Καρδινάλιον Μακιντάϊαρ. Ἐν ἐκτάσει ὁ Ἅγιος Ἐλαίας ἀπαντᾷ ἓν πρὸς ἓν εἰς τὰ ὅσα ὁ Σεβασμ. Καρδινάλιος ἔγραψε περὶ τῆς ὀνομασίας τοῦ Σχίσματος ὡς «Ἀνατολικοῦ», περὶ τοῦ Παπικοῦ πρωτείου καὶ τοῦ ἀλαθήτου, περὶ τῶν ἐλατηρίων εἰς τὰς προσπαθείας τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἕνωσιν, τὰ ὁποῖα καὶ ἀνευρίσκει ἥκιστα ἁγνὰ καὶ ἄνευ τοῦ πνεύματος τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης, περὶ τῆς Οὐνιτικῆς Κινήσεως τῶν Ἑλληνορρύθμων Λατίνων καὶ τῶν Λατινορρύθμων Ὀρθοδόξων, περὶ τῆς δράσεως τῆς Ρ. Καθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν κοινωνικὸν τομέα, ἥτις καὶ ἐπεκτείνεται μόνον μεταξὺ τῶν Καθολικῶν τῆς Ἀμερικῆς, περὶ τῆς θέσεως τῶν Προτεσταντῶν καὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως. Ὁ Ἀποστολεὺς κατακλείων προσκαλεῖ ἐκ νέου τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν εἰς συνεργασίαν ἐν πνεύματι ἀγάπης μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ τῶν Προτεσταντῶν.

Τὸ μετὰ χεῖρας τεῦχος κλείει διὰ μιᾶς ἐπιστολῆς, τῆς πέμπτης κατὰ σειράν, τοῦ Καρδιναλίου, βεβαιοῦντος τὴν λῆψιν τοῦ γράμματος τοῦ Ἐπισκόπου Ἐλαίας καὶ εὐχομένου ἐπιτυχίαν εἰς τὰ νέα αὐτοῦ καθήκοντα.

Ἀμφότεροι οἱ Ἐπιστολογράφοι ἐκφράζονται μετὰ μεγάλης λεπτότητος

πρὸς ἀλλήλους, ἐκθέτοντες συνάμα μετὰ παρρησίας τὰς ἰδίας αὐτῶν ἀπόψεις. Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν τὴν παροῦσαν ἀλληλογραφίαν ὡς μίαν εἰσέτι προσπάθειαν πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ καταλλήλου καὶ προσφόρου ἐδάφους διὰ τὴν ἔναρξιν συνομιλιῶν μεταξὺ Καθολικῶν καὶ Ὀρθοδόξων καὶ τῶν ἄλλων Χριστιανῶν. Μ. ἄ. ἀπὸ Ὀρθοδόξου πλευρᾶς ἔχομεν τὰς ἐργασίας, τοῦ καθ. κ. Ἰ. Καρμίρη, Ἡ διαίρεσις τῆς Χριστιανωσύνης καὶ δυνατότης ἐπανενώσεως αὐτῆς, Ἐπὶ τῇ 900ῇ ἐπετείῳ τοῦ Σχίσματος, 1054—1954, ἀν. ἐκ τῆς «Ὀρθοδοξίας», 1954, τοῦ Ἀρχιμ. Αἰμιλ. Τιμιάδου, Les causes du Schisme entre l'Eglise Orthodox et l'Eglise Romaine, Anvers, 1954, ἀπὸ Καθολικῆς πλευρᾶς, Cahiers de la Nouvelle Revue Théologique X, Regards sur l'Orthodoxie, 1054—1954, Paris, Casterman, 1954, ὁμοίως καὶ τῇ συνεργασίᾳ Ὀρθοδόξων καὶ Προτεσταντῶν συγγραφέων, 1054—1954, l'Eglise et les Eglises, Neuf Siècles de douloureuse séparation entre l'Orient et l'Ocident, Etudes et travaux offerts a Dom Lambert Beauduin, 2 vols., Ed. Chevetogne, 1954—1955. Θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ καταλέξωμεν ἐνταῦθα καὶ τὴν ἐργασίαν τοῦ St. Runciman, The Eastern Schism, Oxford, at the Clarendon Press, 1955.

Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἐλαίας εἶναι ἀρκετὰ ἐκτενεῖς, δυνάμεναι νὰ λάβωσι τὸν τίτλον «Ἐπιστολιμαίων Διατριβῶν», ἔνθα θίγονται μετὰ σοβαρότητος καὶ ἐπιστημονικῶς οὐσιώδη ζητήματα ἐπὶ τῶν σχέσεων Ὀρθοδόξων καὶ Καθολικῶν. Ἐν αὐταῖς τίθεται ὡς βάσις πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν σχέσεων ἡ ἀρχὴ τῆς συνεργασίας τῶν Χριστιανῶν εἰς τὸν πρακτικὸν τομέα κατ' ἀρχάς, γραμμή, τὴν ὁποίαν διεκήρυξε καὶ ἐφήρμοσεν ὁ Ὀρθόδοξος Οἰκουμενισμός.

Τὰ περὶ τοῦ Οὐνιτισμοῦ λεγόμενα ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν ἐπιστολογράφων θὰ πρέπῃ νὰ τύχωσιν ἰδιαιτέρας προσοχῆς ἀπὸ μέρους τοῦ Ὀρθοδόξου ἀναγνώστου, διότι τὸ μέσον τοῦτο εἰς ὡρισμένα Γεωγραφικὰ τμήματα, ὅπως, εἰς τὸ Κλῖμα τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, εἰς τὴν Μέσην Ἀνατολήν, καὶ εἰς τὰς Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας πέραν τοῦ παραπετάσματος, τῶν Βαλκανίων, τῆς Πολωνίας καὶ Ρωσσίας πρὸ τῆς ἀναγκαστικῆς ἐπιστροφῆς τῶν Οὐνιτῶν εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, καὶ ἰδίως, ἐντὸς τῶν κόλπων τῶν Ἀρχαίων Ἀπεσχισμένων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, παρουσιάζει σημαντικὰς προόδους. Καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικὴν σήμερον οἱ Οὐνῖται διοργανοῦνται καὶ ἑτοιμάζονται πυρετωδῶς διὰ τὸ μέλλον. Ἐπίσης καὶ τὸ ρεῦμα τῶν Λατινορρύθμων ἐν τῇ Δύσει ἔχει τὴν βαρύτητά του.

Εἰς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Σεβασμ. Καρδιναλίου ἀνευρίσκεται μία τάσις ἀκαμψίας, χαρακτηριστικὴ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ τά-

σις αὕτη συνοδεύεται καὶ ἀπὸ τὴν ἔλλειψιν, τρόπον τινά, μιᾶς εὐρυτέρας θεολογικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς κατανοήσεως, τὴν ὁποίαν κατανόησιν ἔχουν Καθολικοὶ θεολόγοι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἠπείρου. Δικαιολογούμενος ὁ Σεβασμ. Καρδινάλιος γράφει «... ὅτι ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας εἶναι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος καὶ πλέον αἰῶνος ἀπησχολημένη μὲ τὴν ἀνάπτυξιν μεγάλων ἔργων, ἐνῷ ἡ Ἐκκλησία τῆς Γαλλίας δὲν ἔχει ἀνάλογον μετανάστευσιν καὶ ἴσως μήτε τὰ ἴδια προβλήματα» (σ. 45). Παρὰ ταῦτα ἡ εἰλικρινής, καθὼς θέλομεν νὰ πιστεύωμεν, ἀντιμετώπισις τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἐλαίας θιγομένων καὶ ἡ ἀπάντησις εἰς αὐτά, μετὰ τὴν μελέτην καὶ εἰσήγησιν τῆς ἰδιαιτέρας Ἐπιτροπῆς, εὐχόμεθα νὰ ἀποτελέσουν τὴν ἀπαρχὴν τῆς συνεργασίας μεταξὺ Ὀρθοδόξων καὶ Καθολικῶν ἐν Ἀμερικῇ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ

«ORTODOKSİA» — Ahlâki ve Dinî Resale
İmtiyaz sahibi ve Umum Neşriyat Müdürü
Adalar Metropoliti, DOROTEOS YEORGIADİS
Mahal İdare : Büyükada, Kanarya sokak, No. 16.
Basıldığı yer ve tarih : 25-11.1957.
Rum Patrikhanesi adına, Vasil Vasiliadis Matbaası.

«ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ»
Τριμηνιαῖον Ἠθικοθρησκευτικὸν Περιοδικὸν
Ἰδιοκτήτης — Διευθυντής :
Ὁ Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων ΔΩΡΟΘΕΟΣ.